

การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในจังหวัดพัทลุง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ.2564

**The Potential Development for Agricultural Extension Officers
in Sub-district Agricultural Development Planning in Phatthalung Province**

Miss Charida Kaewrattana

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2021

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผน
พัฒนาการเกษตรระดับตำบลในจังหวัดพัทลุง

ชื่อและนามสกุล นางสาวชริดา แก้วรัตน์นะ

วิชาเอก ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน
2. รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2565

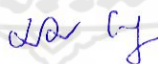
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ภรณ์ ต่างวิวัฒน์)

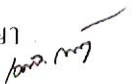
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศีร์ราม)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล
ในจังหวัดพัทลุง

ผู้วิจัย นางสาวชริดา แก้วรัตน์ รัศนศึกษา 2639000773

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ บำเพ็ญ เขียวหวาน (2) รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ
ปีการศึกษา 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) ความรู้และแหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร 2) การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลและระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 3) ระดับการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล และ 5) ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรอำเภอในจังหวัดพัทลุง จำนวน 52 คน ทำการเก็บข้อมูลทั้งหมดโดยใช้แบบสอบถาม 2) เกษตรกรที่เป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล และอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน ทั้ง 65 ตำบล ของจังหวัดพัทลุง ในปี พ.ศ. 2565 จำนวนทั้งสิ้น 1,202 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากเกษตรกรตำบลละ 2 คน รวมจำนวน 130 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย และทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ และ 3) คัดเลือกตัวแทนเจ้าหน้าที่และเกษตรกรแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 22 คน เพื่อทำการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและจัดหมวดหมู่ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความรู้ของเจ้าหน้าที่และเกษตรกรอยู่ในระดับมากและได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ที่เป็นสื่อกิจกรรมมากที่สุด 2) เจ้าหน้าที่ที่มีการปฏิบัติตามกระบวนการจัดทำแผนการเกษตรระดับตำบลร้อยละ 78.8-100 และมีความคิดเห็นต่อขั้นตอนการวางแผนการเกษตรระดับตำบลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) เกษตรกรมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและมีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 4) ปัญหาของเจ้าหน้าที่ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 5) เจ้าหน้าที่มีความต้องการในการพัฒนาศักยภาพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยอยู่ในขั้นตอนการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนามากที่สุด และมีข้อเสนอแนะทางในการพัฒนาศักยภาพ 4 ด้าน คือ ด้านกระบวนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ด้านบุคคล ด้านการได้รับการสนับสนุน และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลเกิดประสิทธิภาพ

คำสำคัญ การพัฒนาศักยภาพ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

Thesis title: The Potential Development for Agricultural Extension Officers in Sub-district Agricultural Development Planning in Phatthalung Province

Researcher: Miss Charida Kaewrattana; **ID:** 2639000773;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Bumpen Keowan, Associate Professor;

(2) Dr. Benchamas Yooprasert, Associate Professor; **Academic year:** 2021

Abstract

The objectives of this research were to study 1) knowledge and knowledge resource of the agricultural extension officers and farmers 2) the sub-district agricultural development planning and opinions level of the agricultural extension officers 3) participation level and opinions of farmers in sub-district agricultural development planning 4) problems and suggestions of the agricultural extension officers in sub-district agricultural development planning and 5) needs in potential development of the agricultural extension officers in sub-district agricultural development planning.

The population of this research included 1) 52 agricultural extension officers from district agricultural offices in Phatthalung province. Data were collected from the entire population by using questionnaires 2) 1,202 farmers who are committees of service center and sub-district agricultural technology and agricultural volunteers in 65 sub-districts, Phatthalung province in 2022. The sample size was determined by 2 farmers from each sub-district, 130 farmers using simple random sampling method transfer by using interview forms and 3) selecting the agricultural extension officers and farmers through purposive sampling with the total number of 22 people for focus group. Data were analyzed to determine frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, and ranking. While the qualitative data, were analyzed content and categorize.

The results were found that 1) Knowledge of the officers and farmers were at the high level and received knowledge from knowledge resources in the form of activity media the most. 2) The officers performed the work according to the processes of the creation of sub-district agricultural plan at 78.8-100% and had opinions level, of overall, at the high level. 3) Overall farmers participated at the moderate level, and opinions at the high level. 4) Problems of the officers were at the moderate level and agreed with the suggestions, at the high level. 5) The officers indicated to receive potential development at high level with the procedures in determining development direction and target at the highest level. Suggestions regarding the development guidelines in four potential development aspects included processes in creating sub-district level agricultural development plan related individuals, the receiving of support, and other aspects for effective sub-district level agricultural development planning.

Keywords: Potential development, Agricultural extension officer, Sub-district agricultural development planning

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างสูงจากรองศาสตราจารย์ บำเพ็ญ เขียวหวาน อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ พร้อมทั้งตรวจแก้ไขและติดตามอย่างใกล้ชิด อีกทั้ง รองศาสตราจารย์ ดร.ภรณี ต่างวิวัฒน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ยิ่งแก่ผู้วิจัย จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานในสำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง เพื่อนปริญญาโท รุ่นที่ 23 ที่ให้กำลังใจ คอยสนับสนุน และช่วยเหลือ รวมทั้งทุกคนในครอบครัว ที่สนับสนุนด้วยดีมาโดยตลอด และสำคัญที่สุด คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทุกอำเภอ และตัวแทนเกษตรกรทุกตำบลในจังหวัดพัทลุง ที่สละเวลาให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม เพื่อการเก็บข้อมูล ทำให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้บรรลุผลสำเร็จ

ในส่วนที่เป็นคุณค่า และอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และการส่งเสริมการเกษตรต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเกษตรกร คุณค่าและความดีอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

ชริดา แก้วรัตน์ะ

พฤศจิกายน 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดเกี่ยวกับความรู้และแหล่งความรู้	10
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	15
แนวคิดเกี่ยวกับความความคิดเห็น	19
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ	20
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพบุคลากร	23
แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร	27
แนวคิดเกี่ยวกับแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล	32
บริบทของสำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง	37
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	51
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	53

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย (ต่อ).....	
การเก็บรวบรวมข้อมูล	60
การวิเคราะห์ข้อมูล	61
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	67
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร	67
ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล	74
ตอนที่ 3 การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลและระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล.....	90
ตอนที่ 4 ระดับการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของเกษตรกรในการวางแผน พัฒนาการเกษตรระดับตำบล	100
ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผน แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล	116
ตอนที่ 6 ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล	134
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	145
สรุปการวิจัย	145
อภิปรายผล	157
ข้อเสนอแนะ	169
บรรณานุกรม	176
ภาคผนวก	182
ก แบบสอบถามสำหรับการวิจัย	183
ข แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย.....	203
ค แบบบันทึกประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group).....	216
ง แบบประเมินความตรง (IOC).....	219
ประวัติผู้วิจัย	248

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	52
ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	68
ตารางที่ 4.2 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร	72
ตารางที่ 4.3 ความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนา การเกษตรระดับตำบล	74
ตารางที่ 4.4 ระดับความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนา การเกษตรระดับตำบล	78
ตารางที่ 4.5 แหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนา การเกษตรระดับตำบล	79
ตารางที่ 4.6 สรุปแหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนา การเกษตรระดับตำบล	83
ตารางที่ 4.7 ความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล	83
ตารางที่ 4.8 ระดับความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล	86
ตารางที่ 4.9 แหล่งความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล	87
ตารางที่ 4.10 สรุปแหล่งความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล	90
ตารางที่ 4.11 การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	91
ตารางที่ 4.12 จำนวนข้อที่มีการปฏิบัติในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	93
ตารางที่ 4.13 ระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอน การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล	94
ตารางที่ 4.14 สรุประดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอน การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล	99
ตารางที่ 4.15 ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ..	101
ตารางที่ 4.16 สรุประดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตร ระดับตำบล	106
ตารางที่ 4.17 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล	107
ตารางที่ 4.18 สรุปความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ..	115

สารบัญตาราง(ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.19 ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตร ระดับตำบล.....	116
ตารางที่ 4.20 ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนา การเกษตรระดับตำบล.....	124
ตารางที่ 4.21 สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล.....	132
ตารางที่ 4.22 ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล.....	135
ตารางที่ 4.23 สรุปความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล.....	141

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ภาพที่ 2.1 รูปแบบการพัฒนาบุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตร	26
ภาพที่ 2.2 ผังแสดงขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ ตำบล	36
ภาพที่ 2.3 โมเดลการขับเคลื่อนงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร ปี 2565	41
ภาพที่ 5.1 สรุปแหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผน พัฒนาการเกษตรระดับตำบล	148
ภาพที่ 5.2 สรุปแหล่งความรู้ของเกษตรกรในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล	149
ภาพที่ 5.3 สรุประดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอน การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล	150
ภาพที่ 5.4 สรุประดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตร ระดับตำบล	151
ภาพที่ 5.5 สรุปความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล	152
ภาพที่ 5.6 สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล	154
ภาพที่ 5.7 สรุปความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล	156
ภาพที่ 5.8 ข้อเสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในจังหวัดพัทลุง	172

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาคการเกษตรมีบทบาทสำคัญในการสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร และสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศ รวมทั้งเป็นแหล่งจ้างงานที่สำคัญ การพัฒนาภาคการเกษตรให้มีศักยภาพและขีดความสามารถทางการแข่งขัน จะเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญที่จะทำให้การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติในด้านต่าง ๆ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้ตามเป้าหมาย ดังนั้น แผนพัฒนาการเกษตรจึงมีความสำคัญทั้งในระดับชาติ จังหวัด อำเภอ ตำบล และในระดับหมู่บ้านหรือชุมชน โดยแผนพัฒนาการเกษตรจะต้องมีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย มาตรการ และวิธีการดำเนินการที่ชัดเจน สอดคล้องกับสถานการณ์การเกษตรและเศรษฐกิจของประเทศ

ประเทศไทย มีการประกาศใช้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) โดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาในระยะยาว และกำหนดแนวทางการพัฒนาของทุกภาคส่วนให้ขับเคลื่อนในทิศทางเดียวกัน โดยในการขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อการสร้างและรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์และบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ทั้งนี้ แผนพัฒนาการเกษตร มีประเด็นที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ โดยบรรจุในแผนแม่บทประเด็นการพัฒนาการเกษตร ประเด็นเร่งด่วน “แผนตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” และแผนงานโครงการเร่งด่วน 5 ปีแรก ประเด็นเร่งด่วน “เศรษฐกิจฐานราก” (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2562)

การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลเป็นภารกิจที่กรมส่งเสริมการเกษตรกำหนดให้สำนักงานเกษตรอำเภอดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยใช้กลไกของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกด.) และเสนอแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลบูรณาการร่วมกับแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำโครงการประจำปี เสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งต่าง ๆ และตามระบบส่งเสริมการเกษตร กำหนดให้การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรทุกระดับ เป็นองค์ประกอบหนึ่งของระบบส่งเสริมการเกษตรที่เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนงานในพื้นที่ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2562)

สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง เป็นหน่วยงานส่วนภูมิภาคของกรมส่งเสริมการเกษตร ที่มีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาด้านการเกษตรในภาพรวมของจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอ มีบทบาทหน้าที่ในการวางแผนส่งเสริมการผลิตทางการเกษตรภายในอำเภอ ส่งเสริม และถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรโดยตรง รวมทั้งให้คำปรึกษา แนะนำ และสนับสนุนให้เกษตรกรและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ซึ่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีบทบาทหน้าที่โดยตรงในการวางแผนจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบล (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2557)

จากการดำเนินการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล พ.ศ. 2561–2565 ของสำนักงานเกษตรอำเภอในจังหวัดพัทลุง พบปัญหาและอุปสรรค คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล บางส่วนขาดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และประสบการณ์ ขาดการบูรณาการงานแบบมีส่วนร่วม กับเกษตรกร ผู้นำ ชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ขาดการบูรณาการแผนงาน โครงการและงบประมาณกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกับแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้ง ขาดการนำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลไปใช้ประโยชน์ในระดับพื้นที่ ประกอบกับสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 เป็นต้นมา ทำให้ไม่สามารถดำเนินการตามกระบวนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง, 2564)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะการขาดความรู้และทักษะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้ที่มีหน้าที่ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล และการขาดความมีส่วนร่วมจากเกษตรกรผู้สนับสนุนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ซึ่งนับเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้ลักษณะของแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลมีความสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของเกษตรกร จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ทั้งในด้านความรู้ แหล่งความรู้ การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ระดับความคิดเห็น ปัญหา ข้อเสนอแนะ และความต้องการในการพัฒนาศักยภาพ รวมทั้งศึกษาความรู้ แหล่งความรู้ ระดับการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในจังหวัดพัทลุงให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาความรู้และแหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

2.2 เพื่อศึกษาการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลและระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

2.3 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

2.4 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

2.5 เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย เรื่อง การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในจังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยศึกษาเอกสาร แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมากำหนดประเด็นในการศึกษาวิจัย จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

3.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานทั้งหมด ประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านส่งเสริมการเกษตรทั้งหมด ประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านส่งเสริมการเกษตรในระดับพื้นที่ตำบล/อำเภอ จำนวนตำบลที่รับผิดชอบ ระยะทางไปปฏิบัติงานในพื้นที่ตำบลที่รับผิดชอบ และการได้รับการอบรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร และเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และบทบาทหน้าที่ทางสังคม

3.2 ความรู้และแหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล จากสื่อ ประกอบด้วย สื่อบุคคล สื่อกิจกรรม สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ และสื่อมวลชน

3.3 การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลและระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนการเตรียมข้อมูลและทีมงาน การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา การจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล การประชาพิจารณ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ การนำแผนสู่การปฏิบัติ และการติดตามและประเมินผล

3.4 ระดับการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนการเตรียมข้อมูลและทีมงาน การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา การจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล การประชาพิจารณ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ การนำแผนสู่การปฏิบัติ และการติดตามและประเมินผล

3.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนการเตรียมข้อมูลและทีมงาน การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา การจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล การประชาพิจารณ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ การนำแผนสู่การปฏิบัติ และการติดตามและประเมินผล

3.6 ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนการเตรียมข้อมูลและทีมงาน การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา การจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล การประชาพิจารณ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ การนำแผนสู่การปฏิบัติ และการติดตามและประเมินผล

โดยมีกรอบแนวคิดดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในจังหวัดพัทลุง มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้กำหนดศึกษาในพื้นที่ทั้ง 11 อำเภอ ของจังหวัดพัทลุง

4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรกร ความรู้และแหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรกร การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลและระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ระดับการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของเกษตรกรกร ปัญหา ข้อเสนอแนะ และความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

4.3 ขอบเขตด้านเวลา การวิจัยครั้งนี้กำหนดระยะเวลาการวิจัยครอบคลุม ระยะการเตรียมการวิจัย ระยะดำเนินการวิจัย และระยะสรุปรายงานผลการวิจัย ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2564 ถึง เดือนกันยายน 2565 โดยทำการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนมีนาคม ถึง เดือนพฤษภาคม 2565

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร หมายถึง ข้าราชการของกรมส่งเสริมการเกษตร สังกัดสำนักงานเกษตรอำเภอทั้ง 11 อำเภอในจังหวัดพัทลุง ในตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรทุกระดับ และพนักงานราชการที่ปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการเกษตร

5.2 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรที่สนับสนุนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ประกอบด้วย คณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (สบกต.) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และผู้แทนของคณะกรรมการเครือข่ายในระดับตำบล ทั้ง 65 ตำบลของ 11 อำเภอในจังหวัดพัทลุง

5.3 แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล หมายถึง แผนด้านการเกษตรในระดับพื้นที่ที่มาจากการมีส่วนร่วมของเกษตรกรกร ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เสนอปัญหาและความต้องการ และร่วมกันวิเคราะห์ สังเคราะห์บนพื้นฐานของข้อมูล ปัญหาและความต้องการ เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการพัฒนาการเกษตรในภาพรวมของตำบล

5.4 การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล หมายถึง สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การเตรียมข้อมูลและทีมงาน 2) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล 3) การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา 4) การจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 5) การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 6) การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ 7) การนำแผนสู่การปฏิบัติ และ 8) การติดตามและประเมินผล

5.5 ความรู้ หมายถึง ความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในประเด็นข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักการ ขั้นตอน และวิธีการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

5.6 แหล่งความรู้ หมายถึง แหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล จากสื่อต่าง ๆ ได้แก่ 1) สื่อบุคคล 2) สื่อกิจกรรม 3) สื่อสิ่งพิมพ์ 4) สื่อออนไลน์ และ 5) สื่อมวลชน

5.7 ความคิดเห็น หมายถึง ความคิดเห็นหรือความรู้สึกร่วมกันของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล และความคิดเห็นหรือความรู้สึกร่วมกันของเกษตรกรที่มีต่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การเตรียมข้อมูลและทีมงาน 2) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล 3) การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา 4) การจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 5) การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 6) การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ 7) การนำแผนสู่การปฏิบัติ และ 8) การติดตามและประเมินผล

5.8 การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การเตรียมข้อมูลและทีมงาน 2) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล 3) การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา 4) การจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 5) การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 6) การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ 7) การนำแผนสู่การปฏิบัติ และ 8) การติดตามและประเมินผล

5.9 ปัญหา หมายถึง ปัญหาและอุปสรรคที่ขัดขวาง ทำให้กระบวนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนด ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การเตรียมข้อมูลและทีมงาน 2) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล 3) การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา 4) การจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 5) การประชาพิจารณ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 6) การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ 7) การนำแผนสู่การปฏิบัติ และ 8) การติดตามและประเมินผล

5.10 ข้อเสนอแนะ หมายถึง ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกระบวนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนด ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การเตรียมข้อมูลและทีมงาน 2) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล 3) การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา 4) การจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 5) การประชาพิจารณ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 6) การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ 7) การนำแผนสู่การปฏิบัติ และ 8) การติดตามและประเมินผล

5.11 ความต้องการ หมายถึง ความประสงค์ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการพัฒนาศักยภาพในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลให้มีประสิทธิภาพ ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การเตรียมข้อมูลและทีมงาน 2) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล 3) การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา 4) การจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 5) การประชาพิจารณ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 6) การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ 7) การนำแผนสู่การปฏิบัติ และ 8) การติดตามและประเมินผล

5.12 การพัฒนาศักยภาพ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และความชำนาญ ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การเตรียมข้อมูลและทีมงาน 2) การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล 3) การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา 4) การจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 5) การประชาพิจารณ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 6) การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ 7) การนำแผนสู่การปฏิบัติ และ 8) การติดตามและประเมินผล

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เพื่อเป็นประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการมีแนวทางพัฒนาศักยภาพการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลให้มีประสิทธิภาพ และสามารถนำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลไปใช้ประโยชน์ให้แก่เกษตรกรได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้สามารถแก้ไขปัญหาของเกษตรกรได้ตรงกับความต้องการต่อไป

6.2 เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยในการกำหนดแนวทางและแผนพัฒนาพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

6.3 เพื่อเป็นประโยชน์แก่สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุงในการปรับปรุงและพัฒนาการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานอื่น ๆ ในการนำข้อมูลไปเป็นแนวทางการศึกษาวิจัยและพัฒนากิจการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง “การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในจังหวัดพัทลุง” ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้และแหล่งความรู้
  2. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
  3. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
  4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ
  5. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพบุคลากร
  6. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร
  7. แนวคิดเกี่ยวกับแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล
  8. บริบทของสำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง
  9. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้และแหล่งความรู้

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้และแหล่งความรู้ ประกอบด้วย ความหมายของความรู้ การวัดความรู้ ความหมายของแหล่งความรู้ และประเภทของแหล่งความรู้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ความหมายของความรู้

ความหมายของความรู้ มีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554, น. 48) ได้ให้ความหมายของความรู้ไว้ว่า เป็นสิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติ

และทักษะ เช่น ความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ หรือสิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยินได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติ เช่น ความรู้เรื่องสุขภาพ ความรู้เรื่องนิทานพื้นบ้าน

ภรณ์ ต่างวิวัฒน์ (2554, น. 1–8) อธิบายความหมายของความรู้ว่า เป็นสารสนเทศที่ผ่านกระบวนการคิด ชัดเจน เปรียบเทียบ เชื่อมโยง และบูรณาการกับความรู้และประสบการณ์เดิม ผนวกกับความรู้อื่น เกิดการประสานระหว่างสถานการณ์ ค่านิยม ความรู้ในบริบท และความรู้แจ้ง จนเกิดเป็นความเข้าใจ เชื่อถือได้ และพัฒนาไปสู่ระดับที่สูงขึ้นหรือนำไปใช้ประโยชน์ในการสรุปและตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

จากความหมายของความรู้ข้างต้น สรุปได้ว่า ความรู้ เป็นสารสนเทศที่สะสมจากการเล่าเรียน ประสบการณ์ หรือการปฏิบัติ โดยผ่านกระบวนการคิด ชัดเจน และเชื่อมโยง จนเกิดเป็นความเข้าใจ ซึ่งความรู้เป็นปัจจัยหลักที่ใช้วัดระดับความสามารถและทักษะของบุคคล ในการนำไปใช้ประโยชน์ในการสรุปและตัดสินใจแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ

1.2 การวัดความรู้

การวัดความรู้ มีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้

ชวาล แพร็ดกุล (2526, น. 11 อ้างถึงในสุมาลี ผลรัตนไพบูลย์, 2562, น. 11) อธิบายว่าวิธีการวัดว่าใครมีความรู้ในเรื่องนั้นหรือไม่ สามารถทำโดยตั้งคำถามที่เกี่ยวกับเนื้อเรื่อง วิธีการ และความรู้รวบยอดของเรื่องราว นั้น ๆ ให้ตอบ โดยถามแต่เพียงอย่างเดียวหรือครบทั้งสามอย่างก็ได้ จึงอาจกล่าวได้ว่า คนที่มีความรู้ คือ ผู้ที่จำเนื้อเรื่องนั้น ได้กับสามารถระลึกทั้งสามสิ่งนั้นออกมาได้นั่นเอง

ไพศาล หวังพานิช (2526, น. 69–104 อ้างถึงในสุมาลี ผลรัตนไพบูลย์, 2562, น. 11) กล่าวว่า การวัดความรู้ เรื่องราวข้อเท็จจริงหรือประสบการณ์ต่าง ๆ หรือเป็นการวัดประสบการณ์เดิมที่บุคคลได้รับคำสอน การบอกกล่าว การฝึกฝนของผู้สอน รวมทั้งจากตำราจาก สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ด้วยคำถามวัดความรู้ โดยแบ่งออกเป็น 3 ชนิด ดังนี้

1) *ถามความรู้ในเนื้อเรื่อง* เป็นการถามรายละเอียดของเนื้อหา ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ของเรื่องราวทั้งหลาย ประกอบด้วยคำถามประเภทต่าง ๆ เช่น ศัพท์ นิยาม กฎ และความจริงหรือรายละเอียดของเนื้อหาต่าง ๆ

2) *ถามความรู้ในวิธีดำเนินการ* เป็นการถามวิธีปฏิบัติต่าง ๆ แบบแผนประเพณี ขั้นตอนของการปฏิบัติทั้งหลาย เช่น ถามระเบียบแบบแผน ลำดับขั้น และแนวโน้ม การจัดประเภท และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ

3) *ถามความรู้รวบยอด* เป็นการถามความสามารถในการจดจำข้อสรุป หรือหลักการของเรื่องที่เกิดจากการผสมผสานหาลักษณะร่วม เพื่อรวบรวมและย่อลงมาเป็นหลัก หรือหัวใจของเนื้อหานั้น

สรุปได้ว่า การวัดความรู้ เป็นกระบวนการกำหนดข้อมูลความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการวัด เพื่อวัดผลที่เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคลจากการรับรู้ผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยสามารถวัดความรู้ด้วยลักษณะคำถามความรู้ในเรื่อง ความรู้ในวิธีดำเนินการ และความรู้รวบยอดของเนื้อเรื่องนั้น ๆ

1.3 ความหมายของแหล่งความรู้

ความหมายของแหล่งความรู้ มีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้

เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒน์เศรษฐ์ (2544, น. 28) กล่าวว่า แหล่งความรู้ หมายถึง ถิ่น ที่อยู่บริเวณ บ่อเกิด ที่หรือศูนย์รวมความรู้ที่เข้าไปศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญ แหล่งความรู้จึงอาจเป็นไปได้ทั้งสิ่งที่เป็นธรรมชาติหรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นได้ทั้งบุคคลสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต

นฤมล ดันธสุรเศรษฐ์ (2544, น. 6) กล่าวว่า แหล่งความรู้ หมายถึง แหล่งวิทยาการในชุมชน ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวเรา สามารถกระทบด้วยประสาทสัมผัสได้ ทั้งทางตา จมูก หู ลิ้น กายและใจ ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ความเท่ากัน ความเป็นไปได้ และการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว

จากความหมายของแหล่งความรู้ข้างต้น สรุปได้ว่า แหล่งความรู้ เป็นแหล่งข้อมูลสารสนเทศ แหล่งทางวิทยาการ และประสบการณ์ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นได้ทั้งสิ่งที่เป็นธรรมชาติหรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น และเป็นได้ทั้งสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ ความเข้าใจ และความเท่ากันการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ

1.4 ประเภทของแหล่งความรู้

แหล่งความรู้สามารถแบ่งได้หลายประเภท โดยหากแบ่งตามสื่อที่ใช้ในงานส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม มีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้

จินดา ขลิบทอง (2561, น. 50-56) กล่าวถึง สื่อที่ใช้ในการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม ประกอบด้วยสื่อดังต่อไปนี้

1.4.1 สื่อบุคคล นับว่าเป็นสื่อที่ยังคงทรงอิทธิพลต่อการติดต่อสื่อสาร และการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมกิจกรรมมาตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน ทั้งนี้ เพราะสื่อและช่องทางในการเผยแพร่เทคโนโลยีการเกษตรมักจะขึ้นกับสื่อบุคคลเป็นหลักมากกว่าการใช้สื่อประเภทอื่น ๆ

เช่น การส่งข้อมูลข่าวสารหรือเทคโนโลยีการเกษตรผ่านผู้เชี่ยวชาญ ผ่านผู้นำชุมชน ผ่านผู้ใหญ่บ้าน ผ่านเกษตรตำบล ผ่านนักส่งเสริมการเกษตร ผ่านเกษตรกรที่เป็นกลุ่มก้าวหน้าหรือเกษตรกรผู้นำ ผ่านกลุ่มเพื่อน และรวมถึงการประชุมร่วมกันในหมู่บ้าน หรือในกลุ่มของตนเอง หรือแม้กระทั่ง พนักงานขายสินค้าทางการเกษตรที่อยู่ตามร้านขายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ตาม ในชุมชนที่เริ่มมีความก้าวหน้าสู่การพัฒนาต่าง ๆ จะพบว่า เกษตรกรบางกลุ่มเริ่มมีการใช้สื่อผสมระหว่างสื่อบุคคล สื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ มากยิ่งขึ้น รวมทั้งสื่อสมัยใหม่ต่าง ๆ ที่กำลังได้รับความนิยมอยู่ในปัจจุบัน

1.4.2 สื่อกิจกรรม เป็นสื่อที่มีความหลากหลายและยืดหยุ่นในตัวเองสูง เพราะเป็นสื่อที่ประกอบด้วย กิจกรรม และกระบวนการต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นสู่จุดประสงค์ที่หลากหลายแตกต่างกันไป เช่น กิจกรรมเพื่อนำไปสู่การชักจูงใจ หรือการโน้มน้าวใจเกี่ยวกับการเปิดรับเทคโนโลยีการเกษตรต่าง ๆ สื่อกิจกรรมการฝึกอบรมก็เป็นอีกสื่อกิจกรรมหนึ่ง ที่เป็นสื่อกระบวนการที่ต้องใช้ทั้งศิลปะในการถ่ายทอดทั้งความรู้ และทักษะในการสร้างปฏิสัมพันธ์เพื่อมุ่งสู่ความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ให้การอบรมกับผู้รับการอบรม เป็นต้น อย่างไรก็ตาม สื่อกิจกรรมที่นักส่งเสริมการเกษตรมักนิยมใช้กันมากที่สุดที่เป็นกิจกรรมที่เป็นทางการและกิจกรรมที่ไม่เป็นทางการคือ การฝึกอบรม เพราะกิจกรรมการฝึกอบรมเป็นกิจกรรมที่สามารถทำได้กับทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นการฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ที่เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง หรือการฝึกอบรมให้กับเกษตรกรที่เป็นกลุ่มเฉพาะกลุ่มต่าง ๆ

1.4.3 สื่อวิทยุโทรทัศน์ หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่าสื่อโทรทัศน์ นับว่าเป็นสื่อที่พัฒนาขึ้นมาภายหลังสื่อวิทยุ และเป็นสื่อที่เคยได้รับความนิยมเป็นอันดับ 2 รองจากสื่อวิทยุ แต่เนื่องจากในปัจจุบันที่สื่อประเภทนี้มีราคาถูกลง ประกอบกับเทคโนโลยีที่มีการพัฒนามากยิ่งขึ้น ทำให้เกษตรกรหรือชุมชนทั่วไปสามารถที่จะมีสื่อประเภทนี้ไว้ในครอบครองได้

1.4.4 สื่อวิทยุกระจายเสียง ตั้งแต่ในอดีตจวบจนปัจจุบันเกษตรกรเป็นกลุ่มที่นิยมฟังรายการวิทยุค่อนข้างมาก และวิทยุเป็นสื่อในการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรที่ได้รับความนิยมมากในทุกประเทศ ถึงแม้ว่าในปัจจุบัน จะเป็นยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศก็ตาม สื่อวิทยุกระจายเสียงมีลักษณะเฉพาะ คือ เป็นสื่อที่สามารถส่งสารได้อย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ และมีต้นทุนในการผลิตที่ไม่สูงนัก กอปรกับทักษะที่ใช้ในการผลิตก็ไม่ซับซ้อนมาก สื่อนี้มีข้อจำกัดตรงที่เป็นสื่อที่สามารถถ่ายทอดได้เพียงแต่เสียง ผู้ฟังไม่สามารถอ่านข้อความหรือไม่สามารถเห็นภาพได้ แต่อย่างไรก็ตาม ในข้อจำกัดดังกล่าว สื่อวิทยุก็สามารถที่จะเป็นสื่อที่เหมาะสมกับกลุ่มเกษตรกรอีกหลาย ๆ กลุ่มที่ต้องใช้

สายตาในการทำงาน สามารถใช้เพียงหูในการรับฟังข้อมูลข่าวสารที่ต้องการเท่านั้น เช่น กลุ่มจักสาน กลุ่มวาดภาพ กลุ่มเย็บปักถักร้อย หรือแม้แต่กลุ่มที่ทำงานกับเครื่องจักร เครื่องยนต์โดยทั่ว ๆ ไป เป็นต้น

1.4.5 สื่อสิ่งพิมพ์ โดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เช่น ฟาร์มแม่ไก่กาจีน โปสเตอร์ เอกสารแนะนำ เอกสารแผ่นพับ ฯลฯ พบว่าเป็นสื่อที่เกษตรกรใช้กันมากที่สุดในการที่จะค้นหาเกี่ยวกับข้อมูลเชิงเทคนิค เชิงวิชาการ หรือข้อมูลที่มีลักษณะเฉพาะ หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรที่ทันสมัยที่สุด หรือล่าสุด แม้ว่าในปัจจุบันจะมีสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทบ้าง และเริ่มมากขึ้นก็ตามในบรรดาสื่อมวลชนทั้ง 3 ประเภทคือ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อวิทยุ และสื่อโทรทัศน์ ผลการศึกษาโดยทั่วไปพบว่า สื่อที่เป็นเอกสารและสื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อที่มีความสำคัญที่เกษตรกรใช้ในการเป็นแหล่งข้อมูล หรือใช้เป็นแหล่งอ้างอิงมากที่สุด และเป็นสื่อที่นับว่าเป็นแหล่งข้อมูลที่สะดวกที่สุดและมีรายละเอียดมากที่สุดในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับด้านการเกษตรในลักษณะต่าง ๆ

1.4.6 สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร บางครั้งเรียกสื่อประเภทนี้ว่าสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นับว่าเป็นหนึ่งในสื่อที่เริ่มมีความจำเป็น หรือเริ่มมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น ในปัจจุบัน จริง ๆ แล้วสื่อประเภทนี้ นับว่าเป็นสื่อที่สามารถมีบทบาทที่เป็นได้ทั้งสื่อส่วนบุคคล แต่ในขณะเดียวกันก็สามารถที่จะเป็นสื่อประเภทสื่อมวลชนได้ด้วย เพราะสื่อประเภทนี้สามารถที่จะส่งข้อมูลข่าวสารสู่กลุ่มเป้าหมายกลุ่มใหญ่ หรือกลุ่มเป้าหมายที่เป็นกลุ่มคนจำนวนมากได้ สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีบทบาทที่เด่นชัดยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในระบบการเกษตรเชิงอุตสาหกรรม ระบบการเกษตรเชิงพาณิชย์ เพราะเกษตรกรกลุ่มดังกล่าวต่างต้องการข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็ว ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ และมีความยืดหยุ่นอยู่ตลอดเวลา สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ จึงได้รับการพัฒนาขึ้นมาเพื่อสนองตอบวัตถุประสงค์ดังกล่าว

1.4.7 สื่ออินเทอร์เน็ต นับว่าเป็นสื่อที่เป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่สามารถเชื่อมต่อกันได้ทั่วโลก มีมาตรฐานการรับส่งข้อมูลระหว่างกันเป็นหนึ่งเดียว และสามารถรับส่งข้อมูลได้หลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นภาพ เสียง ฯลฯ รวมทั้งสามารถค้นหาข้อมูลจากที่ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว ในสื่อประเภทนี้ก็จะสามารถที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันได้หลายรูปแบบ เช่น การสนทนาออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นแบบเดี่ยว (โปรแกรม chat หรือ talk) หรือแบบกลุ่ม พวก group-mail ที่จะตั้งกลุ่มของตนเองขึ้นมาเพื่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันและกัน โดยเฉพาะ เช่น กลุ่มเกษตรอินทรีย์ กลุ่มเกษตรยั่งยืน กลุ่มผู้ปลูกกล้วยไม้ เป็นต้น

1.4.8 สื่อสังคม (social media) หมายถึง สื่อสังคมออนไลน์ที่มีการตอบสนองทางสังคมได้หลายทิศทางในยุคเครือข่ายสังคม (social network) สื่อสังคมนับเป็นสื่อที่นักส่งเสริมการเกษตรสามารถสร้างสรรค์ได้ด้วยตนเองผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต application ต่าง ๆ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้มีปฏิสัมพันธ์กัน เช่น facebook line เป็นต้น

สรุปได้ว่า แหล่งความรู้ตามประเภทสื่อที่ใช้ในงานส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมประกอบด้วย แหล่งความรู้ที่เป็นสื่อบุคคล สื่อกิจกรรม สื่อวิทยุโทรทัศน์ สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ และสื่อสังคม ซึ่งการเลือกใช้สื่อเพื่อสื่อสารในงานส่งเสริมและพัฒนากิจกรรม จะต้องพิจารณาจากปัญหา หรือความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งเป้าหมายของการสื่อสาร

กล่าวโดยสรุป ความรู้เป็นสิ่งที่ใช้วัดระดับความสามารถและทักษะของบุคคลในการปฏิบัติงาน และแหล่งความรู้เป็นสิ่งที่เสริมสร้างให้บุคคลเกิดกระบวนการเรียนรู้และเกิดความเข้าใจ โดยในการวิจัยครั้งนี้ ได้นำแนวคิดที่ได้ศึกษานี้มากำหนดประเด็นเพื่อศึกษาความรู้ในการวางแผนพัฒนากิจกรรมระดับตำบล และศึกษาแหล่งความรู้ จากสื่อบุคคล สื่อกิจกรรม สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อสังคมออนไลน์ และสื่อมวลชน ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนากิจกรรมระดับตำบล ในจังหวัดพัทลุงต่อไป

2. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ความหมายของการมีส่วนร่วม และขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม โดยมีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้

บุญเทียน แก้วมงคล (2552, น. 11) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การที่ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือแนวทางที่วางไว้ด้วยความสมัครใจและมีการปฏิบัติต่อกันอยู่บนพื้นฐานของความเป็นธรรมในชุมชน

นาตญา พแคนนอก (2551, น. 18) กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การที่บุคคลสมาชิกในชุมชนหรือสังคมได้มีโอกาสเข้าร่วมอยู่ในสถานการณ์กลุ่มด้วยความเต็มใจ เป็นการร่วมกระบวนการทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน การวิเคราะห์สถานการณ์ แก้ปัญหา ร่วมกัน ในการออกความคิดสร้างสรรค์ ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ร่วมพัฒนา ร่วมรับผิดชอบการดำเนินการต่าง ๆ ในชุมชน จนถึงการประเมินผลร่วมกัน

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2547, น. 313-315) สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมจากแนวคิดของนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน แล้วนำมาสรุปประเด็นสำคัญของแต่ละความหมายได้ว่าการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเกษตรที่เน้นถึงการมีส่วนร่วมของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ทางส่งเสริมการเกษตร ซึ่งได้แก่ เกษตรกร แม่บ้านเกษตรกร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องนั้น มีประเด็นสำคัญที่เหมือนกันและแตกต่างกันอยู่หลายประการ ดังนี้

1) เป็นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ ให้กลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในงานส่งเสริมการเกษตรมีโอกาสในการร่วมคิด ตัดสินใจ เลือกแนวทางในการพัฒนา ซึ่งจะมีผลทำให้เกิดการสร้างพลังอำนาจให้เกิดขึ้นกับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ เหล่านี้

2) เป็นการที่กลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในงานส่งเสริมการเกษตรได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการทำกิจกรรม ในขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการพัฒนา ตลอดจนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของและรับผิดชอบต่อส่วนของตนเองที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา

3) เป็นการทำให้เกิดความเสมอภาคหรือเท่าเทียมกันในด้านต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในงานส่งเสริมการเกษตร โดยทำให้กลุ่มบุคคลต่าง ๆ ทุกคน มีส่วนในการคิดค้นปัญหาของตนเองและชุมชน หาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นในฐานะที่เท่าเทียมกัน ตลอดจนมีความเสมอภาคในการร่วมรับผลประโยชน์และร่วมรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น

4) เป็นการที่กลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในงานส่งเสริมการเกษตรได้มีโอกาสพัฒนาขีดความสามารถของตนเอง ในการคิดริเริ่ม การจัดการ การควบคุมการใช้ และกระจายทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจและสังคม ตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของชุมชน

5) เป็นการที่กลุ่มบุคคลเป้าหมายในงานส่งเสริมการเกษตรจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์ต่าง ๆ และรับสภาพถึงผลเสียที่เกิดขึ้น โดยถือว่าบุคคลเป้าหมายนั้นเป็นผู้มีส่วนได้เสียในการดำเนินการพัฒนาด้วยความรู้สึกผูกพันถึงความเป็นเจ้าของหรือหุ้นส่วน

จากความหมายของการมีส่วนร่วมข้างต้น สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่บุคคลหรือกลุ่มได้เข้าไปร่วมในการดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ เป็นการร่วมกระบวนการทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน การวิเคราะห์สถานการณ์ แก้ปัญหาร่วมกัน ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ร่วมพัฒนา ร่วมรับผิดชอบการดำเนินการต่าง ๆ จนถึงการประเมินผลร่วมกัน เพื่อทำให้งานหรือโครงการนั้นบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

2.2 ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2554, น. 294) ได้กล่าวถึง ประเภทของการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการวางแผนพัฒนา ซึ่งจำแนกออกเป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผน เป็นการที่บุคคลเป้าหมายของการพัฒนาได้มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและความต้องการของตัวเองและชุมชน แล้วนำไปกำหนดเป็นวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนา

2) การมีส่วนร่วมในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากบุคคลเป้าหมายของการพัฒนาจัดเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในสถานการณ์ของตัวเองและชุมชนดีที่สุด ดังนั้น บุคคลเหล่านี้จึงเป็นผู้ที่สมควรมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลตลอดจนร่วมเก็บข้อมูลและตีความถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนด้วยทัศนะของพวกเขาเองเพราะถ้าขาดการมีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้แล้วเจ้าหน้าที่หรือผู้วิจัยอาจตีความข้อมูลจากทัศนะที่แตกต่างกันทำให้ได้ผลที่จะนำไปกำหนดเป้าหมายการพัฒนาผิดพลาดไปด้วย

3) การมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงาน เป็นการมีส่วนร่วมของบุคคลเป้าหมายในการจัดทำแผนปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนการปฏิบัติงานในระดับชุมชน

4) การมีส่วนร่วมในการยอมรับแผน เมื่อแผนงานถูกกำหนดขึ้น โดยคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนโดยตรงการนำแผนไปปฏิบัติจำเป็นต้องใช้งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งอาจต้องการสนับสนุนภายนอก ดังนั้น จึงควรให้หน่วยงานสนับสนุนได้มีส่วนร่วมในการยอมรับแผนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติด้วย โดยอาจต้องดำเนินงานผ่านองค์การในระดับต่าง ๆ ทั้งระดับท้องถิ่นจนถึงส่วนกลาง

5) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน เป็นการมีส่วนร่วมของบุคคลเป้าหมายในการพัฒนาที่เข้ามามีส่วนร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนา

6) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นการที่บุคคลเป้าหมายของการพัฒนา ได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องหรือร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนา

และ สมศักดิ์ สุขวงศ์ (2552, น. 102-105) ได้จำแนกลักษณะการมีส่วนร่วมตาม ขั้นตอนการวางแผนการมีส่วนร่วม ไว้เป็น 4 ประเภท คือ

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ

2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุน ด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานขอความช่วยเหลือ

3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ไม่ว่าจะเป็ผลประ โยชน์ทาง ด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เกี่ยวกับการควบคุมและ การตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่าง ๆ จะต้องครอบคลุมทุกระบวนการ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย การวิจัยและเก็บ รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การวางแผนปฏิบัติงาน การพิจารณาตัดสินใจ การยอมรับแผน การปฏิบัติ ตามแผน และการประเมินผล รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วม เป็นการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้าไปร่วมดำเนินงานตาม กระบวนการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ ดังนั้น เพื่อให้ครอบคลุมทุกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการ วางแผนจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล จึงได้กำหนดประเด็นเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วม ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนพัฒนา ศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในจังหวัดพัทลุงต่อไป

3. แนวคิดเกี่ยวกับความความคิดเห็น

แนวคิดเกี่ยวกับความความคิดเห็น ประกอบด้วย ความหมายของความความคิดเห็น และการวัดความคิดเห็น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 ความหมายของความความคิดเห็น

ความหมายของความความคิดเห็น โดยมีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้

ปิยฉัตร แก่นจันทร์ (2548, น. 33) ได้สรุปความหมายของความความคิดเห็นไว้ว่าเป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความเชื่อทัศนคติเจตคติ ความความคิดเห็น อาจจะเป็นไปในทางเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับสิ่งนั้นก็ได้ อาจถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ได้ และอาจเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

ทวี เกรามัญ (2550, น. 35) ได้ให้ความหมายของความความคิดเห็นว่าเป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกที่อยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง และทัศนคติของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นบุคคลหรือสถานการณ์ เป็นต้น ความความคิดเห็นอาจจะเป็นไปในทางเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อสิ่งนั้นก็ได้

จากความหมายของความความคิดเห็นข้างต้น สรุปได้ว่า ความความคิดเห็น เป็นความรู้สึกทางจิตใจของบุคคลที่อยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริง และทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจจะเป็นไปในทางเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับสิ่งนั้น อาจถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ได้ และอาจเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา

3.2 การวัดความคิดเห็น

วัลลภ รัฐนัตรานนท์ (2545, น. 102-117) กล่าวถึง มาตรฐานวัดเจตคติหรือทัศนคติหรือความคิดเห็นที่นิยมใช้อย่างแพร่หลาย มี 4 วิธี คือ

1) วิธีคิดแบบสเกลวัดความต่างทางศัพท์ (*S-D Scale: Semantic differential scale*) เป็นวิธีวัดทัศนคติหรือความคิดเห็น โดยอาศัยคุณสมบัติที่มีความหมายตรงกัน

2) วิธีลิเคิร์ทสเกล (*Liket scale*) เป็นวิธีสร้างมาตรวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นที่นิยมมากที่สุด เพราะเป็นวิธีสร้างมาตรวัดที่ง่ายประหยัดเวลา ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถแสดงทัศนคติในทางที่ชอบหรือไม่ชอบ อาจมีคำตอบให้เลือก 5 หรือ 4 คำตอบ และให้คะแนน 5 4 3 2 1 หรือ +2 +1 0 -1 -2 ตามลำดับ

3) วิธีกัทแมนสเกล (*Guttman scale*) เป็นวิธีสร้างมาตรวัดทัศนคติหรือความคิดเห็นในแนวเดียวกันและสามารถจัดอันดับทัศนคติสูง-ต่ำ แบบเปรียบเทียบต่ำสุดหรือสูงสุด และแสดงถึงการสะสมของข้อความความคิดเห็น

4) วิธีเทอร์สโตนสเกล (Thurstone scale) เป็นวิธีการสร้างมาตรวัดออกเป็นปริมาณแล้วเปรียบเทียบตำแหน่งความคิดหรือทัศนคติไปในทางเดียว และเสมือนว่าเป็น Scale ที่มีช่วงห่างกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า วิธีการวัดความคิดเห็น สามารถกระทำได้หลายวิธี โดยในการวิจัยครั้งนี้ เลือกใช้วิธีลิเคิ์ทสเกล คือ กำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ ระดับมากที่สุด มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน ระดับมาก มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน ระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน ระดับน้อยมีค่าเท่ากับ 2 คะแนน และระดับน้อยที่สุดมีค่าเท่ากับ 1 คะแนน ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป ความคิดเห็น เป็นความรู้สึก ความคิด หรือทัศนคติของบุคคลบนพื้นฐานของข้อเท็จจริง ความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งวิธีการวัดความคิดเห็นสามารถกระทำได้หลายวิธี โดยในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดประเด็นเพื่อศึกษาความคิดเห็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร และดำเนินการวัดความคิดเห็น โดยใช้วิธีลิเคิ์ทสเกล เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในจังหวัดพัทลุงต่อไป

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ ประกอบด้วย ความหมายของความต้องการ และทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ความหมายของความต้องการ

ความหมายของความต้องการ โดยมีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554, น. 468) ได้ให้ความหมายของความต้องการไว้ว่า ความอยากได้ ใคร่ได้ หรือประสงค์จะได้ และเมื่อเกิดความรู้สึกดังกล่าวจะทำให้ร่างกายเกิดการขาดสมดุล เนื่องจากมีสิ่งรบกวนมากระตุ้น มีแรงขับภายในเกิดขึ้น ทำให้ร่างกายไม่อาจอยู่นิ่งต้องพยายามดิ้นรน และแสวงหาเพื่อตอบสนองความต้องการนั้น ๆ เมื่อร่างกายได้รับตอบสนองแล้วร่างกายมนุษย์ก็กลับสู่ภาวะสมดุลอีกครั้ง และก็จะเกิดความต้องการใหม่เกิดขึ้นมาทดแทนวนเวียนอยู่ไม่มีที่สิ้นสุด

วรรณธิดา เบญจกุล (2556, น. 46) ได้สรุปความหมายของความต้องการไว้ว่า ความประสงค์ ความอยากได้ สิ่งจำเป็นที่ต้องได้รับเพื่อการดำรงชีพของมนุษย์ที่ทำให้ชีวิตมีความสุข

จากความหมายของความต้องการข้างต้น สรุปได้ว่า ความต้องการ เป็นความประสงค์ หรือความอยากได้ของบุคคล เกิดแรงผลักดันภายในตัวบุคคลจากสิ่งเร้าที่มากระตุ้นเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ประสงค์จนกระทั่งเกิดความพึงพอใจ และเมื่อมีสิ่งเร้าใหม่มากระตุ้นก็จะเกิดความต้องการใหม่ขึ้นมาทดแทนวนเวียนอยู่ไม่มีที่สิ้นสุด

4.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

มาสโลว์ (อ้างถึงใน กุญชรีย์ คำชาย 2544, น. 132-133) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ (Maslow's Hierarchical Theory of Motivation) ไว้ดังนี้

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ เป็นทฤษฎีที่เน้นย้ำในเรื่องของความต้องการของมนุษย์ โดยมนุษย์ทุกคนมีความต้องการอยู่ตลอดเวลาไม่มีที่สิ้นสุด และเป็นความต้องการที่เป็นกลุ่มเป็นจุดที่มีการจัดลำดับไว้เป็นชั้น ความต้องการระดับขั้นต่ำสุด คือความต้องการพื้นฐานทางกายภาพ และชีวภาพ (basic physiological and biological need) และระดับสูงที่สุดก็คือ ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ หรือความต้องการประจักษ์ตน (self-fulfillment หรือ self-actualization need)

มาสโลว์ อธิบายถึงความพึงพอใจ และความต้องการของมนุษย์ โดยมีข้อสมมติฐานเกี่ยวกับมนุษย์ 3 ประการ ได้แก่

- 1) มนุษย์มีความต้องการ ความต้องการของมนุษย์มีอยู่เสมอและไม่สิ้นสุด ซึ่งสิ่งที่มนุษย์ต้องการนั้นขึ้นอยู่กับว่ามีสิ่งนั้นอยู่แล้วหรือยัง เมื่อความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอื่นจะเข้ามาแทนที่ โดยที่กระบวนการนี้จะไม่มีวันสิ้นสุดโดยจะเริ่มต้นตั้งแต่เกิดจนตาย
- 2) ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการนั้นจะไม่เป็นแรงกระตุ้นของพฤติกรรมอีกต่อไป โดยความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้นที่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรม
- 3) ความต้องการของมนุษย์มีเป็นลำดับขั้นตามความสำคัญ คือ เมื่อความต้องการในระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการในระดับสูงจะกลายเป็นแรงขับ หรือแรงจูงใจแทนอันจะเป็นเหตุให้บุคคลต้องสร้างพฤติกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการทันที

มาสโลว์เชื่อว่า มนุษย์มีความต้องการทั้งหมด 5 ขั้น ซึ่งมนุษย์จะมีความต้องการในขั้นต่ำสุดก่อน เมื่อได้รับการตอบสนองความต้องการในขั้นต่ำสุดนี้จนเป็นที่พอใจแล้วก็จะเกิดความต้องการในขั้นสูงต่อไป ความต้องการในขั้นต่ำกว่าจะต้องได้รับการตอบสนองจนเป็นที่พอใจจึงจะแสดงความต้องการขั้นสูงได้ รายละเอียดของความต้องการทั้ง 5 ขั้น โดยสรุปมีดังนี้

1) **ขั้นที่ 1 ความต้องการพื้นฐานทางกายภาพและชีวภาพ** เป็นความต้องการในระดับต่ำ ขั้นแรกเป็นความต้องการซึ่งจำเป็นเพื่อการอยู่รอด เช่น ความต้องการในปัจจัยสี่ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค เป็นต้น

2) **ขั้นที่ 2 ความต้องการในความปลอดภัยและความมั่นคง** เป็นความต้องการแสวงหาความปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อม และความคุ้มครองจากผู้อื่น

3) **ขั้นที่ 3 ความต้องการในทางสังคม ความรักใคร่และความเป็นเจ้าของ** ความรู้สึกว่าคุณได้รับการรักและมีส่วนร่วมในการเข้าหมู่พวก

4) **ขั้นที่ 4 ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องและเป็นที่ยอมรับในสังคม** เป็นความต้องการให้คนอื่นยกย่องให้เกียรติและเห็นความสำคัญของตน

5) **ขั้นที่ 5 ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จสูงสุดหรือความต้องการประจักษ์ตน** เป็นความต้องการที่อยากจะให้เกิดความสำเร็จในทุกสิ่งทุกอย่างตามความนึกคิดของตนเอง พยายามผลักดันชีวิตของตนเองให้เป็นไปในทางที่ดีที่สุดตามที่คาดหวังได้

แอลเดอร์เฟอร์ (อ้างถึงในกุญชรี คำชาย 2544, น. 134) กล่าวว่า ทฤษฎีความต้องการของแอลเดอร์เฟอร์ (Alder's Modified Needs) ได้ศึกษาทฤษฎีของมาสโลว์และพัฒนาทฤษฎีขึ้นมาเพื่อลดปัญหาที่นักจิตวิทยาทฤษฎีของมาสโลว์ ทฤษฎีนี้จัดกลุ่มความต้องการจำเป็นของมนุษย์ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1) **ความต้องการอยู่รอด** หมายถึง ความต้องการจำเป็นที่เกี่ยวข้องกับทางกาย ทางสรีระ และความต้องการความปลอดภัย ทั้งในด้านของชีวะและสิ่งแวดล้อม

2) **ความต้องการความสัมพันธ์** หมายถึง ความต้องการของบุคคลที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การได้รับการยอมรับจากสังคม และมีความปลอดภัยจากการมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

3) **ความต้องการเจริญเติบโต** หมายถึง ความต้องการที่จะได้รับการยอมรับนับถือจากการประสบความสำเร็จส่วนตน และการได้พัฒนาตนเองไปจนถึงขีดสูงสุดตามศักยภาพ แนวคิดเรื่องของสังจะการแห่งตนของมาสโลว์

ทฤษฎีนี้เสนอว่า พฤติกรรมของบุคคลนั้นถูกจูงด้วยความต้องการมากกว่า 1 ระดับพร้อม ๆ กัน ส่วนที่ต่างออกไปจากทฤษฎีของมาสโลว์ ได้แก่ ทฤษฎีนี้เป็นกระบวนการความคับข้องใจ การถดถอย ซึ่งอธิบายว่า การที่คน ๆ หนึ่งยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่สูงกว่าได้จะเกิดความคับข้องใจ และถดถอยกลับมายังความต้องการจำเป็นขั้นที่อยู่ต่ำกว่าถดถอยไป

จากทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการข้างต้น สรุปได้ว่า มนุษย์ทุกคนล้วนมีความต้องการ อยู่ตลอดเวลาไม่มีที่สิ้นสุด และจะเกิดความขัดข้องใจเมื่อยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้ โดยความต้องการจะเป็นลำดับขั้นตอนจากความต้องการระดับขั้นต่ำสุด คือ ความต้องการขั้นพื้นฐาน จนถึงระดับสูงสุด คือ ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ

กล่าวโดยสรุป ความต้องการ เป็นความประสงค์ หรือความอยากได้ให้ได้มาซึ่งสิ่งที ประสงค์ของบุคคลอย่างไม่มีที่สิ้นสุด โดยความต้องการจะเป็นลำดับขั้นตอนจากขั้นพื้นฐานจนถึง ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ โดยในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดประเด็นเพื่อศึกษาความต้องการ พัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนพัฒนาศักยภาพ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในจังหวัดพัทลุงต่อไป

5. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพบุคลากร

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ประกอบด้วย ความหมายของการพัฒนา ศักยภาพบุคลากร และแนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

5.1 ความหมายของการพัฒนาศักยภาพบุคลากร

ความหมายของการพัฒนาศักยภาพบุคลากร มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้ สมชาติ กิจจรยง และ อรรถจริย์ ฒ ตะกั่วทุ่ง (2550, น. 14) กล่าวว่า การพัฒนาศักยภาพ บุคลากร เป็นการนำเอาความสามารถที่ซ่อนเร้นภายในร่างกายนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างมี กระทบวนการ เป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ สมรรถนะ และทัศนคติ ของบุคลากร ในองค์กรให้มีพฤติกรรมการทำงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร อันจะส่งผลให้บุคลากร มีศักยภาพในการทำงานให้มีประสิทธิภาพได้

วรารณณ์ แต่งผล (2554, น. 9) ได้ให้ความหมายของ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร เป็นกระบวนการที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคลากร ให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความชำนาญ ตลอดจนเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในทางที่ดี อันจะส่งผลให้งานของหน่วยงานที่ปฏิบัติอยู่ สามารถบรรลุได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

จากความหมายของการพัฒนาศักยภาพบุคลากรข้างต้น สรุปได้ว่า เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคลากรให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และความชำนาญ ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงาน จนสามารถประสบความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5.2 แนวทางการพัฒนาศักยภาพบุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตร

ศิริวรรณ หวังดี (2561, น. 4-6) กล่าวถึง แนวคิดการพัฒนาบุคลากร และการเพิ่มขีดความสามารถเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของกรมส่งเสริมการเกษตร ไว้ดังนี้

5.2.1 แนวคิดการพัฒนาบุคลากร กรมส่งเสริมการเกษตร ได้พัฒนาบุคลากรให้เกิดการเรียนรู้ สามารถตอบสนองงานตามภารกิจและนโยบายขององค์กร มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่ปรับเปลี่ยนหรือความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสถานการณ์ของกำลังคนที่จะเป็นผลกระทบในภาพรวมให้กับองค์กรในอนาคต ซึ่งการพัฒนาบุคลากรมีเป้าหมายคือ ต้องการพัฒนาบุคลากรทุกระดับให้มีขีดความสามารถในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรแบบมืออาชีพ โดยมีการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลทั้งเจ้าหน้าที่และเกษตรกร คือ นำข้อมูลที่เป็นผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการประเมินผลเฉพาะบางหลักสูตร หรือบางกิจกรรม/โครงการ นำข้อมูลและข้อเท็จจริงจากเวทีการติดตาม โครงการ เวทีนิเทศระบบส่งเสริมการเกษตร และเอกสาร/สิ่งพิมพ์ เพื่อจัดเป็นระบบสนับสนุนการถ่ายทอดความรู้ของเจ้าหน้าที่สู่เกษตรกร ซึ่งจะมีการถ่ายทอดความรู้ และจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องโดยใช้วิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายให้สามารถเชื่อมโยงผลให้เป็นรูปธรรม สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาคี/เครือข่ายที่ต่อเนื่อง และนำผลการประเมินหลักสูตรมาจัดระบบการพัฒนาเจ้าหน้าที่และเกษตรกร ให้สอดคล้องกับความต้องการมีแหล่งเรียนรู้ที่เข้าถึงได้หลากหลาย และติดตามสนับสนุนอย่างจริงจัง เช่น การเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญระดับในพื้นที่/หน่วยงาน นิเทศงาน สอนงาน ศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยน และห้องเรียนออนไลน์ เป็นต้น โดยมุ่งเน้นให้เจ้าหน้าที่เกิดการพัฒนาตนเองได้ทำทันสถานการณ์ของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง สามารถนำองค์ความรู้ และเทคโนโลยีการเกษตรสู่เกษตรกรให้เกิดประสิทธิผลได้อย่างแท้จริง

5.2.2 การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เป็นการนำความสามารถที่ซ่อนเร้นของเจ้าหน้าที่มาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรอย่างมีกระบวนการภายใต้หลักการพัฒนาทรัพยากรบุคคล หลักการสื่อสาร และหลักการส่งเสริมการเกษตร เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการเปลี่ยนแปลงความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และทัศนคติที่ต่อเนื่อง ประกอบด้วย คน สื่อ

การเรียนรู้ และองค์ความรู้ สามารถร่วมมือกับภาคี/เครือข่ายในการสร้างองค์ความรู้จากการศึกษาวิจัย เพื่อให้มีระบบการถ่ายทอดความรู้เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กับเกษตรกรได้อย่างแท้จริง โดยมีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อต้องการพัฒนาบุคลากรให้มีขีดความสามารถในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรแบบมืออาชีพ ทั้งในระดับปฏิบัติการ ชำนาญการ ชำนาญการพิเศษ มีตัวอย่างหลักสูตรที่นำมาพัฒนาบุคลากร เช่น การจัดหลักสูตรฝึกอบรมให้กับข้าราชการบรรจุใหม่ หลักสูตรการเสริมสร้างสมรรถนะนักส่งเสริมการเกษตร (e-Learning) และหลักสูตรนักส่งเสริมการเกษตรมืออาชีพ เป็นต้น หน่วยงานย่อยได้จัดหลักสูตรพัฒนาบุคลากรเพื่อเสริมองค์ความรู้และเทคโนโลยีวิชาการเฉพาะหน่วยงานให้กับเจ้าหน้าที่ ได้แก่ อารักขาพืช ส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร และการพัฒนาเกษตรกร เป็นต้น

นอกจากนี้ กรมส่งเสริมการเกษตร (2565, น. 16-20) กล่าวถึง แนวทางการพัฒนาบุคลากร กรมส่งเสริมการเกษตร ประจำปี 2565 โดยกำหนดรูปแบบในการพัฒนาบุคลากร 70 : 20 : 10 ซึ่งหมายถึง รูปแบบการเรียนรู้และพัฒนาที่ผสมผสานกัน 3 รูปแบบไว้ดังนี้

1) **รูปแบบ 70:** การเรียนรู้จากการทำงาน เป็นการสร้างประสบการณ์จากการทำงานจริง โดยมีการออกแบบให้การทำงานในแต่ละวันให้เป็นการเรียนรู้จากงานที่ปฏิบัติ (On the job Training) หรืออาจจะมาจากการได้รับมอบหมายงาน (Assignment) การหมุนเวียนงาน (Job Rotation) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning) จากแหล่งต่าง ๆ เช่น สื่อ เอกสาร ระบบออนไลน์ (e-Learning) และการจัดการเรียนรู้ผ่านห้องเรียนออนไลน์ (K-Station) เป็นต้น

2) **รูปแบบ 20:** การเรียนรู้จากผู้อื่น เช่น การสอนงาน โดยใช้ Coaching ที่เป็นผู้บังคับบัญชาดึงศักยภาพและประสิทธิภาพจากผู้ใต้บังคับบัญชา การเป็นพี่เลี้ยง (Mentoring) โดยพี่เลี้ยงหรือผู้ที่มีประสบการณ์สูงจะทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษา แนะนำสอนงาน และสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพในการทำงานให้กับผู้ที่มีประสบการณ์น้อย เน้นการมีส่วนร่วมการแก้ไขปัญหา การให้คำปรึกษาแนะนำ (Consulting) เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเป็นความรู้หรือทักษะเฉพาะ โดยที่ปรึกษา (Consultant) จะเข้าไปถ่ายทอดความรู้ตัวต่อตัวหรือเป็นกลุ่มเล็ก ๆ หรืออาจจะมีลักษณะเข้าไปศึกษาเก็บข้อมูล วัตถุประสงค์เพื่อประมวลผลกลับมาให้องค์กรเพื่อรับรู้ แล้วนำไปใช้หรือการปรับเปลี่ยนเพื่อการพัฒนาคน พัฒนางานด้านต่าง ๆ เป็นต้น

3) **รูปแบบ 10:** การเรียนรู้จากการฝึกอบรม ตามหลักสูตรต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบของการฝึกอบรมระบบห้องเรียน (Classroom training) การฝึกอบรมผ่านระบบออนไลน์ (Online Training) หรือจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Learning) การสัมมนา (Meeting/Seminar) และการให้ทุนการศึกษา

โดยรูปแบบการพัฒนาบุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตร แสดงดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 รูปแบบการพัฒนาบุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตร

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร (2565, น. 19)

สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาบุคลากรกรมส่งเสริมการเกษตร มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีขีดความสามารถในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรแบบมืออาชีพ โดยมีรูปแบบการพัฒนาการเรียนรู้จากการทำงาน จากผู้อื่น และจากการฝึกอบรม โดยมุ่งเน้นให้เจ้าหน้าที่เกิดการพัฒนาตนเองได้เท่าทันสถานการณ์ของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง สามารถนำองค์ความรู้และเทคโนโลยีการเกษตรสู่เกษตรกรให้เกิดประสิทธิผลได้อย่างแท้จริง

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาศักยภาพบุคลากร เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคลากรให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และความชำนาญ ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีความสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กรและบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดประเด็นศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเพื่อพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรให้สามารถวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลที่มีประสิทธิภาพ

6. แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร

แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร และรูปแบบวิธีการส่งเสริมการเกษตร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

6.1 ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร

ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ และสุรพล เศรษฐบุตร (2553, น. 3-11) ได้ให้ความหมายว่าการส่งเสริมการเกษตร คือ การบริการการศึกษาแบบเสริมหรือขยายออกไปสู่ประชาชนทั่วไป เป็นกระบวนการถ่ายทอดวิชาความรู้ ทักษะ ประสบการณ์และการบริการอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการผลิตทางการเกษตรโดยอาศัยการให้การศึกษาแบบนอกโรงเรียนแก่เกษตรกร ครอบครัวยุทธศาสตร์ และบุคคลอื่นที่สนใจ โดยวิธีการฝึกปฏิบัติจริงและเน้นถึงการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้เกษตรกรสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ในการปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพในการผลิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน ทั้งทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม และสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพภูมิสังคมของเกษตรกร

กรมส่งเสริมการเกษตร (2556, น. 5) ได้ให้ความหมายของการส่งเสริมการเกษตรว่าเป็นการนำความรู้ วิธีการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ หรือเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรไปแนะนำเผยแพร่ให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เกษตรกร แล้วติดตามให้คำแนะนำช่วยเหลือในการปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย

สรุปได้ว่า การส่งเสริมการเกษตร เป็นการถ่ายทอดความรู้ ทักษะวิธีการ เทคนิค และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับด้านการเกษตร ไปแนะนำ เผยแพร่ให้แก่เกษตรกร หรือประชาชน เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ สามารถพัฒนาประสิทธิภาพในการผลิต และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

6.2 รูปแบบวิธีการส่งเสริมการเกษตร

รูปแบบวิธีการส่งเสริมการเกษตร มีนักวิชาการได้อธิบายไว้ ดังนี้

เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ (2553, น. 8-13) กล่าวถึง วิธีการส่งเสริมการเกษตร โดยพิจารณาตามหลักการสื่อสารและลักษณะของชุมชน มี 5 วิธี ดังนี้

1) วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงบุคคลหรือผู้รับสารเป็นเกณฑ์ ประกอบด้วย 3 วิธี ได้แก่ แบบรายบุคคลหรือแบบบุคคลต่อบุคคล แบบกลุ่มบุคคล และแบบมวลชน

2) *วิธีการส่งเสริมการเกษตร โดยอิงวัตถุประสงค์หรือผู้รับสารเป็นเกณฑ์* ประกอบด้วย 3 วิธี ได้แก่ การเลือกส่งเสริมเพียงเรื่องเดียว การเลือกเรื่องส่งเสริมหลาย ๆ เรื่อง และการเลือกเรื่องทั้งหมดเกี่ยวกับฟาร์มและบ้านเรือน

3) *วิธีการส่งเสริมการเกษตร โดยอิงเจ้าหน้าที่หรือผู้ส่งสารเป็นเกณฑ์* ประกอบด้วย 4 วิธี ได้แก่ การใช้ผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีความรู้แบบกว้างการใช้ทีมนักวิชาการ การใช้เจ้าหน้าที่ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของหลายหน่วยงาน และการใช้เจ้าหน้าที่เป็นสื่อมวลชน

4) *วิธีการส่งเสริมการเกษตร โดยอิงตามช่องทางหรือสื่อที่ใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร* ประกอบด้วย 4 วิธี ได้แก่ การใช้สื่อคำพูด การใช้สื่อสิ่งพิมพ์ การใช้สื่อภาพและเสียง และการใช้สื่อกิจกรรม

5) *วิธีการส่งเสริมการเกษตร โดยอิงชุมชนเป็นเกณฑ์* ประกอบด้วย 2 วิธี ได้แก่ การส่งเสริมในชุมชนชนบท และการส่งเสริมในชุมชนเมือง

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2556, น. 38–47) กล่าวว่า วิธีการส่งเสริมการเกษตร โดยอิงบุคคลหรือผู้รับสารเป็นเกณฑ์นั้น สามารถจำแนก 3 วิธี คือ

1) *วิธีการส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล* เป็นการส่งเสริมโดยการให้เกษตรกรหรือบุคคลผู้รับการถ่ายทอดความรู้ได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นอิสระ การถ่ายทอดความรู้ไปสู่เกษตรกรโดยตรงเป็นรายบุคคล จะทำให้ผู้รับความรู้มีโอกาสโดยตรงที่จะปฏิสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม หรือนักวิชาการผู้ถ่ายทอดทำให้เกิดความสนใจเชื่อมั่นเรียนรู้ได้และอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ เป็น โอกาสที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสามารถรับข้อมูลปัญหา ตลอดจนรับภูมิปัญญาของเกษตรกรกลับมาพิจารณาในกระบวนการส่งเสริมได้ในวิธีการแบบนี้พบว่ามีหลายวิธีและเทคนิคที่นิยมใช้กันมาก ได้แก่

(1) *การเยี่ยม ไร่ นา และ บ้าน ของเกษตรกร* เป็นวิธีการและแนวคิดของการส่งเสริมที่เจ้าหน้าที่จะไปพบปะรับฟังปัญหาและถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรถึงฟาร์มหรือไร่ นา ซึ่งจะเห็นถึงสภาพความเป็นจริงของเกษตรกร สามารถนำสภาพดังกล่าวมาวิเคราะห์ และผนวกกับเทคโนโลยีถ่ายทอดได้ และสามารถสร้างความคุ้นเคย ความมั่นใจและความพอใจแก่เกษตรกรได้เป็นอย่างดี การส่งเสริมโดยวิธีการนี้พบว่ามีประสิทธิภาพมาก

(2) *เกษตรกรผู้รับการส่งเสริมมาติดต่อที่สำนักงาน*

(3) *การติดต่อทางโทรศัพท์* ปัจจุบันการใช้โทรศัพท์ได้มีการขยายเครือข่ายและจำนวนเครื่องมากขึ้นทั้งโดยสายและไร้สาย เกษตรกรสามารถจะใช้ข้อได้เปรียบดำเนินการได้

เพราะการติดต่อทางโทรศัพท์จะสามารถช่วยเหลือในการแก้ไข ปัญหาได้รวดเร็วลดเวลา และระยะทาง ในการติดต่อของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้ดียิ่ง

(4) การติดต่อกันทางจดหมายส่วนตัว การเขียนจดหมายติดต่อกันระหว่าง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมกับเกษตรกรผู้รับการส่งเสริม จัดเป็นวิธีการส่งเสริมที่ให้ประโยชน์ยิ่งวิธีหนึ่ง ผู้รับการส่งเสริมหรือผู้สนใจอาจเขียนจดหมายถึงเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเมื่อเกิดปัญหาและต้องการคำตอบ บางครั้ง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมก็สามารถเขียนถึงผู้รับการส่งเสริมเพื่อแจ้งข่าวสารติดตามผลการส่งเสริม ย้ำถึงความร่วมมือ หรือเป็นการให้การรับรองในผลงานที่ดีได้

(5) การติดต่ออย่างไม่เป็นทางการ ในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นการพบปะ แบบนี้มียุคมาก เจ้าหน้าที่จะต้องเตรียมตัวให้เสมอเพราะหากเจ้าหน้าที่พร้อมที่จะแก้ไขปัญหา ให้ข้อเสนอแนะแล้ว เกษตรกรจะเพิ่มศรัทธาในตัวเขามากขึ้น โดยพบในสถานที่ต่าง ๆ ที่ไม่เป็นทางการ เช่น ตลาดนัด งานเทศกาลรื่นเริงต่าง ๆ งานพิธีกรรมทางศาสนาเหล่านี้ ทำให้คนมาร่วมกันเป็น จำนวนมากที่ใดก็ตามที่ผู้คนมารวมกันก็มักจะมีการพูดคุยกันถึงปัญหาต่าง ๆ ในการทำมาหากินและ ปัญหาทั่ว ๆ ไปในชีวิต

2) วิธีการส่งเสริมโดยกลุ่มบุคคล (Group Method) การส่งเสริมแก่กลุ่มบุคคล จะให้ผลดีในการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของผู้รับการส่งเสริมจากขั้นสนใจไปสู่การทดลองทำดูและ หากเป็นที่พอใจของกลุ่มแล้วสมาชิกส่วนใหญ่ในกลุ่มก็อาจก้าวไกลไปถึงขั้นยอมรับเลยก็ได้ วิธีการส่งเสริมโดยกลุ่มบุคคลนี้มีการจัดเตรียมการเป็นอย่างดี หากเป้าหมายและดำเนินการอย่างมี ระบบแล้ว ก็จะทำให้ผลดีอย่างมากต่อการสร้างพลังกลุ่มสมาชิกของกลุ่มจะมีปฏิริยาสนองตอบต่อ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมและต่อความคิดทั้งหลายที่สมาชิกในกลุ่มได้แสดงออกด้วยการกระตุ้นและแนะนำ แนวทางอย่างเหมาะสม พลังกลุ่มก็จะช่วยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการกระทำของกลุ่มโดยสมาชิก ส่วนใหญ่ของกลุ่มเป็นผู้ผลักดันให้ไปทำตามสิ่งที่จะยอมรับนั้น การส่งเสริมแบบกลุ่มสามารถจะ พิจารณาวิธีการที่มีประสิทธิภาพและนิยมใช้ มีดังนี้

(1) การประชุมกลุ่ม เป็นวิธีการส่งเสริมที่เก่าแก่สำคัญ และยังใช้ได้ผล อยู่เสมอมา คือ ช่วยในการถ่ายทอดข่าวสารความรู้ความคิดเห็นและประสบการณ์ต่าง ๆ ระหว่างทุกคน ที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้เข้าประชุมได้ มีโอกาสร่วมปรึกษาหารือกันปรับตัวเองให้เข้ากับกลุ่มยอมรับฟัง ความคิดเห็นของคนส่วนมากนำไปสู่การใช้ความคิดร่วมกัน มีความรู้สึกร่วมกันและมีการปฏิบัติ ร่วมกันการประชุมกลุ่มประหยัดค่าใช้จ่ายได้มาก เมื่อเทียบกับการส่งเสริมโดยวิธีอื่น หากต้องการ

ให้การประชุมบรรลุผลและเป็นที่ยอมรับกัน โดยทั่วแล้ว หน้าที่ส่งเสริมควรกระตุ้นหรือจูงใจให้ชาวบ้าน เป็นแกนหลักในการจัดการประชุม โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมเพียงเป็นผู้ชี้แนะให้การสนับสนุนช่วยเหลือเท่านั้น การประชุมที่ได้ผลดีนั้นจะต้องทำให้ผู้เข้าประชุมทุกคนเกิดกระแสแห่งความคิดและใช้ดุลยพินิจพิจารณาปัญหาและความต้องการของเขาและเกษตรกรต้องมีส่วนร่วมมากด้วย

(2) การฝึกอบรม เป็นวิธีการหนึ่งของการส่งเสริมที่การใช้กันมาก และใช้บ่อย ๆ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะพิจารณาดำเนินการฝึกอบรมทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความและความชำนาญเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งกระทั่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมนั้น ๆ การฝึกอบรมโดยทั่วไปมีลักษณะ ดังนี้

ก. การฝึกอบรมเป็นกระบวนการ ซึ่งหมายถึงเป็นระบบของกิจกรรมต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

ข. การฝึกอบรมช่วยให้ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจทัศนคติที่ดีและความชำนาญหรือทักษะ

ค. การฝึกอบรมช่วยให้เกิดการเรียนรู้ คือ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะมีโอกาสได้เข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้ได้รับประสบการณ์ใหม่ซึ่งจะมีผลให้ผู้นั้นเกิดพฤติกรรมตามมาพฤติกรรมจะเปลี่ยนแปลงไปในทางใดนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม

(3) การสาธิต เป็นวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่มที่ใช้การบรรยายประกอบการแสดง ทำให้ผู้เรียนรู้ “ได้ฟัง” และ “ได้เห็น” ไปพร้อมกัน วัตถุประสงค์ของการสาธิตเพื่อให้ผู้รับการส่งเสริมได้เรียนรู้ถึงวิธีการปฏิบัติหรือผลการปฏิบัติที่มีลำดับขั้นตอน มีหลักวิชาและสามารถนำไปปฏิบัติได้ เป็นการพัฒนาทักษะของผู้รับการส่งเสริมให้สามารถปฏิบัติการได้อย่างถูกต้อง การสาธิตแบ่งเป็น 2 แบบ คือการสาธิตวิธีการกับการสาธิตผล

(4) การศึกษาดูงานนอกสถานที่ จัดเป็นวิธีการส่งเสริมที่เพิ่มความรู้และประสบการณ์ให้แก่ผู้รับการส่งเสริมได้เป็นอย่างดีวิธีหนึ่ง เพราะผู้ร่วมในการศึกษาและดูงานจะมีโอกาสได้พบเห็นผลงานของผู้อื่นซึ่งได้ทำสำเร็จแล้วอันจะมีผลในการเพิ่มความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ร่วมศึกษาดูงานให้ยอมรับสิ่งใหม่มากขึ้นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมอาจใช้วิธีจัดให้มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่ต่อเนื่องจากการสาธิตผลก็ได้ ทั้งนี้ ผู้รับการส่งเสริมจะได้พบเห็น ได้รับฟัง ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

3) การส่งเสริมแบบมวลชน (Mass Method) โดยสื่อสารมวลชนจะช่วยให้การส่งเสริมเผยแพร่นวัตกรรมให้ประชาชนได้ทราบว่าได้มีสิ่งนั้น ๆ เกิดขึ้นแล้ว และก็มีอยู่บางคนอาจสนใจที่จะศึกษาหารายละเอียดเพิ่มเติมอีก ซึ่งในขั้นนั้น สื่อมวลชนก็ยังสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ดีและใช้กับคนจำนวนมาก ๆ ได้อย่างกว้างขวางสื่อสารมวลชนที่นำมาใช้ได้ดีในการส่งเสริม ได้แก่ เอกสารเผยแพร่ โปสเตอร์ หนังสือพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ สไลด์และฟิล์มสกริป และการจัดนิทรรศการ

(1) เอกสารหรือสิ่งพิมพ์เผยแพร่ สิ่งตีพิมพ์เป็นสื่อใช้ได้ดีในการส่งเสริม และสามารถเผยแพร่ได้

(2) ภาพโฆษณาหรือโปสเตอร์ เป็นแผนกระดาษหรือกระดาษแข็งที่มีภาพประกอบมีสีสันสวยงาม และมีข้อความง่าย ๆ สั้นกะทัดรัด สามารถให้ผู้พบเห็นมองเห็นได้แต่ไกล สะดุดความสนใจในสิ่งที่ควรทราบได้ทันทีและชวนปฏิบัติ

(3) หนังสือพิมพ์ เป็นสิ่งพิมพ์ที่มีกำหนดออกเป็นประจำสม่ำเสมอและนิยมออกเป็นรายวันหากเป็นรายสัปดาห์ รายปักษ์ รายเดือนหรือนิตยสารประชาชนนิยมอ่านหนังสือพิมพ์กันอย่างแพร่หลายแม้อ่านไม่ออกก็ให้ผู้อื่นให้ฟัง การอ่านหรือฟังคนอื่นคุยหรือวิจารณ์ข่าวจากหน้าหนังสือพิมพ์ตามร้านกาแฟ หรือที่ชุมชนในหมู่บ้านก็มีมากไม่คลุมเครือหรือหาหลักฐานอ้างอิงได้

(4) วิทยุ นับเป็นสื่อมวลชนที่ให้ข่าวได้เร็วที่สุดและสามารถส่งข่าวแพร่กระจายไปได้ไกลและกว้างขวางสามารถเข้าถึงบุคคลทุกระดับและได้ ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนมิใช่น้อย ในฐานะเป็นแหล่งข่าวเที่ยงตรง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสามารถใช้ประโยชน์จากวิทยุในการเผยแพร่ข่าวสารเรื่องราวต่าง ๆ สู่ประชาชนได้

(5) โทรทัศน์ ได้เปรียบวิทยุตรงที่ผู้ชมรายการได้ฟังเสียงและได้เห็นภาพไปพร้อมกัน ฉะนั้น ในการส่งเสริมถึงสามารถจัดแสดงสาธิตและใช้โสตอุปกรณ์ เช่น แผ่นภาพ แผนภูมิ กราฟ รูปภาพ ฯลฯ เข้าช่วยได้เป็นอย่างดี

(6) ภาพยนตร์ นับเป็นสื่อที่ใช้ได้ดีในการส่งเสริมการเกษตรเช่นเดียวกับโทรทัศน์ซึ่งผู้ชมรายการได้ฟังเสียงและได้เห็นภาพไปพร้อมกัน

(7) การจัดนิทรรศการ (Exhibition of Exposition) เป็นการใช้อุปกรณ์เพื่อการถ่ายทอดและเผยแพร่งานเพื่อการศึกษา และ โฆษณาต่อหมู่คนจำนวนมาก การจัดหรือตั้งของแสดงนั้นสามารถอยู่ได้นานและประชาชนหมุนเวียนดูได้โดยไม่จำกัดเวลาและจำนวน

สรุปได้ว่า วิธีการส่งเสริมการเกษตร เป็นกระบวนการนำความรู้วิชาการและเทคโนโลยีไปเผยแพร่ให้แก่เกษตรกร อาจเป็นวิธีการสอน ฝึกอบรม ฝึกปฏิบัติ หรือวิธีการอื่น ๆ โดยหากอิงบุคคลหรือผู้รับสารเป็นเกณฑ์สามารถส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล แบบกลุ่มบุคคล และแบบมวลชน ทำให้เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติทางการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุป การส่งเสริมการเกษตร เป็นกระบวนการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้สามารถผลิตทางการเกษตรที่มีประสิทธิภาพ อันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของเกษตรกร มีความมั่นคงทางอาหารและรายได้ โดยรูปแบบการส่งเสริมการเกษตรมีหลากหลายวิธีการ ซึ่งแผนพัฒนาการเกษตรเป็นอีกหนึ่งรูปแบบของการส่งเสริมการเกษตรและเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนงานในพื้นที่

7. แนวคิดเกี่ยวกับแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

แนวคิดเกี่ยวกับแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ประกอบด้วย ความหมายและความสำคัญของแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล และขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โดยมีรายละเอียดดังนี้

7.1 ความหมายและความสำคัญของแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

กรมส่งเสริมการเกษตร (2559, น. 3-6) กล่าวถึง ความหมายและความสำคัญของแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลไว้ ดังนี้

แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เป็นแผนของชุมชนเกษตร หรือชุมชนที่เกษตรกร ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละหมู่บ้านมาร่วมกันวิเคราะห์ สังเคราะห์บนพื้นฐานข้อมูล หรือปัญหาและความต้องการชุมชน เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการพัฒนาการเกษตรในภาพรวมของตำบล

แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เป็นแผนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมและบูรณาการของภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามภารกิจการถ่ายโอนที่รัฐร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ดำเนินการร่วมกันโดยใช้กลไกของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกด.) ดำเนินการจัดเวทีชุมชน วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลเชิงระบบ และจัดทำแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม ตามความต้องการของชุมชนที่มีเกษตรกร เจ้าหน้าที่ภาครัฐ อปท. เอกชน ฯลฯ และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในตำบลร่วมกันเก็บรวบรวมข้อมูล นำเสนอข้อมูล ทั้งด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหาและประเมินศักยภาพ

และความต้องการของชุมชน โดยจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและเสนอแนวทางพัฒนาในระดับตำบล เพื่อมุ่งเน้นการส่งเสริมการผลิตทางการเกษตร เพื่อสร้างรายได้ พื้นฟูทรัพยากรและเสริมสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร ตลอดจนการพัฒนาการผลิตให้เกิด Smart Farmer Smart Group และ Smart Product ของตำบล และเสนอแผนโครงการต่อ อปท. ทั้งในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด ตามลำดับต่อไป

สรุปได้ว่า แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เป็นแผนพัฒนาด้านการเกษตรที่เกิดจากการวิเคราะห์ข้อมูล ศักยภาพ ปัญหา และความต้องการ รวมทั้งแนวทางพัฒนาด้านการเกษตรของตำบล เกิดจากการมีส่วนร่วมของเกษตรกร สถาบันเกษตรกร ชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ อปท. เอกชน และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยสามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของเกษตรกร

7.2 ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

กรมส่งเสริมการเกษตร (2562, น. 2-7) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนและวิธีการจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล/อำเภอ ประกอบด้วย ขั้นตอนหลัก 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเตรียมการ ขั้นดำเนินการ และขั้นนำไปปฏิบัติและติดตามประเมินผล ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการ ประกอบด้วย 1 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

7.2.1 การเตรียมข้อมูลและทีมงาน

1) **สร้างทีมวิทยากรระดับเขต/จังหวัด เขต/จังหวัด และทีมวิทยากรหลักขยายผล**
สร้างเครือข่ายทีมวิทยากรระดับเขต/จังหวัด ให้ครอบคลุมครบทุกจังหวัด เขตและทีมวิทยากรหลัก คัดเลือกผู้ที่จะร่วมเป็นวิทยากรหลักเพิ่มเติมและอบรมถ่ายทอดความรู้เพิ่มเติม

2) **สร้างทีมงานของอำเภอ ผู้รับผิดชอบงานแผนงานหรือยุทธศาสตร์ และทีมวิทยากรหลักเตรียมความพร้อมและสร้างทีมงานจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของสำนักงานเกษตรอำเภอ ทีมวิทยากรหลัก/เจ้าหน้าที่ ที่รับงานแผนงานและยุทธศาสตร์ของจังหวัดให้คำปรึกษาคำแนะนำ สร้างความรู้ ความเข้าใจ กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร จังหวัดสนับสนุนข้อมูลนโยบาย ยุทธศาสตร์ ทิศทางการพัฒนาของจังหวัด กลุ่มจังหวัดหรือนโยบายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสำนักงานเกษตรอำเภอจัดตั้งทีมงานประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานตำบลทุกตำบลร่วมกับดำเนินการเป็นทีมงานหรือคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของอำเภอ**

3) **รวบรวมและจัดเก็บข้อมูลระดับอำเภอ/ตำบล ทีมงานอำเภอ เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบตำบล รวบรวมจัดเก็บข้อมูลที่ใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรทั้งด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจและสังคม**

(1) รวบรวมข้อมูลมือสองที่มีอยู่แล้ว จากแหล่งต่าง ๆ เช่น แผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนชุมชนแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนากลุ่มหรือองค์กร ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร และข้อมูลเชิงพื้นที่ในรูปแบบแผนที่ เช่น Agri-map SSmap แผนการจัดการพื้นที่การผลิตสินค้าเกษตร ฯลฯ

(2) จัดเก็บข้อมูลเพิ่มเติม ในส่วนที่ยังขาดและจำเป็นต้องใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร โดยใช้เทคนิคเครื่องมือและวิธีการต่าง ๆ เช่น การสังเกตเชิงประจักษ์ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การจัดเวที การสนทนากลุ่ม ฯลฯ โดยผู้มีส่วนให้ข้อมูลมาจากภาคีเครือข่ายของกรมส่งเสริมการเกษตรในหมู่บ้านและตำบล เช่น อาสาสมัครเกษตร เกษตรกรต้นแบบ คณะกรรมการเครือข่ายต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (สบกต.) คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ฯลฯ

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

7.2.2 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ทีมงานของอำเภอทุกคนร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมจัดเก็บจากทุกตำบลเพื่อสังเคราะห์เป็นภาพรวมของอำเภอ โดยใช้เครื่องมือและเทคนิคต่าง ๆ เช่น การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) การซ้อนทับข้อมูลแผนที่ (Overlay) การวิเคราะห์นิเวศน์เกษตร (AA) ฯลฯ

7.2.3 การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา

1) ทีมงานอำเภอดำเนินการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ข้อมูลประกอบการพิจารณาจากข้อมูลจากแต่ละตำบลที่รวบรวมจัดเก็บและผ่านการวิเคราะห์ตรวจสอบ และข้อมูลจากนโยบายระดับบน เช่น แผนพัฒนาจังหวัด กลุ่มจังหวัด แผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทแผนปฏิรูปประเทศนโยบายรัฐบาล นโยบาย กระทรวง ฯลฯ เพื่อให้ได้ข้อมูล ศักยภาพ ปัญหา และเป้าหมายการพัฒนา เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาของอำเภอที่มองเห็นภาพถึงระดับตำบล

2) ทีมงานอำเภอดำเนินการเวทีระดับตำบล เพื่อนำเสนอข้อมูลศักยภาพ ปัญหา และเป้าหมายการพัฒนา และระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดโครงการพัฒนาในระดับตำบลที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาของอำเภอ โดยเชิญภาคีเครือข่ายของกรมส่งเสริมการเกษตรระดับตำบล เช่น อาสาสมัครเกษตรระดับตำบล ผู้แทนคณะกรรมการ สบกต. ผู้แทนคณะกรรมการ ศพก. ฯลฯ ร่วมรับฟังและให้ข้อเสนอแนะ

7.2.4 จัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล ทีมงานอำเภอจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ 5 ปี โดยรูปเล่มของแผนประกอบด้วยเนื้อหาหลัก ๆ ได้แก่ ข้อมูลสภาพทั่วไปของอำเภอ บทวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตร ทิศทาง/แนวทางการพัฒนา และโครงการ กิจกรรม

7.2.5 ประชาพิจารณ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล ทีมงานอำเภอ และผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายในระดับอำเภอ เสนอร่างแผนพัฒนาการเกษตรของอำเภอในเวทีเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้รับบริการผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในอำเภอเพื่อให้แผนเป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

7.2.6 ปรับปรุงแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล ทีมงานอำเภอ และผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายในระดับอำเภอ เสนอร่างแผนพัฒนาการเกษตรของอำเภอในเวทีเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้รับบริการ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในอำเภอเพื่อให้แผนเป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 3 ชำนาญไปปฏิบัติและติดตามประเมินผล ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

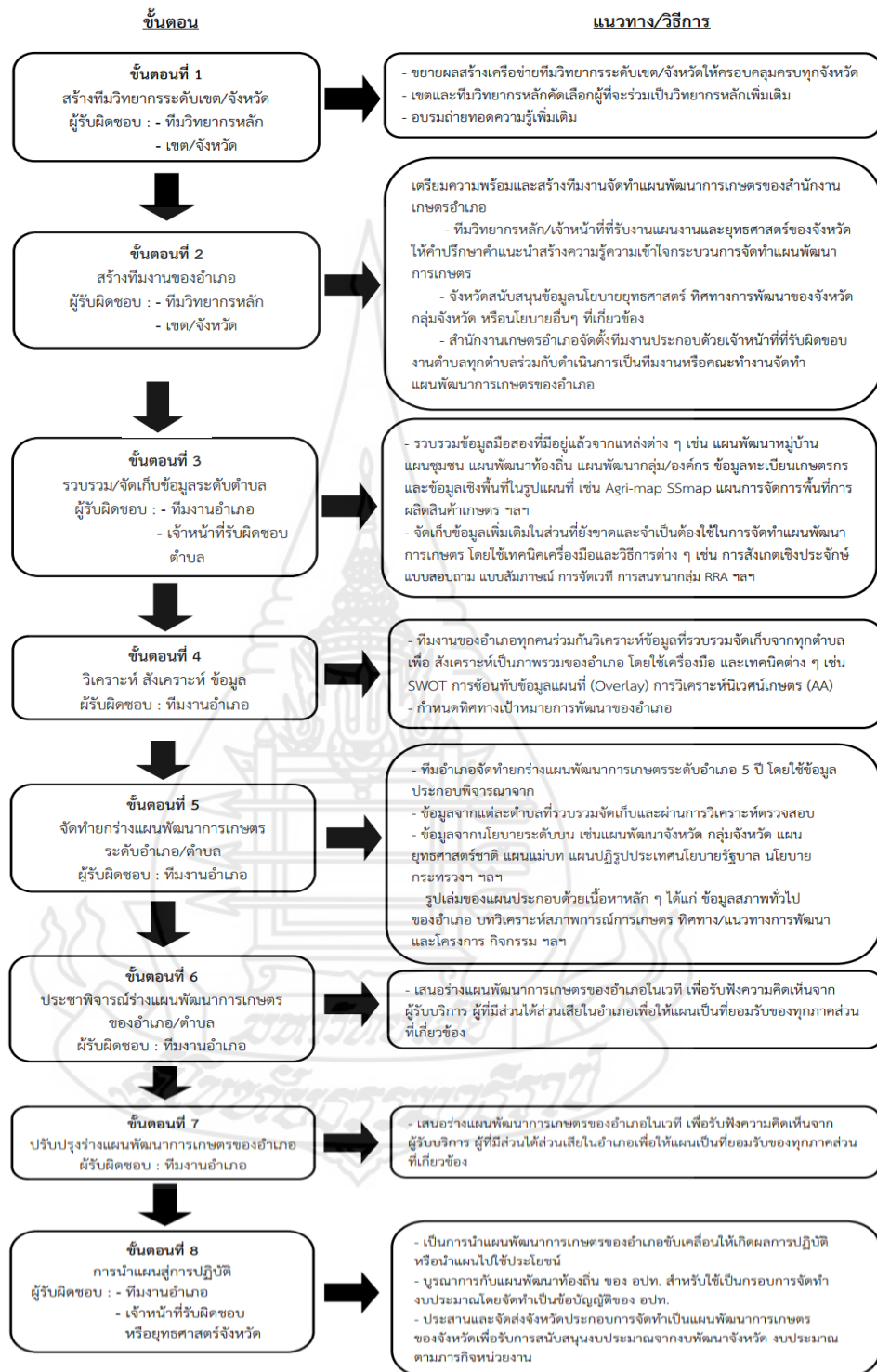
7.2.7 การนำแผนสู่การปฏิบัติ ทีมงานอำเภอและเจ้าหน้าที่จังหวัดนำแผนพัฒนาการเกษตรของอำเภอขับเคลื่อนให้เกิดผลการปฏิบัติหรือนำแผนไปใช้ประโยชน์ บูรณาการกับแผนพัฒนาท้องถิ่นของ อปท. สำหรับใช้เป็นกรอบการจัดทำงบประมาณ โดยจัดทำเป็นข้อบัญญัติของ อปท. ประสานและจัดส่งจังหวัดประกอบการจัดทำเป็นแผนพัฒนาการเกษตรของจังหวัด เพื่อรับการสนับสนุนงบประมาณจากงบพัฒนาจังหวัด งบประมาณตามภารกิจหน่วยงาน

7.2.8 ติดตามและประเมินผล

1) **ติดตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร** เพื่อให้ทราบถึงปัญหา/อุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของอำเภอ/ตำบล

2) **ติดตามและประเมินผล** การนำแผนพัฒนาการเกษตรของอำเภอ/ตำบล ไปใช้ประโยชน์ เช่น การได้รับสนับสนุนงบประมาณ ผลสำเร็จของโครงการ (Output/Outcome/Impact)

โดยขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล/อำเภอ แสดงดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 ผังแสดงขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร (2562, น. 4-5)

สรุปได้ว่า ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล/อำเภอตามแนวทางของกรมส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก และ 8 ขั้นตอนย่อย ประกอบด้วย ขั้นตอนการเตรียมข้อมูลและทีมงาน การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา การจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตร การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตร การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรฉบับสมบูรณ์ การนำแผนสู่การปฏิบัติ และการติดตามและประเมินผล

กล่าวโดยสรุป แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เป็นแผนที่ใช้เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพและทรัพยากรของตำบล และเป็นกรอบในการจัดทำโครงการประจำปีเพื่อเสนอขอรับการสนับสนุนจากแหล่งงบประมาณต่าง ๆ โดยในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดประเด็นเพื่อศึกษาการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดพัทลุงต่อไป

8. บริบทของสำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง

บริบทของสำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป และภารกิจตามระบบส่งเสริมการเกษตร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

8.1 ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดพัทลุง บทบาทของสำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง และบทบาทของสำนักงานเกษตรอำเภอ ดังนี้

8.1.1 ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดพัทลุง

จังหวัดพัทลุง มีการผลิตทางการเกษตรที่หลากหลาย อาทิ ยางพารา ข้าว ปาล์มน้ำมัน ไม้ผล พืชผัก พืชไร่ ประมงน้ำจืด และปศุสัตว์ ทำให้เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพทางการเกษตร โดยพื้นที่ทำการเกษตร 1,480,420 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 68 ของพื้นที่ทั้งหมด ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั้ง 11 อำเภอ มีครัวเรือนเกษตรกร 92,126 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 46 ของประชากรทั้งหมด โดยโครงสร้างการผลิตทางการเกษตรร้อยละ 31.87 มีรายได้ต่อหัวอยู่ที่ 77,516 บาทต่อคนต่อปี เป็นอันดับที่ 12 ใน 14 จังหวัดภาคใต้ อย่างไรก็ตาม เป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนาทางการเกษตร คือ การที่เกษตรกรมีการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัย มีคุณภาพชีวิตที่ดี ทรัพยากรการเกษตรมีความสมดุล และยั่งยืน โดยน้อมนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน รวมทั้ง การขับเคลื่อน

เกษตรกรรมยั่งยืนเพื่อเพิ่มพื้นที่เกษตรอินทรีย์ ภายใต้คำขวัญ “พัทลุงเมืองเกษตรอินทรีย์ วิถียั่งยืน” (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพัทลุง, 2565)

8.1.2 บทบาทของสำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง

สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง เป็นหน่วยงานส่วนภูมิภาค สังกัดกรมส่งเสริมการเกษตร แบ่งออกเป็น 1 ฝ่าย 4 กลุ่ม ประกอบด้วย ฝ่ายบริหารทั่วไป กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต และกลุ่มอารักขาพืช โดยมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมการเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2557) ดังนี้

- 1) ศึกษา วิเคราะห์ และวางแผนการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร องค์กรเกษตร และวิสาหกิจชุมชน
- 2) ส่งเสริมและประสานการถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิต การจัดการผลิต และพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร
- 3) ประสานการดำเนินงานเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาด้านการผลิตของเกษตรกร
- 4) กำกับ ดูแล และสนับสนุนการปฏิบัติงานของสำนักงานเกษตรอำเภอ
- 5) ปฏิบัติงานร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

8.1.3 บทบาทของสำนักงานเกษตรอำเภอ

สำนักงานเกษตรอำเภอ เป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับ ดูแล และสนับสนุนการปฏิบัติงานของสำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง ประกอบด้วย สำนักงานเกษตรอำเภอ 11 อำเภอ โดยมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมการเกษตร (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2557) ดังนี้

- 1) วางแผนและส่งเสริมการวางแผนการผลิตการเกษตรในอำเภอ
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร องค์กรเกษตรกรและวิสาหกิจเกษตรของชุมชน
- 3) ส่งเสริมและประสานถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิต การจัดการผลผลิตพืช ประมง และปศุสัตว์
- 4) ให้บริการและส่งเสริมอาชีพการเกษตรทุกสาขา
- 5) ปฏิบัติงานร่วมกับ หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

สรุปได้ว่า สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุงและสำนักงานเกษตรอำเภอ มีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ทั้งในด้านการวางแผนการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร การถ่ายทอดความรู้ การประสานงาน และการแก้ไขปัญหาให้แก่เกษตรกร รวมทั้งให้บริการและส่งเสริมอาชีพการเกษตรทุกสาขา เพื่อให้เกษตรกรมีประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร มีคุณภาพชีวิตที่ดี ทรัพยากรการเกษตรมีความสมดุลและยั่งยืน

8.2 การกิจตามระบบส่งเสริมการเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร (2565) ระบุว่า ได้นำระบบฝึกอบรมและเยี่ยมชม (Training and Visit System: T&V system) มาดำเนินการส่งเสริมการเกษตรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 และได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในปี พ.ศ. 2559 ได้พัฒนาและปรับปรุงระบบส่งเสริมการเกษตรขึ้นอีกครั้งหนึ่ง โดยนำแนวทาง T&V system มาปรับปรุงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้การทำงานของเจ้าหน้าที่เกิดความชัดเจน และมีการทำงานในเชิงบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในปี พ.ศ. 2563 การส่งเสริมการเกษตรได้เผชิญภาวะการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานระบบส่งเสริมการเกษตรอีกครั้ง เมื่อเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 (COVID-19) เป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่สามารถเข้าเยี่ยมชมเกษตรกรตามเป้าหมายได้ จึงได้ปรับปรุงระบบ T&V System ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ขึ้น เพื่อให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ดังกล่าว และในปี พ.ศ. 2565 กรมส่งเสริมการเกษตรให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการทำงานและการให้บริการแก่เกษตรกรด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล โดยมุ่งสู่การเป็น Digital DOAE ให้สามารถขับเคลื่อนงานตามนโยบายรัฐบาล การกิจหน่วยงาน และรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบต่อการแพร่ระบาดของ COVID-19 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร ภายใต้แนวคิด “Next step” ขับเคลื่อนองค์กรวิถีใหม่ ก้าวต่อไปด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล โดยระบบ T&V System ที่ได้มีการพัฒนาและปรับปรุงใหม่นี้ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ และแบ่งเป็น 2 ระบบ ดังนี้

8.2.1 ระบบปฏิบัติการ ประกอบด้วย

1) การถ่ายทอดความรู้ (Training) เป็นกระบวนการพัฒนาเจ้าหน้าที่เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ สมรรถนะ และทัศนคติที่ดีในการทำงานส่งเสริมการเกษตร เน้นการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ด้วยวิธีการเครื่องมือที่หลากหลาย โดยใช้เวทีตามระบบส่งเสริมการเกษตรชี้แจงทำความเข้าใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

2) การเยี่ยมเยียน (Visiting) การเยี่ยมเยียนเกษตรกร เป็นการพบปะเกษตรกร กลุ่มเป้าหมาย โดยมีกำหนดหมายวัน เวลา และสถานที่ที่ชัดเจน เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสาร การให้บริการ ติดตามผลการดำเนินงาน และแก้ไขปัญหาทางการเกษตรให้กับเกษตรกร กลุ่มเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

8.2.2 ระบบสนับสนุน ประกอบด้วย

1) การจัดการข้อมูล (Data management) เป็นการนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และใช้ประโยชน์เพื่อสนับสนุนการทำงานและการตัดสินใจ ตลอดจนการใช้ข้อมูล เพื่อเชื่อมโยงหรือบูรณาการร่วมกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนและพัฒนาการเกษตร โดยการจัดการ ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ด้าน ดังนี้

(1) การจัดการข้อมูลสารสนเทศ เป็นการจัดให้มีระบบฐานข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตร ได้ตรงกับความต้องการของ เกษตรกร และเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ โดยมีการสร้างระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่มีมาตรฐาน เชื่อมโยงข้อมูลระหว่างส่วนกลางกับส่วนภูมิภาค และจัดทำเป็นสารสนเทศสำหรับให้บริการด้านข้อมูล ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

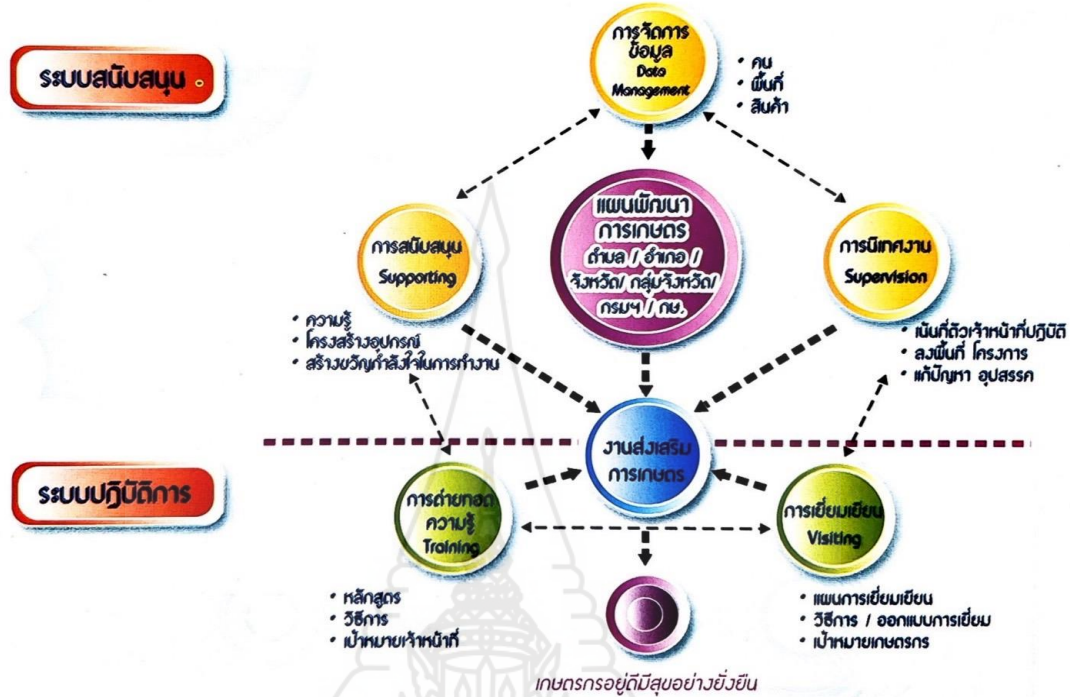
(2) แผนพัฒนาการเกษตร การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรจำเป็นต้องมี แผนพัฒนาการเกษตรทุกระดับ ทั้งแผนของเกษตรกร และแผนของหน่วยงานที่สอดคล้องไปในทิศทาง เดียวกัน โดยกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรใช้หลักการมีส่วนร่วม เพื่อให้เป็นแผนที่ยอมรับ ของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

2) การสนับสนุน (Supporting) เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้มีวิญญูกำลังใจ ความพร้อม สมรรถนะ ความสามารถ และมีระบบ วิธีการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อภารกิจต่างๆ ได้ โดยการสนับสนุนแบ่งเป็น 2 ด้าน ได้แก่ การสนับสนุนด้านโครงสร้าง อุปกรณ์ และการสร้างวิญญูกำลังใจ และการสนับสนุนด้านวิชาการ

3) การนิเทศงาน (Supervision) เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนกระตุ้น เร่งรัด และติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือแนวทางที่กำหนด ตลอดจนเป็นการ สนับสนุนการปฏิบัติงานในพื้นที่ให้สามารถแก้ไขปัญหา อุปสรรค ได้อย่างรวดเร็ว โดยมีการ ให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

โดยโมเดลการขับเคลื่อนงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร ปี 2565 แสดงดังภาพที่ 2.3

การขับเคลื่อนงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร

ภาพที่ 2.3 โมเดลการขับเคลื่อนงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร ปี 2565

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร (2565, น. 5)

สรุปได้ว่า การขับเคลื่อนงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรตามระบบส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย การถ่ายทอดความรู้ การเยี่ยมเยียน การจัดการข้อมูล การสนับสนุน และการนิเทศงาน โดยแผนพัฒนาการเกษตรเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการจัดการข้อมูล ทั้งนี้ การดำเนินงานตามระบบดังกล่าวข้างต้น จะทำให้การทำงานของเจ้าหน้าที่เกิดความชัดเจน และมีการทำงานในเชิงบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุป สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุงและสำนักงานเกษตรอำเภอ มีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรมีประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร มีคุณภาพชีวิตที่ดี ทรัพยากรการเกษตรมีความสมดุลและยั่งยืน โดยในการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาการเกษตรทุกระดับ ทั้งแผนของเกษตรกรและแผนของหน่วยงานที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน โดยกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรต้องให้หลักการมีส่วนร่วม เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และสามารถนำไปใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในจังหวัดพัทลุง จากการศึกษาเอกสารมีการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

9.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร

9.1.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

1) เพศ

พชระ รัตนทิम्मพร (2562, น. 94) ศึกษาแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สอดคล้องกับอัจฉรา ม่วงสุข (2562, น. 100) ศึกษาแนวทางการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และสอดคล้องกับกฤษณ์ทิราภัสสร ร้านกันทาพัทธ์ (2560, น. 100) ศึกษาการปฏิบัติงานตามระบบฝึกอบรมและเยี่ยมชมของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดอุดรธานี พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง

2) อายุ

พชระ รัตนทิम्मพร (2562, น. 94) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีอายุเฉลี่ย 36.54 ปี สอดคล้องกับอัจฉรา ม่วงสุข (2562, น. 100) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีอายุเฉลี่ย 44.37 ปี และสอดคล้องกับกฤษณ์ทิราภัสสร ร้านกันทาพัทธ์ (2560, น. 100) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีอายุเฉลี่ย 41.15 ปี

3) ระดับการศึกษา

พชระ รัตนทิम्मพร (2562, น. 94) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 89.3 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สอดคล้องกับอัจฉรา ม่วงสุข (2562, น. 100) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 74.3 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี และสอดคล้องกับกฤษณ์ทิราภัสสร ร้านกันทาพัทธ์ (2560, น. 100) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี

4) ระดับตำแหน่ง

พระรัตนทีฆัมพร (2562, น. 94) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 52.4 ปฏิบัติงานในตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สอดคล้องกับ กุณทีรภัตสร ร้านกันทาพัทธ์ (2560, น. 100) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 48.6 ดำรงตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับปฏิบัติการ และสอดคล้องกับอดิสรณ์ ลาภพระแก้ว (2557, น. 84) ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่ ดำรงตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับปฏิบัติการ

5) ประสิทธิภาพการทำงานทั้งหมด

กุณทีรภัตสร ร้านกันทาพัทธ์ (2560, น. 100) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีประสิทธิภาพการทำงานทั้งหมดเฉลี่ย 14.85 ปี สอดคล้องกับยุพเรศ เชาววิทยา (2556, น. 74) ศึกษาการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรของเกษตรตำบลในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีประสิทธิภาพในการทำงานทั้งหมดเฉลี่ย 15.60 ปี แต่ไม่สอดคล้องกับ พระรัตนทีฆัมพร (2562, น. 94) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีประสิทธิภาพในการทำงานทั้งหมดเฉลี่ย 8.35 ปี

6) ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านส่งเสริมการเกษตรทั้งหมด

กุณทีรภัตสร ร้านกันทาพัทธ์ (2560, น. 100) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีประสิทธิภาพการทำงานด้านส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 12.22 ปี สอดคล้องกับยุพเรศ เชาววิทยา (2556, น. 74) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีประสิทธิภาพการทำงานด้านส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 13.92 ปี แต่ไม่สอดคล้องกับพระรัตนทีฆัมพร (2562, น. 94) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีประสิทธิภาพการทำงานด้านส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 5.09 ปี

7) ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านส่งเสริมการเกษตรในระดับพื้นที่ตำบล/อำเภอ

กุณทีรภัตสร ร้านกันทาพัทธ์ (2560, น. 100) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านส่งเสริมการเกษตรในระดับพื้นที่เฉลี่ย 11.58 ปี และสอดคล้องกับยุพเรศ เชาววิทยา (2556, น. 74) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีประสิทธิภาพการทำงานด้านส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 12.54 ปี

8) จำนวนตำบลที่รับผิดชอบ

พระ รัตนทีฆัมพร (2562, น. 94) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 66.0 รับผิดชอบจำนวนขอจำนวน 1 ตำบล และสอดคล้องกับคุณทีราภัสสร ร้านกันทาพัทธ์ (2560, น. 100) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยส่วนใหญ่ รับผิดชอบจำนวนขอจำนวน 1 ตำบล แต่ไม่สอดคล้องกับยุพรศ เชาววิทยา (2556, น. 74) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยส่วนใหญ่ รับผิดชอบจำนวนขอจำนวน 2 ตำบล

9) ระยะทางจากสำนักงานเกษตรอำเภอถึงพื้นที่ตำบลที่รับผิดชอบ

พระ รัตนทีฆัมพร (2562, น. 94) พบว่า ระยะทางจากสำนักงานเกษตร อำเภอถึงพื้นที่ที่รับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 30.36 กิโลเมตร สอดคล้องกับ คุณทีราภัสสร ร้านกันทาพัทธ์ (2560, น. 100) พบว่า ระยะทางจากสำนักงานเกษตรอำเภอถึงพื้นที่ที่ รับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 27.85 กิโลเมตร และสอดคล้องกับยุพรศ เชาววิทยา (2556, น. 74) พบว่า ระยะทางจากสำนักงานเกษตรอำเภอถึงพื้นที่ที่รับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตรเฉลี่ย 22.64 กิโลเมตร

10) การได้รับการอบรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

อัจฉรา ม่วงสุข (2562, น. 100) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 71.6 ได้รับการอบรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรน้อยกว่า 3 ครั้ง โดยได้รับการอบรมการ จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรเฉลี่ย 2.72 ครั้ง และสอดคล้องกับพันธจิตต์ สีเหนียง (2557, น. 97) ศึกษาความคิดเห็นของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรต่อระบบส่งเสริมการเกษตร: กรณีศึกษาพื้นที่ ภาคกลาง พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมการเกษตร จากกรมส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 1.74 ครั้ง

9.1.2 เกษตรกร

1) เพศ

ดาวฤดี มีชัย (2562, น. 100) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการ จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรในตำบลหนองสูงได้ อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สอดคล้องกับ สุมาลิน ขวัญแก้ว (2560, น. 89) ศึกษาการปฏิบัติงานตาม บทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูล พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สอดคล้องกับขวัญใจ เส็งเอี่ยม (2559, น. 100) ศึกษาการปฏิบัติงานและการ

ส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ออกม. ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย สอดคล้องกับ และสอดคล้องกับอนุวัตร จำปาทอง (2556, น. 98) ศึกษาการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (สบกต.) ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย

2) อายุ

ดาวฤดี มีชัย (2562, น. 100) พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 53.35 ปี สอดคล้องกับศุมาลิน ขวัญแก้ว (2560, น. 89) พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีอายุเฉลี่ย 50.44 ปี สอดคล้องกับขวัญใจ เส็งเอี่ยม (2559, น. 100) พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านมีอายุเฉลี่ย 46.62 ปี และสอดคล้องกับอนุวัตร จำปาทอง (2556, น. 98) พบว่า คณะกรรมการบริหาร สบกต. มีอายุเฉลี่ย 51.70 ปี

3) ระดับการศึกษา

ศุมาลิน ขวัญแก้ว (2560, น. 89) พบว่า ออกม. ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย /ปวช. สอดคล้องกับขวัญใจ เส็งเอี่ยม (2559, น. 100) พบว่า ออกม. ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และสอดคล้องกับอนุวัตร จำปาทอง (2556, น. 98) พบว่า คณะกรรมการบริหาร สบกต. ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ไม่สอดคล้องกับดาวฤดี มีชัย (2562, น. 100) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 35.5 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา และไม่สอดคล้องกับสุภาวดี บัวชุม (2562, น. 79) ศึกษาการผลิตข้าวคุณภาพตามระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ในจังหวัดพัทลุง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา

4) บทบาทหน้าที่ทางสังคม

ศุมาลิน ขวัญแก้ว (2560, น. 89) พบว่า ออกม. ส่วนใหญ่มีสถานภาพการเป็นผู้นำในชุมชน ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน ประธาน/กรรมการกลุ่มต่างๆ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/สารวัตรกำนัน สอดคล้องกับขวัญใจ เส็งเอี่ยม (2559, น. 100) พบว่า ออกม. มีสถานภาพการเป็นผู้นำในชุมชน ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน ประธาน/กรรมการกลุ่มต่าง ๆ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/สารวัตรกำนัน เป็นต้น และสอดคล้องกับอนุวัตร จำปาทอง (2556, น. 98) พบว่า คณะกรรมการบริหาร สบกต. ส่วนใหญ่มีตำแหน่งทางสังคมเป็นกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แต่ไม่สอดคล้องกับดาวฤดี มีชัย (2562, น. 100) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 80.1 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม และไม่สอดคล้องกับสุภาวดี บัวชุม (2562, น. 79) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม

9.2. ความรู้และแหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

9.2.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

1) ความรู้

พระ รัตนทิฆัมพร (2562, น. 95) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความรู้ในขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและเนื้อหาเล่มแผนพัฒนาการเกษตรอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับเรวัต แก้วเลิศตระกูล (2562, น. 74) ศึกษาการปฏิบัติในระบบการส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ (MRCF System) ของนักส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักส่งเสริมการเกษตรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ กุณัฏฐิราภัสสร ร้านกันทาพัทธ์ (2560, น. 100) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความคิดเห็นต่อความรู้ในระบบส่งเสริมการเกษตรแบบฝึกอบรมและเยี่ยมชม (Training and Visit System) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2) แหล่งความรู้

พระ รัตนทิฆัมพร (2562, น. 95) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยได้รับความรู้จากสื่อกลุ่มจากการอบรมมากที่สุด แต่ไม่สอดคล้องกับกุณัฏฐิราภัสสร ร้านกันทาพัทธ์ (2560, น. 100) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความคิดเห็นในการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยได้รับความรู้จากสื่อออนไลน์ผ่านทางไลน์มากที่สุด และไม่สอดคล้องกับชุตติกาญจน์ คำนานา (2557, น. 61) ศึกษาการดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 กรมส่งเสริมการเกษตร พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยได้รับความรู้จากสื่อบุคคลที่เป็นผู้บังคับบัญชามากที่สุด

9.2.2 เกษตรกร

1) ความรู้

ศุมาลิน ขวัญแก้ว (2560, น. 90) พบว่า ออกม. มีความรู้เกี่ยวกับบทบาทในการเป็นผู้จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้านร่วมกับกรรมการหมู่บ้าน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับขวัญใจ เส็งเอี่ยม (2559, น. 102) พบว่า ออกม. มีความรู้เกี่ยวกับบทบาทในการเป็นผู้จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้านร่วมกับกรรมการหมู่บ้าน และ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับอนุวัตร จำปาทอง (2556, น. 99) พบว่า คณะกรรมการบริหาร ศบคต. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในประเด็นการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2) แหล่งความรู้

ศุมาลิน ขวัญแก้ว (2560, น. 89) พบว่า อกม. ได้รับความรู้จากสื่อบุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด สอดคล้องกับขวัญใจ เส็งเอี่ยม (2559, น. 104) พบว่า อกม. ได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยได้รับความรู้จากสื่อบุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด และสอดคล้องกับอนุวัตร จำปาทอง (2556, น. 99) พบว่า คณะกรรมการบริหาร ศบคต. ได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยได้รับความรู้จากสื่อบุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด

9.3 การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลและระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

9.3.1 การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

อัจฉรา ม่วงสุข (2562, น. 101) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีการปฏิบัติในขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในภาพรวมร้อยละ 83.5–100 โดยมีการปฏิบัติในขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อม ร้อยละ 83.5–97.22 ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการชุมชน ร้อยละ 90.8–95.4 ขั้นตอนที่ 3 การตั้งเคราะห์ข้อมูลและประมวลแผนหมู่บ้านในระดับตำบล ร้อยละ 90.8–95.4 ขั้นตอนที่ 4 กำหนดแผน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณ ร้อยละ 91.7–94.5 และขั้นตอนที่ 5 การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ ร้อยละ 98.2–100 และสอดคล้องกับยุพเรศ เชาว์วิทยา (2556, น. 76–77) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีการปฏิบัติงานจริงด้านศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในภาพรวม ร้อยละ 80.8 โดยการสนับสนุนและเสนอแผนงานโครงการตามแผนพัฒนาการเกษตร เพื่อขอรับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการปฏิบัติมากที่สุด

9.3.2 ระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

พระ ระตนทิฆัมพร (2562, น. 96) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความคิดเห็นในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด

แต่ไม่สอดคล้องกับคุณชีราภัสสร ร้านกันทาพัทธ์ (2560, น. 102) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีความคิดเห็นต่อระบบส่งเสริมการเกษตรแบบฝึกอบรมและเยี่ยมชม (Training and Visit System) ในประเด็นการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร อยู่ในระดับมาก และไม่สอดคล้องกับพนัส คำนันท์ (2559, น. 136) ศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อการอนุมัติระบบส่งเสริมการเกษตรแบบ MRCF ในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรตามระบบ MRCF อยู่ในระดับปานกลาง

9.4 ระดับการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

9.4.1 ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ดาวฤดี มีชัย (2562, น. 112) พบว่า เกษตรกรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพมากที่สุด แต่ไม่สอดคล้องกับสมใจ ทองวิเศษ (2556, น. 95) ศึกษาการมีส่วนร่วมการดำเนินงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดยะลา พบว่า อกม. มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ตำบล อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ตำบลมากที่สุด และไม่สอดคล้องกับ ขวัญใจ เส็งเอี่ยม (2559, น. 102) พบว่า อกม. ในจังหวัดสุรินทร์มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ตำบลอยู่ในระดับมาก โดยมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ตำบลมากที่สุด

9.4.2 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ดาวฤดี มีชัย (2562, น. 111) พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ในประเด็นควรมีเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญเป็นผู้นำในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรมากที่สุด แต่ไม่สอดคล้อง สุมาลิน ขวัญแก้ว (2560, น. 90) พบว่า อกม. มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก ในประเด็นการเป็นผู้จัดเก็บข้อมูลความต้องการ รวบรวมปัญหาทางด้านเกษตรภายในหมู่บ้าน การร่วมพิจารณาการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร และการเข้าร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรภายในหมู่บ้าน และไม่สอดคล้องกับสมใจ ทองวิเศษ

(2556, น. 96) พบว่า อคม. มีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยต่อการเข้าร่วมเวที การจัดทำแผนพัฒนา การเกษตรระดับหมู่บ้าน ตำบล และการรวบรวมข้อมูลปัญหาความต้องการด้านการเกษตร

9.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการ เกษตรระดับตำบล

9.5.1 ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตร ระดับตำบล

อัจฉรา ม่วงสุข (2562, น. 98) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีปัญหา ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาขั้นตอน การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการชุมชน ในประเด็นขาดความรู้เรื่องการนำข้อมูลที่ได้จากการ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิค SWOT มาทำ TOWS เพื่อหากลยุทธ์ มากที่สุด สอดคล้องกับอดิสรณ์ ลากพระแก้ว (2557, น. 93) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมการเกษตร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่สอดคล้องกับพระ รัตนทิฆัมพร (2562, น. 97) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ในประเด็นเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรมีความยุ่งยาก มากที่สุด

9.5.2 ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตร ระดับตำบล

พระ รัตนทิฆัมพร (2562, น. 97) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีข้อเสนอแนะในขั้นตอนการเตรียมข้อมูลและทีมงาน ได้แก่ ควรมีการเตรียมข้อมูลให้ครบถ้วน สมบูรณ์ และควรมีการร่วมมือระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วน มีข้อเสนอแนะในขั้นตอนการ ดำเนินการ ได้แก่ ควรมีการกำหนดทิศทาง/เป้าหมายให้ชัดเจนและตรงกับความต้องการของชุมชน ควรมีการทบทวน ทิศทาง/เป้าหมายทุกปี ควรมีการร่วมมือระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วน และควรปรับปรุงข้อมูลให้ เป็นปัจจุบัน และมีข้อเสนอแนะในขั้นนำไปปฏิบัติและติดตามประเมินผล คือ การจัดทำแผนพัฒนา การเกษตรมีขั้นตอนที่ซับซ้อนในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล สอดคล้องกับนริศรา มาลัยพงษ์ (2558, น. 62) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา : สำนักงานที่ดินจังหวัดปัตตานี พบว่า พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนกลยุทธ์ ส่งผลต่อ ความสำเร็จในการจัดทำแผนพัฒนา

9.6 ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

อัจฉรา ม่วงสุข (2562, น. 96) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความต้องการพัฒนาการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการพัฒนาในขั้นตอนการสังเคราะห์ข้อมูลและประมวลแผนหมู่บ้านในระดับตำบลมากที่สุด และสอดคล้องกับนริศรา มาลัยพงษ์ (2558, น. 62) พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนกลยุทธ์ หากมีมากแผนพัฒนาจะสมบูรณ์ และสามารถนำไปปฏิบัติได้ จะส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดทำแผนพัฒนาในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับพระ รัตนทิฆัมพร (2562, น. 95) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความต้องการในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความต้องการในประเด็นสามารถนำแผนพัฒนาการเกษตรไปใช้ได้จริงมากที่สุด และไม่สอดคล้องกับจุฑามาศ นิลพันธ์ (2563, น. 564) ศึกษาความต้องการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า เจ้าหน้าที่ที่มีความต้องการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความต้องการพัฒนาด้านทักษะและความรู้ในการปฏิบัติงาน มากที่สุด

จากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยจึงกำหนดประเด็นในการวิจัย ประกอบด้วย สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานทั้งหมด ประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านส่งเสริมการเกษตรทั้งหมด ประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านส่งเสริมการเกษตรในระดับพื้นที่ตำบล/อำเภอ จำนวนตำบลที่รับผิดชอบ ระยะทางไปปฏิบัติงานในพื้นที่ตำบลที่รับผิดชอบ และการได้รับการอบรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และบทบาทหน้าที่ทางสังคม ความรู้และแหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลและระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ระดับการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของเกษตรกร ปัญหา ข้อเสนอแนะ และความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ซึ่งผลการวิจัยเหล่านี้จะนำไปเป็นแนวทางการวางแผนพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในจังหวัดพัทลุงให้มีประสิทธิภาพต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในจังหวัดพัทลุง” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของระเบียบวิธีการวิจัย อันได้แก่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดมีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

1.1.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร สังกัดสำนักงานเกษตรอำเภอทั้ง 11 อำเภอของจังหวัดพัทลุง ในปี พ.ศ. 2565 จำนวนทั้งสิ้น 52 คน

1.1.2 เกษตรกร ที่สนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (สบกต.) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และผู้แทนของคณะกรรมการเครือข่ายในระดับตำบลทุกตำบลของจังหวัดพัทลุง ในปี พ.ศ. 2565 จำนวน 65 ตำบล ๆ ละ 15-22 คน จำนวนทั้งสิ้น 1,202 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมดจำนวน 52 คน

1.2.2 เกษตรกร โดยสุ่มตัวแทนเกษตรกรที่เป็นผู้แทนคณะกรรมการบริหาร สบกต. และ อกม. จำนวน 65 ตำบล ๆ ละ 2 คน รวมจำนวน 130 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากตามสัดส่วนแต่ละอำเภอ และเก็บข้อมูลจนกว่าจะได้ตัวอย่างครบถ้วนตรงตามจำนวนที่กำหนดไว้ ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ที่	อำเภอ	จำนวนประชากร (คน)		จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)	
		เจ้าหน้าที่	เกษตรกร	เจ้าหน้าที่	เกษตรกร
1	เมืองพัทลุง	8	280	8	28
2	เขาชัยสน	5	112	5	10
3	ควนขนุน	10	264	10	24
4	ปากพะยูน	4	112	4	14
5	กงหรา	5	75	5	10
6	ตะโหมด	3	48	3	6
7	ศรีบรรพต	3	48	3	6
8	ป่าพะยอม	4	68	4	8
9	บางแก้ว	3	51	3	6
10	ป่าบอน	4	80	4	10
11	ศรีนครินทร์	3	64	3	8
	รวม	52	1,202	52	130

ที่มา: สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง (2565)

1.2.3 กลุ่มตัวอย่างที่ทำการสนทนากลุ่ม โดยคัดเลือกตัวแทนสนทนากลุ่มแบบเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จำนวน 11 คน โดยพิจารณาจากผู้ที่ทำหน้าที่ความรับผิดชอบการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ ๆ ละ 1 คน และเกษตรกร จำนวน 11 คน โดยพิจารณาจากผู้ที่ เป็นคณะกรรมการบริหาร ศบกต. หรือ ออกม. ระดับอำเภอ ๆ ละ 1 คน รวมผู้สนทนากลุ่ม จำนวน 22 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยนี้ใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่มีทั้งคำถามแบบปลายปิด (Closed-ended Question) และปลายเปิด (Open-ended Question) โดยเรียงลำดับเนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และใช้แบบบันทึกประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ มีรายละเอียด ดังนี้

2.1.1 แบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร แบบมีโครงสร้างที่มีทั้งคำถามแบบปลายปิด และปลายเปิด แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จำนวน 10 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานทั้งหมด ประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านส่งเสริมการเกษตรทั้งหมด ประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านส่งเสริมการเกษตรในระดับพื้นที่ตำบล/อำเภอ จำนวนตำบลที่รับผิดชอบ ระยะเวลาไปปฏิบัติงานในพื้นที่ตำบลที่รับผิดชอบ และการได้รับการอบรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

1) ความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เป็นคำถามเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบถูกและผิด จำนวน 15 ข้อ ประกอบด้วย คำถามที่ถูกต้องจำนวน 7 ข้อ และเป็นคำถามที่ผิด (คำถามลวง) จำนวน 8 ข้อ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

ตอบถูก กำหนดเท่ากับ 1 คะแนน

ตอบผิด กำหนดเท่ากับ 0 คะแนน

2) แหล่งความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เป็นคำถามเกี่ยวกับแหล่งความรู้ที่ได้รับในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล จากสื่อทั้งหมด 5 แหล่ง ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อกิจกรรม สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ และ สื่อมวลชน จำนวน 20 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบตามแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับคะแนน

**ตอนที่ 3 การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลและระดับความคิดเห็น
ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล**

1) การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เป็นคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน จำนวน 15 ข้อ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

ตอบปฏิบัติ กำหนดเท่ากับ 1 คะแนน

ตอบไม่ปฏิบัติ กำหนดเท่ากับ 0 คะแนน

2) ระดับความคิดเห็นต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน จำนวน 15 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบตามแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับคะแนน

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน จำนวน 25 ข้อ และเป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน จำนวน 25 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบตามแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับคะแนน

ตอนที่ 5 ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เป็นคำถามเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาศักยภาพในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน จำนวน 25 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบตามแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับคะแนน โดยมีคะแนนแต่ละระดับของการได้รับความรู้/ความคิดเห็น/ปัญหา/ระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะ/ความต้องการ ดังนี้

5 หมายถึง ระดับการได้รับความรู้มากที่สุด/ระดับความคิดเห็นต่อขั้นตอนมากที่สุด/ระดับปัญหามากที่สุด/ระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะมากที่สุด/ระดับความต้องการมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับการได้รับความรู้มาก/ระดับความคิดเห็นต่อขั้นตอนมาก/ระดับปัญหามาก/ระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะมาก/ระดับความต้องการมาก

3 หมายถึง ระดับการได้รับความรู้ปานกลาง/ระดับความคิดเห็นต่อขั้นตอนปานกลาง/ระดับปัญหาปานกลาง/ระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะปานกลาง/ระดับความต้องการปานกลาง

2 หมายถึง ระดับการได้รับความรู้น้อย/ระดับความคิดเห็นต่อขั้นตอนน้อย/ระดับปัญหาน้อย/ระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะน้อย/ระดับความต้องการน้อย

1 หมายถึง ระดับการได้รับความรู้น้อยที่สุด/ระดับความคิดเห็นต่อขั้นตอนน้อยที่สุด/ระดับปัญหาน้อยที่สุด/ระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะน้อยที่สุด/ระดับความต้องการน้อยที่สุด

2.1.2 แบบสัมภาษณ์สำหรับเกษตรกร แบบมีโครงสร้างที่มีทั้งคำถามแบบปลายเปิดและปลายปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และบทบาทหน้าที่ทางสังคม

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

1) **ความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล** เป็นคำถามเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบถูกและผิด จำนวน 15 ข้อ ประกอบด้วย คำถามที่ถูกต้องจำนวน 8 ข้อ และเป็นคำถามที่ผิด (คำถามลวง) จำนวน 7 ข้อ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนน ดังนี้

ตอบถูก กำหนดเท่ากับ 1 คะแนน

ตอบผิด กำหนดเท่ากับ 0 คะแนน

2) **แหล่งความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล** เป็นคำถามเกี่ยวกับแหล่งความรู้ที่ได้รับในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล จากสื่อทั้งหมด 5 แหล่ง ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อกิจกรรม สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ และ สื่อมวลชน จำนวน 15 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบตามแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับคะแนน

ตอนที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

1) **ระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล** เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน จำนวน 25 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบตามแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับคะแนน

2) ความคิดเห็นต่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน จำนวน 25 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบตามแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับคะแนน โดยมีคะแนนแต่ละระดับของการได้รับความรู้/การมีส่วนร่วม/ความคิดเห็นต่อการวางแผน ดังนี้

5 หมายถึง ระดับการได้รับความรู้มากที่สุด/ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด/ระดับความคิดเห็นต่อการวางแผนมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับการได้รับความรู้มาก/ระดับการมีส่วนร่วมมาก/ระดับความคิดเห็นต่อการวางแผนมาก

3 หมายถึง ระดับการได้รับความรู้ปานกลาง/ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง/ระดับความคิดเห็นต่อการวางแผนปานกลาง

2 หมายถึง ระดับการได้รับความรู้น้อย/ระดับการมีส่วนร่วมน้อย/ระดับความคิดเห็นต่อการวางแผนน้อย

1 หมายถึง ระดับการได้รับความรู้น้อยที่สุด/ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด/ระดับความคิดเห็นต่อการวางแผนน้อยที่สุด

2.1.3 แบบบันทึกประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group) สำหรับผู้เกี่ยวข้อง ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โดยกำหนดประเด็นการสนทนากลุ่ม 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัญหาในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ตอนที่ 3 ความต้องการ และข้อเสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

2.2 การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

2.2.1 การศึกษาจากเอกสารวิชาการ ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.2.2 สร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามที่ได้กำหนดไว้เพื่อให้ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์

2.2.3 นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างส่งอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจแก้ไขเนื้อหาและการใช้ภาษา พิจารณาความเหมาะสมของแบบสอบถามและสัมภาษณ์

2.2.4 แก้ไขแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ให้ถูกต้อง นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำไปทดสอบหาความเชื่อถือของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ และนำมาปรับปรุงเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัยต่อไป

2.3 การทดสอบเครื่องมือ

2.3.1 การตรวจสอบความตรง (Validity) ของแบบสอบถามและสัมภาษณ์ หลังจากที่ถูกผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ฉบับร่างด้วยตนเองแล้ว นำมาเสนอกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร พิจารณาว่าข้อคำถามวัดได้ตรงครอบคลุมเนื้อหา และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่ศึกษา หลังจากที่ถูกผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาได้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ จะทำการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ (IOC) โดยมีผู้ให้ ความหมาย ดังนี้

ไพบูรณ์ คะเชนทรพรรค์ (2557, น. 42-43) การตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน หรืออย่างน้อย 3 คน เป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา การตรวจสอบความตรงของเนื้อหานั้น ผู้เชี่ยวชาญจะตรวจสอบด้วยการเปรียบเทียบข้อคำถามกับเนื้อหาที่จะวัด โดยที่ผู้วิจัยจัดทำแบบฟอร์มให้ผู้เชี่ยวชาญ ได้แสดงความคิดเห็นต่อข้อคำถามแต่ละข้อ โดยกำหนดคะแนนผลการพิจารณา ดังนี้

ให้คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบวัดจุดประสงค์/เนื้อหานั้น

ให้คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อสอบวัดจุดประสงค์/เนื้อหานั้น

ให้คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบไม่วัดจุดประสงค์/เนื้อหานั้น

แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป หาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับ จุดประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาที่ต้องการวัด มีค่าระหว่าง -1 ถึง +1

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การตัดสินค่า IOC ถ้ามีค่า 0.50 ขึ้นไป แสดงว่า ข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์ หรือตรงตามเนื้อหาที่กำหนด แสดงว่า ข้อคำถามข้อนั้นใช้ได้ แต่ถ้าค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 แสดงว่า ข้อคำถามนั้นวัดไม่ตรงกับเนื้อหาที่กำหนด ผู้สร้างเครื่องมือวิจัยต้องปรับปรุงแก้ไขจนมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ดังนี้

$$\text{ค่า IOC แบบสอบถาม} = \frac{141.2}{150} = 0.94$$

$$\text{ค่า IOC แบบสัมภาษณ์} = \frac{74.71}{79} = 0.95$$

สรุปผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ผ่านเกณฑ์การตัดสินค่า IOC ซึ่งมีค่า 0.50 ขึ้นไป แสดงว่าข้อคำถามข้อนั้นใช้ได้

2.3.2 การทดสอบความเที่ยง (Reliability) หลังจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ผ่านการตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเที่ยง (reliability) ของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) โดยมีสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left(1 - \sum \frac{Si^2}{St^2}\right)$$

โดยที่ α หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง

K หมายถึง จำนวนข้อคำถาม

$\sum Si^2$ หมายถึง ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

St^2 หมายถึง ความแปรปรวนของคะแนนรวม

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์มาหาความเที่ยงตามวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปปรากฏว่า ได้ค่าความเที่ยงดังนี้

แบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

- 1) แหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.952
- 2) ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.936
- 3) ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.974
- 4) ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.989
- 5) ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.967

แบบสัมภาษณ์สำหรับเกษตรกร

- 1) แหล่งความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.926
- 2) การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.978
- 3) ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.981

สำหรับเกณฑ์ความเที่ยงของเครื่องมือวิจัย ควรมีค่าสูงกว่า 0.70 จึงถือว่าเครื่องมือวิจัยนั้นมีผลการวัดมีความเชื่อมั่นและเชื่อถือได้ (ไพบูรณ์ คะเชนทรพรรค, 2557, น. 48)

สรุปผลการหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) มีค่าสูงกว่า 0.70 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ ซึ่งประกอบด้วยคำชี้แจง เนื้อหาคำถาม เพื่อจะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจริง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การสอบถามเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยจัดส่งแบบสอบถามให้กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ของสำนักงานเกษตรอำเภอทั้ง 11 อำเภอ ในจังหวัดพัทลุง จำนวนทั้งสิ้น 52 คน ดำเนินการเดือนมีนาคม 2565 โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

3.1.1 วางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยประสานงานกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรอำเภอ เพื่อขอทราบข้อมูลกลุ่มประชากรของเจ้าหน้าที่ที่จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

3.1.2 จัดเตรียมแบบสอบถาม สำหรับกลุ่มประชากร 11 อำเภอ จำนวน 52 ชุด

3.1.3 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้ตัวแทนแต่ละอำเภอ จำนวน 11 อำเภอ เก็บข้อมูล

3.1.4 การตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถาม ทำการตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้มา หากมีข้อใดที่ตอบไม่สมบูรณ์ก็ทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ก่อนนำมาใช้

3.2 การสัมภาษณ์เกษตรกร

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์เกษตรกร จำนวน 130 คน ระหว่างเดือนมีนาคม ถึงเดือนพฤษภาคม 2565 โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

3.2.1 ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยมีการเตรียมการก่อนออกภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1) การกำหนดวัน เวลา และสถานที่เก็บข้อมูล ผู้วิจัยมีการกำหนดวัน เวลา และสถานที่เก็บข้อมูล รวมทั้งมีการนัดหมายล่วงหน้ากับผู้ให้ข้อมูล

2) การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการสัมภาษณ์ เช่น แบบสัมภาษณ์ ปากกา และยานพาหนะในการเดินทางเข้าพื้นที่

3.2.2 ขั้นการสัมภาษณ์ ดำเนินการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1) แนะนำตัวผู้สัมภาษณ์ แนะนำตัวผู้วิจัยว่าเป็นใคร ทำอะไร ที่ไหน และมาทำอะไร ให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์รู้จักก่อนที่ทำการสัมภาษณ์ เพื่อเป็นการสร้างความไว้วางใจและเป็นกันเองกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

2) **ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย** เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับผู้ตอบแบบ สัมภาษณ์อย่างไร และชี้แจงความสำคัญของงานวิจัยแก่ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ เป็นจริง สมบูรณ์และครบถ้วน

3) **เริ่มดำเนินการสัมภาษณ์** โดยให้ผู้สัมภาษณ์ตอบในประเด็นที่ต้องการถาม ทุกข้อตามลำดับ

4) **บันทึกผลการสัมภาษณ์** ในขณะที่ให้สัมภาษณ์ผู้วิจัยดำเนินการบันทึกผล การสัมภาษณ์ไปพร้อมกัน

3.2.3 ขั้นตอนสุดท้ายของการสัมภาษณ์ ทบทวนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของ ข้อมูล พร้อมกล่าวขอบคุณเกษตรกรผู้ตอบแบบสัมภาษณ์และผู้เกี่ยวข้องที่ทำให้ความร่วมมือและ สนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

3.3 การสนทนากลุ่ม ดำเนินการจัดสนทนากลุ่มผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการเกษตร จำนวน 11 คน และ เกษตรกร จำนวน 11 คน รวมจำนวน 22 คน วิเคราะห์ตาม ประเด็นการสนทนากลุ่ม 4 ประเด็น ได้แก่ ปัญหา ข้อเสนอแนะ ความต้องการ และข้อเสนอแนวทาง ในการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบสัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบละเอียดของข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลที่ได้รวบรวมมาบันทึกข้อมูลลงรหัสแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลความรู้และแหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) และการจัดอันดับ (ranking)

1) วิเคราะห์ข้อมูลความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

โดยวัดความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้ตอบแบบสอบถาม ให้คะแนน 1 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบถูก และ 0 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบผิด ทั้งหมด 15 ข้อ จากนั้นรวมคะแนนทั้งหมดแล้วนำคะแนนรวมมาจัดระดับความรู้ตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

- 1 – 3 คะแนน หมายถึง มีความรู้ในระดับน้อยที่สุด
- 4 – 6 คะแนน หมายถึง มีความรู้ในระดับน้อย
- 7 – 9 คะแนน หมายถึง มีความรู้ในระดับปานกลาง
- 10 – 12 คะแนน หมายถึง มีความรู้ในระดับมาก
- 13 – 15 คะแนน หมายถึง มีความรู้ในระดับมากที่สุด

2) วิเคราะห์ข้อมูลแหล่งความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตร

ระดับตำบล โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (frequency) ด้วยค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) การแปลความหมายระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละข้อมาจัดกลุ่ม แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลและระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) และการจัดอันดับ (ranking)

1) วิเคราะห์ข้อมูลการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โดยวัดการ

ปฏิบัติตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ให้คะแนน 1 คะแนน สำหรับข้อที่ปฏิบัติ และ 0 คะแนน สำหรับข้อที่ไม่ปฏิบัติ ทั้งหมด 15 ข้อ แล้วนำคะแนนรวมแต่ละข้อมากำหนดหาร้อยละการปฏิบัติในแต่ละข้อ และจัดอันดับการปฏิบัติ

2) วิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการ

เกษตรระดับตำบล โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (frequency) ด้วยค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) การแปลความหมายระดับความคิดเห็นต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละข้อมาจัดกลุ่มเป็นระดับ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) และการจัดอันดับ (ranking)

1) วิเคราะห์ข้อมูลปัญหาในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) การแปลความหมายระดับปัญหาในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละข้อมาจัดกลุ่มเป็นระดับ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

2) วิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) การแปลความหมายระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละข้อมาจัดกลุ่มเป็นระดับ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูลความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) และการจัดอันดับ (ranking) การแปลความหมายระดับความต้องการในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละข้อมาจัดกลุ่มเป็นระดับ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยช่วงคะแนนของแต่ละระดับการได้รับความรู้/ความคิดเห็นต่อขั้นตอน/ปัญหา/ความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะ/ความต้องการ ใช้เกณฑ์ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ดังนั้น

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง ได้รับความรู้ในระดับน้อยที่สุด/มีความคิดเห็นต่อขั้นตอนในระดับน้อยที่สุด/มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด/มีความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในระดับน้อยที่สุด/มีความต้องการในระดับน้อยที่สุด

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง ได้รับความรู้ในระดับน้อย/มีความคิดเห็นต่อขั้นตอนในระดับน้อย/มีปัญหาในระดับน้อย/มีความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในระดับน้อย/มีความต้องการในระดับน้อย

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง ได้รับความรู้ในระดับปานกลาง/มีความคิดเห็นต่อขั้นตอนในระดับปานกลาง/มีปัญหาในระดับปานกลาง/มีความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในระดับปานกลาง/มีความต้องการในระดับปานกลาง

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง ได้รับความรู้ในระดับมาก/มีความคิดเห็นต่อขั้นตอนในระดับมาก/มีปัญหาในระดับมาก/มีความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในระดับมาก/มีความต้องการในระดับมาก

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง ได้รับความรู้ในระดับมากที่สุด/มีความคิดเห็นต่อขั้นตอนในระดับมากที่สุด/มีปัญหาในระดับมากที่สุด/มีความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในระดับมากที่สุด/มีความต้องการในระดับมากที่สุด

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมพัทธ์สำหรับเกษตรกร

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร โดยใช้สถิติ คือ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลความรู้และแหล่งความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) และการจัดอันดับ (ranking)

1) วิเคราะห์ข้อมูลความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โดยวัดความรู้ของเกษตรกรผู้ตอบแบบสัมพัทธ์ ให้คะแนน 1 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบถูก และ 0 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบผิด ทั้งหมด 15 ข้อ จากนั้นรวมคะแนนทั้งหมดแล้วนำคะแนนรวมมาจัดระดับความรู้ตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

1 – 3 คะแนน หมายถึง มีความรู้ในระดับน้อยที่สุด

4 – 6 คะแนน หมายถึง มีความรู้ในระดับน้อย

7 – 9 คะแนน หมายถึง มีความรู้ในระดับปานกลาง

10 – 12 คะแนน หมายถึง มีความรู้ในระดับมาก

13 – 15 คะแนน หมายถึง มีความรู้ในระดับมากที่สุด

2) วิเคราะห์ข้อมูลแหล่งความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตร

ระดับตำบล โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (frequency) ด้วยค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) การแปลความหมายระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของเกษตรกร โดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละข้อมาจัดกลุ่มเป็นระดับ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) และการจัดอันดับ (ranking)

1) วิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการเกษตร

ระดับตำบล โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) การแปลความหมายระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของเกษตรกร โดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละข้อมาจัดกลุ่มเป็นระดับ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

2) วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นต่อการวางแผนพัฒนาการเกษตร

ระดับตำบล โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.) การแปลความหมายระดับความคิดเห็นของเกษตรกรที่มีต่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยนำค่าเฉลี่ยของคะแนนในแต่ละข้อมาจัดกลุ่มเป็นระดับ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

โดยช่วงคะแนนของแต่ละระดับการได้รับความรู้/การมีส่วนร่วม/ความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน
ใช้เกณฑ์ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ดังนั้น

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง ได้รับความรู้ในระดับน้อยที่สุด/
มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด/มีความคิดเห็นต่อการวางแผนในระดับน้อยที่สุด

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง ได้รับความรู้ในระดับน้อย/
มีส่วนร่วมในระดับน้อย/มีความคิดเห็นต่อการวางแผนในระดับน้อย

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง ได้รับความรู้ในระดับปานกลาง/
มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง/มีความคิดเห็นต่อการวางแผนในระดับปานกลาง

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง ได้รับความรู้ในระดับมาก/
มีส่วนร่วมในระดับมาก/มีความคิดเห็นต่อการวางแผนในระดับมาก

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง ได้รับความรู้ในระดับมากที่สุด/
มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด/มีความคิดเห็นต่อการวางแผนในระดับมากที่สุด

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นการสนทนากลุ่ม
4 ประเด็น ได้แก่ ปัญหา ข้อเสนอแนะ ความต้องการ และข้อเสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพ
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ทำการวิเคราะห์เนื้อหา
(content analysis) โดยการจัดหมวดหมู่ข้อมูลและสรุปประเด็นสาระสำคัญของการสนทนา
ตามหัวข้อที่กำหนด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในจังหวัดพัทลุง” ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาเป็น 6 ตอน ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ตอนที่ 3 การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลและระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ตอนที่ 4 ระดับการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ตอนที่ 6 ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

โดยมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร

ผลการวิเคราะห์สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร ปรากฏตามตารางที่ 4.1 ถึงตารางที่ 4.2 ดังนี้

1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจังหวัดพัทลุง มีสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานทั้งหมด ประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านส่งเสริมการเกษตรทั้งหมด ประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านส่งเสริมการเกษตรในระดับพื้นที่ตำบล/อำเภอ จำนวนตำบลที่รับผิดชอบ ระยะทางไปปฏิบัติงาน

ในพื้นที่ตำบลที่รับผิดชอบ และการได้รับการอบรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ปรากฏผลตามตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

N = 52		
สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	11	21.2
หญิง	41	78.8
2. อายุ (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30	7	13.5
31 – 35	13	25.0
36 – 40	15	28.8
41 – 45	8	15.4
มากกว่าหรือเท่ากับ 46	9	17.3
ค่าต่ำสุด 27 ปี	ค่าสูงสุด 58 ปี	
ค่าเฉลี่ย 38.31 ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.284	
3. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	36	69.3
ปริญญาโท	15	28.8
ปริญญาเอก	1	1.9
4. ระดับตำแหน่ง		
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร	1	1.9
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ระดับปฏิบัติการ	28	53.8
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ระดับชำนาญการ	19	36.6
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ระดับชำนาญการพิเศษ	4	7.7

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

N = 52

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. ประสบการณ์การทำงานทั้งหมด (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5	17	32.6
6 – 10	11	21.2
11 – 15	11	21.2
16 – 20	8	15.4
มากกว่าหรือเท่ากับ 21	5	9.6
ค่าต่ำสุด 1 ปี ค่าสูงสุด 30 ปี		
ค่าเฉลี่ย 10.63 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 7.267		
6. ประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านส่งเสริมการเกษตรทั้งหมด (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3	18	34.6
4 – 6	11	21.2
7 – 9	5	9.6
10 – 12	6	11.5
มากกว่าหรือเท่ากับ 13	12	23.1
ค่าต่ำสุด 1 ปี ค่าสูงสุด 28 ปี		
ค่าเฉลี่ย 7.77 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.594		
7. ประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านส่งเสริมการเกษตรในระดับพื้นที่ตำบล/อำเภอ (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3	20	38.4
4 – 6	13	25.0
7 – 9	4	7.7
10 – 12	7	13.5
มากกว่าหรือเท่ากับ 13	8	15.4
ค่าต่ำสุด 1 ปี ค่าสูงสุด 16 ปี		
ค่าเฉลี่ย 5.90 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4.430		

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

N = 52

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
8. จำนวนตำบลที่รับผิดชอบ (ตำบล)		
1	39	75.0
2	13	25.0
9. ระยะทางจากสำนักงานเกษตรอำเภอถึงพื้นที่ตำบลที่รับผิดชอบ (ตำบลที่ไกลที่สุด) (กิโลเมตร)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5	8	15.4
6 – 10	6	11.5
11 – 15	18	34.6
16 – 20	12	23.1
มากกว่าหรือเท่ากับ 21	8	15.4
ค่าต่ำสุด 4 กิโลเมตร ค่าสูงสุด 50.00 กิโลเมตร ค่าเฉลี่ย 16.37 กิโลเมตร ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.139		
10. การได้รับการอบรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร (ครั้ง)		
ไม่เคยได้รับการอบรม	15	28.8
เคยได้รับการอบรม	37	71.2
1	19	36.6
2	8	15.4
3	1	1.9
4	3	5.8
มากกว่าหรือเท่ากับ 5	6	11.5
ค่าต่ำสุด 1 ครั้ง ค่าสูงสุด 6 ครั้ง ค่าเฉลี่ย 2.19 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.657		

จากตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

เพศ พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 78.8 เป็นเพศหญิง และร้อยละ 21.2 เป็นเพศชาย

อายุ พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 28.8 มีอายุระหว่าง 36 – 40 ปี รองลงมา ร้อยละ 25.0 มีอายุระหว่าง 31 – 35 ปี ร้อยละ 17.3 มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 46 ปี ร้อยละ 15.4 มีอายุระหว่าง 41 – 45 ปี และร้อยละ 13.4 มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี ตามลำดับ โดยมีอายุเฉลี่ย 38.31 ปี

ระดับการศึกษา พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 69.3 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมา ร้อยละ 28.8 จบการศึกษาระดับปริญญาโท และร้อยละ 1.9 จบการศึกษาระดับปริญญาเอก ตามลำดับ

ระดับตำแหน่ง พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 53.8 ตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ระดับปฏิบัติการ ร้อยละ 36.6 ตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับชำนาญการ ร้อยละ 7.7 ตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ระดับชำนาญการพิเศษ และร้อยละ 1.9 ตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ตามลำดับ

ประสบการณ์การทำงานทั้งหมด พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 32.6 มีประสบการณ์การทำงานทั้งหมดน้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี รองลงมา ร้อยละ 21.2 อยู่ระหว่าง 6 – 10 ปี และ 11 – 15 ปี ร้อยละ 15.4 อยู่ระหว่าง 16 – 20 ปี และร้อยละ 9.6 มากกว่าหรือเท่ากับ 21 ปี ตามลำดับ โดยมีประสบการณ์การทำงานทั้งหมดเฉลี่ย 10.63 ปี

ประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านส่งเสริมการเกษตรทั้งหมด พบว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 34.6 มีประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านส่งเสริมการเกษตรทั้งหมดน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ปี รองลงมา ร้อยละ 23.1 มากกว่าหรือเท่ากับ 13 ปี ร้อยละ 21.2 อยู่ระหว่าง 4 – 6 ปี ร้อยละ 11.5 อยู่ระหว่าง 10 – 12 ปี และร้อยละ 9.6 อยู่ระหว่าง 7 – 9 ปี ตามลำดับ โดยมีประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านส่งเสริมการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 7.77 ปี

ประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านส่งเสริมการเกษตรในระดับพื้นที่ตำบล/อำเภอ พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 38.4 มีประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านส่งเสริมการเกษตรในระดับพื้นที่ตำบล/อำเภอ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 ปี รองลงมา ร้อยละ 25.0 อยู่ระหว่าง 4 – 6 ปี ร้อยละ 15.4 มากกว่าหรือเท่ากับ 13 ปี ร้อยละ 13.5 อยู่ระหว่าง 10 – 12 ปี และร้อยละ 7.7 อยู่ระหว่าง 7 – 9 ปี ตามลำดับ โดยมีประสบการณ์การปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในระดับพื้นที่ตำบล/อำเภอเฉลี่ย 5.90 ปี

จำนวนตำบลที่รับผิดชอบ พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 75.0 รับผิดชอบ 1 ตำบล และร้อยละ 25.0 รับผิดชอบ 2 ตำบล

ระยะทางจากสำนักงานเกษตรอำเภอถึงพื้นที่ตำบลที่รับผิดชอบ(ตำบลที่ไกลที่สุด) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 34.6 มีระยะทางจากสำนักงานเกษตรอำเภอถึงพื้นที่ตำบลที่รับผิดชอบ(ตำบลที่ไกลที่สุด) อยู่ระหว่าง 11 – 15 กิโลเมตร รองลงมา ร้อยละ 23.1 อยู่ระหว่าง 16 – 20 กิโลเมตร ร้อยละ 15.4 น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 กิโลเมตร และมากกว่าหรือเท่ากับ 21 กิโลเมตร และร้อยละ 11.5 อยู่ระหว่าง 6 – 10 กิโลเมตร ตามลำดับ โดยมีระยะทางจากสำนักงานเกษตรอำเภอถึงพื้นที่ตำบลที่รับผิดชอบ(ตำบลที่ไกลที่สุด) เฉลี่ย 16.37 กิโลเมตร

การได้รับการอบรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 71.2 เคยได้รับการอบรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร และร้อยละ 28.8 ไม่เคยได้รับการอบรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 36.6 ได้รับการอบรมจำนวน 1 ครั้ง รองลงมา ร้อยละ 15.4 ได้รับการอบรม จำนวน 2 ครั้ง ร้อยละ 11.5 ได้รับการอบรมมากกว่าหรือเท่ากับ 5 ครั้ง ร้อยละ 5.8 ได้รับการอบรม จำนวน 4 ครั้ง และร้อยละ 1.9 ได้รับการอบรมจำนวน 3 ครั้ง ตามลำดับ โดยได้รับการอบรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรเฉลี่ย 2.19 ครั้ง

1.2 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

เกษตรกรในจังหวัดพัทลุง มีสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และบทบาทหน้าที่ทางสังคม ปรากฏผลตามตารางที่ 4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.2 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

n=130		
สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	83	63.8
หญิง	47	36.2
2. อายุ (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 45	32	24.6
46 – 50	27	20.8
51 – 55	14	10.8
56 – 60	22	16.9
มากกว่าหรือเท่ากับ 61	35	26.9
ค่าต่ำสุด 37 ปี	ค่าสูงสุด 75 ปี	
ค่าเฉลี่ย 53.84 ปี	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.974	

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n=130

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	20	15.4
มัธยมศึกษาตอนต้น	17	13.1
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./เทียบเท่า	46	35.4
อนุปริญญา/ปวส./เทียบเท่า	12	9.2
ปริญญาตรี	35	26.9
4. บทบาทหน้าที่ทางสังคม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน	90	69.2
คณะกรรมการบริหาร สบกด.	57	43.8
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/สารวัตรกำนัน	42	32.3
คณะกรรมการ สพก.	36	27.7
หมอดินอาสา	35	26.9
ประมงอาสา	11	8.5
ปศุสัตว์อาสา	8	6.2
สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาลตำบล	8	6.2

จากตารางที่ 4.2 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

เพศ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 63.8 เป็นเพศชาย และร้อยละ 36.2 เป็นเพศหญิง
 อายุ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 26.9 มีอายุมากกว่าหรือเท่ากับ 61 ปี รองลงมา ร้อยละ 24.6 มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 45 ปี ร้อยละ 20.8 มีอายุระหว่าง 46 – 50 ปี ร้อยละ 16.9 มีอายุระหว่าง 56 – 60 ปี และร้อยละ 10.8 มีอายุระหว่าง 51 – 55 ปี ตามลำดับ โดยมีอายุเฉลี่ย 53.84 ปี
 ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 35.4 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือเทียบเท่า รองลงมา ร้อยละ 26.9 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 15.4 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 13.1 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และร้อยละ 9.2 จบการศึกษาระดับอนุปริญญา/ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือเทียบเท่า ตามลำดับ

บทบาทหน้าที่ทางสังคม พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 69.2 เป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) รองลงมา ร้อยละ 43.8 เป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตรประจำตำบล (ศบกต.) ร้อยละ 32.3 เป็นกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/สารวัตรกำนัน ร้อยละ 27.7 เป็นคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ร้อยละ 26.9 เป็นหมอดินอาสา ร้อยละ 8.5 เป็นประมงอาสา และร้อยละ 6.2 เป็นปศุสัตว์อาสา และเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาลตำบล ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ความรู้และแหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล แหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล และแหล่งความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ปรากฏตามตารางที่ 4.3 ถึงตารางที่ 4.10 ดังนี้

2.1 ความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ปรากฏผลตามตารางที่ 4.3 – 4.4 ดังนี้

ตารางที่ 4.3 ความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ข้อ	ประเด็นความรู้	เฉลี่ย	ตอบถูกต้อง		อันดับ
			จำนวน	ร้อยละ	
1.	แผนพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ตำบล และอำเภอ เป็นกรอบกำหนดทิศทางการพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ที่สอดคล้องกับศักยภาพของเกษตรกร ฐานทรัพยากร บริบทของพื้นที่ และชุมชน	ถูก	52	100.0	1

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

N = 52

ข้อ	ประเด็นความรู้	เฉลย	ตอบถูกต้อง		อันดับ
			จำนวน	ร้อยละ	
2.	แผนพัฒนาการเกษตร เป็นกรอบในการจัดทำ โครงการและงบประมาณประจำปี เสนอขอรับการ สนับสนุนจากแหล่งงบประมาณต่าง ๆ	ถูก	49	94.2	5
3.	ข้อมูลระดับพื้นที่ ที่ใช้ประกอบการจัดทำ แผนพัฒนาการ เกษตร มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม (เฉลย : ข้อมูลระดับพื้นที่ ที่ใช้ ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ และสังคม)	ผิด	18	34.6	15
4.	ข้อมูลด้านกายภาพ ประกอบด้วย พันธุ์พืช/พันธุ์/ สัตว์เศรษฐกิจ/พื้นที่เพาะปลูก/การผลิต/เทคโนโลยี การผลิต (เฉลย : ข้อมูลด้านกายภาพ ประกอบด้วย ที่ตั้งและอาณาเขต/สภาพภูมิประเทศ/สภาพ ภูมิอากาศ/แหล่งน้ำ/เส้นทางคมนาคม ฯลฯ)	ผิด	20	38.4	14
5.	ขนาดพื้นที่ถือครอง/สิทธิในที่ดินทำกิน/แรงงาน/ รายรับ-รายจ่าย/การตลาด/กองทุนหมู่บ้าน/หนี้สิน เป็นข้อมูลด้านเศรษฐกิจ	ถูก	50	96.2	4
6.	การจัดเก็บข้อมูลมือสอง เป็นการรวบรวมข้อมูล ที่มีอยู่ในแหล่งต่าง ๆ เช่น แผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนชุมชน แผนท้องถิ่น แผนพัฒนากลุ่ม/องค์กร ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร และข้อมูลเชิงพื้นที่ ในรูปแบบแผนที่ เป็นต้น	ถูก	49	94.2	5
7.	อาสาสมัครเกษตรกร เกษตรกรต้นแบบ คณะกรรมการเครือข่ายต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการ ศบกค. และคณะกรรมการ ศพก. เป็นต้น เป็นผู้ มีส่วนให้ข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ถูก	51	98.1	2

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

N = 52

ข้อ	ประเด็นความรู้	เฉลี่ย	ตอบถูกต้อง		อันดับ
			จำนวน	ร้อยละ	
8.	เทคนิค เครื่องมือและวิธีการ ที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร เช่น การสังเกตเชิงประจักษ์ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การจัดเวที และการสนทนากลุ่ม เป็นต้น	ถูก	51	98.1	2
9.	ข้อมูลที่นำมาใช้ในการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร คือข้อมูลกายภาพเป็นหลัก (เฉลี่ย : ข้อมูลที่นำมาใช้ในการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร มีทั้งข้อมูลระดับพื้นที่ในด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจและสังคม และข้อมูลจากนโยบายระดับบน)	ผิด	45	86.5	7
10.	ข้อมูลจากนโยบายระดับบน เช่น แผนพัฒนาจังหวัด ยุทธศาสตร์ชาติ ไม่จำเป็นต้องนำมาใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร (เฉลี่ย : ข้อมูลจากนโยบายระดับบน เช่น แผนพัฒนาจังหวัด ยุทธศาสตร์ชาติ จำเป็นต้องนำมาใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร)	ผิด	44	84.6	8
11.	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกชุมชน ในแผนพัฒนาการเกษตร โดยใช้ SWOT Analysis ประกอบด้วย จุดแข็ง (Strength: S) และโอกาส (Opportunity: O) (เฉลี่ย : การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกชุมชนในแผนพัฒนาการเกษตร โดยใช้ SWOT Analysis ประกอบด้วย โอกาส (Opportunity: O) และอุปสรรค (Threat: T))	ผิด	41	78.8	9

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

N = 52

ข้อ	ประเด็นความรู้	เฉลย	ตอบถูกต้อง		อันดับ
			จำนวน	ร้อยละ	
12.	การใช้ SWOT Analysis วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในชุมชน ในแผนพัฒนาการเกษตร ประกอบด้วย โอกาส (Opportunity: O) และอุปสรรค (Threat: T) (เฉลย : การใช้ SWOT Analysis วิเคราะห์สภาพแวดล้อม ภายในชุมชน ในแผนพัฒนาการเกษตร ประกอบด้วย จุดแข็ง (Strength: S) และจุดอ่อน (Weakness: W))	ผิด	37	71.2	10
13.	การจัดทำ TOWS Matrix เพื่อสร้างกลยุทธ์ในแผนพัฒนาการเกษตร กลยุทธ์ WT เป็นการวิเคราะห์กลยุทธ์เชิงป้องกัน (เฉลย : การจัดทำ TOWS Matrix เพื่อสร้างกลยุทธ์ในแผนพัฒนาการเกษตร กลยุทธ์ WT เป็นการวิเคราะห์กลยุทธ์เชิงถอย)	ผิด	22	42.3	12
14.	การประเมินผลการนำแผนพัฒนาการเกษตรไปใช้ประโยชน์ จะทำให้ทราบถึง การได้รับสนับสนุนงบประมาณ และผลสำเร็จของโครงการ	ถูก	33	63.5	11
15.	กรมส่งเสริมการเกษตร กำหนดให้สำนักงานเกษตรอำเภอ จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล ระยะ 3 ปี และทบทวนแผนทุกปี (เฉลย : กรมส่งเสริมการเกษตร กำหนดให้สำนักงานเกษตรอำเภอ จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล 5 ปี และทบทวนแผนทุกปี)	ผิด	21	40.4	13

จากตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

เมื่อพิจารณาจากผู้ที่ได้ตอบได้ถูกต้อง พบว่า คำถามความรู้เกี่ยวกับแผนพัฒนาการเกษตร ที่มีผู้ตอบได้ถูกต้องมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ แผนพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ตำบล และอำเภอ เป็นกรอบกำหนดทิศทางการพัฒนาการเกษตร

ในระดับพื้นที่ที่สอดคล้องกับศักยภาพของเกษตรกร ฐานทรัพยากร บริบทของพื้นที่ และชุมชน (ร้อยละ 100.0) รองลงมา อาสาสมัครเกษตร เกษตรกรต้นแบบ คณะกรรมการเครือข่ายต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการ ศบกด. คณะกรรมการ ศพก. เป็นต้น เป็นผู้มีส่วนให้ข้อมูลในการจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตร (ร้อยละ 98.1) และเทคนิค เครื่องมือและวิธีการ ที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร เช่น การสังเกตเชิงประจักษ์ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การจัดเวที การสนทนากลุ่ม เป็นต้น (ร้อยละ 98.1) ตามลำดับ

ส่วนคำถามความรู้เกี่ยวกับแผนพัฒนาการเกษตร ที่มีผู้ตอบผิดมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ข้อมูลระดับพื้นที่ ที่ใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม (เฉลย : ข้อมูลระดับพื้นที่ ที่ใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ และสังคม) (ร้อยละ 34.6) รองลงมา ข้อมูลด้าน กายภาพ ประกอบด้วย พันธุ์พืช/พันธุ์สัตว์เศรษฐกิจ/พื้นที่เพาะปลูก/การผลิต/เทคโนโลยีการผลิต (เฉลย : ข้อมูลด้านกายภาพ ประกอบด้วย ที่ตั้งและอาณาเขต/สภาพภูมิประเทศ/สภาพภูมิอากาศ/ แหล่งน้ำ/เส้นทางคมนาคม ฯลฯ) (ร้อยละ 38.4) และ กรมส่งเสริมการเกษตร กำหนดให้สำนักงาน เกษตรอำเภอ จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล ระยะ 3 ปี และทบทวนแผนทุกปี (เฉลย : กรมส่งเสริมการเกษตร กำหนดให้สำนักงานเกษตรอำเภอ จัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ/ตำบล 5 ปี และทบทวนแผนทุกปี) (ร้อยละ 40.4) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ระดับความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

N = 52

จำนวนข้อที่ตอบถูก	ระดับความรู้	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1 – 3	น้อยที่สุด	0	0.0
4 – 6	น้อย	0	0.0
7 – 9	ปานกลาง	9	17.3
10 – 12	มาก	30	57.7
13 – 15	มากที่สุด	13	25.0

ค่าต่ำสุด = 7 ข้อ   ค่าสูงสุด = 15 ข้อ
 ค่าเฉลี่ย = 11.21 ข้อ   ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.91 ข้อ

จากตารางที่ 4.4 ระดับความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 57.7 มีความรู้ในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 25.0 มีความรู้ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 17.3 มีความรู้ในระดับปานกลาง ตามลำดับ โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรตอบได้ถูกต้องเฉลี่ย 11.21 ข้อ

2.2 แหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

แหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ปรากฏผลตามตารางที่ 4.5 ถึงตารางที่ 4.6 ดังนี้

ตารางที่ 4.5 แหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

N = 52

แหล่งความรู้	ระดับการได้รับความรู้ (จำนวน/ร้อยละ)					μ σ	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
1. สื่อบุคคล						3.23 (0.810)	ปานกลาง	3
1.1 ผู้บังคับบัญชา ได้แก่ เกษตรอำเภอ และ เกษตรจังหวัด	1 (1.9)	3 (5.8)	15 (28.8)	28 (53.8)	5 (9.6)	3.63 (0.809)	มาก	2
1.2 เจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตรสำนักงาน เกษตรอำเภอที่สังกัดอยู่	0 (0.0)	1 (1.9)	12 (23.1)	28 (53.8)	11 (21.2)	3.94 (0.718)	มาก	1
1.3 เจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตรสำนักงานเกษตร จังหวัด/อำเภออื่น ๆ	0 (0.0)	4 (7.7)	21 (40.4)	22 (42.3)	5 (9.6)	3.54 (0.771)	มาก	3
1.4 เจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตรส่วนกลาง (ระดับเขต/กรม)	1 (1.9)	23 (44.2)	19 (36.6)	9 (17.3)	0 (0.0)	2.69 (0.773)	ปานกลาง	6
1.5 เจ้าหน้าที่หน่วยงาน รัฐอื่น ๆ รวมถึงหน่วยงาน องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น	0 (0.0)	11 (21.2)	30 (57.7)	10 (19.2)	1 (1.9)	3.02 (0.693)	ปานกลาง	5
1.6 เจ้าหน้าที่หน่วยงาน ของเอกชน	10 (19.2)	25 (48.1)	11 (21.2)	6 (11.5)	0 (0.0)	2.25 (0.896)	น้อย	7
1.7 เกษตรกร/เกษตรกร ต้นแบบ/ผู้นำท้องถิ่น	2 (3.9)	6 (11.5)	14 (26.9)	22 (42.3)	8 (15.4)	3.54 (1.009)	มาก	3

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

N = 52

แหล่งความรู้	ระดับการได้รับความรู้ (จำนวน/ร้อยละ)					μ σ	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
2. สื่อกิจกรรม						3.58 (0.705)	มาก	1
2.1 การประชุมเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอประจำสัปดาห์ (WM)	1 (1.9)	2 (3.9)	13 (25.0)	33 (63.4)	3 (5.8)	3.67 (0.726)	มาก	2
2.2 เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับจังหวัด (PW)	0 (0.0)	6 (11.5)	18 (34.6)	26 (50.0)	2 (3.9)	3.46 (0.746)	มาก	3
2.3 เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับอำเภอ (DW)	0 (0.0)	6 (11.5)	16 (30.8)	30 (57.7)	0 (0.0)	3.46 (0.692)	มาก	3
2.4 การฝึกอบรม/ประชุม/สัมมนา	0 (0.0)	2 (3.9)	14 (26.9)	32 (61.5)	4 (7.7)	3.73 (0.654)	มาก	1
3. สื่อสิ่งพิมพ์						3.31 (0.796)	ปานกลาง	2
3.1 หนังสือ/คู่มือ	0 (0.0)	5 (9.6)	17 (32.7)	27 (51.9)	3 (5.8)	3.54 (0.746)	มาก	1
3.2 วารสาร	1 (1.9)	8 (15.4)	26 (50.0)	15 (28.8)	2 (3.9)	3.17 (0.802)	ปานกลาง	3
3.3 เอกสารแผ่นพับ	1 (1.9)	8 (15.4)	25 (48.1)	15 (28.8)	3 (5.8)	3.21 (0.840)	ปานกลาง	2
4. สื่อออนไลน์						3.16 (0.932)	ปานกลาง	4
4.1 เว็บไซต์ (Website)	1 (1.9)	7 (13.4)	11 (21.2)	30 (57.7)	3 (5.8)	3.52 (0.866)	มาก	1
4.2 เฟซบุ๊ก (Facebook)	5 (9.6)	9 (17.3)	18 (34.6)	19 (36.6)	1 (1.9)	3.04 (0.999)	ปานกลาง	3
4.3 ไลน์ (Line)	4 (7.7)	10 (19.2)	23 (44.2)	13 (25.0)	2 (3.9)	2.98 (0.951)	ปานกลาง	4

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

N = 52

แหล่งความรู้	ระดับการได้รับความรู้ (จำนวน/ร้อยละ)					μ σ	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
4.4 แอปพลิเคชัน/ ระบบเรียนรู้ เช่น E-learning E-book เป็นต้น	2 (3.9)	11 (21.2)	20 (38.4)	17 (32.7)	2 (3.9)	3.12 (0.913)	ปานกลาง	2
5. สื่อมวลชน						2.62 (1.009)	ปานกลาง	5
5.1 โทรทัศน์	8 (15.4)	14 (26.9)	16 (30.8)	14 (26.9)	0 (0.0)	2.69 (1.029)	ปานกลาง	1
5.2 วิทยุกระจายเสียง	9 (17.3)	16 (30.8)	17 (32.7)	10 (19.2)	0 (0.0)	2.54 (0.990)	น้อย	2
เฉลี่ยรวมทั้งหมด						3.18 (0.850)	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.5 แหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.18) โดยเมื่อพิจารณาแยกออกรายละเอียดแต่ละแหล่งความรู้ พบว่า

1. สื่อบุคคล

สื่อบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ได้รับแหล่งความรู้จากแหล่งความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 3.23) โดยได้รับความรู้ในระดับมาก จำนวน 4 แหล่ง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสำนักงานเกษตรอำเภอที่สังกัดอยู่ (ค่าเฉลี่ย 3.94) รองลงมา ผู้บังคับบัญชา ได้แก่ เกษตรอำเภอ และเกษตรจังหวัด (ค่าเฉลี่ย 3.63) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภออื่น ๆ (ค่าเฉลี่ย 3.54) และเกษตรกร/เกษตรกรต้นแบบ/ผู้นำท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.54) รองลงมา ได้รับความรู้ในระดับปานกลาง จำนวน 2 แหล่ง ได้แก่ เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐอื่น ๆ รวมถึงหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.02) รองลงมา เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนกลาง (ระดับเขต/กรม) (ค่าเฉลี่ย 2.69) และได้รับความรู้ในระดับน้อย จำนวน 1 แหล่ง ได้แก่ เจ้าหน้าที่หน่วยงานของเอกชน (ค่าเฉลี่ย 2.25) ตามลำดับ

2. สื่อกิจกรรม

สื่อกิจกรรมของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ได้รับแหล่งความรู้จากแหล่งความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.58) โดยได้รับความรู้ในระดับมาก จำนวน 4 แหล่ง ได้แก่ การฝึกอบรม/ประชุม/สัมมนา (ค่าเฉลี่ย 3.73) รองลงมา การประชุมเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอประจำสัปดาห์ (WM) (ค่าเฉลี่ย 3.67) เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับจังหวัด (PW) (ค่าเฉลี่ย 3.46) และเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับอำเภอ (DW) (ค่าเฉลี่ย 3.46) ตามลำดับ

3. สื่อสิ่งพิมพ์

สื่อสิ่งพิมพ์ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ได้รับแหล่งความรู้จากแหล่งความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 3.31) โดยได้รับความรู้ในระดับมาก จำนวน 1 แหล่ง ได้แก่ หนังสือ/คู่มือ (ค่าเฉลี่ย 3.54) รองลงมา ได้รับความรู้ในระดับปานกลาง จำนวน 2 แหล่ง ได้แก่ เอกสารแผ่นพับ (ค่าเฉลี่ย 3.21) และวารสาร (ค่าเฉลี่ย 3.17) ตามลำดับ

4. สื่อออนไลน์

สื่อออนไลน์ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ได้รับแหล่งความรู้จากแหล่งความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.16) โดยได้รับความรู้ในระดับมาก จำนวน 1 แหล่ง ได้แก่ เว็บไซต์ (Website) (ค่าเฉลี่ย 3.52) รองลงมา ได้รับความรู้ในระดับปานกลาง จำนวน 3 แหล่ง ได้แก่ แอปพลิเคชัน/ระบบเรียนรู้ เช่น E-learning E-book เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 3.12) เฟซบุ๊ก (Facebook) (ค่าเฉลี่ย 3.04) และไลน์ (Line) (ค่าเฉลี่ย 2.98) ตามลำดับ

5. สื่อมวลชน

สื่อมวลชนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ได้รับแหล่งความรู้จากแหล่งความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 2.62) โดยได้รับความรู้ในระดับปานกลาง จำนวน 1 แหล่ง ได้แก่ โทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 2.69) รองลงมา ได้รับความรู้ในระดับน้อย จำนวน 1 แหล่ง ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง (ค่าเฉลี่ย 2.54) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 สรุปแหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตร
ระดับตำบล

N = 52

แหล่งความรู้	μ	σ	ความหมาย	อันดับ
1. สื่อบุคคล	3.23	0.810	ปานกลาง	3
2. สื่อกิจกรรม	3.58	0.705	มาก	1
3. สื่อสิ่งพิมพ์	3.31	0.796	ปานกลาง	2
4. สื่อออนไลน์	3.16	0.932	ปานกลาง	4
5. สื่อมวลชน	2.62	1.009	ปานกลาง	5
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	3.18	0.850	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.6 สรุปได้ว่า แหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลที่ได้รับความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.18) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ได้รับจากสื่อกิจกรรม (ค่าเฉลี่ยรวม 3.58) รองลงมาคือ สื่อสิ่งพิมพ์ (ค่าเฉลี่ยรวม 3.31) สื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ยรวม 3.23) สื่อออนไลน์ (ค่าเฉลี่ยรวม 3.16) และสื่อมวลชน (ค่าเฉลี่ยรวม 2.62) ตามลำดับ

2.3 ความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ปรากฏผลตามตารางที่ 4.7 ถึงตารางที่ 4.8 ดังนี้

ตารางที่ 4.7 ความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

n = 130

ข้อ	ประเด็นความรู้	เฉลี่ย	ผู้ตอบถูก		อันดับ
			จำนวน	ร้อยละ	
1.	แผนพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ตำบล และอำเภอ เป็นเครื่องบอกทิศทางการพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ที่สอดคล้องกับศักยภาพของเกษตรกร ฐานทรัพยากร บริบทของพื้นที่ และชุมชน	ถูก	130	100.0	1
2.	แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล มีลักษณะ เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน นำไปสู่การปฏิบัติได้จริง และเป็นแผนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน	ถูก	123	94.6	6

ข้อ	ประเด็นความรู้	เฉลี่ย	ผู้ตอบถูก		อันดับ
			จำนวน	ร้อยละ	
3.	แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ มีลักษณะที่แสดงถึงความต้องการการพัฒนาของแต่ละตำบล และเชื่อมโยงแหล่งงบประมาณในพื้นที่	ถูก	126	96.9	4
4.	ข้อมูลระดับพื้นที่ ที่ใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ และสังคม	ถูก	91	70.0	12
5.	ข้อมูลจากนโยบายระดับบน เช่น แผนพัฒนาจังหวัด ยุทธศาสตร์ชาติ ไม่จำเป็นต้องนำมาใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร (เฉลี่ย : ข้อมูลจากนโยบายระดับบน เช่น แผนพัฒนาจังหวัด ยุทธศาสตร์ชาติ จำเป็นต้องนำมาใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร)	ผิด	117	90.0	9
6.	ข้อมูลที่นำมาใช้ในการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร คือข้อมูลกายภาพเป็นหลัก (เฉลี่ย : ข้อมูลที่นำมาใช้ในการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร มีทั้งข้อมูลด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจและสังคม และข้อมูลจากนโยบายระดับบน)	ผิด	98	75.4	10
7.	การจัดเวทีชุมชน เพื่อระดมความคิดเห็น ไม่อยู่ในขั้นตอนของการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร (เฉลี่ย : การจัดเวทีชุมชน เพื่อระดมความคิดเห็น อยู่ในขั้นตอนของการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร)	ผิด	78	60.0	13
8.	อาสาสมัครเกษตร เกษตรกรต้นแบบ คณะกรรมการ เครือข่ายต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการ ศบกด. ศพก. เป็นผู้มีส่วนให้ข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	ถูก	124	95.4	5
9.	การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตร เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ไม่อยู่ในขั้นตอนของการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร (เฉลี่ย : การประชาสัมพันธ์ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย อยู่ในขั้นตอนของการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร)	ผิด	123	94.6	6

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n = 130

ข้อ	ประเด็นความรู้	เฉลี่ย	ผู้ตอบถูก		อันดับ
			จำนวน	ร้อยละ	
10.	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของชุมชนในแผนพัฒนาการเกษตร โดยใช้ SWOT Analysis ประกอบด้วย การวิเคราะห์จุดแข็ง และจุดอ่อนของชุมชน (เฉลี่ย : การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของชุมชนในแผนพัฒนาการเกษตร โดยใช้ SWOT Analysis ประกอบด้วย การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของชุมชน)	ผิด	19	14.6	15
11.	แผนพัฒนาการเกษตรจะนำไปสู่การกำหนดแผนงานโครงการพัฒนาทางการเกษตรของอำเภอ/ตำบล	ถูก	128	98.5	2
12.	การกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนา ต้องเหมาะสมกับปัญหาและสถานการณ์ของชุมชน	ถูก	128	98.5	2
13.	การจัดทำโครงการ ต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้นำในชุมชน (เฉลี่ย : การจัดทำโครงการ ต้องสอดคล้องกับความต้องการของคนในชุมชน)	ผิด	97	74.6	11
14.	การประเมินผลการนำแผนพัฒนาการเกษตรไปใช้ประโยชน์ จะทำให้ทราบถึง การได้รับสนับสนุนงบประมาณ และผลสำเร็จของโครงการ	ถูก	121	93.1	8
15.	การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบลของสำนักงานเกษตรอำเภอ เป็นการจัดทำแผนระยะ 3 ปี และทบทวนแผนทุกปี (เฉลี่ย : การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล ของสำนักงานเกษตรอำเภอ เป็นการจัดทำแผนระยะ 5 ปี และทบทวนแผนทุกปี)	ผิด	22	16.9	14

จากตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

เมื่อพิจารณาจากผู้ที่ถูกต้อง พบว่า คำถามความรู้เกี่ยวกับแผนพัฒนาการเกษตร ที่มีผู้ตอบได้ถูกต้องมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ แผนพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่

ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ตำบล และอำเภอ เป็นเครื่องบอกลักษณะทางการพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ที่สอดคล้องกับศักยภาพของเกษตรกร ฐานทรัพยากร บริบทของพื้นที่ และชุมชน (ร้อยละ 100.0) รองลงมา แผนพัฒนาการเกษตรจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการพัฒนาทางด้านการเกษตรของอำเภอ/ตำบล (ร้อยละ 98.5) และการกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนา ต้องเหมาะสมกับปัญหาและสถานการณ์ของชุมชน (ร้อยละ 98.5) ตามลำดับ

ส่วนคำถามความรู้เกี่ยวกับแผนพัฒนาการเกษตร ที่มีผู้ตอบมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของชุมชน ในแผนพัฒนาการเกษตร โดยใช้ SWOT Analysis ประกอบด้วย การวิเคราะห์จุดแข็ง และจุดอ่อน ของชุมชน (เฉลี่ย : การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของชุมชนในแผนพัฒนาการเกษตร โดยใช้ SWOT Analysis ประกอบด้วย การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของชุมชน) (ร้อยละ 14.6) รองลงมา การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล ของสำนักงานเกษตรอำเภอ เป็นการจัดทำแผนระยะ 3 ปี และทบทวนแผนทุกปี (เฉลี่ย : การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล ของสำนักงานเกษตรอำเภอ เป็นการจัดทำแผนระยะ 5 ปี และทบทวนแผนทุกปี) (ร้อยละ 16.9) และการจัดเวทีชุมชนเพื่อระดมความคิดเห็น ไม่อยู่ในขั้นตอนของการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร (เฉลี่ย : การจัดเวทีชุมชน เพื่อระดมความคิดเห็น อยู่ในขั้นตอนของการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร) (ร้อยละ 60.0) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 ระดับความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

n = 130

จำนวนข้อที่ตอบถูก	ระดับความรู้	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1 – 3	น้อยที่สุด	0	0.0
4 – 6	น้อย	0	0.0
7 – 9	ปานกลาง	9	6.9
10 – 12	มาก	79	60.8
13 – 15	มากที่สุด	42	32.3

ค่าต่ำสุด = 8 ข้อ   ค่าสูงสุด = 15 ข้อ

ค่าเฉลี่ย = 11.73 ข้อ   ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.544 ข้อ

จากตารางที่ 4.8 ระดับความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เกษตรกร ร้อยละ 60.8 มีความรู้ในระดับมาก รองลงมา ร้อยละ 32.3 มีความรู้ในระดับมากที่สุด และร้อยละ 6.9 มีความรู้ในระดับปานกลาง ตามลำดับ โดยเกษตรกรตอบได้ถูกต้องเฉลี่ย 11.73 ข้อ

2.4 แหล่งความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

แหล่งความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ปรากฏผลตามตารางที่ 4.9 ถึงตารางที่ 4.10 ดังนี้

ตารางที่ 4.9 แหล่งความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

แหล่งความรู้	ระดับการได้รับความรู้ (จำนวน/ร้อยละ)					— x S.D.	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
1. สื่อบุคคล								
1.1 เจ้าหน้าที่หน่วยงานกรมส่งเสริมการเกษตร เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ เป็นต้น	0 (0.0)	4 (3.1)	30 (23.1)	65 (50.0)	31 (23.8)	3.95 (0.771)	มาก	1
1.2 เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐอื่นๆ รวมถึงหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	0 (0.0)	19 (14.6)	53 (40.8)	48 (36.9)	10 (7.7)	3.38 (0.828)	ปานกลาง	3
1.3 เจ้าหน้าที่หน่วยงานของเอกชน	10 (7.7)	44 (33.8)	46 (35.4)	26 (20.0)	4 (3.1)	2.77 (0.961)	ปานกลาง	4
1.4 เกษตรกร/เกษตรกรต้นแบบ/ผู้นำท้องถิ่น	2 (1.5)	8 (6.2)	52 (40.0)	57 (43.8)	11 (8.5)	3.52 (0.800)	มาก	2
2. สื่อกิจกรรม						3.58 (0.857)	มาก	1
2.1 การฝึกอบรม	2 (1.5)	8 (6.2)	45 (34.6)	52 (40.0)	23 (17.7)	3.66 (0.894)	มาก	1
2.2 การประชุม	0 (0.0)	12 (9.2)	44 (33.8)	57 (43.8)	17 (13.1)	3.61 (0.831)	มาก	2
2.3 การสัมมนา	0 (0.0)	14 (10.8)	58 (44.6)	42 (32.3)	16 (12.3)	3.46 (0.846)	มาก	3

n=130

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

n=130

แหล่งความรู้	ระดับการได้รับความรู้ (จำนวน/ร้อยละ)					— x S.D.	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มาก ที่สุด			
3. สื่อสิ่งพิมพ์						3.11	ปานกลาง	4
						(0.818)		
3.1 หนังสือ/คู่มือ	6 (4.6)	18 (13.8)	65 (50.0)	39 (30.0)	2 (1.5)	3.10 (0.825)	ปานกลาง	2
3.2 วารสาร	4 (3.1)	28 (21.5)	59 (45.4)	35 (26.9)	4 (3.1)	3.05 (0.856)	ปานกลาง	3
3.3 เอกสารแผ่นพับ	4 (3.1)	15 (11.5)	67 (51.5)	42 (32.3)	2 (1.5)	3.18 (0.772)	ปานกลาง	1
4. สื่อออนไลน์						3.37	ปานกลาง	3
						(0.948)		
4.1 เว็บไซต์ (Website)	6 (4.6)	17 (13.1)	54 (41.5)	46 (35.4)	7 (5.4)	3.24 (0.913)	ปานกลาง	3
4.2 เฟซบุ๊ก (Facebook)	6 (4.6)	13 (10.0)	46 (35.4)	56 (43.1)	9 (6.9)	3.38 (0.926)	ปานกลาง	2
4.3 ไลน์ (Line)	6 (4.6)	11 (8.5)	45 (34.6)	48 (36.9)	20 (15.4)	3.50 (1.006)	มาก	1
5. สื่อมวลชน						2.76	ปานกลาง	5
						(1.036)		
5.1 โทรทัศน์	18 (13.8)	27 (20.8)	54 (41.5)	27 (20.8)	4 (3.1)	2.78 (1.027)	ปานกลาง	1
5.2 วิทยุกระจายเสียง	21 (16.1)	27 (20.8)	49 (37.7)	31 (23.8)	2 (1.5)	2.74 (1.046)	ปานกลาง	2
เฉลี่ยรวมทั้งหมด						3.24	ปานกลาง	
						(0.900)		

จากตารางที่ 4.9 แหล่งความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.24) โดยเมื่อพิจารณาแยกออกรายละเอียดแต่ละแหล่งความรู้ พบว่า

1. สื่อบุคคล

สื่อบุคคลของเกษตรกรที่ได้รับแหล่งความรู้จากแหล่งความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 3.40) โดยได้รับความรู้ในระดับมาก จำนวน 2 แหล่ง ได้แก่ เจ้าหน้าที่หน่วยงานกรมส่งเสริมการเกษตร เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 3.95) และเกษตรกร/เกษตรกรต้นแบบ/ผู้นำท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.52) รองลงมา ได้รับความรู้ในระดับปานกลาง จำนวน 2 แหล่ง ได้แก่ เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐอื่น ๆ รวมถึงหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.38) และเจ้าหน้าที่หน่วยงานของเอกชน (ค่าเฉลี่ย 2.77) ตามลำดับ

2. สื่อกิจกรรม

สื่อกิจกรรมของเกษตรกรที่ได้รับแหล่งความรู้จากแหล่งความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.58) โดยได้รับความรู้ในระดับมาก จำนวน 3 แหล่ง ได้แก่ การฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย 3.66) รองลงมา การประชุม (ค่าเฉลี่ย 3.61) และการสัมมนา (ค่าเฉลี่ย 3.46) ตามลำดับ

3. สื่อสิ่งพิมพ์

สื่อสิ่งพิมพ์ของเกษตรกรที่ได้รับแหล่งความรู้จากแหล่งความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 3.11) โดยได้รับความรู้ในระดับมาก จำนวน 3 แหล่ง ได้แก่ เอกสารแผ่นพับ (ค่าเฉลี่ย 3.18) รองลงมา หนังสือ/คู่มือ (ค่าเฉลี่ย 3.10) และวารสาร (ค่าเฉลี่ย 3.05) ตามลำดับ

4. สื่อออนไลน์

สื่อออนไลน์ของเกษตรกรที่ได้รับแหล่งความรู้จากแหล่งความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 3.37) โดยได้รับความรู้ในระดับมาก จำนวน 1 แหล่ง ได้แก่ ไลน์ (Line) (ค่าเฉลี่ย 3.50) รองลงมา ได้รับความรู้ในระดับปานกลาง จำนวน 2 แหล่ง ได้แก่ เฟซบุ๊ก (Facebook) (ค่าเฉลี่ย 3.38) และเว็บไซต์ (Website) (ค่าเฉลี่ย 3.24) ตามลำดับ

5. สื่อมวลชน

สื่อมวลชนของเกษตรกรที่ได้รับแหล่งความรู้จากแหล่งความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 2.76) โดยได้รับความรู้ในระดับปานกลาง จำนวน 2 แหล่ง ได้แก่ โทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 2.78) และวิทยุกระจายเสียง (ค่าเฉลี่ย 2.74) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 สรุปแหล่งความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

n = 130

แหล่งความรู้	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1. สื่อบุคคล	3.40	0.840	ปานกลาง	2
2. สื่อกิจกรรม	3.58	0.857	มาก	1
3. สื่อสิ่งพิมพ์	3.11	0.818	ปานกลาง	4
4. สื่อออนไลน์	3.37	0.948	ปานกลาง	3
5. สื่อมวลชน	2.76	1.036	ปานกลาง	5
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	3.24	0.900	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.10 สรุปได้ว่า แหล่งความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ที่ได้รับความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.24) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ได้รับจากสื่อกิจกรรม (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.58) รองลงมาคือ สื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.40) สื่อออนไลน์ (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.37) สื่อสิ่งพิมพ์ (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.11) และสื่อมวลชน (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 2.76) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลและระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลและระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน ประกอบด้วย การเตรียมข้อมูลและทีมงาน การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา การจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ การนำแผนสู่การปฏิบัติ และการติดตามและประเมินผล ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ปรากฏผลดังตารางที่ 4.11 และตารางที่ 4.14 ดังนี้

3.1 การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
ปรากฏผลตามตารางที่ 4.11 ถึงตารางที่ 4.12 ดังนี้

ตารางที่ 4.11 การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

ประเด็น	ผู้ที่ปฏิบัติ		อันดับ
	จำนวน	ร้อยละ	
N = 52			
1. การเตรียมข้อมูลและทีมงาน			
1.1 สร้างทีมงานอำเภอ			
1) สร้างทีมงานอำเภอ เพื่อจัดทำแผนพัฒนาฯ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานตำบลทุกตำบล และเกษตรอำเภอเป็นหัวหน้าทีม	49	94.2	9
2) วางแผนการจัดทำแผนพัฒนาฯ	49	94.2	9
1.2 รวบรวม/จัดเก็บข้อมูล			
1) รวบรวมข้อมูลมือสองที่มีอยู่ จากแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน แผนท้องถิ่น ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร หรือข้อมูลเชิงพื้นที่	52	100.0	1
2) จัดเก็บข้อมูล จากการสอบถาม สัมภาษณ์ จัดเวที หรือสนทนากลุ่ม โดยผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่าย ได้แก่ ผู้นำ อคม. เกษตรกร ต้นแบบ คณะกรรมการ สบกด. ศพก. หรือองค์กรเกษตรกร ร่วมจัดเก็บและนำเสนอข้อมูล	47	90.4	12
3) จัดเก็บข้อมูล ด้านนโยบาย ยุทธศาสตร์ ทิศทางการพัฒนาของจังหวัด กลุ่มจังหวัด หรือนโยบายอื่น ๆ โดยทีมงานจังหวัด สนับสนุนข้อมูล	45	86.5	13
2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล			
2.1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์การเกษตร ปัญหา ความต้องการ และศักยภาพ โดยใช้ SWOT หรือเครื่องมืออื่น ๆ	52	100.0	1

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

N = 52

ประเด็น	ผู้ที่ปฏิบัติ		อันดับ
	จำนวน	ร้อยละ	
2.2 สังเคราะห์ข้อมูลจาก SWOT มาจัดทำ TOWS Matrix วิเคราะห์จากปัญหาและสาเหตุ หรือวิเคราะห์จากความต้องการ เพื่อกำหนดกลยุทธ์	52	100.0	1
3. การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา			
3.1 กำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนาสินค้า พัฒนาเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร พัฒนาพื้นที่และ ทรัพยากรการเกษตร	51	98.1	5
3.2 จัดเวทีนำเสนอข้อมูล เป้าหมายการพัฒนา และ ระดมความคิดเห็น เพื่อกำหนดโครงการ โดยมีผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายร่วมรับฟังและ ให้ข้อเสนอแนะ	42	80.8	14
4. การจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ			
จัดทำร่างแผนพัฒนาฯ 5 ปี ประกอบด้วย ข้อมูล สภาพทั่วไป การวิเคราะห์ สถานการณ์การเกษตร และ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนา	50	96.2	7
5. การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาฯ			
เสนอร่างแผนพัฒนาฯ ร่วมกับผู้แทนองค์กร/ กรรมการเครือข่าย ในเวทีต่าง ๆ	41	78.8	15
6. การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์			
7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ			
7.1 นำแผนพัฒนาฯ ไปปฏิบัติ หรือไปใช้ประโยชน์	48	92.3	11
7.2 บูรณาการแผนพัฒนาฯ กับแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัด	52	100.0	1
8. การติดตามและประเมินผล			
ติดตาม ทบทวน และประเมินผลจากการ นำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์ทุกปี	50	96.2	7

จากตารางที่ 4.11 การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร พบว่า ร้อยละการปฏิบัติตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร 8 ขั้นตอนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในภาพรวมอยู่ระหว่าง 78.8 – 100 โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

เมื่อพิจารณาจากผู้ปฏิบัติ พบว่า ขั้นตอนและประเด็นที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทุกคนปฏิบัติ ได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมข้อมูลและทีมงาน ในประเด็นรวบรวมข้อมูลมือสองที่มีอยู่จากแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน แผนที่ท้องถิ่น ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร หรือข้อมูลเชิงพื้นที่ (ร้อยละ 100) ขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ในประเด็นวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์การเกษตร ปัญหา ความต้องการ และศักยภาพ โดยใช้ SWOT หรือเครื่องมืออื่น ๆ (ร้อยละ 100) และประเด็นสังเคราะห์ข้อมูลจาก SWOT มาจัดทำ TOWS Matrix วิเคราะห์จากปัญหาและสาเหตุ หรือวิเคราะห์จากความต้องการเพื่อกำหนดกลยุทธ์ (ร้อยละ 100) และขั้นตอนการนำแผนสู่การปฏิบัติ ในประเด็นบูรณาการแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล กับแผนที่ท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัด (ร้อยละ 100)

ส่วนขั้นตอนที่มีผู้ปฏิบัติน้อยที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ขั้นตอนการประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตร ในประเด็นเสนอร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลร่วมกับผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายในเวทีต่าง ๆ (ร้อยละ 78.8) รองลงมา ขั้นตอนการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา ในประเด็นจัดเวทีนำเสนอข้อมูล เป้าหมายการพัฒนา และระดมความคิดเห็น เพื่อกำหนดโครงการ โดยมีผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายร่วมรับฟังและให้ข้อเสนอแนะ (ร้อยละ 80.8) และขั้นตอนการเตรียมข้อมูลและทีมงาน ในประเด็นจัดเก็บข้อมูลด้านนโยบาย ยุทธศาสตร์ ทิศทางการพัฒนาของจังหวัด กลุ่มจังหวัด หรือนโยบายอื่น ๆ โดยทีมงานจังหวัดสนับสนุนข้อมูล (ร้อยละ 86.5) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 จำนวนข้อที่มีการปฏิบัติในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

N = 52

จำนวนข้อที่ปฏิบัติ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1 – 3	0	0.0
4 – 6	0	0.0
7 – 9	2	3.9
10 – 12	5	9.6
13 – 15	45	86.5

ค่าต่ำสุด = 7 ข้อ ค่าสูงสุด = 15 ข้อ

ค่าเฉลี่ย = 14.06 ข้อ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.851

จากตารางที่ 4.12 สรุปได้ว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 86.5 มีการปฏิบัติในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล จำนวน 13 – 15 ข้อ รองลงมา ร้อยละ 9.6 มีการปฏิบัติจำนวน 10 – 12 ข้อ และร้อยละ 3.8 มีการปฏิบัติ จำนวน 7 – 9 ข้อ ตามลำดับ โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีการปฏิบัติตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เฉลี่ย 14.06 ข้อ

3.2 ระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ปรากฏผลตามตารางที่ 4.13 ถึงตารางที่ 4.14 ดังนี้

ตารางที่ 4.13 ระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

N = 52

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็นต่อขั้นตอน (จำนวน / ร้อยละ)					μ σ	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	1. การเตรียมข้อมูลและทีมงาน						3.55 (0.682)	มาก
1.1 สร้างทีมงานอำเภอ						3.61 (0.595)	มาก	1
1) สร้างทีมงานอำเภอ เพื่อจัดทำแผนพัฒนาฯ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ที่ รับผิดชอบงานตำบลทุกตำบล และเกษตรอำเภอเป็นหัวหน้าทีม	0 (0.0)	1 (1.9)	21 (40.4)	28 (53.8)	2 (3.9)	3.60 (0.597)	มาก	2
2) วางแผนการจัดทำ แผนพัฒนาฯ	0 (0.0)	0 (0.0)	23 (44.2)	26 (50.0)	3 (5.8)	3.62 (0.593)	มาก	1

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

N = 52

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็นต่อขั้นตอน (จำนวน / ร้อยละ)					μ σ	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	1.2 รวบรวม/จัดเก็บข้อมูล						3.50 (0.769)	มาก
1) รวบรวมข้อมูลมือสอง ที่มีอยู่จากแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ ชุมชน แผนที่ท้องถิ่น ข้อมูล ทะเบียนเกษตรกร หรือข้อมูล เชิงพื้นที่	0 (0.0)	0 (0.0)	15 (28.9)	32 (61.5)	5 (9.6)	3.81 (0.590)	มาก	1
2) จัดเก็บข้อมูล จากการ สอบถาม สัมภาษณ์ จัดเวที หรือ สนทนากลุ่ม โดยผู้แทนองค์กร/ กรรมการเครือข่าย ได้แก่ ผู้นำ อกม. เกษตรกรต้นแบบ คณะกรรมการ ศบกด. ศพก. หรือองค์กรเกษตรกร ร่วมจัดเก็บ และนำเสนอข้อมูล	2 (3.9)	2 (3.9)	13 (25.0)	31 (59.6)	4 (7.7)	3.63 (0.833)	มาก	2
3) จัดเก็บข้อมูลด้านนโยบาย ยุทธศาสตร์ ทิศทางการพัฒนา ของจังหวัด กลุ่มจังหวัด หรือ นโยบายอื่น ๆ โดยทีมงาน จังหวัดสนับสนุนข้อมูล	4 (7.7)	5 (9.6)	29 (55.7)	12 (23.1)	2 (3.9)	3.06 (0.886)	ปานกลาง	3
2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล						3.76 (0.509)	มาก	1
2.1 วิเคราะห์ข้อมูล สถานการณ์การเกษตร ปัญหาความต้องการ และ ศักยภาพ โดยใช้ SWOT หรือเครื่องมืออื่น ๆ	0 (0.0)	0 (0.0)	15 (28.9)	35 (67.3)	2 (3.9)	3.75 (0.514)	มาก	2

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

N = 52

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็นต่อขั้นตอน (จำนวน / ร้อยละ)					μ σ	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	2.2 สังเคราะห์ข้อมูล จาก SWOT มาจัดทำ TOWS Matrix วิเคราะห์จากปัญหาและ สาเหตุ หรือวิเคราะห์จากความ ต้องการเพื่อกำหนดกลยุทธ์	0 (0.0)	0 (0.0)	14 (26.9)	36 (69.2)	2 (3.9)	3.77 (0.504)	มาก
3. การกำหนดทิศทาง และเป้าหมายการพัฒนา						3.40 (0.781)	ปานกลาง	5
3.1 กำหนดทิศทาง/ แนวทางการพัฒนาสินค้า พัฒนาเกษตรกร/ องค์กร เกษตรกร พัฒนาพื้นที่ และทรัพยากรการเกษตร	0 (0.0)	1 (1.9)	25 (48.1)	25 (48.1)	1 (1.9)	3.50 (0.572)	มาก	1
3.2 จัดเวทีนำเสนอข้อมูล เป้าหมายการพัฒนา และ ระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนด โครงการ โดยมีผู้แทนองค์กร/ กรรมการเครือข่ายร่วมรับฟัง และให้ข้อเสนอแนะ	4 (7.7)	6 (11.5)	14 (26.9)	26 (50.0)	2 (3.9)	3.31 (0.991)	ปานกลาง	2
4. การจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ จัดทำร่างแผนพัฒนาฯ	0 (0.0)	1 (1.9)	21 (40.4)	27 (51.9)	3 (5.8)	3.62 (0.625)	มาก	2
5 ปี ประกอบด้วย ข้อมูลสภาพ ทั่วไป การวิเคราะห์สถานการณ์ การเกษตร และทิศทาง/ แนวทางการพัฒนา								
5. การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาฯ เสนอร่างแผนพัฒนาฯ ร่วมกับ ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่าย ในเวทีต่าง ๆ	4 (7.7)	8 (15.4)	19 (36.6)	21 (40.4)	0 (0.0)	3.10 (0.925)	ปานกลาง	8

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

N = 52

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็นต่อขั้นตอน (จำนวน / ร้อยละ)					μ σ	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
	6. การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์	1 (1.9)	0 (0.0)	23 (44.3)	27 (51.9)			
7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ						3.38 (0.799)	ปานกลาง	6
7.1 นำแผนพัฒนาฯ ไปปฏิบัติหรือไปใช้ประโยชน์	2 (3.9)	2 (3.9)	22 (42.3)	24 (46.1)	2 (3.9)	3.42 (0.793)	มาก	1
7.2 นุรณาการแผนพัฒนาฯ กับแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัด	2 (3.9)	2 (3.9)	27 (51.9)	18 (34.6)	3 (5.8)	3.35 (0.806)	ปานกลาง	2
8. ติดตามและประเมินผล	2 (3.9)	4 (7.7)	27 (51.9)	17 (32.7)	2 (3.9)	3.25 (0.806)	ปานกลาง	7
ติดตาม ทบทวน และประเมินผลจากการนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์ทุกปี								
เฉลี่ยรวมทั้งหมด						3.45 (0.720)	มาก	

จากตารางที่ 4.13 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความคิดเห็นต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.45) โดยเมื่อพิจารณาแยกออกรายละเอียดแต่ละขั้นตอน พบว่า

1. การเตรียมข้อมูลและทีมงาน ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการเตรียมข้อมูลและทีมงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.55) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ สร้างทีมงานอำเภอ (ค่าเฉลี่ยรวม 3.61) รองลงมา รวบรวม/จัดเก็บข้อมูล (ค่าเฉลี่ยรวม 3.50) ตามลำดับ รายละเอียดแต่ละประเด็นดังนี้

1.1 สร้างทีมงานอำเภอ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.61) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ วางแผนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.62) รองลงมา สร้างทีมงานอำเภอเพื่อจัดทำจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานตำบลทุกตำบล และเกษตรอำเภอเป็นหัวหน้าทีม (ค่าเฉลี่ย 3.60) ตามลำดับ

1.2 รวบรวม/จัดเก็บข้อมูล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.50) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ รวบรวมข้อมูลมือสองที่มีอยู่จากแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน แผนที่ท้องถิ่น ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร หรือข้อมูลเชิงพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 3.81) รองลงมา จัดเก็บข้อมูลจากการสอบถาม สัมภาษณ์ จัดเวที หรือสนทนากลุ่ม โดยผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่าย ได้แก่ ผู้นำ อคม. เกษตรกรต้นแบบ คณะกรรมการ สบกด. ศพก. หรือองค์กรเกษตรกร ร่วมจัดเก็บและนำเสนอข้อมูล (ค่าเฉลี่ย 3.63) และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ จัดเก็บข้อมูล ด้านนโยบาย ยุทธศาสตร์ ทิศทางการพัฒนาของจังหวัด กลุ่มจังหวัด หรือนโยบายอื่น ๆ โดยทีมงานจังหวัดสนับสนุนข้อมูล (ค่าเฉลี่ย 3.06) ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.76) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ สังเคราะห์ข้อมูลจาก SWOT มาจัดทำ TOWS Matrix วิเคราะห์จากปัญหาและสาเหตุ หรือวิเคราะห์จากความต้องการเพื่อกำหนดกลยุทธ์ (ค่าเฉลี่ย 3.77) และวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์การเกษตร ปัญหา ความต้องการ และศักยภาพ โดยใช้ SWOT หรือเครื่องมืออื่น ๆ (ค่าเฉลี่ย 3.75) ตามลำดับ

3. การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 3.40) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ กำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนาสินค้า พัฒนาเกษตรกร/ องค์กรเกษตรกร พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร (ค่าเฉลี่ย 3.50) และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ จัดเวทีนำเสนอข้อมูล เป้าหมายการพัฒนา และระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดโครงการ โดยมีผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่าย ร่วมรับฟังและให้ข้อเสนอแนะ (ค่าเฉลี่ย 3.31) ตามลำดับ

4. การจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โดยจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 5 ปี ประกอบด้วย ข้อมูลสภาพทั่วไป การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตร และทิศทาง/แนวทางการพัฒนา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.62)

5. การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โดยเสนอร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ร่วมกับผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายในเวทีต่าง ๆ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.10)

6. การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.52)

7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการนำแผนสู่การปฏิบัติ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 3.38) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ นำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ไปปฏิบัติหรือไปใช้ประโยชน์ (ค่าเฉลี่ย 3.42) และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ บูรณาการแผนพัฒนาการเกษตรกับแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัด (ค่าเฉลี่ย 3.35) ตามลำดับ

8. การติดตามและประเมินผล ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการติดตามและประเมินผล โดยติดตาม ทบทวน และประเมินผลจากการนำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ไปใช้ประโยชน์ทุกปี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.25)

ตารางที่ 4.14 สรุประดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

N = 52				
ประเด็นความคิดเห็น	μ	σ	ความหมาย	อันดับ
1. การเตรียมข้อมูลและทีมงาน	3.55	0.682	มาก	3
2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล	3.76	0.509	มาก	1
3. การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา	3.40	0.781	ปานกลาง	5
4. การจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ	3.62	0.625	มาก	2
5. การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาฯ	3.10	0.925	ปานกลาง	8
6. การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์	3.52	0.635	มาก	4
7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ	3.38	0.799	ปานกลาง	6
8. การติดตามและประเมินผล	3.25	0.806	ปานกลาง	7
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	3.45	0.720	มาก	

จากตารางที่ 4.14 สรุปได้ว่า ระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.45) เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล (ค่าเฉลี่ยรวม 3.76) รองลงมา ขั้นตอนการจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (ค่าเฉลี่ยรวม 3.62) ขั้นตอนการเตรียมข้อมูลและทีมงาน (ค่าเฉลี่ยรวม 3.55) และขั้นตอนการปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ (ค่าเฉลี่ยรวม 3.52) ตามลำดับ และอยู่ในระดับปานกลาง 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา (ค่าเฉลี่ยรวม 3.40) รองลงมา ขั้นตอนการนำแผนสู่การปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ยรวม 3.38) ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล (ค่าเฉลี่ยรวม 3.25) และขั้นตอนการประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (ค่าเฉลี่ยรวม 3.10) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ระดับการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ระดับการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน ประกอบด้วย การเตรียมข้อมูลและทีมงาน การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา การจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ การนำแผนสู่การปฏิบัติ และ การติดตามและประเมินผล ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล และความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ปรากฏผลดังตารางที่ 4.15 ถึงตารางที่ 4.18 ดังนี้

4.1 ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ปรากฏผลตามตารางที่ 4.15 ถึงตารางที่ 4.16 ดังนี้

ตารางที่ 4.15 ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

n=130

ประเด็นการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม (จำนวน / ร้อยละ)					$\bar{x}$ S.D.	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
1. การเตรียมข้อมูลและทีมงาน						3.50 (0.946)	มาก	1
1.1 ร่วมวางแผนกับทีมงานอำเภอ เพื่อจัดเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ	10 (7.7)	8 (6.2)	46 (35.4)	52 (40.0)	14 (10.8)	3.40 (1.024)	ปานกลาง	5
1.2 ร่วมการจัดเวทีของชุมชน/ตำบล เพื่อจัดเก็บรวบรวมข้อมูล	4 (3.1)	8 (6.2)	37 (28.4)	65 (50.0)	16 (12.3)	3.62 (0.892)	มาก	1
1.3 นำเสนอและรวบรวมข้อมูลสภาพทั่วไป และข้อมูลสถานการณ์การเกษตรของชุมชน/ตำบล	4 (3.1)	14 (10.8)	40 (30.8)	58 (44.6)	14 (10.8)	3.49 (0.934)	มาก	3
1.4 นำเสนอและรวบรวมปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของชุมชน/ตำบล	4 (3.1)	13 (10.0)	36 (27.7)	63 (48.4)	14 (10.8)	3.54 (0.925)	มาก	2
1.5 ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทั่วไป เข้าร่วมการจัดเวที หรือกระตุ้นให้มีส่วนร่วม นำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	5 (3.8)	16 (12.3)	39 (30.0)	58 (44.6)	12 (9.2)	3.43 (0.956)	มาก	4
2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล						3.38 (1.084)	ปานกลาง	2
2.1 ร่วมกับทีมงานอำเภอ พิจารณาความเพียงพอและความถูกต้องของข้อมูลที่รวบรวมไว้	13 (10.0)	5 (3.8)	43 (33.1)	53 (40.8)	16 (12.3)	3.42 (1.084)	มาก	2
2.2 ร่วมกับทีมงานอำเภอ วิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ และประเมินศักยภาพ	10 (7.7)	10 (7.7)	39 (30.0)	55 (42.3)	16 (12.3)	3.44 (1.057)	มาก	1
2.3 ร่วมกับทีมงานอำเภอ สังเคราะห์ข้อมูลเป็นภาพรวม และกำหนดกลยุทธ์	15 (11.5)	9 (6.9)	40 (30.8)	54 (41.5)	12 (9.2)	3.30 (1.111)	ปานกลาง	3

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

n=130

ประเด็นการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม (จำนวน / ร้อยละ)					$\bar{x}$ S.D.	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
3. การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา						3.34 (1.053)	ปานกลาง	3
3.1 ร่วมการจัดเวทีการนำเสนอ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนา และ กำหนดโครงการ	8 (6.2)	19 (14.6)	36 (27.7)	52 (40.0)	15 (11.5)	3.36 (1.064)	ปานกลาง	1
3.2 ร่วมพิจารณากำหนด ทิศทาง/แนวทางการพัฒนา	8 (6.2)	17 (13.1)	43 (33.1)	49 (37.6)	13 (10.0)	3.32 (1.028)	ปานกลาง	2
3.3 ร่วมระดมความคิดเห็น เพื่อกำหนด กลยุทธ์โครงการ และกิจกรรม	8 (6.2)	21 (16.1)	36 (27.7)	51 (39.2)	14 (10.8)	3.32 (1.065)	ปานกลาง	2
4. การจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ ร่วมกับทีมงานอำเภอ จัดทำร่างแผนพัฒนาฯ	17 (13.1)	12 (9.2)	33 (25.4)	55 (42.3)	13 (10.0)	3.27 (1.173)	ปานกลาง	4
5. การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาฯ						3.20 (1.116)	ปานกลาง	7
5.1 ร่วมกับทีมงานอำเภอ นำเสนอร่างแผนพัฒนาฯ ในเวทีต่างๆ	13 (10.0)	24 (18.4)	33 (25.4)	46 (35.4)	14 (10.8)	3.18 (1.160)	ปานกลาง	3
5.2 ร่วมพิจารณาข้อมูล และแสดงความคิดเห็น ต่อร่างแผนพัฒนาฯ	12 (9.2)	22 (16.9)	36 (27.7)	45 (34.6)	15 (11.5)	3.22 (1.143)	ปานกลาง	1
5.3 ประชาสัมพันธ์ให้ ผู้รับบริการ และผู้ที่มีส่วนได้ ส่วนเสีย เข้าร่วมการ ประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาฯ	8 (6.2)	24 (18.4)	44 (33.8)	42 (32.3)	12 (9.3)	3.20 (1.045)	ปานกลาง	2

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

n=130

ประเด็นการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม (จำนวน / ร้อยละ)					— x S.D.	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
6. การปรับปรุงและจัดทำ แผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์ ร่วมกับทีมงานอำเภอ ปรับปรุงร่างแผนพัฒนาฯ และ จัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์	14 (10.8)	17 (13.1)	36 (27.7)	50 (38.4)	13 (10.0)	3.24 (1.140)	ปาน กลาง	6
7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ						3.27 (1.098)	ปาน กลาง	4
7.1 ร่วมกับทีมงานอำเภอ พิจารณานำข้อมูลจากแผน พัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์ เพื่อพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ ชุมชน/ตำบล	11 (8.5)	17 (13.1)	40 (30.8)	49 (37.6)	13 (10.0)	3.28 (1.086)	ปาน กลาง	2
7.2 ร่วมกับทีมงานอำเภอ เสนอแผนงาน/โครงการ บูรณาการกับแผนพัฒนา ท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัด	13 (10.0)	14 (10.8)	47 (36.2)	42 (32.3)	14 (10.8)	3.23 (1.103)	ปาน กลาง	3
7.3 ร่วมได้รับผลประโยชน์ จากแผนพัฒนาฯ เช่น ได้รับสนับสนุนงบประมาณ ได้รับการแก้ไขปัญหา หรือ เพิ่มศักยภาพในด้านต่างๆ เป็นต้น	13 (10.0)	11 (8.5)	45 (34.6)	46 (35.4)	15 (11.5)	3.30 (1.104)	ปาน กลาง	1
8. การติดตามและประเมินผล ร่วมกับทีมงานอำเภอ ติดตาม ทบทวน และประเมินผลจากการ นำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์	14 (10.8)	16 (12.3)	45 (34.6)	41 (31.5)	14 (10.8)	3.19 (1.128)	ปาน กลาง	8
เฉลี่ยรวมทั้งหมด						3.30 (1.092)	ปาน กลาง	

จากตารางที่ 4.15 ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.30) โดยเมื่อพิจารณาแยกออกรายละเอียดแต่ละขั้นตอน พบว่า

1. การเตรียมข้อมูลและทีมงาน การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในขั้นตอนการเตรียมข้อมูลและทีมงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.50) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ ร่วมการจัดเวทีของชุมชน/ตำบล เพื่อจัดเก็บรวบรวมข้อมูล (ค่าเฉลี่ย 3.62) รองลงมา นำเสนอและรวบรวมปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของชุมชน/ตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.54) นำเสนอและรวบรวมข้อมูลสภาพทั่วไป และข้อมูลสถานการณ์การเกษตรของชุมชน/ตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.49) และ ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทั่วไปเข้าร่วมการจัดเวทีหรือกระตุ้นให้มีส่วนร่วมนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 3.43) และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ ร่วมวางแผนกับทีมงานอำเภอเพื่อจัดเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.40) ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 3.38) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ร่วมกับทีมงานอำเภอวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการและประเมินศักยภาพ (ค่าเฉลี่ย 3.44) รองลงมา ร่วมกับทีมงานอำเภอพิจารณาความเพียงพอและความถูกต้องของข้อมูลที่รวบรวมไว้ (ค่าเฉลี่ย 3.42) และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ ร่วมกับทีมงานอำเภอสังเคราะห์ข้อมูลเป็นภาพรวมและกำหนดกลยุทธ์ (ค่าเฉลี่ย 3.30) ตามลำดับ

3. การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในขั้นตอนการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 3.34) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 3 ประเด็น ได้แก่ ร่วมการจัดเวทีการนำเสนอทิศทาง/แนวทางการพัฒนาและกำหนดโครงการ (ค่าเฉลี่ย 3.36) รองลงมา ร่วมพิจารณากำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา (ค่าเฉลี่ย 3.32) และร่วมระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดกลยุทธ์โครงการและกิจกรรม (ค่าเฉลี่ย 3.32) ตามลำดับ

4. การจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในขั้นตอนการจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โดยร่วมกับทีมงานอำเภอจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.27)

5. การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในขั้นตอนการประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 3.20) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 3 ประเด็น ได้แก่ ร่วมพิจารณาข้อมูลและแสดงความคิดเห็นต่อร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.22) รองลงมา ประชาสัมพันธ์ให้ผู้รับบริการและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมการประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.20) และร่วมกับทีมงานอำเภอนำเสนอร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในเวทีต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย 3.18) ตามลำดับ

6. การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในขั้นตอนการปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ โดยการร่วมกับทีมงานอำเภอ ปรับปรุงร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล และจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.24)

7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในขั้นตอนการนำแผนสู่การปฏิบัติ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 3.27) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 3 ประเด็น ได้แก่ ร่วมได้รับผลประโยชน์จากแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เช่น ได้รับสนับสนุนงบประมาณ ได้รับการแก้ไขปัญหาหรือเพิ่มศักยภาพในด้านต่าง ๆ เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 3.30) รองลงมา ร่วมกับทีมงานอำเภอพิจารณานำข้อมูลจากแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ไปใช้ประโยชน์ และพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ชุมชน/ตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.28) และร่วมกับทีมงานอำเภอเสนอแผนงาน/โครงการ เพื่อบูรณาการกับแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัด (ค่าเฉลี่ย 3.23) ตามลำดับ

8. การติดตามและประเมินผล การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในขั้นตอนการติดตามและประเมินผล โดยร่วมกับทีมงานอำเภอ ติดตาม ทบทวน และประเมินผลการนำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ไปใช้ประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.19)

ตารางที่ 4.16 สรุประดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

n=130

ประเด็นการมีส่วนร่วม	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. การเตรียมข้อมูลและทีมงาน	3.50	0.946	มาก	1
2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล	3.38	1.084	ปานกลาง	2
3. การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา	3.34	1.053	ปานกลาง	3
4. การจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ	3.27	1.173	ปานกลาง	4
5. การประชาพิจารณ์แผนพัฒนาฯ	3.20	1.116	ปานกลาง	7
6. การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์	3.24	1.140	ปานกลาง	6
7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ	3.27	1.098	ปานกลาง	4
8. การติดตามและประเมินผล	3.19	1.128	ปานกลาง	8
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	3.30	1.092	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.16 สรุปได้ว่า ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.30) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมข้อมูลและทีมงาน (ค่าเฉลี่ยรวม 3.50) และ อยู่ในระดับปานกลาง 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล (ค่าเฉลี่ยรวม 3.38) รองลงมา ขั้นตอนการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา (ค่าเฉลี่ยรวม 3.34) ขั้นตอนการจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล และขั้นตอนการนำแผนสู่การปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ยรวม 3.27) ขั้นตอนการปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ฉบับสมบูรณ์ (ค่าเฉลี่ยรวม 3.24) ขั้นตอนการประชาพิจารณ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (ค่าเฉลี่ยรวม 3.20) และขั้นตอนการติดตามและประเมินผล (ค่าเฉลี่ยรวม 3.19) ตามลำดับ

4.2 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ปรากฏผลตามตารางที่ 4.17 ถึงตารางที่ 4.18 ดังนี้

ตารางที่ 4.17 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น (จำนวน / ร้อยละ)					$\bar{x}$ S.D.	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
1. การเตรียมข้อมูลและทีมงาน								
1.1 ทีมงานอำเภอที่จัดทำ แผนพัฒนาฯ ควรประกอบด้วย ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและ ประสบการณ์ครอบคลุมทุกด้าน และควรมีผู้แทนจากองค์กร/ กรรมการเครือข่ายเกษตรกร เช่น ผู้นำ อสม. เกษตรกรต้นแบบ คณะกรรมการ สบกด. ศพก. หรือ องค์กรเกษตรกร ร่วมเป็นทีมงาน	2 (1.5)	8 (6.2)	31 (23.8)	71 (54.7)	18 (13.8)	3.73 (0.833)	มาก	6
1.2 การวางแผนในการจัดทำ แผนพัฒนาฯ ควรชัดเจนสอดคล้อง กับแผนจังหวัด และท้องถิ่น	2 (1.5)	11 (8.5)	38 (29.3)	61 (46.9)	18 (13.8)	3.63 (0.882)	มาก	7
1.3 แหล่งข้อมูลที่ใช้สำหรับ จัดเก็บข้อมูล ควรมีความน่าเชื่อถือ และมีข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน	2 (1.5)	5 (3.8)	33 (25.4)	58 (44.6)	32 (24.6)	3.87 (0.884)	มาก	4
1.4 ทีมงานอำเภอ และผู้ที่มี ส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาฯ ควรมีความรู้ และทักษะการจัดเก็บ ข้อมูล รวมทั้ง มีเทคนิคในวิธีการ จัดเก็บข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูล ที่ครบถ้วน	2 (1.5)	5 (3.8)	29 (22.3)	66 (50.8)	28 (21.5)	3.87 (0.848)	มาก	4

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

n=130

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น (จำนวน / ร้อยละ)					$\bar{x}$ S.D.	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
1.5 ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร มีส่วนร่วมจัดเก็บข้อมูลกับทีมงานอำเภอ และนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	0 (0.0)	5 (3.8)	31 (23.8)	66 (50.8)	28 (21.5)	3.90 (0.776)	มาก	1
1.6 ควรกระตุ้นให้เกษตรกรทั่วไป เข้าร่วมการจัดเวที และนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	2 (1.5)	5 (3.8)	32 (24.6)	58 (44.6)	33 (25.4)	3.88 (0.886)	มาก	2
1.7 การมีทีมงานจังหวัดจะสามารถช่วยสนับสนุนข้อมูลด้านต่าง ๆ เพิ่มเติม และพัฒนาความรู้ด้านวิชาการในการจัดทำแผนพัฒนาฯ	0 (0.0)	7 (5.4)	32 (24.6)	61 (46.9)	30 (23.1)	3.88 (0.826)	มาก	2
2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล						3.72 (0.885)	มาก	6
2.1 ทีมงานอำเภอ และผู้ที่มีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาฯ ควรมีความรู้และทักษะการวิเคราะห์และสังเคราะห์ปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของชุมชน	4 (3.1)	0 (0.0)	46 (35.4)	54 (41.5)	26 (20.0)	3.75 (0.881)	มาก	1
2.2 ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร มีส่วนร่วมวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลกับทีมงานอำเภอ	4 (3.1)	7 (5.4)	33 (25.4)	68 (52.3)	18 (13.8)	3.68 (0.890)	มาก	2

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

n=130

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น (จำนวน / ร้อยละ)					$\bar{x}$ S.D.	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
3. การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา						3.85 (0.848)	มาก	1
3.1 ทีมงานอำเภอ และผู้ที่มีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาฯ ควรมีความรู้และทักษะการกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนาเป้าหมายการพัฒนา กำหนดกลยุทธ์ และการจัดทำโครงการ	2 (1.5)	2 (1.5)	42 (32.3)	57 (43.8)	27 (20.8)	3.81 (0.836)	มาก	5
3.2 ทีมงานอำเภอ และผู้ที่มีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาฯ ควรมีทักษะการเป็นวิทยากร กระบวนการจัดทำแผนพัฒนา การเกษตรระดับตำบล แบบมีส่วนร่วม	2 (1.5)	4 (3.1)	40 (30.8)	53 (40.8)	31 (23.8)	3.82 (0.885)	มาก	4
3.3 การกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา และกลยุทธ์ ต้องสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาของอำเภอและมองเห็นภาพถึงระดับตำบล	0 (0.0)	4 (3.1)	44 (33.8)	51 (39.2)	31 (23.8)	3.84 (0.824)	มาก	3
3.4 การจัดทำโครงการ ต้องสอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของชุมชน/ตำบล	0 (0.0)	6 (4.6)	31 (23.8)	60 (46.2)	33 (25.4)	3.92 (0.822)	มาก	1
3.5 ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร มีส่วนร่วมกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนาจัดทำกลยุทธ์ และโครงการกับทีมงานอำเภอ	0 (0.0)	6 (4.6)	40 (30.8)	48 (36.9)	36 (27.7)	3.88 (0.872)	มาก	2

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

n=130

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น (จำนวน / ร้อยละ)					$\bar{x}$ S.D.	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
4. การจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ						3.74 (0.740)	มาก	5
4.1 ทีมงานอำเภอ และผู้ที่มีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาฯ ควรมีทักษะการรวบรวม เรียบเรียง เนื้อหาข้อมูล เพื่อให้การจัดทำ ขกร่างแผนพัฒนาฯ มีความครบถ้วน	0 (0.0)	6 (4.6)	36 (27.7)	68 (52.3)	20 (15.4)	3.78 (0.757)	มาก	1
4.2 ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร มีส่วนร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ กับทีมงานอำเภอ	0 (0.0)	6 (4.6)	41 (31.5)	69 (53.1)	14 (10.8)	3.70 (0.722)	มาก	2
5. การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาฯ						3.71 (0.819)	มาก	7
5.1 ทีมงานอำเภอ และผู้ที่มีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาฯ ควรมีทักษะในการนำเสนอข้อมูล และการจัดทำรูปแบบการนำเสนอข้อมูล	0 (0.0)	8 (6.2)	40 (30.8)	63 (48.4)	19 (14.6)	3.72 (0.790)	มาก	2
5.2 ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร มีส่วนร่วมนำเสนอร่างแผนพัฒนาฯ ในเวทีต่าง ๆ กับทีมงานอำเภอ	2 (1.5)	6 (4.6)	38 (29.3)	62 (47.7)	22 (16.9)	3.74 (0.850)	มาก	1

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

n=130

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น (จำนวน / ร้อยละ)					— x S.D.	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
5.3 ควรกระตุ้นให้ผู้รับบริการและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมการประชาพิจารณ์ แผนพัฒนาฯ และเปิด โอกาสให้เสนอความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะต่อร่างแผนพัฒนาฯ	2 (1.5)	6 (4.6)	41 (31.5)	64 (49.3)	17 (13.1)	3.68 (0.819)	มาก	3
6. การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์						3.71 (0.896)	มาก	7
6.1 ทีมงานอำเภอ และผู้ที่มีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาฯ ควรมีทักษะการสรุปประเด็นเนื้อหา เพื่อให้แผนพัฒนาฯ มีรายละเอียดครบถ้วนและสมบูรณ์	2 (1.5)	4 (3.1)	47 (36.2)	52 (40.0)	25 (19.2)	3.72 (0.863)	มาก	1
6.2 ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร มีส่วนร่วมปรับปรุงร่างแผน และจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์ กับทีมงานอำเภอ	2 (1.5)	10 (7.7)	39 (30.0)	53 (40.8)	26 (20.0)	3.70 (0.929)	มาก	2
7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ						3.84 (0.852)	มาก	2
7.1 ทีมงานอำเภอ และผู้ที่มีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาฯ ควรมีทักษะและเทคนิคในการนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์ และบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ	0 (0.0)	6 (4.6)	43 (33.1)	48 (36.9)	33 (25.4)	3.83 (0.864)	มาก	2

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

n=130

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น (จำนวน / ร้อยละ)					— x S.D.	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
7.2 ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทน องค์กร/กรรมการเครือข่าย เกษตรกร มีส่วนร่วมนำ แผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์	0 (0.0)	7 (5.4)	36 (27.7)	57 (43.8)	30 (23.1)	3.85 (0.840)	มาก	1
8. การติดตามและประเมินผล						3.80 (0.830)	มาก	4
8.1 ทีมงานอำเภอ และผู้ที่มี ส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาฯ ควรมีทักษะและเทคนิค การติดตาม และประเมินผล แผนพัฒนาฯ	2 (1.5)	4 (3.1)	43 (33.1)	55 (42.3)	26 (20.0)	3.76 (0.861)	มาก	2
8.2 ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทน องค์กร/กรรมการเครือข่าย เกษตรกร มีส่วนร่วมติดตาม ทบทวน และประเมินผล แผนพัฒนาฯ	0 (0.0)	4 (3.1)	42 (32.3)	56 (43.1)	28 (21.5)	3.83 (0.799)	มาก	1
เฉลี่ยรวมทั้งหมด						3.77 (0.840)	มาก	

จากตารางที่ 4.17 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.77) โดยเมื่อพิจารณาแยกออกรายละเอียดแต่ละขั้นตอน พบว่า

1. การเตรียมข้อมูลและทีมงาน ความคิดเห็นของเกษตรกรในขั้นตอนการเตรียมข้อมูลและทีมงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.82) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็นพบว่า อยู่ในระดับมาก 7 ประเด็น ได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร มีส่วนร่วมจัดเก็บข้อมูลกับทีมงานอำเภอ และนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 3.90) รองลงมา ควรกระตุ้นให้เกษตรกรทั่วไปเข้าร่วมการจัดเวทีและนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 3.88)

การมีทีมงานจังหวัดจะสามารถช่วยสนับสนุนข้อมูลด้านต่าง ๆ เพิ่มเติม และพัฒนาความรู้ด้านวิชาการ ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.88) แหล่งข้อมูลที่ใช้สำหรับจัดเก็บข้อมูล ควรมีความน่าเชื่อถือ และมีข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ย 3.87) ทีมงานอำเภอและผู้ที่เกี่ยวข้องจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ควรมีความรู้และทักษะการจัดเก็บข้อมูล รวมทั้งมีเทคนิค ในวิธีการจัดเก็บข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน (ค่าเฉลี่ย 3.87) ทีมงานอำเภอที่จัดทำแผนพัฒนา การเกษตรระดับตำบล ควรประกอบด้วยผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ครอบคลุมทุกด้าน และควรมีผู้แทนจากองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร เช่น ผู้นำ อคม. เกษตรกรต้นแบบ คณะกรรมการ สบกด. สพก. หรือองค์กรเกษตรกร ร่วมเป็นทีมงาน (ค่าเฉลี่ย 3.73) และการวางแผน ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลควรชัดเจน สอดคล้องกับแผนจังหวัด และท้องถิ่น (ค่าเฉลี่ย 3.63) ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ความคิดเห็นของเกษตรกรในขั้นตอนการ วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.72) เมื่อพิจารณาแยกเป็น รายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ทีมงานอำเภอและผู้ที่เกี่ยวข้องจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ควรมีความรู้และทักษะการวิเคราะห์และสังเคราะห์ปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 3.75) รองลงมา ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/ กรรมการเครือข่ายเกษตรกร มีส่วนร่วมวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลกับทีมงานอำเภอ (ค่าเฉลี่ย 3.68) ตามลำดับ

3. การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา ความคิดเห็นของเกษตรกรในขั้นตอน การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.85) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ประเด็น ได้แก่ การจัดทำโครงการ ต้องสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชุมชน/ตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.92) รองลงมา ควรเปิด โอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร มีส่วนร่วมกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา จัดทำกลยุทธ์และ โครงการกับทีมงานอำเภอ (ค่าเฉลี่ย 3.88) การกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา และกลยุทธ์ต้องสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาของอำเภอและมองเห็นภาพถึงระดับตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.84) ทีมงานอำเภอและผู้ที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ควรมีทักษะ การเป็นวิทยากรกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลแบบมีส่วนร่วม (ค่าเฉลี่ย 3.82) และทีมงานอำเภอและผู้ที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ควรมีความรู้และทักษะ การกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา เป้าหมายการพัฒนา กำหนดกลยุทธ์ และการจัดทำโครงการ (ค่าเฉลี่ย 3.81) ตามลำดับ

4. การจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ความคิดเห็นของเกษตรกรในขั้นตอนการจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.74) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ทีมงานอำเภอ และผู้ที่มีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ควรมีทักษะการรวบรวมเรียบเรียงเนื้อหาข้อมูล เพื่อให้การจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลมีความครบถ้วน (ค่าเฉลี่ย 3.78) และควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกรมีส่วนร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลกับทีมงานอำเภอ (ค่าเฉลี่ย 3.70) ตามลำดับ

5. การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ความคิดเห็นของเกษตรกรในขั้นตอนการประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.71) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร มีส่วนร่วมนำเสนอร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในเวทีต่าง ๆ กับทีมงานอำเภอ (ค่าเฉลี่ยรวม 3.74) รองลงมา ทีมงานอำเภอ และผู้ที่มีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ควรมีทักษะการนำเสนอข้อมูล และการจัดทำรูปแบบการนำเสนอข้อมูล (ค่าเฉลี่ย 3.72) และควรกระตุ้นให้ผู้รับบริการและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้าร่วมการประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลและเปิดโอกาสให้เสนอความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะต่อร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.68) ตามลำดับ

6. การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ ความคิดเห็นของเกษตรกรในขั้นตอนการปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.71) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ทีมงานอำเภอ และผู้ที่มีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ควรมีทักษะการสรุปประเด็นเนื้อหา เพื่อให้แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลมีรายละเอียดครบถ้วนและสมบูรณ์ (ค่าเฉลี่ย 3.72) รองลงมา ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร มีส่วนร่วมปรับปรุงร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์กับทีมงานอำเภอ (ค่าเฉลี่ย 3.70) ตามลำดับ

7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ ความคิดเห็นของเกษตรกรในขั้นตอนการนำแผนสู่การปฏิบัติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.84) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกรมีส่วนร่วมนำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลไปใช้ประโยชน์ (ค่าเฉลี่ย 3.85) และทีมงานอำเภอ และผู้ที่มีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ควรมีทักษะและเทคนิคในการนำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลไปใช้ประโยชน์และบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย 3.83) ตามลำดับ

8. การติดตามและประเมินผล ความคิดเห็นของเกษตรกรในขั้นตอนการติดตามและประเมินผล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.80) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็นพบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร มีส่วนร่วมติดตาม ทบทวน และประเมินผลแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.83) และทีมงานอำเภอและผู้ที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ควรมีทักษะและเทคนิคการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.76) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.18 สรุปความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

n=130				
ประเด็นความคิดเห็น	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. การเตรียมข้อมูลและทีมงาน	3.82	0.848	มาก	3
2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล	3.72	0.885	มาก	6
3. การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา	3.85	0.848	มาก	1
4. การจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ	3.74	0.740	มาก	5
5. การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาฯ	3.71	0.819	มาก	7
6. การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาฯ	3.71	0.896	มาก	7
ฉบับสมบูรณ์				
7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ	3.84	0.852	มาก	2
8. การติดตามและประเมินผล	3.80	0.830	มาก	4
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	3.77	0.840	มาก	

จากตารางที่ 4.18 สรุปได้ว่า ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.77) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 8 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา (ค่าเฉลี่ยรวม 3.85) รองลงมา ขั้นตอนการนำแผนสู่การปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ยรวม 3.84) ขั้นตอนการเตรียมข้อมูลและทีมงาน (ค่าเฉลี่ยรวม 3.82) ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล (ค่าเฉลี่ยรวม 3.80) ขั้นตอนการจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (ค่าเฉลี่ยรวม 3.74) ขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล (ค่าเฉลี่ยรวม 3.72) ขั้นตอนการประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (ค่าเฉลี่ยรวม 3.71) และขั้นตอนปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ (ค่าเฉลี่ยรวม 3.71) ตามลำดับ

ตอนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน ประกอบด้วย การเตรียมข้อมูลและทีมงาน การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา การจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ การนำแผนสู่การปฏิบัติ และการติดตามและประเมินผลประเมินผล โดยผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และใช้ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล และข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ปรากฏผลดังตารางที่ 4.19 ถึงตารางที่ 4.21 ดังนี้

5.1 ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

5.1.1 จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ได้ผลการศึกษาปัญหาในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ปรากฏผลตามตารางที่ 4.19 ดังนี้

ตารางที่ 4.19 ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน / ร้อยละ)					μ σ	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
1. การเตรียมข้อมูลและทีมงาน					2.62 (1.092)	ปานกลาง	6	
1.1 สร้างทีมงานอำเภอ					2.49 (1.091)	น้อย	2	
1) การสร้างทีมงานอำเภอ	12 (23.1)	22 (42.3)	7 (13.5)	10 (19.2)	1 (1.9)	2.35 (1.090)	น้อย	2
2) การวางแผนการจัดทำแผนพัฒนาฯ	8 (15.4)	18 (34.6)	13 (25.0)	11 (21.1)	2 (3.9)	2.63 (1.092)	ปานกลาง	1

N = 52

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

N = 52

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน / ร้อยละ)					μ σ	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
1.2 รวบรวม/จัดเก็บข้อมูล						2.75 (1.093)	ปานกลาง	1
1) ความเพียงพอของข้อมูล และการเข้าถึงข้อมูล	10 (19.2)	10 (19.2)	18 (34.6)	14 (26.9)	0 (0.0)	2.69 (1.066)	ปานกลาง	3
2) ความรู้ด้านเทคนิค และวิธีการจัดเก็บข้อมูล	11 (21.1)	5 (9.6)	19 (36.5)	15 (28.8)	2 (3.9)	2.85 (1.167)	ปานกลาง	1
3) การมีส่วนร่วม รวบรวมและจัดเก็บข้อมูลของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	10 (19.2)	8 (15.4)	19 (36.5)	15 (28.8)	0 (0.0)	2.75 (1.072)	ปานกลาง	2
4) การสนับสนุนข้อมูล ด้านนโยบาย ยุทธศาสตร์ และให้คำปรึกษา คำแนะนำ ความรู้ ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ จากทีมงานจังหวัด	7 (13.5)	18 (34.6)	12 (23.1)	14 (26.9)	1 (1.9)	2.69 (1.066)	ปานกลาง	3
2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล						2.94 (0.949)	ปานกลาง	2
2.1 ความรู้ด้านเทคนิคและวิธีการ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล	0 (0.0)	17 (32.7)	20 (38.5)	14 (26.9)	1 (1.9)	2.98 (0.820)	ปานกลาง	1
2.2 การมีส่วนร่วมวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	6 (11.5)	12 (23.1)	18 (34.6)	13 (25.0)	3 (5.8)	2.90 (1.079)	ปานกลาง	2
3. การกำหนดทิศทาง และเป้าหมายการพัฒนา						2.98 (0.962)	ปานกลาง	1
3.1 ความรู้ด้านการกำหนด ทิศทาง/แนวทางการพัฒนา การกำหนดกลยุทธ์ และ การจัดทำโครงการ	3 (5.8)	6 (11.5)	24 (46.1)	14 (26.9)	5 (9.6)	3.23 (0.973)	ปานกลาง	1

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

N = 52

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน / ร้อยละ)					μ σ	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
3.2 รายละเอียดและ ความสอดคล้องของทิศทาง/ แนวทางการพัฒนา และกลยุทธ์ กับเป้าหมายการพัฒนา	2 (3.9)	11 (21.1)	20 (38.5)	18 (34.6)	1 (1.9)	3.10 (0.883)	ปาน กลาง	3
3.3 รายละเอียดและ ความสอดคล้องของโครงการ กับปัญหา และความต้องการ	2 (3.9)	16 (30.8)	15 (28.8)	12 (23.1)	7 (13.5)	3.12 (1.103)	ปาน กลาง	2
3.4 ทักษะการจัดเวทีนำเสนอ ข้อมูลทิศทาง/แนวทางการพัฒนา	4 (7.7)	6 (11.5)	26 (50.0)	14 (26.9)	2 (3.9)	3.08 (0.917)	ปาน กลาง	4
3.5 การมีส่วนร่วมกำหนด ทิศทาง/แนวทางการพัฒนา ของทีมงานอำเภอ	7 (13.5)	11 (21.1)	21 (40.3)	13 (25.0)	0 (0.0)	2.77 (0.973)	ปาน กลาง	5
3.6 การมีส่วนร่วมรับฟัง และให้ข้อเสนอแนะ ต่อทิศทาง/แนวทางการพัฒนา ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	6 (11.5)	18 (34.6)	18 (34.6)	10 (19.2)	0 (0.0)	2.62 (0.923)	ปาน กลาง	6
4. การจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ						2.71 (0.915)	ปาน กลาง	4
4.1 ความครบถ้วนของข้อมูล ในร่างแผนพัฒนาฯ	7 (13.5)	8 (15.4)	27 (51.9)	10 (19.2)	0 (0.0)	2.77 (0.912)	ปาน กลาง	1
4.2 การมีส่วนร่วมจัดทำ ร่างแผนพัฒนาฯ ของผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้อง	7 (13.5)	13 (25.0)	23 (44.2)	9 (17.3)	0 (0.0)	2.65 (0.917)	ปาน กลาง	2
5. การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาฯ						2.56 (0.955)	น้อย	8
5.1 ทักษะการนำเสนอข้อมูล ร่างแผนพัฒนาฯ ในเวทีต่าง ๆ	10 (19.2)	13 (25.0)	19 (36.5)	10 (19.2)	0 (0.0)	2.56 (1.008)	น้อย	2

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

N = 52

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน / ร้อยละ)					μ σ	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
5.2 การมีส่วนร่วมเสนอข้อมูล ร่างแผนพัฒนาฯ ในเวทีต่าง ๆ ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	8 (15.4)	17 (32.7)	18 (34.6)	9 (17.3)	0 (0.0)	2.54 (0.950)	น้อย	3
5.3 การมีส่วนร่วมเสนอ ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะต่อ ร่างแผนพัฒนาฯ ของผู้รับบริการ และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย	6 (11.5)	19 (36.5)	18 (34.6)	9 (17.3)	0 (0.0)	2.58 (0.906)	น้อย	1
6. การปรับปรุงและจัดทำ แผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์						2.59 (0.936)	น้อย	7
6.1 รายละเอียด ความครบถ้วน และสมบูรณ์ ของแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์	8 (15.4)	13 (25.0)	22 (42.3)	9 (17.3)	0 (0.0)	2.62 (0.944)	ปานกลาง	1
6.2 การมีส่วนร่วมปรับปรุง ร่างแผนพัฒนาฯ และจัดทำ แผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์ ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	8 (15.4)	15 (28.8)	21 (40.4)	8 (15.4)	0 (0.0)	2.56 (0.928)	น้อย	2
7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ						2.82 (0.968)	ปานกลาง	3
7.1 การนำแผนพัฒนาฯ ไปปฏิบัติหรือไปใช้ประโยชน์ และบูรณาการกับแผนพัฒนา ท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัด	6 (11.5)	12 (23.1)	19 (36.5)	15 (28.8)	0 (0.0)	2.83 (0.975)	ปานกลาง	1
7.2 การมีส่วนร่วมในการนำ แผนพัฒนาฯ ไปขับเคลื่อน และ บูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	6 (11.5)	12 (23.1)	20 (38.5)	14 (26.9)	0 (0.0)	2.81 (0.962)	ปานกลาง	2

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

N = 52

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา (จำนวน / ร้อยละ)					μ σ	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
8. การติดตามและประเมินผล						2.65 (0.997)	ปานกลาง	5
8.1 การติดตาม ทบทวน และประเมินผลการนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์	9 (17.3)	13 (25.0)	18 (34.6)	12 (23.1)	0 (0.0)	2.63 (1.020)	ปานกลาง	2
8.2 การมีส่วนร่วมติดตาม ทบทวน และประเมินผลการนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	7 (13.5)	15 (28.8)	18 (34.6)	12 (23.1)	0 (0.0)	2.67 (0.975)	ปานกลาง	1
เฉลี่ยรวมทั้งหมด						2.73 (0.972)	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.19 ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 2.73) โดยเมื่อพิจารณาแยกออกรายละเอียดแต่ละขั้นตอน พบว่า

1. การเตรียมข้อมูลและทีมงาน ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในขั้นตอนการเตรียมข้อมูลและทีมงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 2.62) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ รวบรวม/จัดเก็บข้อมูล (ค่าเฉลี่ยรวม 2.75) และอยู่ในระดับน้อย 1 ประเด็น ได้แก่ การสร้างทีมงานอำเภอ (ค่าเฉลี่ยรวม 2.49) ตามลำดับ รายละเอียดแต่ละประเด็นดังนี้

1.1 สร้างทีมงานอำเภอ ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยรวม 2.49) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ การวางแผนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (ค่าเฉลี่ย 2.63) และอยู่ในระดับน้อย 1 ประเด็น ได้แก่ การสร้างทีมงานอำเภอ (ค่าเฉลี่ย 2.35) ตามลำดับ

1.2 รวบรวมและจัดเก็บข้อมูล ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 2.75) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 4 ประเด็น ได้แก่ ความรู้ด้านเทคนิค และวิธีการจัดเก็บข้อมูล (ค่าเฉลี่ย 2.85) รองลงมา การมีส่วนร่วมรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 2.75) ความเพียงพอของข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูล (ค่าเฉลี่ย 2.69) และการสนับสนุนข้อมูลด้านนโยบาย ยุทธศาสตร์ และให้คำปรึกษา คำแนะนำ ความรู้ในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลจากทีมงานจังหวัด (ค่าเฉลี่ย 2.69) ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 2.94) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ ความรู้ด้านเทคนิค และวิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล (ค่าเฉลี่ย 2.98) และการมีส่วนร่วมวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 2.90) ตามลำดับ

3. การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในขั้นตอนการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 2.98) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 6 ประเด็น ได้แก่ ความรู้ด้านการกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา การกำหนดกลยุทธ์และการจัดทำโครงการ (ค่าเฉลี่ย 3.23) รองลงมา รายละเอียดและความสอดคล้องของโครงการกับปัญหาและความต้องการ (ค่าเฉลี่ย 3.12) รายละเอียดและความสอดคล้องของทิศทาง/แนวทางการพัฒนาและกลยุทธ์กับเป้าหมายการพัฒนา (ค่าเฉลี่ย 3.10) ทักษะการจัดเวทีนำเสนอข้อมูลทิศทาง/แนวทางการพัฒนา (ค่าเฉลี่ย 3.08) การมีส่วนร่วมกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนาของทีมงานอำเภอ (ค่าเฉลี่ย 2.77) และการมีส่วนร่วมรับฟังและให้ข้อเสนอแนะต่อทิศทาง/แนวทางการพัฒนาของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 2.62) ตามลำดับ

4. การจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในขั้นตอนการจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 2.71) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ ความครบถ้วนของข้อมูลในร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (ค่าเฉลี่ย 2.77) และการมีส่วนร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 2.65) ตามลำดับ

5. การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในขั้นตอนการประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยรวม 2.56) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับน้อย 3 ประเด็น ได้แก่ การมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะต่อร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ของผู้รับบริการและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (ค่าเฉลี่ย 2.58) รองลงมา ทักษะการนำเสนอข้อมูล
 ร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในเวทีต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย 2.56) และการมีส่วนร่วมเสนอข้อมูล
 ร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในเวทีต่าง ๆ ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 2.54) ตามลำดับ

6. การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์
 ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในขั้นตอนการปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร
 ระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ยรวม 2.59) เมื่อพิจารณาแยกเป็น
 รายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 1 ประเด็น ได้แก่ รายละเอียด ความครบถ้วน และสมบูรณ์
 ของแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ (ค่าเฉลี่ย 2.62) และอยู่ในระดับน้อย 1 ประเด็น
 ได้แก่ การมีส่วนร่วมปรับปรุงร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล และจัดทำแผนพัฒนา
 การเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 2.56) ตามลำดับ

7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในขั้นตอน
 การนำแผนสู่การปฏิบัติ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 2.82) เมื่อพิจารณาแยกเป็น
 รายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ การนำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล
 ไปปฏิบัติหรือไปใช้ประโยชน์ และบูรณาการกับแผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัด (ค่าเฉลี่ย 2.83)
 และการมีส่วนร่วมในการนำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ไปขับเคลื่อนและบูรณาการกับ
 หน่วยงานต่าง ๆ ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 2.81) ตามลำดับ

8. การติดตามและประเมินผล ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในขั้นตอน
 การติดตามและประเมินผล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 2.65) เมื่อพิจารณาแยกเป็น
 รายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ การมีส่วนร่วมติดตาม ทบทวน และ
 ประเมินผลการนำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลไปใช้ประโยชน์ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
 (ค่าเฉลี่ย 2.67) และการติดตาม ทบทวน และประเมินผลการนำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล
 ไปใช้ประโยชน์ (ค่าเฉลี่ย 2.63) ตามลำดับ

5.1.2 จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ประเด็นปัญหาในการวางแผน
พัฒนาการเกษตรระดับตำบล ประกอบด้วย

- 1) **ปัญหาด้านกระบวนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล** มีดังนี้
  - (1) ขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตร มีความยุ่งยากและหลายขั้นตอน
  - (2) ไม่สามารถดำเนินการตามขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร
 บางขั้นตอน ได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดเวทีชุมชน การนำแผนพัฒนาการเกษตร
 ไปสู่การปฏิบัติ การบูรณาการแผนงาน/โครงการกับหน่วยงานต่าง ๆ การทบทวน ติดตาม และ
 ประเมินผล เป็นต้น เนื่องด้วยสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19)

2) ปัญหาด้านบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีดังนี้

(1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรบางส่วนขาดความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดเก็บข้อมูล การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา การกำหนดกลยุทธ์ และการจัดทำโครงการ เป็นต้น

(2) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรขาดการประสานงาน กับบุคคลและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

(3) ขาดการมีส่วนร่วม จากบุคคลและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

(4) หน่วยงานที่มีส่วนสนับสนุนในพื้นที่ ไม่ให้ความสำคัญด้านการเกษตร

(5) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีภาระและปริมาณงานที่มากเกินไป ทำให้ไม่สามารถดำเนินการวางแผนพัฒนาการเกษตรบางขั้นตอนได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ

(6) ไม่มีการสร้างทีมงาน ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ชัดเจน

(7) เกษตรกรบางส่วนไม่เห็นถึงความสำคัญของแผนพัฒนาการเกษตร

3) ปัญหาด้านการได้รับการสนับสนุน มีดังนี้

(1) สื่อ/คู่มือ/ตัวอย่างการวางแผนพัฒนาการเกษตรไม่ชัดเจน ทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรไม่เข้าใจวิธีการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง

(2) ไม่มีงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ สนับสนุนการปฏิบัติงาน

4) ปัญหาด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

(1) ลักษณะของแผนพัฒนาการเกษตรที่จัดทำขึ้น ไม่สอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของเกษตรกรและชุมชน

(2) รูปแบบและรายละเอียดของเล่มแผนพัฒนาการเกษตร มีการเปลี่ยนแปลงทุกปี และไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน

(3) ความเร่งด่วนของระยะเวลาการจัดส่งแผนพัฒนาการเกษตร ทำให้แผนพัฒนาการเกษตรที่จัดทำขึ้นไม่มีประสิทธิภาพ

5.2 ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

5.2.1 จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ได้ผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ปรากฏผลตามตารางที่ 4.20 ถึงตารางที่ 4.21 ดังนี้

ตารางที่ 4.20 ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

N = 52

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะ (จำนวน / ร้อยละ)					μ σ	ความ หมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	1. การเตรียมข้อมูลและทีมงาน							
1.1 สร้างทีมงานอำเภอ						3.77 (1.063)	มาก	2
1) มีการสร้างทีมงานอำเภอ ประกอบด้วย ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ครอบคลุมทุก ด้านของการจัดทำแผนพัฒนาฯ และมีผู้แทนจากองค์กร/กรรมการ เครือข่ายเกษตรกร ร่วมเป็นทีมงาน	4 (7.7)	1 (1.9)	16 (30.8)	16 (30.8)	15 (28.8)	3.71 (1.132)	มาก	2
2) มีการวางแผนการจัดทำ แผนพัฒนาฯ ที่ชัดเจน	1 (1.9)	4 (7.7)	13 (25.0)	19 (36.6)	15 (28.8)	3.83 (0.995)	มาก	1
1.2 รวบรวม/จัดเก็บข้อมูล						3.82 (0.863)	มาก	1
1) มีแหล่งข้อมูล สำหรับ จัดเก็บข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และ เป็นปัจจุบัน	2 (3.9)	2 (3.9)	11 (21.2)	25 (48.1)	12 (23.1)	3.83 (0.955)	มาก	3
2) เพิ่มทักษะความรู้ด้าน เทคนิค และวิธีการจัดเก็บข้อมูล	0 (0.0)	4 (7.7)	10 (19.2)	27 (51.9)	11 (21.2)	3.87 (0.833)	มาก	1

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

N = 52

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะ (จำนวน / ร้อยละ)					μ	ความ หมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
						σ		
3) ทีมงานอำเภอมีส่วนร่วม จัดเก็บข้อมูล และเปิดโอกาสให้ ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่าย เกษตรกร มีส่วนร่วมจัดเก็บและ นำเสนอข้อมูล	1 (1.9)	0 (0.0)	14 (26.9)	28 (53.8)	9 (17.3)	3.85 (0.769)	มาก	2
4) ทีมงานจังหวัดสนับสนุน ข้อมูลด้านต่าง ๆ และความรู้ด้าน วิชาการในการจัดทำแผนพัฒนาฯ	0 (0.0)	3 (5.8)	20 (38.4)	16 (30.8)	13 (25.0)	3.75 (0.896)	มาก	4
2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล						3.89 (0.782)	มาก	2
2.1 เพิ่มทักษะความรู้ ด้านเทคนิค วิธีการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล	0 (0.0)	1 (1.9)	15 (28.8)	22 (42.3)	14 (26.9)	3.94 (0.795)	มาก	1
2.2 ทีมงานอำเภอ มีส่วนร่วม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล และเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/ กรรมการเครือข่ายเกษตรกร ในอำเภอ/ตำบล มีส่วนร่วม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล	0 (0.0)	1 (1.9)	17 (32.7)	23 (44.2)	11 (21.2)	3.85 (0.769)	มาก	2
3. การกำหนดทิศทางและ เป้าหมายการพัฒนา						4.00 (0.702)	มาก	1
3.1 เพิ่มทักษะความรู้ด้านการ กำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา การกำหนดกลยุทธ์ และการจัดทำโครงการ	0 (0.0)	2 (3.9)	5 (9.6)	26 (50.0)	19 (36.6)	4.19 (0.761)	มาก	1

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

N = 52

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะ (จำนวน / ร้อยละ)					μ	ความ หมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
						σ		
3.2 มีการกำหนดทิศทาง/ แนวทางการพัฒนา และกลยุทธ์ ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย การพัฒนาของอำเภอและมองเห็น ภาพถึงระดับตำบล	0 (0.0)	0 (0.0)	11 (21.2)	31 (59.6)	10 (19.2)	3.98 (0.635)	มาก	3
3.3 มีการจัดทำโครงการ ที่สอดคล้องกับปัญหา และความ ต้องการ มีรายละเอียด ที่ชัดเจน และสามารถเกิดผลสำเร็จ ได้ตามวัตถุประสงค์	0 (0.0)	0 (0.0)	9 (17.3)	30 (57.7)	13 (25.0)	4.08 (0.646)	มาก	2
3.4 เพิ่มทักษะด้านการ จัดเวทีนำเสนอข้อมูลทิศทาง/ แนวทางการพัฒนา	1 (1.9)	0 (0.0)	11 (21.2)	30 (57.7)	10 (19.2)	3.92 (0.756)	มาก	5
3.5 ทีมงานอำเภอมีส่วนร่วม กำหนดทิศทาง/แนวทาง การพัฒนา	0 (0.0)	1 (1.9)	14 (26.9)	27 (51.9)	10 (19.2)	3.88 (0.725)	มาก	6
3.6 ผู้แทนองค์กร/กรรมการ เครือข่ายเกษตรกร/ผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมกำหนด และแสดงความคิดเห็นต่อ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนา	0 (0.0)	0 (0.0)	14 (26.9)	27 (51.9)	11 (21.2)	3.94 (0.691)	มาก	4
4. การจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ						3.86 (0.752)	มาก	4
4.1 มีการจัดทำร่าง แผนพัฒนาฯ โดยมีข้อมูลจาก การจัดเก็บ และผ่านการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ครบถ้วน	0 (0.0)	1 (1.9)	16 (30.8)	24 (46.1)	11 (21.2)	3.87 (0.760)	มาก	1

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

N = 52

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะ (จำนวน / ร้อยละ)					μ σ	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
	4.2 ทีมงานอำเภอ มีส่วนร่วม ในการจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ และเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/ กรรมการเครือข่ายเกษตรกร/ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วม ในการจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ	0 (0.0)	2 (3.9)	13 (25.0)	28 (53.8)			
5. การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาฯ					3.81 (0.760)	มาก	6	
5.1 เพิ่มทักษะด้านการ นำเสนอข้อมูลร่างแผนพัฒนาฯ ในเวทีต่าง ๆ	0 (0.0)	3 (5.8)	13 (25.0)	29 (55.7)	7 (13.5)	3.77 (0.750)	มาก	3
5.2 ทีมงานอำเภอ และผู้แทน องค์กร/กรรมการเครือข่าย เกษตรกร/ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมนำเสนอร่าง แผนพัฒนาฯ ในเวทีต่าง ๆ	0 (0.0)	3 (5.8)	12 (23.1)	28 (53.8)	9 (17.3)	3.83 (0.778)	มาก	1
5.3 เปิดโอกาสให้ผู้รับบริการ และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็น/ ข้อเสนอแนะต่อร่างแผนพัฒนาฯ	0 (0.0)	2 (3.9)	14 (26.9)	27 (51.9)	9 (17.3)	3.83 (0.752)	มาก	1
6. การปรับปรุงและจัดทำ แผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์						3.84 (0.708)	มาก	5
6.1 มีการปรับปรุง และจัดทำ แผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์ ที่มี รายละเอียดครบถ้วนและสมบูรณ์	0 (0.0)	0 (0.0)	18 (34.6)	25 (48.1)	9 (17.3)	3.83 (0.699)	มาก	2

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

N = 52

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะ (จำนวน / ร้อยละ)					μ σ	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	6.2 ทีมงานอำเภอ และผู้แทน องค์กร/กรรมการเครือข่าย เกษตรกร/ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการปรับปรุง ร่างแผนและจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์	0 (0.0)	1 (1.9)	15 (28.8)	27 (51.9)			
7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ						3.89 (0.683)	มาก	2
7.1 มีการนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์เพื่อการส่งเสริม และพัฒนาการเกษตร เช่น การส่งเสริมการเกษตรเชิงพื้นที่ เป็นต้น รวมถึงบูรณาการกับ แผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภอ และ จังหวัด เพื่อรับการสนับสนุน งบประมาณ	0 (0.0)	0 (0.0)	11 (21.2)	30 (57.7)	11 (21.2)	4.00 (0.650)	มาก	1
7.2 ทีมงานอำเภอ จังหวัด และ ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่าย เกษตรกร/ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการนำแผนพัฒนาฯ ไปขับเคลื่อน และบูรณาการกับ หน่วยงานต่าง ๆ	0 (0.0)	1 (1.9)	17 (32.7)	26 (50.0)	8 (15.4)	3.79 (0.716)	มาก	2

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

N = 52

ประเด็นข้อเสนอแนะ	ระดับความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะ (จำนวน / ร้อยละ)					μ σ	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
	8. การติดตามและประเมินผล							
8.1 มีการติดตาม ทบทวน และประเมินผลการนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์ เช่น การได้รับสนับสนุนงบประมาณ และผลสำเร็จของโครงการทุกปี	0 (0.0)	4 (7.7)	13 (25.0)	25 (48.1)	10 (19.2)	3.79 (0.840)	มาก	1
8.2 ทีมงานอำเภอ จังหวัด และผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร/ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมติดตาม ทบทวน และประเมินผล การนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์	0 (0.0)	5 (9.6)	13 (25.0)	24 (46.1)	10 (19.2)	3.75 (0.874)	มาก	2
เฉลี่ยรวมทั้งหมด						3.86 (0.776)	มาก	

จากตารางที่ 4.20 ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.86) โดยเมื่อพิจารณาแยกออกรายละเอียดแต่ละขั้นตอน พบว่า

1. การเตรียมข้อมูลและทีมงาน ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในขั้นตอนการเตรียมข้อมูลและทีมงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.80) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ รวบรวม/จัดเก็บข้อมูล (ค่าเฉลี่ยรวม 3.82) และการสร้างทีมงานอำเภอ (ค่าเฉลี่ยรวม 3.77) ตามลำดับ รายละเอียดแต่ละประเด็นดังนี้

1.1 สร้างทีมงานอำเภอ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.77) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ มีการวางแผนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลที่ชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 3.83) และมีการสร้างทีมงานอำเภอประกอบด้วย ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ครอบคลุมทุกด้านของการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล และมีผู้แทนจากองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกรร่วมเป็นทีมงาน (ค่าเฉลี่ย 3.71) ตามลำดับ

1.2 รวบรวม/จัดเก็บข้อมูล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.82) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ เพิ่มทักษะความรู้ด้านเทคนิค และวิธีการจัดเก็บข้อมูล (ค่าเฉลี่ย 3.87) รองลงมา ทีมงานอำเภอ มีส่วนร่วมจัดเก็บข้อมูล และเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่าย เกษตรกร มีส่วนร่วมจัดเก็บและนำเสนอข้อมูล (ค่าเฉลี่ย 3.85) มีแหล่งข้อมูลสำหรับจัดเก็บข้อมูลที่น่าเชื่อถือและเป็นปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ย 3.83) และทีมงานจังหวัดสนับสนุนข้อมูลด้านต่าง ๆ และความรู้ด้านวิชาการในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.75) ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.89) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ เพิ่มทักษะความรู้ด้านเทคนิค วิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล (ค่าเฉลี่ย 3.94) และทีมงานอำเภอมีส่วนร่วมวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล และเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร ในอำเภอ/ตำบล มีส่วนร่วมวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล (ค่าเฉลี่ย 3.85) ตามลำดับ

3. การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในขั้นตอนการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 4.00) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 6 ประเด็น ได้แก่ เพิ่มทักษะความรู้ด้านการกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา การกำหนดกลยุทธ์ และการจัดทำโครงการ (ค่าเฉลี่ย 4.19) รองลงมา มีการจัดทำโครงการที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ มีรายละเอียดที่ชัดเจนและสามารถเกิดผลสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ (ค่าเฉลี่ย 4.08) มีการกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา และกลยุทธ์ ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาของอำเภอและมองเห็นภาพถึงระดับตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.98) ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร/ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมกำหนดและแสดงความคิดเห็นต่อทิศทาง/แนวทางการพัฒนา (ค่าเฉลี่ย 3.94) เพิ่มทักษะด้านการจัดเวทีนำเสนอข้อมูลทิศทาง/แนวทางการพัฒนา (ค่าเฉลี่ย 3.92) และทีมงานอำเภอมีส่วนร่วมกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา (ค่าเฉลี่ย 3.88) ตามลำดับ

4. การจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในขั้นตอนการจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.86) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ มีการจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โดยมีข้อมูลจากการจัดเก็บ และผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ครบถ้วน (ค่าเฉลี่ย 3.87) และทีมงานอำเภอมีส่วนร่วมในการจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล และเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร/ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.85) ตามลำดับ

5. การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในขั้นตอนการประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.81) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ ทีมงานอำเภอ และผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร/ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมนำเสนอร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในเวทีต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย 3.83) เปิดโอกาสให้ผู้รับบริการและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะต่อร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (ค่าเฉลี่ย 3.83) และเพิ่มทักษะด้านการนำเสนอข้อมูลร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในเวทีต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย 3.77) ตามลำดับ

6. การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในขั้นตอนการปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.84) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ทีมงานอำเภอ และผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร/ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการปรับปรุงร่างและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ (ค่าเฉลี่ย 3.85) และมีการปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ที่มีรายละเอียดครบถ้วนและสมบูรณ์ (ค่าเฉลี่ย 3.83) ตามลำดับ

7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในขั้นตอนการนำแผนสู่การปฏิบัติ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.89) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ มีการนำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลไปใช้ประโยชน์เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร เช่น การส่งเสริมการเกษตรเชิงพื้นที่ เป็นต้น รวมถึงบูรณาการกับแผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัด เพื่อรับการสนับสนุนงบประมาณ (ค่าเฉลี่ย 4.00) รองลงมา ทีมงานอำเภอ จังหวัด และผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร/ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการนำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลไปขับเคลื่อนและบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย 3.79) ตามลำดับ

8. การติดตามและประเมินผล ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในขั้นตอนการติดตามและประเมินผล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.77) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ มีการติดตาม ทบทวน และประเมินผลการนำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลไปใช้ประโยชน์ เช่น การได้รับสนับสนุนงบประมาณ และผลสำเร็จของโครงการ ทุกปี (ค่าเฉลี่ย 3.79) และทีมงานอำเภอ จังหวัด และผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร/ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมติดตาม ทบทวน และประเมินผลการนำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลไปใช้ประโยชน์ (ค่าเฉลี่ย 3.75) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.21 สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

N = 52

ประเด็น	ปัญหา				ข้อเสนอแนะ			
	μ	σ	ความหมาย	อันดับ	μ	σ	ความหมาย	อันดับ
1. การเตรียมข้อมูลและทีมงาน	2.62	1.092	ปานกลาง	6	3.80	0.963	มาก	7
2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล	2.94	0.949	ปานกลาง	2	3.89	0.782	มาก	2
3. การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา	2.98	0.962	ปานกลาง	1	4.00	0.702	มาก	1
4. การจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ	2.71	0.915	ปานกลาง	4	3.86	0.752	มาก	4
5. การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาฯ	2.56	0.955	น้อย	8	3.81	0.760	มาก	6
6. การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์	2.59	0.936	น้อย	7	3.84	0.708	มาก	5
7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ	2.82	0.968	ปานกลาง	3	3.89	0.683	มาก	2
8. การติดตามและประเมินผล	2.65	0.997	ปานกลาง	5	3.77	0.857	มาก	8
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	2.73	0.972	ปานกลาง		3.86	0.776	มาก	

จากตารางที่ 4.21 สรุปได้ว่า ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 2.73) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา (ค่าเฉลี่ยรวม 2.98) รองลงมา ขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล (ค่าเฉลี่ยรวม 2.98) ขั้นตอนการนำแผนสู่การปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย รวม 2.82) ขั้นตอนการจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (ค่าเฉลี่ยรวม 2.71) ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล

(ค่าเฉลี่ยรวม 2.65) ขั้นตอนการเตรียมข้อมูลและทีมงาน (ค่าเฉลี่ยรวม 2.62) ตามลำดับ และอยู่ในระดับน้อย 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ฉบับสมบูรณ์ (ค่าเฉลี่ยรวม 2.59) และขั้นตอนการประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (ค่าเฉลี่ยรวม 2.56) ตามลำดับ สำหรับข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.86) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 8 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา (ค่าเฉลี่ยรวม 4.00) รองลงมา ขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนการนำแผนสู่การปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ยรวม 3.89) ขั้นตอนการจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (ค่าเฉลี่ยรวม 3.86) ขั้นตอนการปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ (ค่าเฉลี่ยรวม 3.84) ขั้นตอนการประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (ค่าเฉลี่ยรวม 3.81) ขั้นตอนการเตรียมข้อมูลและทีมงาน (ค่าเฉลี่ยรวม 3.80) และขั้นตอนการติดตามและประเมินผล (ค่าเฉลี่ยรวม 3.77) ตามลำดับ

5.2.2 จากการศึกษาสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในประเด็นข้อเสนอแนะในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ประกอบด้วย

- 1) ข้อเสนอแนะด้านกระบวนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล มีดังนี้
  - (1) ควรมีการทบทวนและปรับปรุงกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน
  - (2) ควรมีการวางแผนและกำหนดวิธีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ที่ครอบคลุมทุกขั้นตอน
- 2) ข้อเสนอแนะด้านบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีดังนี้
  - (1) ควรมีการพัฒนาความรู้และทักษะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรอย่างต่อเนื่อง
  - (2) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรทำหน้าที่ประสานงาน กับบุคคลและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
  - (3) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของบุคคลและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
  - (4) ควรมีการบูรณาการแผนงาน/โครงการ กับหน่วยงานที่มีส่วนสนับสนุน
  - (5) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรมีการจัดสรรระยะเวลาการปฏิบัติงานที่เหมาะสม และกรมส่งเสริมการเกษตร ควรมีการวางแผนกำลังคนที่ชัดเจนหรือจัดสรรคนเพิ่ม
  - (6) ควรมีการสร้างทีมงานวางแผนพัฒนาการเกษตร ที่ชัดเจน
  - (7) ควรมีการสร้างความรู้ และความเข้าใจให้กับเกษตรกร ได้เห็นถึงความสำคัญของแผนพัฒนาการเกษตร

3) ข้อเสนอแนะด้านการได้รับการสนับสนุน มีดังนี้

(1) ควรมีสื่อ/คู่มือ/ตัวอย่างที่แสดงถึงขั้นตอนและวิธีการวางแผนพัฒนาการเกษตร ที่ถูกต้อง ชัดเจน และเข้าใจง่าย

(2) ควรมีการสนับสนุนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ในการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาการเกษตร

4) ข้อเสนอแนะด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

(1) ลักษณะแผนพัฒนาการเกษตรควรสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของเกษตรกรและชุมชน

(2) ควรมีรูปแบบและรายละเอียดของเล่มแผนพัฒนาการเกษตร ที่ชัดเจน

(3) ควรมีการกำหนดระยะเวลาการจัดส่งแผนพัฒนาการเกษตรที่ไม่เร่งด่วนจนเกินไป

ตอนที่ 6 ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน ประกอบด้วย การเตรียมข้อมูลและทีมงาน การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา การจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ การนำแผนสู่การปฏิบัติ และการติดตามและประเมินผล ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และใช้ประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร ในประเด็นเกี่ยวกับความต้องการ และข้อเสนอแนะในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ปรากฏผลดังตารางที่ 4.22 ถึงตารางที่ 4.23 ดังนี้

6.1 ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ได้ผลการศึกษาความต้องการในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ปรากฏผลตามตารางที่ 4.22 ถึงตารางที่ 4.23 ดังนี้

ตารางที่ 4.22 ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผน
พัฒนาการเกษตรระดับตำบล

N = 52

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ (จำนวน / ร้อยละ)					$\frac{\mu}{\sigma}$	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
1. การเตรียมข้อมูลและทีมงาน						3.89 (0.716)	มาก	5
1.1 เพิ่มความรู้และทักษะการจัดเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลมือสอง						3.89 (0.711)	มาก	1
1) ข้อมูลแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์ (Agri-Map)	0 (0.0)	0 (0.0)	12 (23.1)	32 (61.5)	8 (15.4)	3.92 (0.615)	มาก	4
2) ข้อมูลแบบบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning)	0 (0.0)	0 (0.0)	10 (19.2)	34 (65.4)	8 (15.4)	3.96 (0.587)	มาก	3
3) ข้อมูลแผนที่เขตการปกครองและสภาพภูมิประเทศ	0 (0.0)	0 (0.0)	12 (23.1)	29 (55.7)	11 (21.2)	3.98 (0.665)	มาก	2
4) ข้อมูลแผนที่กลุ่มชุมชนความเหมาะสมของดิน และการใช้ประโยชน์ที่ดิน	0 (0.0)	0 (0.0)	7 (13.5)	29 (55.7)	16 (30.8)	4.17 (0.642)	มาก	1
5) ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร	0 (0.0)	13 (25.0)	13 (25.0)	17 (32.7)	9 (17.3)	3.42 (1.044)	มาก	5
1.2 เพิ่มทักษะเทคนิคการใช้เครื่องมือและวิธีการจัดเก็บข้อมูล						3.88 (0.721)	มาก	2
1) การใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์	0 (0.0)	1 (1.9)	21 (40.4)	19 (36.5)	11 (21.2)	3.77 (0.799)	มาก	3
2) การจัดเวทีชุมชน	0 (0.0)	0 (0.0)	11 (21.2)	27 (51.9)	14 (26.9)	4.06 (0.691)	มาก	1
3) การสนทนากลุ่ม	0 (0.0)	0 (0.0)	11 (21.2)	30 (57.6)	11 (21.2)	4.00 (0.650)	มาก	2
4) การสังเกตเชิงประจักษ์	0 (0.0)	5 (9.6)	9 (17.3)	34 (65.4)	4 (7.7)	3.71 (0.743)	มาก	4

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

N = 52

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ (จำนวน / ร้อยละ)					μ σ	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล						4.02 (0.736)	มาก	2
2.1 เพิ่มความรู้และทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล						4.04 (0.735)	มาก	1
1) การวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของชุมชน เช่น สภาพของปัญหา แนวทางการแก้ไข และการจัดอันดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหา	0 (0.0)	0 (0.0)	7 (13.5)	25 (48.1)	20 (38.4)	4.25 (0.676)	มากที่สุด	1
2) การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชน โดยใช้ SWOT	0 (0.0)	2 (3.9)	17 (32.7)	22 (42.3)	11 (21.2)	3.81 (0.810)	มาก	3
3) การวิเคราะห์ความต้องการของชุมชน	0 (0.0)	1 (1.9)	9 (17.3)	28 (53.9)	14 (26.9)	4.06 (0.718)	มาก	2
2.2 เพิ่มความรู้และทักษะการสังเคราะห์ข้อมูล						3.99 (0.737)	มาก	2
1) การสังเคราะห์กลยุทธ์จากปัญหาและสาเหตุ	0 (0.0)	0 (0.0)	15 (28.9)	21 (40.4)	16 (30.8)	4.02 (0.772)	มาก	1
2) การสังเคราะห์กลยุทธ์จาก SWOT มาจัดทำ TOWS Matrix	0 (0.0)	0 (0.0)	16 (30.8)	23 (44.2)	13 (25.0)	3.94 (0.745)	มาก	3
3) การสังเคราะห์กลยุทธ์จากความต้องการของชุมชน	0 (0.0)	0 (0.0)	12 (23.1)	27 (51.9)	13 (25.0)	4.02 (0.693)	มาก	1
3. การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา						4.06 (0.741)	มาก	1
3.1 เพิ่มความรู้และทักษะการกำหนดทิศทางและแนวทางการพัฒนา						4.22 (0.716)	มากที่สุด	1
1) การกำหนดเป้าหมาย/เป้าประสงค์	0 (0.0)	0 (0.0)	11 (21.2)	22 (42.3)	19 (36.5)	4.15 (0.744)	มาก	2

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

N = 52

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ (จำนวน / ร้อยละ)					μ σ	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
2) การกำหนดกลยุทธ์	0 (0.0)	0 (0.0)	10 (19.2)	27 (51.9)	15 (28.9)	4.10 (0.687)	มาก	3
3) การจัดทำรายละเอียดโครงการ	0 (0.0)	0 (0.0)	7 (13.5)	16 (30.8)	29 (55.7)	4.42 (0.716)	มากที่สุด	1
3.2 เพิ่มทักษะการจัดเวทีนำเสนอข้อมูลและจัดทำโครงการ	0 (0.0)	1 (1.9)	15 (28.9)	24 (46.1)	12 (23.1)	3.90 (0.766)	มาก	2
การเป็นวิทยากรกระบวนการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรแบบมีส่วนร่วม								
4. การจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ	0 (0.0)	1 (1.9)	20 (38.4)	22 (42.3)	9 (17.3)	3.75 (0.756)	มาก	8
เพิ่มทักษะการรวบรวมเรียบเรียงเนื้อหาข้อมูล								
5. การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาฯ	0 (0.0)	1 (1.9)	16 (30.8)	21 (40.4)	14 (26.9)	3.92 (0.805)	มาก	4
เพิ่มทักษะการนำเสนอข้อมูลและการจัดทำรูปแบบการนำเสนอข้อมูล								
6. การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์						3.88 (0.800)	มาก	6
6.1 เพิ่มทักษะการสรุปประเด็นข้อมูลและการใช้ภาษาในการสรุปความ	0 (0.0)	1 (1.9)	20 (38.4)	14 (26.9)	17 (32.7)	3.90 (0.883)	มาก	1
6.2 เพิ่มทักษะด้านคอมพิวเตอร์	0 (0.0)	0 (0.0)	18 (34.6)	24 (46.2)	10 (19.2)	3.85 (0.717)	มาก	2

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

N = 52

ประเด็นความต้องการ	ระดับความต้องการ (จำนวน / ร้อยละ)					μ σ	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ เพิ่มทักษะและเทคนิค วิธีการนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์ และการ บูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ	0 (0.0)	0 (0.0)	14 (26.9)	27 (51.9)	11 (21.2)	3.94 (0.691)	มาก	3
8. การติดตามและประเมินผล เพิ่มทักษะและเทคนิควิธีการ ติดตามและประเมินผล แผนพัฒนาฯ	0 (0.0)	1 (1.9)	16 (30.8)	23 (44.2)	12 (23.1)	3.88 (0.776)	มาก	6
เฉลี่ยรวมทั้งหมด						3.92 (0.753)	มาก	

จากตารางที่ 4.22 ความต้องการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.92) โดยเมื่อพิจารณาแยกออกรายละเอียดแต่ละขั้นตอน พบว่า

1. การเตรียมข้อมูลและทีมงาน ความต้องการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในขั้นตอนการเตรียมข้อมูลและทีมงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.89) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ เพิ่มความรู้และทักษะการจัดเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลมือสอง (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.89) และเพิ่มทักษะเทคนิคการใช้เครื่องมือและวิธีการจัดเก็บข้อมูล (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.88) ตามลำดับ รายละเอียดแต่ละประเด็นดังนี้

1.1 เพิ่มความรู้และทักษะการจัดเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลมือสอง ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.89) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ประเด็น ได้แก่ ข้อมูลแผนที่กลุ่มชุดดิน ความเหมาะสมของดิน และการใช้ประโยชน์ที่ดิน (ค่าเฉลี่ย 4.17) รองลงมา ข้อมูลแผนที่เขตการปกครองและสภาพภูมิประเทศ (ค่าเฉลี่ย 3.98)

ข้อมูลแบบบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning) (ค่าเฉลี่ย 3.96) ข้อมูลแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์ (Agri-Map) (ค่าเฉลี่ย 3.92) และข้อมูลทะเบียนเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.42) ตามลำดับ

1.2 เพิ่มทักษะเทคนิคการใช้เครื่องมือและวิธีการจัดเก็บข้อมูล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.88) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ประเด็น ได้แก่ การจัดเวทีชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.06) รองลงมา การสนทนากลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 4.00) การใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ (ค่าเฉลี่ย 3.77) และการสังเกตเชิงประจักษ์ (ค่าเฉลี่ย 3.71) ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ความต้องการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 4.02) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ เพิ่มความรู้และทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล (ค่าเฉลี่ย 4.04) และเพิ่มความรู้และทักษะการสังเคราะห์ข้อมูล (ค่าเฉลี่ย 3.99) ตามลำดับ รายละเอียดแต่ละประเด็นดังนี้

2.1 เพิ่มความรู้และทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 4.04) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น ได้แก่ การวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของชุมชน เช่น สภาพของปัญหา แนวทางการแก้ไข และการจัดอันดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหา (ค่าเฉลี่ย 4.25) รองลงมา อยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ การวิเคราะห์ความต้องการของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.06) และการวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชน โดยใช้ SWOT (ค่าเฉลี่ย 3.81) ตามลำดับ

2.2 เพิ่มความรู้และทักษะการสังเคราะห์ข้อมูล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.99) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ การสังเคราะห์กลยุทธ์จากปัญหาและสาเหตุ (ค่าเฉลี่ย 4.02) การสังเคราะห์กลยุทธ์จากความต้องการของชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.02) และการสังเคราะห์กลยุทธ์จาก SWOT มาจัดทำ TOWS Matrix (ค่าเฉลี่ย 3.94) ตามลำดับ

3. การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา ความต้องการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในขั้นตอนการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 4.06) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น ได้แก่ เพิ่มความรู้และทักษะการกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา (ค่าเฉลี่ย 4.22) รองลงมา อยู่ในระดับมาก 1 ประเด็น ได้แก่ เพิ่มทักษะการจัดเวทีนำเสนอข้อมูลและจัดทำโครงการ (ค่าเฉลี่ย 3.90) ตามลำดับ รายละเอียดแต่ละประเด็นดังนี้

3.1 เพิ่มความรู้และทักษะการกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม 4.22) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ประเด็น ได้แก่ การจัดทำรายละเอียดโครงการ (ค่าเฉลี่ย 4.42) รองลงมา อยู่ในระดับมาก

2 ประเด็น ได้แก่ การกำหนดเป้าหมาย/เป้าประสงค์ (ค่าเฉลี่ย 4.15) และการกำหนดกลยุทธ์ (ค่าเฉลี่ย 4.10) ตามลำดับ

3.2 เพิ่มทักษะการจัดเวทีนำเสนอข้อมูลและจัดทำโครงการ โดยการเพิ่มทักษะการเป็นวิทยากรกระบวนการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรแบบมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.90)

4. การจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ความต้องการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในขั้นตอนการจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โดยการเพิ่มทักษะการรวบรวมเรียบเรียงเนื้อหาข้อมูล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.75)

5. การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ความต้องการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในขั้นตอนการประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โดยการเพิ่มทักษะการนำเสนอข้อมูลและการจัดทำรูปแบบการนำเสนอข้อมูล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.92)

6. การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ ความต้องการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในขั้นตอนการปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.88) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ เพิ่มทักษะการสรุปประเด็นข้อมูลและการใช้ภาษาในการสรุปความ (ค่าเฉลี่ย 3.90) และเพิ่มทักษะด้านคอมพิวเตอร์ (ค่าเฉลี่ย 3.85) ตามลำดับ

7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ ความต้องการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในขั้นตอนการนำแผนสู่การปฏิบัติ โดยการเพิ่มทักษะและเทคนิควิธีการนำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลไปใช้ประโยชน์ และการบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.94)

8. การติดตามและประเมินผล ความต้องการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในขั้นตอนการติดตามและประเมินผล โดยการเพิ่มทักษะและเทคนิควิธีการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.88)

ตารางที่ 4.23 สรุปความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

N = 52

ประเด็นความต้องการ	μ	σ	ความหมาย	อันดับ
1. การเตรียมข้อมูลและทีมงาน	3.89	0.716	มาก	5
2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล	4.02	0.736	มาก	2
3. การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา	4.06	0.741	มาก	1
4. การจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ	3.75	0.756	มาก	8
5. การประชาพิจารณ์แผนพัฒนาฯ	3.92	0.805	มาก	4
6. การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์	3.88	0.800	มาก	6
7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ	3.94	0.691	มาก	3
8. การติดตามและประเมินผล	3.88	0.776	มาก	6
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	3.92	0.753	มาก	

จากตารางที่ 4.23 สรุปได้ว่า ความต้องการของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.92) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 8 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา (ค่าเฉลี่ยรวม 4.06) รองลงมา ขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล (ค่าเฉลี่ยรวม 4.02) ขั้นตอนการนำแผนสู่การปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ยรวม 3.94) ขั้นตอนการประชาพิจารณ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (ค่าเฉลี่ยรวม 3.92) ขั้นตอนการเตรียมข้อมูลและทีมงาน (ค่าเฉลี่ยรวม 3.89) ขั้นตอนการปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ และขั้นตอนติดตามและประเมินผล (ค่าเฉลี่ยรวม 3.88) และขั้นตอนการจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล (ค่าเฉลี่ยรวม 3.75) ตามลำดับ

6.2 ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ประกอบด้วย

6.2.1 ประเด็นความต้องการพัฒนาศักยภาพในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล มีดังนี้

1) ความต้องการด้านกระบวนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล มีดังนี้

(1) มีขั้นตอนและกระบวนการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่เหมาะสมต่อการนำไปปฏิบัติและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

(2) มีการวางแผนจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรที่ครอบคลุมทุกขั้นตอนอย่างชัดเจน

2) ความต้องการด้านบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีดังนี้

(1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความรู้ และทักษะที่เกี่ยวข้อง

(2) การมีส่วนร่วม จากบุคคลและหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

(3) แผนงาน/โครงการ ในแผนพัฒนาการเกษตร มีการบูรณาการ และบรรจุในแผนของหน่วยงานที่มีส่วนสนับสนุน

(4) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสามารถบริหารจัดการเวลา ในการปฏิบัติงานวางแผนพัฒนาการเกษตร ได้อย่างเหมาะสม

(5) มีทีมงานวางแผนพัฒนาการเกษตร ที่ชัดเจนและครอบคลุมทุกระดับ

(6) เกษตรกรเล็งเห็นถึงความสำคัญ ในการวางแผนพัฒนาการเกษตร

3) ความต้องการด้านการได้รับการสนับสนุน มีดังนี้

(1) มีสื่อ/คู่มือ/ตัวอย่าง ที่แสดงถึงขั้นตอนและวิธีการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง ชัดเจน และเข้าใจง่าย

(2) มีงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์สนับสนุน ในการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนพัฒนาการเกษตร

4) ความต้องการด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล มีดังนี้

(1) มีแผนพัฒนาการเกษตรที่สอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของเกษตรกรและชุมชน

(2) มีรูปแบบและรายละเอียดของเล่มแผนพัฒนาการเกษตร ที่ชัดเจน

(3) มีระยะเวลาการจัดส่งแผนพัฒนาการเกษตร ที่เหมาะสมสำหรับดำเนินการวางแผนพัฒนาการเกษตรได้ครอบคลุมทุกขั้นตอน

6.2.2 ข้อเสนอแนะทางในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล จากการสนทนากลุ่มได้มีการนำปัญหา ข้อเสนอแนะ และความต้องการมาพิจารณาจัดทำข้อเสนอแนะทางในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ดังนี้

1) ด้านกระบวนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล มีดังนี้

(1) ทีมงานจังหวัดร่วมกับทีมงานอำเภอ ทบพวนและปรับปรุงกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร เพื่อสามารถนำไปปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยมีทีมงานระดับเขตและระดับกรมให้คำปรึกษา คำแนะนำ สร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร

(2) ทีมงานจังหวัดร่วมกับทีมงานอำเภอ กำหนดแผนจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมครอบคลุมทุกขั้นตอน

2) ด้านบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีดังนี้

(1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีการพัฒนาตนเองและได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการ หรือถ่ายทอดองค์ความรู้ วิธีการ หรือแนวทางจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีประสบการณ์

(2) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานและบูรณาการงานแบบมีส่วนร่วม กับเกษตรกรในพื้นที่ ผู้นำชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้ง บูรณาการแผนงาน/โครงการ และงบประมาณกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(3) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีการวางแผนการปฏิบัติงานและบริหารจัดการเวลา ในการปฏิบัติงานวางแผนพัฒนาการเกษตรให้ครอบคลุมทุกขั้นตอนสำคัญ

(4) มีทีมงานวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ชัดเจนตั้งแต่ระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด โดยประกอบด้วยผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ครอบคลุมทุกด้าน รวมทั้ง มีผู้แทนเกษตรกร องค์กรเกษตรกร/เครือข่ายร่วมเป็นทีมงาน

(5) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีการสร้างความรู้และความเข้าใจให้เกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรเล็งเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของแผนพัฒนาการเกษตร

3) ด้านการได้รับการสนับสนุน มีดังนี้

(1) กรมส่งเสริมการเกษตร ควรจัดทำสื่อ/คู่มือ/ตัวอย่าง ที่แสดงถึงขั้นตอนและวิธีการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง ชัดเจน และเข้าใจง่าย

(2) กรมส่งเสริมการเกษตร และสำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง ควรจัดสรรงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาการเกษตร

4) ด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

(1) แผนพัฒนาการเกษตรมีลักษณะที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของเกษตรกรและชุมชน เพื่อให้สามารถนำแผนพัฒนาการเกษตรไปใช้ประโยชน์ได้จริง

(2) กรมส่งเสริมการเกษตร มีการกำหนดรูปแบบและรายละเอียดของแผนพัฒนาการเกษตรที่ชัดเจน เพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

(3) กรมส่งเสริมการเกษตร กำหนดกรอบระยะเวลาการจัดส่งแผนพัฒนาการเกษตรที่เหมาะสม เพื่อให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรดำเนินการวางแผนพัฒนาการเกษตรได้อย่างครอบคลุมทุกขั้นตอน

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในจังหวัดพัทลุง” ผู้วิจัยได้นำเสนอประเด็นสำคัญ โดยจำแนกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์

1.1.1 การวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในจังหวัดพัทลุง วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความรู้และแหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร 2) การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลและระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร 3) ระดับการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของเกษตรกร 4) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และ 5) ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ มี 3 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ของสำนักงานเกษตรอำเภอทั้ง 11 อำเภอ จังหวัดพัทลุง ในปี พ.ศ. 2565 จำนวน 52 คน ทำการเก็บข้อมูลทั้งหมดโดยใช้แบบสอบถาม 2) เกษตรกรที่สนับสนุนการจัดแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกด.) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) และผู้แทนของคณะกรรมการเครือข่ายในระดับตำบลทุกตำบล ของจังหวัดพัทลุง ในปี พ.ศ. 2565 จำนวน 65 ตำบล ๆ ละ 15 – 22 คน จำนวนทั้งสิ้น 1,202 คน สุ่มตัวแทนเกษตรกรทุกตำบล ๆ ละ 2 คน รวมจำนวน 130 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากตามสัดส่วนแต่ละอำเภอ และทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ และ 3) กลุ่มตัวอย่างในการสนทนากลุ่ม คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จำนวน 11 คน และเกษตรกร จำนวน 11 คน รวมจำนวน 22 คน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ มี 3 ชุดคือ ชุดที่ 1 แบบสอบถามเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ที่เป็นคำถามปลายปิด (Closed-ended Questions) แบ่งออกเป็น 4 ตอน ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้ได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง และให้คำแนะนำแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence, IOC) ซึ่งได้ค่า IOC = 0.94 และหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ในแต่ละตอนได้ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่าง 0.936 – 0.989 ซึ่งแสดงว่ามีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงจึงสามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลได้ ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกษตรกร ที่เป็นคำถามปลายปิด (Closed-ended Questions) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ก่อนนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา เพื่อพิจารณา ตรวจสอบความถูกต้อง และให้คำแนะนำแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นนำมาหาค่า IOC ซึ่งได้ค่า IOC = 0.95 และหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ในแต่ละตอนได้ค่าสัมประสิทธิ์ระหว่าง 0.926 – 0.981 ซึ่งแสดงว่ามีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูงจึงสามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลได้ และชุดที่ 3 แบบบันทึกประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยกำหนดประเด็นการสนทนากลุ่ม 3 ตอน ได้แก่ ปัญหา ข้อเสนอแนะ ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพและข้อเสนอแนวทางในการพัฒนา ศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง โดยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไข หลังจากการทดสอบเรียบร้อยแล้วไปสอบถามเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จำนวน 52 คน สัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 130 คน และทำการสนทนากลุ่ม จำนวน 22 คน

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) การจัดอันดับ (ranking) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์โดยวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และการจัดหมวดหมู่ข้อมูล

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร

1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่ตอบแบบสอบถามเรื่องการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในจังหวัดพัทลุง ร้อยละ 78.8 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 38.31 ปี ร้อยละ 69.3 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 53.8 ปฏิบัติงานในตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริม

การเกษตร ระดับปฏิบัติการ โดยมีประสบการณ์ในการทำงานทั้งหมดเฉลี่ย 10.63 ปี ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านส่งเสริมการเกษตร เฉลี่ย 7.77 ปี และมีประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านส่งเสริมการเกษตรในระดับพื้นที่ตำบล/อำเภอ เฉลี่ย 5.90 ปี

ภาระงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร พบว่า ร้อยละ 75.0 รับผิดชอบจำนวน 1 ตำบล โดยมีระยะทางจากสำนักงานเกษตรอำเภอถึงพื้นที่ตำบลที่รับผิดชอบ (ตำบลที่ไกลที่สุด) เฉลี่ย 16.37 กิโลเมตร และร้อยละ 36.6 ได้รับการอบรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร จำนวน 1 ครั้ง โดยได้รับการอบรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร เฉลี่ย 2.19 ครั้ง

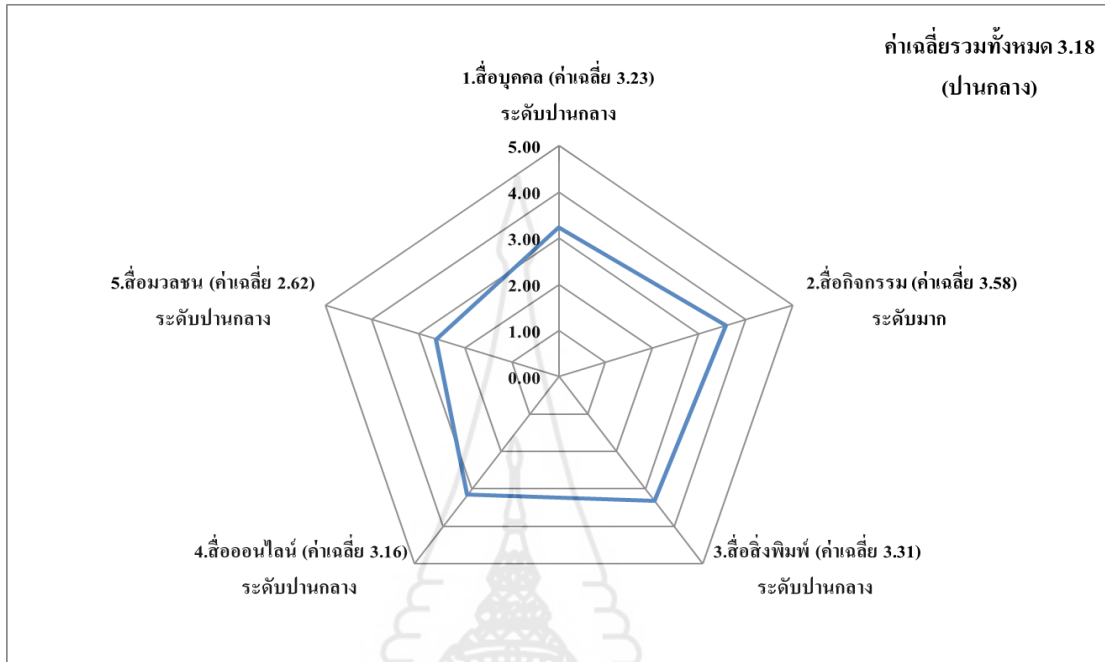
2) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร เกษตรกรที่ตอบแบบสัมภาษณ์ เรื่องการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในจังหวัดพัทลุง ร้อยละ 63.8 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 53.84 ปี ร้อยละ 35.4 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือเทียบเท่า โดยร้อยละ 69.2 เป็นอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ร้อยละ 43.8 เป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (สบกต.) และร้อยละ 32.3 เป็นกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/สารวัตรกำนัน

1.3.2 ความรู้และแหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

1) ความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล จากการวัดระดับความรู้เกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จำนวน 15 ข้อ คิดเป็น 15 คะแนน พบว่า ในภาพรวมเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 57.7 มีความรู้เกี่ยวกับแผนพัฒนาการเกษตรอยู่ในระดับมาก (ตอบถูก 10 – 12 ข้อ) โดยข้อที่ตอบถูกมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ แผนพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ตำบล และอำเภอ เป็นกรอบกำหนดทิศทางการพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ที่สอดคล้องกับศักยภาพของเกษตรกร ฐานทรัพยากร บริบทของพื้นที่และชุมชน (ร้อยละ 100.0) รองลงมา เกษตรกรต้นแบบ คณะกรรมการเครือข่ายต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการ สบกต. คณะกรรมการ สพก. เป็นต้น เป็นผู้มีส่วนให้ข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร (ร้อยละ 98.1) และเทคนิค เครื่องมือ และวิธีการที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร เช่น การสังเกตเชิงประจักษ์ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การจัดเวที และการสนทนากลุ่ม เป็นต้น (ร้อยละ 98.1) ตามลำดับ

2) แหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ทั้งที่เป็นสื่อบุคคล สื่อกิจกรรม สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ และสื่อมวลชน ภาพรวมทั้งหมด

อยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณาแหล่งความรู้แต่ละประเภท พบว่าได้รับจากสื่อกิจกรรมมากกว่าสื่ออื่น ๆ รองลงมาคือ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อบุคคล สื่อออนไลน์ และสื่อมวลชน ตามลำดับ

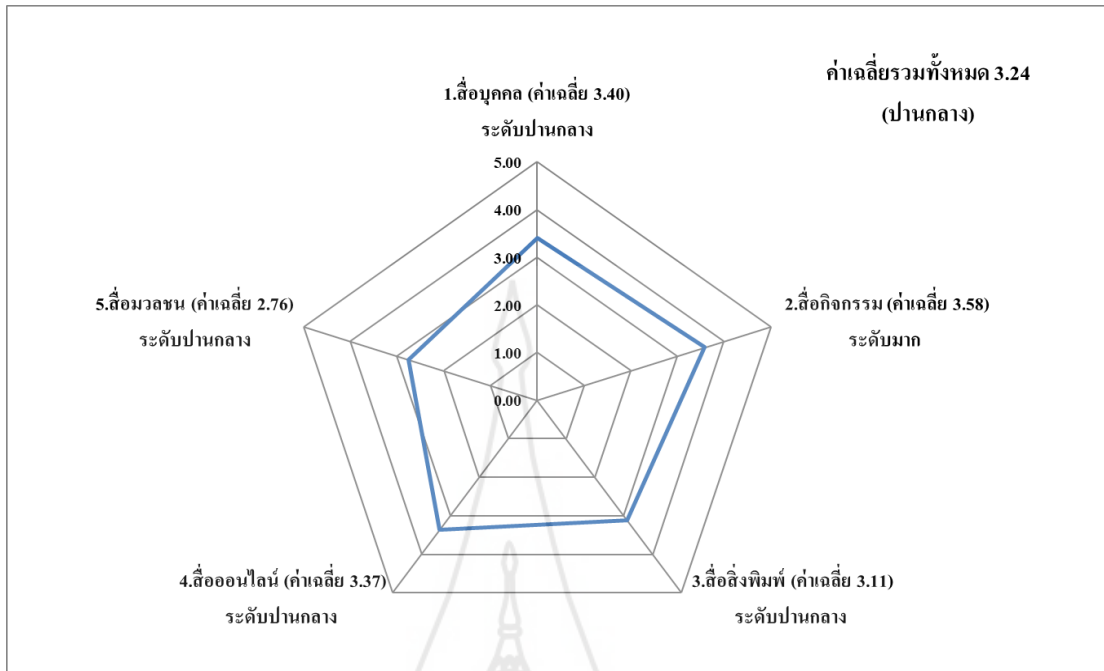
ภาพที่ 5.1 สรุปแหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

3) ความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

จากการวัดระดับความรู้เกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกร จำนวน 15 ข้อ คิดเป็น 15 คะแนน พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรร้อยละ 60.8 มีความรู้เกี่ยวกับแผนพัฒนาการเกษตรอยู่ในระดับมาก (ตอบถูก 10 – 12 ข้อ) โดยข้อที่ตอบถูกมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ แผนพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ตำบล และอำเภอ เป็นเครื่องบอกทิศทางการพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ที่สอดคล้องกับศักยภาพของเกษตรกร ฐานทรัพยากร บริบทของพื้นที่ และชุมชน (ร้อยละ 100) รองลงมา แผนพัฒนาการเกษตรจะนำไปสู่การกำหนดแผนงานโครงการพัฒนาทางด้านการเกษตรของอำเภอ/ตำบล (ร้อยละ 98.5) และการกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาต้องเหมาะสมกับปัญหาและสถานการณ์ของชุมชน (ร้อยละ 98.5) ตามลำดับ

4) แหล่งความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ทั้งที่เป็นสื่อบุคคล สื่อกิจกรรม สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ และสื่อมวลชน ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณาแหล่งความรู้แต่ละประเภท พบว่า ได้รับจากสื่อกิจกรรมมากกว่าสื่ออื่น ๆ รองลงมาคือ สื่อบุคคล สื่อออนไลน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อมวลชน ตามลำดับ

ภาพที่ 5.2 สรุปแหล่งความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

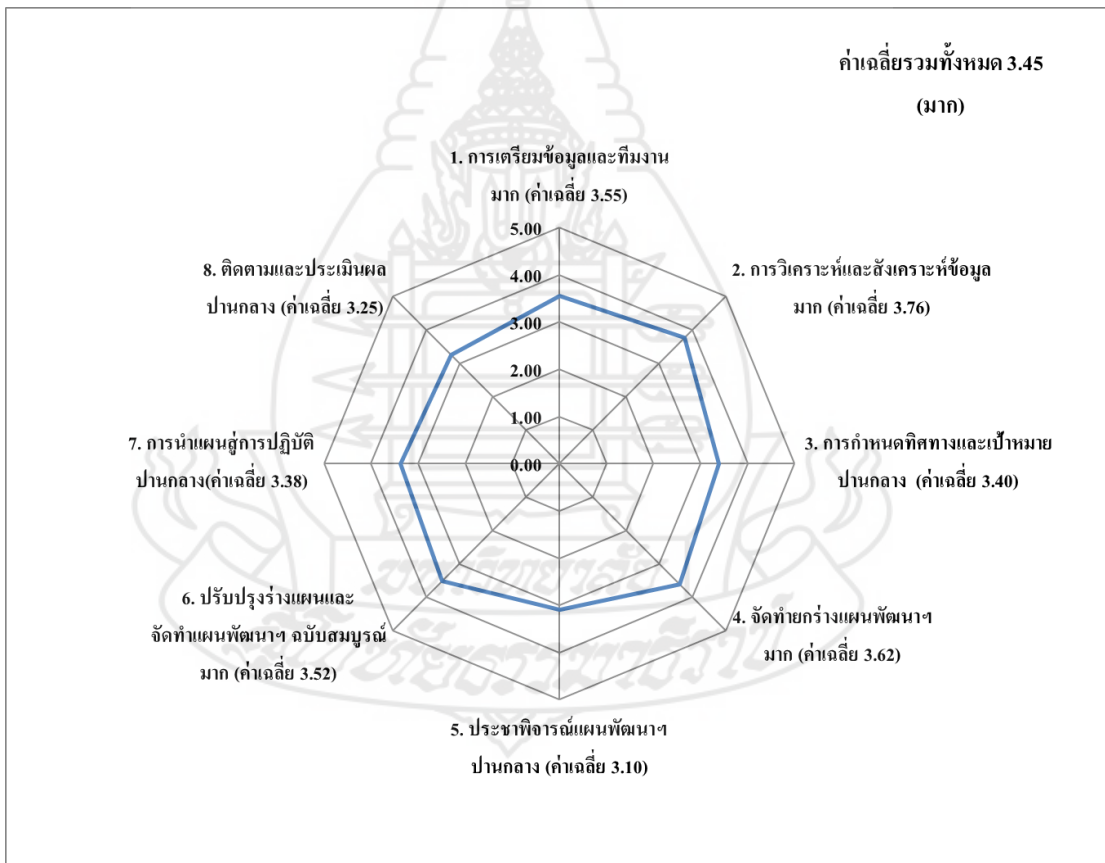
1.3.3 การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลและระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

1) การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ผลการวิจัย พบว่า ร้อยละการปฏิบัติตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในภาพรวมอยู่ระหว่าง 78.8 – 100 โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรร้อยละ 86.5 มีการปฏิบัติจำนวน 13 – 15 ข้อ (จากจำนวนข้อปฏิบัติทั้งหมด 15 ข้อ) โดยขั้นตอนที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทุกคนปฏิบัติ ได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมข้อมูลและทีมงาน ในประเด็นรวบรวมข้อมูลมือสองที่มีอยู่จากแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน แผนท้องถิ่น ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร หรือข้อมูลเชิงพื้นที่ ขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ในประเด็นวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์การเกษตร ปัญหา ความต้องการ และศักยภาพ โดยใช้ SWOT หรือเครื่องมืออื่น ๆ และประเด็นสังเคราะห์ข้อมูลจาก SWOT มาจัดทำ TOWS Matrix วิเคราะห์จากปัญหาและสาเหตุ หรือวิเคราะห์จากความต้องการเพื่อกำหนดกลยุทธ์ และขั้นตอนการนำแผนสู่การปฏิบัติ ในประเด็นบูรณาการแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลกับแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัด

2) ระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก

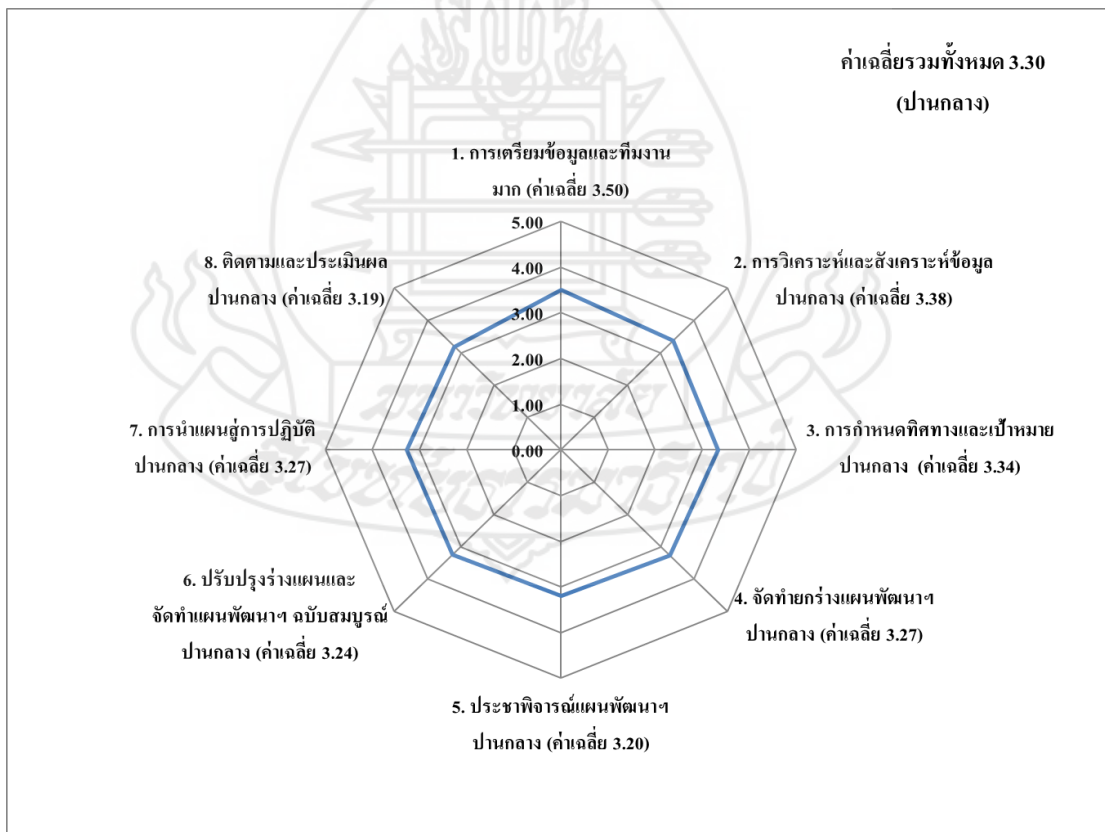
4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล รองลงมา ขั้นตอนการจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ขั้นตอนการเตรียมข้อมูลและทีมงาน และขั้นตอนการปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ และอยู่ในระดับปานกลาง 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา รองลงมา ขั้นตอนการนำแผนสู่การปฏิบัติ ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล และขั้นตอนการประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลตามลำดับ โดยประเด็นย่อยที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความพึงพอใจมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ประเด็นรวบรวมข้อมูลมือสองที่มีอยู่จากแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน แผนที่ท้องถิ่น ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร หรือข้อมูลเชิงพื้นที่ รองลงมา ประเด็นสังเคราะห์ข้อมูลจาก SWOT มาจัดทำ TOWS Matrix วิเคราะห์จากปัญหาและสาเหตุ หรือวิเคราะห์จากความต้องการเพื่อกำหนดกลยุทธ์ และประเด็นวิเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์การเกษตร ปัญหา ความต้องการ และศักยภาพ โดยใช้ SWOT หรือเครื่องมืออื่น ๆ ตามลำดับ

ภาพที่ 5.3 สรุประดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

1.3.4 ระดับการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

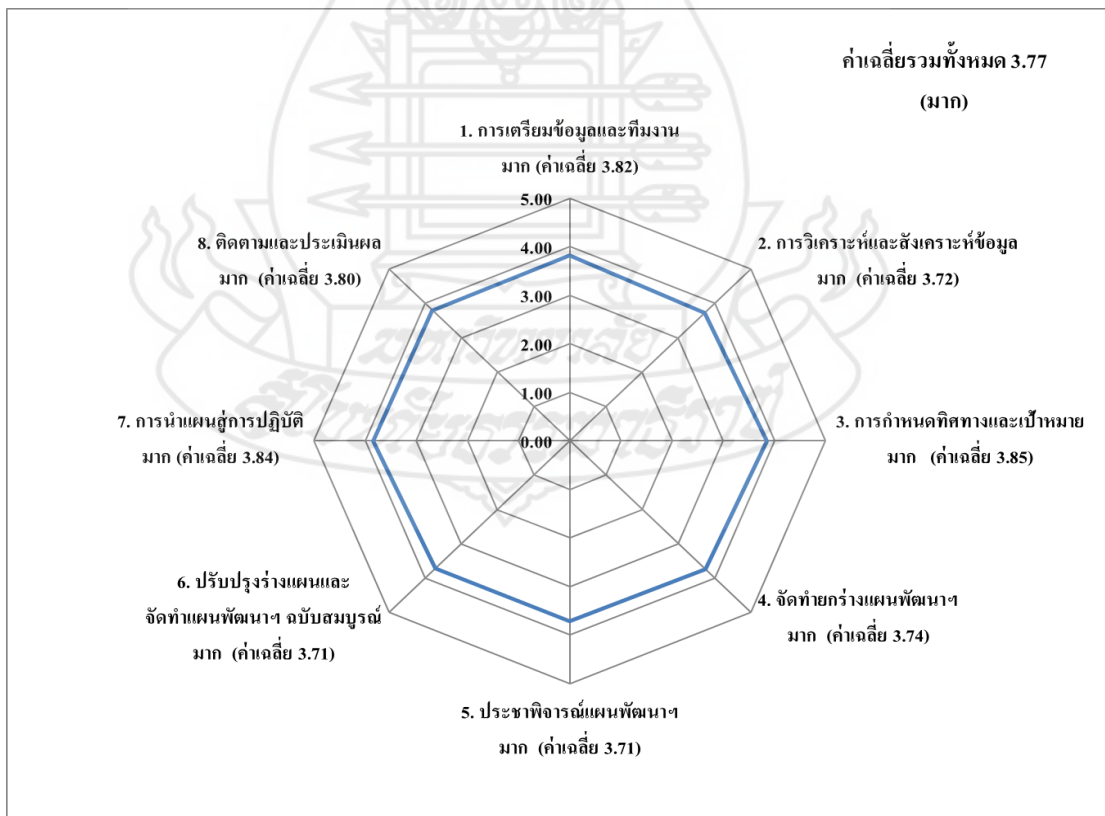
1) ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน ในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก 1 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการเตรียมข้อมูลและทีมงาน และอยู่ในระดับปานกลาง 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล รองลงมา ขั้นตอนการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา ขั้นตอนการจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล และขั้นตอนการนำแผนสู่การปฏิบัติ ขั้นตอนการปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ ขั้นตอนการประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล และขั้นตอนการติดตามและประเมินผล ตามลำดับ โดยประเด็นย่อยที่เกษตรกรมีส่วนร่วมมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ประเด็นร่วมการจัดเวทีของชุมชน/ตำบลเพื่อจัดเก็บรวบรวมข้อมูล รองลงมา ประเด็นนำเสนอและรวบรวมปัญหาความต้องการ และศักยภาพของชุมชน/ตำบล และประเด็นนำเสนอและรวบรวมข้อมูลสภาพทั่วไป และข้อมูลสถานการณ์การเกษตรของชุมชน/ตำบล ตามลำดับ

ภาพที่ 5.4 สรุประดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

2) ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 8 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา รองลงมา ขั้นตอนการนำแผนสู่การปฏิบัติ ขั้นตอนการเตรียมข้อมูลและทีมงาน ขั้นตอนติดตามและประเมินผล ขั้นตอนจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนประชาพิจารณ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล และขั้นตอนปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ ตามลำดับ โดยประเด็นย่อยที่เกษตรกรมีความคิดเห็นมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ประเด็นการจัดทำโครงการต้องสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชุมชน/ตำบล ประเด็นควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร มีส่วนร่วมจัดเก็บข้อมูลกับทีมงานอำเภอ และนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และประเด็นควรกระตุ้นให้เกษตรกรทั่วไปเข้าร่วมการจัดเวทีและนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ประเด็นการมีทีมงานจังหวัดจะสามารถช่วยสนับสนุนข้อมูลด้านต่าง ๆ เพิ่มเติม และพัฒนาความรู้ด้านวิชาการในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล และประเด็นควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร มีส่วนร่วมกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา จัดทำกลยุทธ์และโครงการกับทีมงานอำเภอ ตามลำดับ

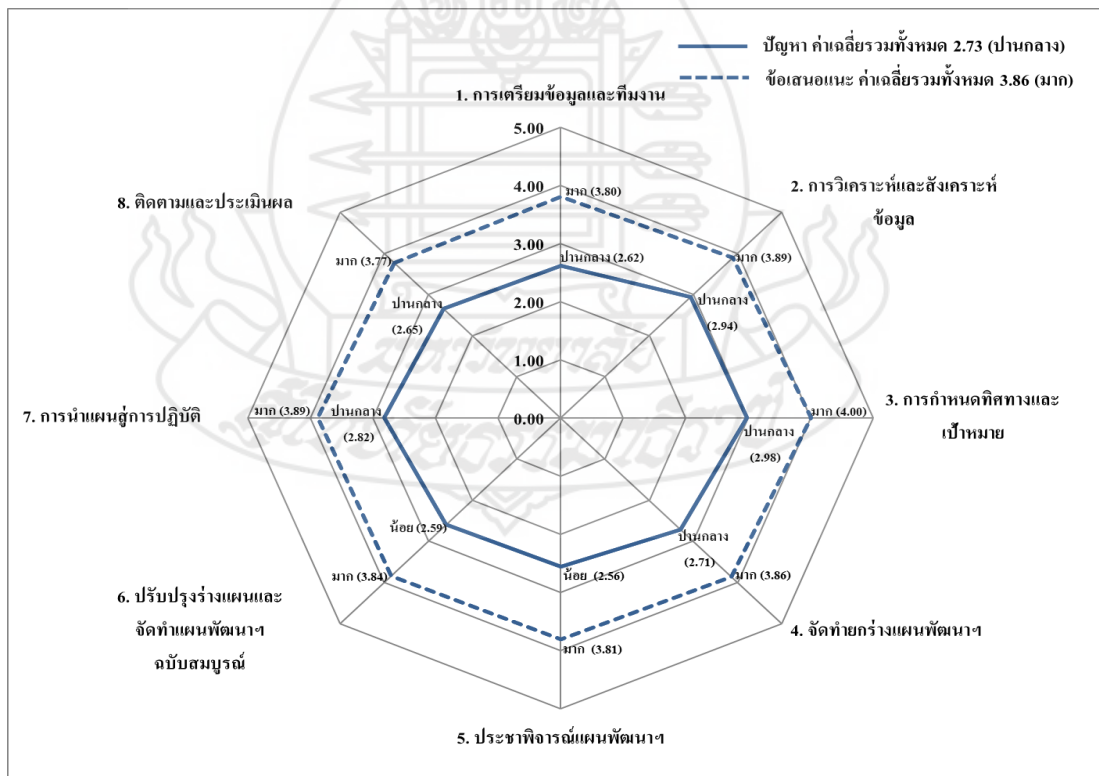
ภาพที่ 5.5 สรุปความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

1.3.5 ปัญหา ข้อเสนอแนะ และความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

1) ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา รองลงมา ขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนการนำแผนสู่การปฏิบัติ ขั้นตอนการจัดทำกรอบแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล ขั้นตอนการเตรียมข้อมูลและทีมงาน ตามลำดับ และอยู่ในระดับน้อย 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ และขั้นตอนการประชุมพิจารณาแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ตามลำดับ โดยประเด็นย่อยที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีปัญหามากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ประเด็นความรู้ด้านการกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา การกำหนดกลยุทธ์ และการจัดทำโครงการ ประเด็นรายละเอียดและความสอดคล้องของโครงการกับปัญหาและความต้องการ และประเด็นรายละเอียดและความสอดคล้องของทิศทาง/แนวทางการพัฒนา และกลยุทธ์กับเป้าหมายการพัฒนา ตามลำดับ

ปัญหาในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลจากการสนทนากลุ่มเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร พบว่า มีปัญหา 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านกระบวนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลที่มีความยุ่งยากและหลายขั้นตอน รวมทั้งสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ทำให้ไม่สามารถดำเนินการในบางขั้นตอนได้อย่างเต็มที่ และมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดเวทีชุมชน การนำแผนพัฒนาการเกษตรไปสู่การปฏิบัติ การบูรณาการแผนงาน/โครงการกับหน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้น ปัญหาด้านบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรบางส่วนขาดความรู้และทักษะ ขาดการประสานงาน ขาดการมีส่วนร่วมจากบุคคลและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีภาระงานที่มากเกินไป ไม่มีการสร้างทีมงานที่ชัดเจน อีกทั้ง เกษตรกรบางส่วนไม่เห็นถึงความสำคัญของแผนพัฒนาการเกษตร ปัญหาด้านการได้รับการสนับสนุน ได้แก่ สื่อ/คู่มือ/ตัวอย่างการวางแผนพัฒนาการเกษตรไม่ชัดเจน ทำให้ไม่เข้าใจวิธีการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง ไม่มีงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์สนับสนุนการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาการเกษตร และปัญหาด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ลักษณะของแผนพัฒนาการเกษตรที่จัดทำขึ้นไม่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของเกษตรกรและชุมชน รูปแบบของเล่มแผนพัฒนาการเกษตรไม่ชัดเจน รวมทั้ง ความเร่งด่วนของระยะเวลาการจัดส่งแผนพัฒนาการเกษตร ทำให้แผนพัฒนาการเกษตรที่จัดทำขึ้นไม่มีประสิทธิภาพ

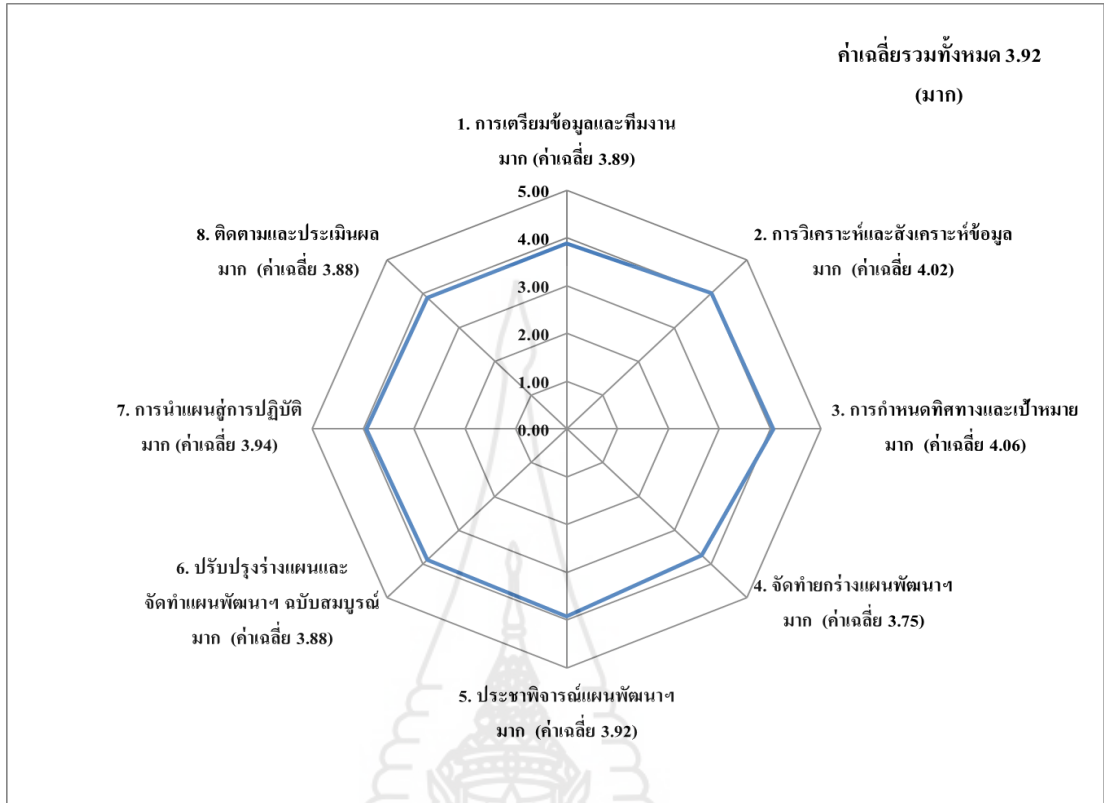
2) ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน ในภาพรวมมีความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 8 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา รองลงมา ขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนการนำแผนสู่การปฏิบัติ ขั้นตอนการจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ขั้นตอนการปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ ขั้นตอนการประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ขั้นตอนการเตรียมข้อมูลและทีมงาน และขั้นตอนการติดตามและประเมินผล ตามลำดับ โดยประเด็นย่อยที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ประเด็นเพิ่มทักษะความรู้ด้านการกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา การกำหนดกลยุทธ์ และการจัดทำโครงการ ประเด็นมีการจัดทำโครงการที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ มีรายละเอียดที่ชัดเจนและสามารถเกิดผลสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ และประเด็นมีการนำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลไปใช้ประโยชน์เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร เช่น การส่งเสริมการเกษตรเชิงพื้นที่ เป็นต้น รวมถึงบูรณาการกับแผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัด เพื่อรับการสนับสนุนงบประมาณ ตามลำดับ

ภาพที่ 5.6 สรุปปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ข้อเสนอแนะในการวางแผนพัฒนาการเกษตรจากการสนทนากลุ่มเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร พบว่า มีข้อเสนอแนะ 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านกระบวนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ได้แก่ ควรมีการทบทวนและปรับปรุงกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร มีการวางแผนและกำหนดวิธีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรที่ครอบคลุมทุกขั้นตอน ด้านบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ควรมีการพัฒนาความรู้และทักษะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรอย่างต่อเนื่อง ควรมีการประสานงานและสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมกับบุคคลและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีการบูรณาการแผนงาน/โครงการกับหน่วยงานที่มีส่วนสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีการจัดสรรระยะเวลาการปฏิบัติงานที่เหมาะสม ควรมีการสร้างทีมงานวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ชัดเจน และควรมีสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเกษตรกรได้เห็นถึงความสำคัญของแผนพัฒนาการเกษตร ด้านการได้รับการสนับสนุน ได้แก่ ควรมีสื่อ/คู่มือ/ตัวอย่าง ที่แสดงถึงขั้นตอนและวิธีการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ถูกต้อง ชัดเจน และเข้าใจง่าย และควรมีการสนับสนุนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ลักษณะแผนพัฒนาการเกษตร ควรสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของเกษตรกรและชุมชน ควรมีรูปแบบและรายละเอียดของเล่มแผนพัฒนาการเกษตรที่ชัดเจน และควรมีการกำหนดระยะเวลาการจัดส่งแผนพัฒนาการเกษตรที่ไม่เร่งด่วนจนเกินไป

3) ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน ในภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 8 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา รองลงมา ขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนการนำแผนสู่การปฏิบัติ ขั้นตอนการประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ขั้นตอนการเตรียมข้อมูลและทีมงาน ขั้นตอนการปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ ขั้นตอนติดตามและประเมินผล และขั้นตอนการจัดทำร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ตามลำดับ โดยประเด็นย่อยที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความต้องการในการพัฒนาศักยภาพมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ประเด็นเพิ่มความรู้และทักษะการกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนาด้านการจัดทำรายละเอียดโครงการ ประเด็นเพิ่มความรู้และทักษะการวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของชุมชน เช่น สภาพของปัญหา แนวทางการแก้ไข และการจัดอันดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหา และประเด็นเพิ่มความรู้และทักษะการกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนาด้านการกำหนดเป้าหมาย/เป้าประสงค์ ตามลำดับ

ภาพที่ 5.7 สรุปความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ความต้องการพัฒนาศักยภาพในการวางแผนพัฒนาการเกษตรจากการสนทนากลุ่มเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร พบว่า มีความต้องการ 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านกระบวนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ได้แก่ มีขั้นตอนและกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรที่เหมาะสมต่อการนำไปปฏิบัติและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และมีการวางแผนจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรที่ครอบคลุมทุกขั้นตอน ด้านบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความรู้และทักษะ การมีส่วนร่วมจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการบูรณาการแผนงาน/โครงการกับแผนของหน่วยงานต่าง ๆ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสามารถบริหารจัดการเวลาการปฏิบัติงานวางแผนพัฒนาการเกษตรได้อย่างเหมาะสม มีทีมงานที่ชัดเจน และเกษตรกรเล็งเห็นถึงความสำคัญของการวางแผนพัฒนาการเกษตร ด้านการได้รับการสนับสนุน ได้แก่ มีสื่อ/คู่มือ/ตัวอย่าง ที่แสดงถึงขั้นตอนและวิธีการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ชัดเจน และเข้าใจง่าย มีงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์สนับสนุน และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มีแผนพัฒนาการเกษตรที่สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและชุมชน มีรูปแบบและรายละเอียดของเล่มแผนพัฒนาการเกษตรที่ชัดเจน และมีระยะเวลาการจัดส่งแผนพัฒนาการเกษตรที่เหมาะสมสำหรับดำเนินการวางแผนพัฒนาการเกษตรได้ครอบคลุมทุกขั้นตอน

สำหรับข้อเสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล จากการสนทนากลุ่มเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร ได้มีการนำปัญหา ข้อเสนอแนะ และความต้องการ มาพิจารณาข้อเสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพ พบว่า มีข้อเสนอแนวทาง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านกระบวนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ได้แก่ ทีมงานจังหวัดร่วมกับทีมงานอำเภอ ทบพวนและปรับปรุงกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร มีการกำหนดแผนจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมครอบคลุมทุกขั้นตอน ด้านบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีการพัฒนาตนเองและได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการ หรือถ่ายทอดองค์ความรู้จากผู้ที่มิประสบความสำเร็จ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานและบูรณาการงานแบบมีส่วนร่วมร่วมกับเกษตรกร ผู้นำชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้ง บูรณาการแผนงาน/โครงการและงบประมาณกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการวางแผนการปฏิบัติงานและบริหารจัดการเวลาที่ครอบคลุม มีทีมงานวางแผนพัฒนาการเกษตรตั้งแต่ระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด โดยประกอบด้วยผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ มีผู้แทนเกษตรกร องค์กรเกษตรกร/เครือข่ายร่วมเป็นทีมงาน และมีการสร้างความรู้ความเข้าใจให้เกษตรกรเล็งเห็นถึงความสำคัญของแผนพัฒนาการเกษตรด้านการได้รับการสนับสนุน ได้แก่ กรมส่งเสริมการเกษตร ควรจัดทำสื่อ/คู่มือ/ตัวอย่างที่แสดงถึงขั้นตอนและวิธีการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่เข้าใจง่าย ควรจัดสรรงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์สนับสนุนการปฏิบัติงาน และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนพัฒนาการเกษตรมีลักษณะที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของเกษตรกรและชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตรมีการกำหนดรูปแบบของแผนพัฒนาการเกษตรที่ชัดเจนและกำหนดกรอบระยะเวลาการจัดส่งแผนพัฒนาการเกษตรที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงานตามกระบวนการวางแผนพัฒนาการเกษตร

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร ความรู้และแหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลและระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ระดับการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของเกษตรกร ปัญหา ข้อเสนอแนะ และความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

2.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร

2.1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

ผลการวิจัย พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 78.8 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 38.31 ปี และร้อยละ 69.3 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สอดคล้องกับพระ รัตนทีฆัมพร (2562, น. 94) ศึกษาแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 36.54 ปี และจบการศึกษาระดับปริญญาตรี สอดคล้องกับอัจฉรา ม่วงสุข (2562, น. 100) ศึกษาแนวทางการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในจังหวัด นครสวรรค์ พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 44.37 ปี และ สอดคล้องกับกฤษณ์ทิราภัสสร ร้านกันทาพัทธ์ (2560, น. 100) ศึกษาการปฏิบัติงานตามระบบฝึกอบรม และเยี่ยมเยียนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดอุดรธานี พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 41.15 ปี และจบการศึกษาระดับปริญญาตรี แสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและมีอายุเฉลี่ยอยู่ในวัยกลางคน ซึ่งนับว่าอยู่ในวัยที่มีความรับผิดชอบต่อการทำงาน โดยมีการศึกษาในระดับปริญญาตรี ถือได้ว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการวางแผนในเบื้องต้นอยู่บ้างแล้ว

ระดับตำแหน่ง พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 53.8 ปฏิบัติงาน ในตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ระดับปฏิบัติการ สอดคล้องกับพระ รัตนทีฆัมพร (2562, น. 94) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 52.4 ปฏิบัติงานในตำแหน่งนักวิชาการ ส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ สอดคล้องกับกฤษณ์ทิราภัสสร ร้านกันทาพัทธ์ (2560, น. 100) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 48.6 ปฏิบัติงานในตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ปฏิบัติการ และสอดคล้องกับอดิสรณ์ ลากพระแก้ว (2557, น. 84) ศึกษาความพึงพอใจในการ ปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนใหญ่ ดำรงตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรระดับปฏิบัติการ แสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 56.6 ปฏิบัติงานในตำแหน่งนักวิชาการส่งเสริม การเกษตรปฏิบัติการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบันกรมส่งเสริมการเกษตรได้มีการบรรจุข้าราชการ ใหม่เป็นจำนวนมาก เพื่อทดแทนข้าราชการที่เกษียณอายุราชการไป

ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีประสบการณ์ในการทำงานทั้งหมดเฉลี่ย 10.63 ปี โดยมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้าน ส่งเสริมการเกษตร เฉลี่ย 7.77 ปี และมีประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านส่งเสริมการเกษตรในระดับ พื้นที่ตำบล/อำเภอ เฉลี่ย 5.90 ปี สอดคล้องกับพระ รัตนทีฆัมพร (2562, น. 94) พบว่า เจ้าหน้าที่

ส่งเสริมการเกษตรมีประสบการณ์ในการทำงานทั้งหมดเฉลี่ย 8.35 ปี โดยมีประสบการณ์การทำงานด้านส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 5.09 ปี แต่ไม่สอดคล้องกับคุณทีรภัตสร ร้านกันทาพัทธ์ (2560, น. 100) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีประสบการณ์การทำงานทั้งหมดเฉลี่ย 14.85 ปี โดยมีประสบการณ์การทำงานด้านส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 12.22 ปี และมีประสบการณ์การปฏิบัติงานด้านส่งเสริมการเกษตรในระดับพื้นที่เฉลี่ย 11.58 ปี และไม่สอดคล้องกับยุพเรศ เชาววิวิทยา (2556, น. 74) ศึกษาการปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรตำบลในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีประสบการณ์ในการทำงานทั้งหมดเฉลี่ย 15.60 ปี โดยมีประสบการณ์การทำงานด้านส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 13.92 ปี และมีประสบการณ์การทำงานด้านส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 12.54 ปี แสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของจังหวัดพัทลุงมีประสบการณ์ในการทำงานน้อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะส่วนใหญ่เป็นข้าราชการบรรจุใหม่

ภาระงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร พบว่า ร้อยละ 75.0 รับผิดชอบจำนวน 1 ตำบล สอดคล้องกับพระ รัตนทิฆัมพร (2562, น. 94) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรโดยส่วนใหญ่รับผิดชอบจำนวน 1 ตำบล และสอดคล้องกับคุณทีรภัตสร ร้านกันทาพัทธ์ (2560, น. 100) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรโดยส่วนใหญ่ รับผิดชอบจำนวน 1 ตำบล แต่ไม่สอดคล้องกับยุพเรศ เชาววิวิทยา (2556, น. 74) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรโดยส่วนใหญ่ รับผิดชอบจำนวน 2 ตำบล แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยส่วนใหญ่ รับผิดชอบจำนวน 1 ตำบล ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติงานและการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลที่ทั่วถึง โดยระยะทางจากสำนักงานเกษตรอำเภอถึงพื้นที่ตำบลที่รับผิดชอบ (ตำบลที่ไกลที่สุด) เฉลี่ย 16.37 กิโลเมตร ซึ่งไม่สอดคล้องกับพระ รัตนทิฆัมพร (2562, น. 94) พบว่า ระยะทางจากสำนักงานเกษตรอำเภอถึงพื้นที่ที่รับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เฉลี่ย 30.36 กิโลเมตร ไม่สอดคล้องกับคุณทีรภัตสร ร้านกันทาพัทธ์ (2560, น. 100) พบว่า ระยะทางจากสำนักงานเกษตรอำเภอถึงพื้นที่ที่รับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 27.85 กิโลเมตร และไม่สอดคล้องกับยุพเรศ เชาววิวิทยา (2556, น. 74) พบว่า ระยะทางจากสำนักงานเกษตรอำเภอถึงพื้นที่ที่รับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 22.64 กิโลเมตร แสดงให้เห็นว่าระยะทางจากสำนักงานเกษตรอำเภอถึงพื้นที่ตำบลที่รับผิดชอบ (ตำบลที่ไกลที่สุด) ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยส่วนใหญ่มีระยะทางที่ไกลพอสมควร แต่ในจังหวัดพัทลุง ถือได้ว่ามีระยะทางที่ไม่ไกลมากนัก เนื่องด้วยความแตกต่างของบริบทในแต่ละจังหวัด ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดพัทลุงสามารถเดินทางไปปฏิบัติงานได้อย่างสะดวกและส่งผลต่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลอย่างทั่วถึง

การได้รับการอบรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 36.6 ได้รับการอบรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร จำนวน 1 ครั้ง โดยได้รับการอบรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรเฉลี่ย 2.19 ครั้ง สอดคล้องกับอัจฉรา ม่วงสุข (2562, น. 100) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้รับการอบรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรเฉลี่ย 2.72 ครั้ง และสอดคล้องกับพันธจิตต์ สีเหนียง (2557, น. 97) ศึกษาความคิดเห็นของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรต่อระบบส่งเสริมการเกษตร: กรณีศึกษาพื้นที่ภาคกลาง พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมการเกษตรจากกรมส่งเสริมการเกษตรเฉลี่ย 1.74 ครั้ง แสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรเพียงไม่กี่ครั้ง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกรมส่งเสริมการเกษตรและสำนักงานเกษตรจังหวัดไม่ได้มีการจัดกิจกรรมอบรมในเรื่องดังกล่าวมากนัก

2.1.2 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

ผลการวิจัย พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 63.8 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 53.84 ปี สอดคล้องกับดาวฤดี มีชัย (2562, น. 100) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรในตำบลหนองสูงใต้ อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 53.35 ปี สอดคล้องกับศุมาลิน ขวัญแก้ว (2560, น. 89) ศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านในจังหวัดสตูล พบว่า อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 50.44 ปี สอดคล้องกับขวัญใจ เส็งเอี่ยม (2559, น. 100) ศึกษาการปฏิบัติงานและการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน จังหวัดสุรินทร์ พบว่า อกม. ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 46.62 ปี และสอดคล้องกับ อนุวัตร จำปาทอง (2556, น. 98) ศึกษาการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (สบกต.) ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 51.70 ปี แสดงให้เห็นว่าเกษตรกร โดยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และมีอายุที่ค่อนข้างสูง ดังนั้น การส่งเสริมให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนสนับสนุนในการวางแผนพัฒนาการเกษตรจะต้องคำนึงถึงหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ด้วย

เกษตรกร ร้อยละ 35.4 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หรือเทียบเท่า โดยร้อยละ 69.2 มีบทบาทหน้าที่เป็น อกม. ร้อยละ 43.8 เป็นคณะกรรมการบริหาร สบกต. และร้อยละ 32.3 เป็นกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/สารวัตรกำนัน ตามลำดับ สอดคล้องกับศุมาลิน ขวัญแก้ว (2560, น. 89) พบว่า อกม. ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. และมีบทบาทเป็นผู้นำในชุมชน ได้แก่

คณะกรรมการหมู่บ้าน ประธาน/กรรมการกลุ่มต่าง ๆ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/สารวัตรกำนัน สอดคล้องกับขวัญใจ เล็งเอี่ยม (2559, น. 100) พบว่า อกม. ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และมีบทบาทเป็นผู้นำในชุมชน ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน ประธาน/กรรมการกลุ่มต่าง ๆ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/สารวัตรกำนัน เป็นต้น และสอดคล้องกับ อนุวัตร จำปาทอง (2556, น. 98) พบว่า คณะกรรมการบริหาร สบกด. ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และมีบทบาทเป็นกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แต่ไม่สอดคล้องกับดาวฤดี มีชัย (2562, น. 100) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 35.5 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาและไม่มีตำแหน่งหน้าที่ทางสังคม และไม่สอดคล้องกับสุภาวดี บัวชุม (2562, น. 79) ศึกษาการผลิตข้าวคุณภาพตามระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ในจังหวัดพัทลุง พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาและไม่มีตำแหน่งหน้าที่ทางสังคม แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรโดยส่วนใหญ่จบการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษาเป็นต้นไป และเกษตรกรที่มีบทบาทหน้าที่เป็น อกม. หรือเป็นคณะกรรมการบริหาร สบกด. มีระดับการศึกษาที่สูงกว่าเกษตรกรทั่วไป และโดยส่วนใหญ่มีบทบาทหน้าที่เป็นผู้นำในชุมชน ดังนั้น การส่งเสริมให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนสนับสนุนในการวางแผนพัฒนาการเกษตร จะต้องคำนึงถึงความรู้ และบทบาทของเกษตรกรด้วย

จากผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรมีสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลที่แตกต่างกันทั้งเพศ อายุ และ ระดับการศึกษา ดังนั้น เพื่อให้การวางแผนพัฒนาการเกษตรมีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรจะต้องมีความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้แก่เกษตรกร และเปิดโอกาสให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

2.2 ความรู้และแหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

2.2.1 ความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความรู้เกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาการเกษตรอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับพชระ รัตนทิฆัมพร (2562, น. 95) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความรู้ในขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรและเนื้อหาเล่มแผนพัฒนาการเกษตรอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับเรวัต แก้วเลิศตระกูล (2562, น. 74) ศึกษาการปฏิบัติในระบบการส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ (MRCF System) ของนักส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า นักส่งเสริมการเกษตรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับคุณทิวาภัสสร รันกันทาพัทธ์ (2560, น. 100)

พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความคิดเห็นต่อความรู้ในระบบส่งเสริมการเกษตรแบบฝึกอบรมและเยี่ยมชม (Training and Visit System) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในขณะที่ประเด็นที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทุกคนตอบได้ถูกต้อง คือ แผนพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ตำบล และอำเภอ เป็นกรอบกำหนดทิศทางการพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ที่สอดคล้องกับศักยภาพของเกษตรกร ฐานทรัพยากร บริบทของพื้นที่และชุมชน แต่ก็ยังมีบางประเด็นที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรตอบผิดมากที่สุด คือ ข้อมูลระดับพื้นที่ที่ใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม (เฉลย : ข้อมูลระดับพื้นที่ที่ใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ และสังคม) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเกิดความสับสน หรือขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในประเด็นดังกล่าว

2.2.2 แหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

แหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรพบว่า ในภาพรวมเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ในระดับปานกลาง โดยได้รับความรู้ประเภทสื่อกิจกรรมมากที่สุด ได้แก่ การฝึกอบรม/ประชุม/สัมมนา การประชุม เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอประจำตำบล (WM) เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับจังหวัด (PW) และเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับอำเภอ (DW) ตามลำดับ รองลงมา คือ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อบุคคล สื่อออนไลน์ และสื่อมวลชน ตามลำดับ สอดคล้องกับพระ รัตนทิฆัมพร (2562, น. 95) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้รับความรู้จากสื่อกลุ่มจากการอบรมมากที่สุด แต่ไม่สอดคล้องกับคุณทีราภัสสร ร้านกันทาพัทธ์ (2560, น. 100) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้รับความรู้จากสื่อออนไลน์ผ่านทางไลน์มากที่สุด และไม่สอดคล้องกับชุตติกาญจน์ คำนา (2557, น. 61) ศึกษาการดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 กรมส่งเสริมการเกษตร พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้รับความรู้จากแหล่งสื่อบุคคลที่เป็นผู้บังคับบัญชามากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะในปัจจุบัน กรมส่งเสริมการเกษตรและสำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุงนิยมใช้สื่อกิจกรรม ทั้งการฝึกอบรม การประชุม และการสัมมนา ในการสร้างการรับรู้ให้กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมากกว่าสื่อชนิดอื่น

2.2.3 ความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ผลการวิจัย พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาการเกษตรอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสุมาลิน ขวัญแก้ว (2560, น. 90) พบว่า ออกม. มีความรู้เกี่ยวกับบทบาทในการเป็นผู้จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้านร่วมกับกรรมการ

หมู่บ้าน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับขวัญใจ เส็งเอี่ยม (2559, น. 102) พบว่า อกม. มีความรู้เกี่ยวกับบทบาทในการเป็นผู้จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้านร่วมกับกรรมการหมู่บ้าน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับอนุวัตร จำปาทอง (2556, น. 99) พบว่า คณะกรรมการบริหาร ศบกด. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ในประเด็นการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในขณะที่ประเด็นที่เกษตรกรทุกคนตอบได้ถูกต้อง คือ แผนพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ตำบล และอำเภอ เป็นเครื่องบอกทิศทางการพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ที่สอดคล้องกับศักยภาพของเกษตรกร ฐานทรัพยากร บริบทของพื้นที่ และชุมชน แต่ก็ยังมีบางประเด็นที่เกษตรกรตอบผิดมากที่สุด คือ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของชุมชน โดยใช้ SWOT Analysis ประกอบด้วย การวิเคราะห์จุดแข็ง และจุดอ่อนของชุมชน (เฉลย : การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของชุมชน โดยใช้ SWOT Analysis ประกอบด้วย การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของชุมชน) ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเกษตรกรมีความเข้าใจคลาดเคลื่อน หรือขาดความรู้ในประเด็นดังกล่าว

2.2.4 แหล่งความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

แหล่งความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตร พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ในระดับปานกลาง โดยได้รับความรู้ประเภทสื่อกิจกรรมมากที่สุด ได้แก่ การฝึกอบรม การประชุม และการสัมมนา ตามลำดับ รองลงมา คือ สื่อบุคคล สื่อออนไลน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อมวลชน ตามลำดับ แต่ไม่สอดคล้องกับสุมาลิน ขวัญแก้ว (2560, น. 89) พบว่า อกม. ได้รับความรู้จากสื่อบุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด ไม่สอดคล้องกับขวัญใจ เส็งเอี่ยม (2559, น. 104) พบว่า อกม. ได้รับความรู้จากสื่อบุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด และไม่สอดคล้องกับอนุวัตร จำปาทอง (2556, น. 99) พบว่า คณะกรรมการบริหาร ศบกด. ได้รับความรู้จากสื่อบุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะในปัจจุบัน การส่งเสริมการเกษตร นิยมใช้สื่อกิจกรรม ทั้งการฝึกอบรม ประชุม และสัมมนา ทำให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้จากสื่อดังกล่าวได้มากกว่าสื่อชนิดอื่น

จากผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่า ทั้งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร มีความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลอยู่ในระดับมาก โดยส่วนใหญ่ได้รับความรู้จากการฝึกอบรม ประชุม และสัมมนา แต่มีบางประเด็นที่ยังขาดความรู้ที่ถูกต้อง หรือเข้าใจคลาดเคลื่อน ดังนั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกรควรได้รับการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง โดยในการพัฒนาความรู้จะต้องคำนึงความสามารถในการเข้าถึงแหล่งความรู้ และความเหมาะสมของแหล่งความรู้ด้วย

2.3 การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลและระดับความคิดเห็นของ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

2.3.1 การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในภาพรวมมีการปฏิบัติตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ร้อยละ 78.8 – 100 สอดคล้องกับอัจฉรา ม่วงสุข (2562, น. 101) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีการปฏิบัติในขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในภาพรวมร้อยละ 83.5 – 100 และสอดคล้องกับยุพรศ เขาวิวิทยา (2556, น. 76 – 77) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีการปฏิบัติงานจริงด้านศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในภาพรวม ร้อยละ 80.8 แสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในขณะที่ขั้นตอนที่มีผู้ปฏิบัติน้อยที่สุด ได้แก่ ขั้นตอนการประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรเพื่อเสนอร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลร่วมกับผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายในเวทีต่าง ๆ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะในปัจจุบันมีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ทำให้กิจกรรมหลายกิจกรรมต้องลดปริมาณการรวมตัวของผู้คนหรือถูกยุติลง ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมนำเสนอร่างแผน ในเวทีต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่ หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวพร้อมกับขั้นตอนอื่น ๆ ของการวางแผนพัฒนาการเกษตร หรือดำเนินการร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ ไปพร้อมกันด้วยแล้ว

2.3.2 ระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับกฤษณ์ทิราภัสสร ร้านกันทาพัทธ์ (2560, น. 104) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความคิดเห็นต่อระบบส่งเสริมการเกษตรแบบฝึกอบรมและเยี่ยมชม (Training and Visit System) ในประเด็นการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรอยู่ในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับพชระ รัตนทิฆัมพร (2562, น. 96) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความคิดเห็นในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด และไม่สอดคล้องกับพนัส คำนันท์ (2559, น. 136) ศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อการอนุวัติระบบส่งเสริมการเกษตรแบบ MRCF ในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรตามระบบ MRCF อยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยส่วนใหญ่เล็งเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของ

ขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โดยเฉพาะขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเป็นขั้นตอนที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความคิดเห็นมากที่สุด ในขณะที่ขั้นตอนที่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ขั้นตอนการประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เพื่อเสนอร่างแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลร่วมกับผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายในเวทีต่าง ๆ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความคิดเห็นว่าเป็นขั้นตอนดังกล่าวเป็นขั้นตอนที่สามารถดำเนินการได้พร้อมกับขั้นตอนอื่น ๆ ของการวางแผนพัฒนาการเกษตร หรือสามารถดำเนินการร่วมกับกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีอยู่ได้

2.4 ระดับการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

2.4.1 ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยขั้นตอนที่เกษตรกรมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ขั้นตอนการเตรียมข้อมูลและทีมงาน ในประเด็นร่วมการจัดเวทีของชุมชน/ตำบล เพื่อจัดเก็บรวบรวมข้อมูล มากที่สุด สอดคล้องกับสมใจ ทองวิเศษ (2556, น. 95) ศึกษาการมีส่วนร่วมการดำเนินงานของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน ในจังหวัดยะลา พบว่า อคม. มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ตำบล อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ตำบลมากที่สุด แต่ไม่สอดคล้องกับ ขวัญใจ เส็งเอี่ยม (2559, น. 102) พบว่า อคม. ในจังหวัดสุรินทร์มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ตำบลอยู่ในระดับมาก โดยมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับหมู่บ้าน/ตำบลมากที่สุด และไม่สอดคล้องกับ ดาวฤดี มีชัย (2562, น. 112) พบว่า เกษตรกรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า เกษตรกร ในจังหวัดพัทลุง โดยส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โดยเฉพาะการเข้าร่วมจัดเวทีการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลซึ่งเป็นประเด็นที่เกษตรกรมีส่วนร่วมมากที่สุด ในขณะที่ขั้นตอนที่เกษตรกรมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเกษตรกรคิดว่าตนเองไม่ได้มีบทบาทหน้าที่โดยตรง หรือไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นตอนดังกล่าว

2.4.2 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยขั้นตอนที่เกษตรกรมีความเห็นด้วยมากที่สุด คือ ขั้นตอนการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา ในประเด็นการจัดทำโครงการต้องสอดคล้องกับความปัญหาและความต้องการของชุมชน/ตำบล มากที่สุด ไม่สอดคล้องกับดาวฤดี มีชัย (2562, น. 111) พบว่า เกษตรกรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ในประเด็นควรมีเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญเป็นผู้นำในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร มากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเกษตรกรในจังหวัดพัทลุงไม่มีความมั่นใจในประสิทธิภาพของโครงการที่บรรจุในแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ซึ่งจะต้องมาจากปัญหาและความต้องการของชุมชน/ตำบล เป็นหลัก

2.5 ปัญหา ข้อเสนอแนะ และความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

2.5.1 ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ขั้นตอนที่มีปัญหามากที่สุด คือ ขั้นตอนการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา ในประเด็นความรู้ด้านการกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา การกำหนดกลยุทธ์ และการจัดทำโครงการ มากที่สุด สอดคล้องกับอัจฉรา ม่วงสุข (2562, น. 98) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีปัญหาลำดับการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการชุมชน ในประเด็นขาดความรู้เรื่องการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ โดยการใช้เทคนิค SWOT มาทำ TOWS เพื่อหากลยุทธ์ มากที่สุด และสอดคล้องกับอดิสรณ์ ลาภพระแก้ว (2557, น. 93) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่สอดคล้องกับพชระ รัตนทิฆัมพร (2562, น. 97) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในประเด็นเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรมีความยุ่งยาก มากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรโดยส่วนใหญ่ของจังหวัดพัทลุงขาดความรู้ด้านการกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา การกำหนดกลยุทธ์ และการจัดทำโครงการในแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ที่จะทำให้แผนพัฒนาการเกษตรมีรายละเอียดและความสอดคล้อง กับปัญหา และความต้องการของเกษตรกร

2.5.2 ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการ

เกษตรระดับตำบล

ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล พบว่า ในภาพรวมมีความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ขั้นตอนที่มีความเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะมากที่สุด คือ ขั้นตอนการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา ในประเด็นเพิ่มทักษะความรู้ด้านการกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา การกำหนดกลยุทธ์ และการจัดทำโครงการ มากที่สุด สอดคล้องกับพระ รัตนทีฆัมพร (2562, น. 97) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีข้อเสนอแนะในขั้นตอนการ กำหนดทิศทาง/เป้าหมายให้ชัดเจนและตรงกับความต้องการของชุมชน และสอดคล้องกับนริศรา มาลัยพงษ์ (2558, น. 62) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา : สำนักงานที่ดินจังหวัดปัตตานี พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนกลยุทธ์ ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดทำแผนพัฒนา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรโดยส่วนใหญ่ของจังหวัดพัทลุง มีปัญหาในด้านการกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา การกำหนดกลยุทธ์ และการจัดทำโครงการ จึงมีความเห็นด้วยในประเด็นเพิ่มทักษะความรู้ด้านการกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา การกำหนดกลยุทธ์ และการจัดทำโครงการ เพื่อที่จะทำให้แผนพัฒนาการเกษตรมีความสอดคล้อง กับปัญหา และความต้องการของเกษตรกรและชุมชนมากที่สุด

2.5.3 ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการ

วางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล พบว่า ในภาพรวมมีความ ต้องการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ขั้นตอนที่มีความต้องการในพัฒนาศักยภาพมากที่สุด คือ ขั้นตอนการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา ในประเด็นเพิ่มความรู้และทักษะการจัดทำรายละเอียดโครงการ มากที่สุด สอดคล้องกับอัจฉรา ม่วงสุข (2562, น. 96) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความต้องการพัฒนาการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการพัฒนาขั้นตอนการสังเคราะห์ข้อมูลและประมวลแผนหมู่บ้านในระดับตำบลมากที่สุด และสอดคล้องกับนริศรา มาลัยพงษ์ (2558, น. 62) พบว่า ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนกลยุทธ์ หากมีมาก แผนพัฒนาจะสมบูรณ์ และสามารถนำไปปฏิบัติได้ จะส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดทำแผนพัฒนาในระดับมาก แต่ไม่สอดคล้องกับพระ รัตนทีฆัมพร (2562, น.95) พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความต้องการในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความต้องการในประเด็นสามารถนำแผนพัฒนาการเกษตร

ไปใช้ได้จริงมากที่สุด และไม่สอดคล้องกับจุฬามาศ นิลพันธ์ (2563, น. 564) ศึกษาความต้องการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในเขตภาคเหนือตอนบน พบว่าเจ้าหน้าที่ที่มีความต้องการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความต้องการพัฒนาด้านทักษะและความรู้ในการปฏิบัติงาน มากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดพัทลุงมีความคิดเห็นว่าการมีศักยภาพในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา โดยเฉพาะความรู้และทักษะในการจัดทำละเอียดโครงการ มีความจำเป็นและมีความสำคัญมากที่สุด ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ของการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

สำหรับข้อเสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ซึ่งได้มีการนำปัญหา ข้อเสนอแนะ และความต้องการมาพิจารณาจัดทำข้อเสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพ โดยมีข้อเสนอแนวทาง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านกระบวนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โดยการทบทวนและปรับปรุงกระบวนการที่เหมาะสม มีการกำหนดแผนโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม ด้านบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีการพัฒนาตนเองและได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง การประสานงานและบูรณาการงานแบบมีส่วนร่วม และมีทีมงานวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ชัดเจน ด้านการได้รับการสนับสนุน โดยจัดทำสื่อ/คู่มือที่แสดงถึงขั้นตอนและวิธีการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่เข้าใจง่าย มีงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์สนับสนุนการปฏิบัติงาน และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนพัฒนาการเกษตรมีลักษณะที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของเกษตรกรและชุมชน กำหนดรูปแบบแผนพัฒนาการเกษตรที่ชัดเจนและกรอบระยะเวลาการจัดส่งแผนพัฒนาการเกษตรที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร มีความคิดเห็นที่ข้อเสนอแนวทางทั้ง 4 ด้านข้างต้นจะสามารถทำให้การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของจังหวัดพัทลุงมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปใช้แก้ไขปัญหาของเกษตรกรได้ตรงกับความต้องการและศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

3. ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในจังหวัดพัทลุง เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ มีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

1) จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรได้รับความรู้จากการฝึกอบรม ประชุม และสัมมนา มากที่สุด ดังนั้น เกษตรกรควรเข้าถึงแหล่งความรู้ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสื่อออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ เฟสบุ๊ก ไลน์ เป็นต้น ซึ่งเป็นช่องทางที่สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ในสิ่งที่สนใจได้อย่างรวดเร็ว และทุกคนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างเท่าเทียมกัน

2) จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น เกษตรกรควรตระหนักถึงบทบาทของตนเองให้มากยิ่งขึ้น เห็นถึงความสำคัญของแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล และมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลทุกขั้นตอนสำคัญ

3.1.2 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

1) จากผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรได้รับความรู้จากการฝึกอบรม ประชุม และสัมมนา มากที่สุด และมีความต้องการพัฒนาศักยภาพในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในระดับมาก ดังนั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรพัฒนาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและเข้าถึงแหล่งความรู้ให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะสื่อออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ และแอปพลิเคชัน/ระบบเรียนรู้ E-learning/E-book เป็นต้น ซึ่งเป็นช่องทางที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย สะดวก และสามารถเรียนรู้ในประเด็นที่ต้องการศึกษาเพิ่มเติมได้อย่างรวดเร็ว

2) จากผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ไม่สามารถวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรร่วมกับทีมงานของอำเภอและจังหวัด วางแผนและกำหนดวิธีการปฏิบัติงานที่ครอบคลุมทุกกระบวนการ ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน บูรณาการงานแบบมีส่วนร่วมกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีการบูรณาการแผนงาน/โครงการ และงบประมาณกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มากยิ่งขึ้น และจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของเกษตรกรและชุมชนรวมทั้ง นำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่อย่างจริงจัง

3) จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลอยู่ในระดับปานกลาง และเกษตรกรบางส่วนไม่เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการเกษตร ดังนั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ให้กับเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรรู้จักบทบาทของตนเองมากขึ้น และเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการเกษตรระดับตำบล รวมทั้งเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลทุกขั้นตอน

3.1.3 ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานเกษตรจังหวัดและอำเภอ

1) จากผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรโดยส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรเพียงไม่กี่ครั้ง มีปัญหา ข้อเสนอแนะ และความต้องการพัฒนาศักยภาพในประเด็นความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น สำนักงานเกษตรจังหวัดและอำเภอ ควรมีการพัฒนาความรู้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดหลักสูตรเพิ่มความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการ หรือถ่ายทอดองค์ความรู้จากผู้ที่มีความรู้โดยตรง เพื่อให้มีความรู้ที่ถูกต้อง และสามารถวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) จากผลการวิจัยพบว่า การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในบางขั้นตอน ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ ดังนั้น สำนักงานเกษตรจังหวัดและอำเภอ ควรมีการทบทวนและปรับปรุงกระบวนการ กำหนดวิธีการปฏิบัติงานที่ครอบคลุมทุกกระบวนการ รวมทั้งบูรณาการแผนงาน/โครงการ และงบประมาณกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น และมีการติดตาม ประเมินผล เพื่อให้สามารถทราบถึงประสิทธิภาพในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

3) จากผลการวิจัยพบว่า ไม่มีการสร้างทีมงานวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ชัดเจน ดังนั้น สำนักงานเกษตรจังหวัดและอำเภอ ควรมีการสร้างทีมงานวางแผนพัฒนาการเกษตรที่ชัดเจน ตั้งแต่ระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด โดยประกอบด้วยผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ครอบคลุมทุกด้าน เพื่อสร้างความเชื่อมั่น รวมทั้งมีผู้แทนเกษตรกร องค์กรเกษตรกร/เครือข่ายร่วมเป็นทีมงาน เพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการเกษตรที่มีประสิทธิภาพ

3.1.4 ข้อเสนอแนะต่อกรมส่งเสริมการเกษตร

1) จากผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยส่วนใหญ่ได้รับการฝึกอบรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรเพียงไม่กี่ครั้ง มีปัญหา ข้อเสนอแนะ และความต้องการพัฒนาศักยภาพในประเด็นความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น กรมส่งเสริมการเกษตร ควรมีการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาระบบการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

2) จากผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีปัญหาในขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรที่มีความยุ่งยากหลายขั้นตอน รูปแบบและรายละเอียดของเล่มแผนพัฒนาการเกษตรไม่ชัดเจน และต้องการได้รับการสนับสนุนด้านสื่อ/คู่มือ งบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ ดังนั้น กรมส่งเสริมการเกษตร ควรลดขั้นตอนหรือเนื้อหาในเล่มแผนพัฒนาการเกษตรให้น้อยลงเท่าที่จำเป็น โดยจัดทำสื่อ/คู่มือที่แสดงถึงขั้นตอนที่สามารถนำไปปฏิบัติงานได้ง่ายและถูกต้อง จัดทำรูปแบบแผนพัฒนาการเกษตรที่ชัดเจนเพื่อให้การวางแผนพัฒนาการเกษตรทุกระดับเป็นไปในแนวทางเดียวกัน รวมทั้ง สนับสนุนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติงาน

3) จากผลการวิจัยพบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีภาระและปริมาณงานที่มากเกินไป รวมทั้งความเร่งด่วนของระยะเวลาการจัดส่งแผนพัฒนาการเกษตร ทำให้แผนพัฒนาการเกษตรที่จัดทำขึ้นไม่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น กรมส่งเสริมการเกษตร ควรมีการวางแผนกำลังคนที่ชัดเจนหรือจัดสรรคนเพิ่มเติมที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ และควรกำหนดระยะเวลาการจัดส่งแผนพัฒนาการเกษตรที่ไม่เร่งด่วนจนเกินไป

3.1.5 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

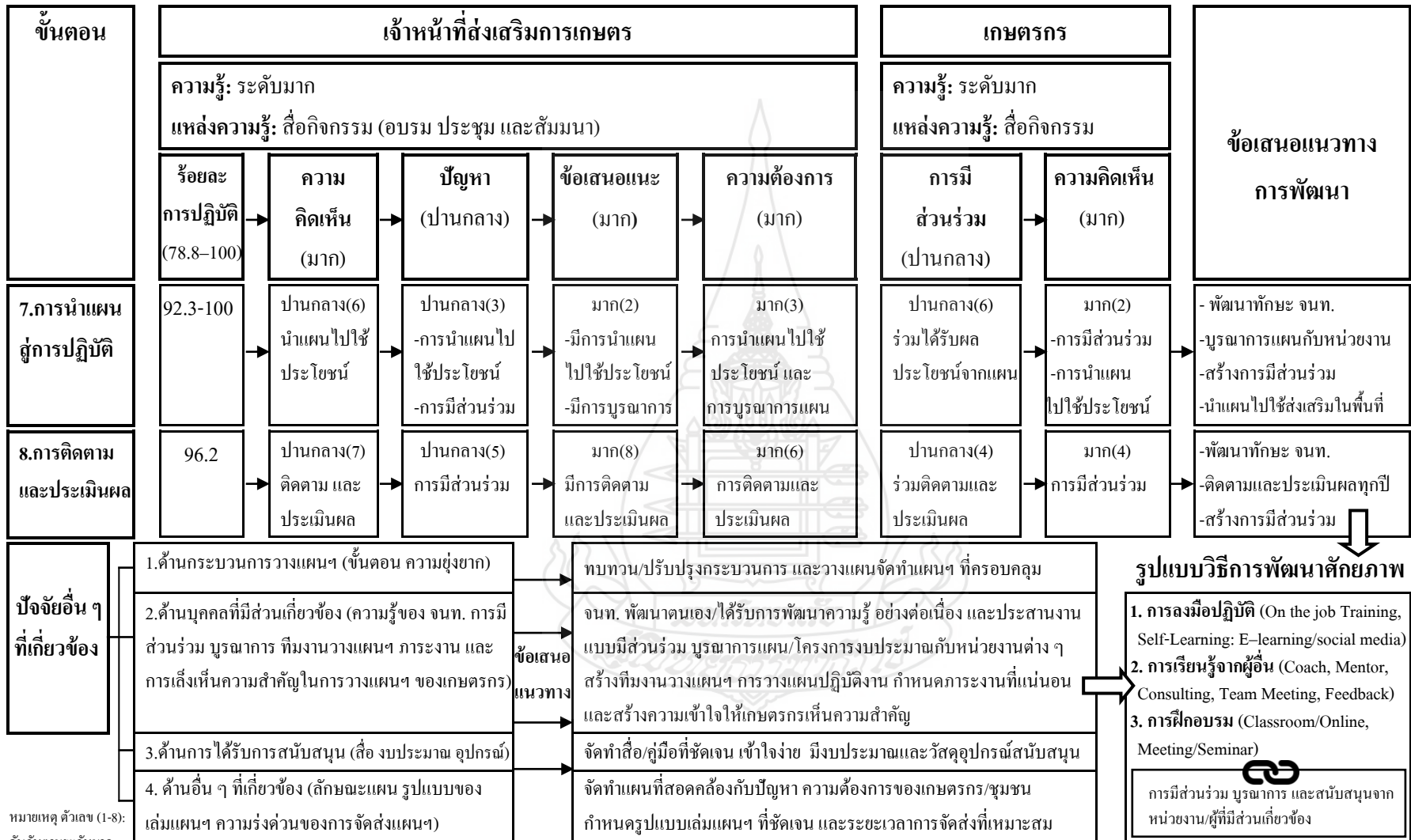
จากผลการวิจัยพบว่า จากผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลกับหน่วยงานต่าง ๆ ยังมีน้อยและไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามามีส่วนร่วมให้ครอบคลุมทุกกระบวนการ เพื่อให้แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล มีความสมบูรณ์ และสามารถบูรณาการแผนงาน/โครงการ และงบประมาณกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นและจัดทำข้อเสนอแนะทางในการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในจังหวัดพัทลุง ตามกระบวนการขั้นตอนของการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล แสดงดังภาพที่ 5.8

ขั้นตอน	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร					เกษตรกร		ข้อเสนอแนะทาง การพัฒนา
	ร้อยละ การปฏิบัติ (78.8-100)	ความคิดเห็น (มาก)	ปัญหา (ปานกลาง)	ข้อเสนอแนะ (มาก)	ความต้องการ (มาก)	การมีส่วนร่วม (ปานกลาง)	ความคิดเห็น (มาก)	
1.การเตรียม ข้อมูลและ ทีมงาน	86.5-100	มาก(3) -รวบรวมข้อมูล มือสอง -สร้างทีมงาน	ปานกลาง(4) -ความรู้ -การมีส่วนร่วม	มาก(4) -เพิ่มความรู้ -มีส่วนร่วม	มาก(5) -การเก็บข้อมูลมือสอง -การจัดเวทีชุมชน	มาก(1) -ร่วมเวทีชุมชน -ร่วมนำเสนอข้อมูล	มาก(3) เปิดโอกาส ให้เกษตรกร มีส่วนร่วม	- วางแผนและพัฒนาความรู้ จนท. ด้านการเก็บข้อมูล - สร้างการมีส่วนร่วม - สร้างทีมงานของอำเภอ
2.การวิเคราะห์ /สังเคราะห์ ข้อมูล	100	มาก(1) การวิเคราะห์ SWOT และ จัดทำ TOWS Matrix	ปานกลาง(2) -ความรู้ -การมีส่วนร่วม	มาก(2) -เพิ่มความรู้ -มีส่วนร่วม	มาก(2) -การวิเคราะห์ปัญหา และความต้องการ -การสังเคราะห์ กลยุทธ์	ปานกลาง(2) -ร่วมวิเคราะห์ปัญหา และความต้องการ -ร่วมสังเคราะห์ข้อมูล	มาก(6) -ผู้จัดทำแผนควรมี ความรู้ที่เกี่ยวข้อง -เปิดโอกาสให้ เกษตรกรมี ส่วนร่วม	- พัฒนาความรู้ จนท. ด้านการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการ และการ สังเคราะห์กลยุทธ์ - สร้างการมีส่วนร่วม
3.การกำหนด ทิศทาง/ เป้าหมาย การพัฒนา	80.8-98.1	ปานกลาง(5) กำหนดทิศทาง /แนวทางการ พัฒนาเกษตรกร /องค์กร/พื้นที่	ปานกลาง(1) -ความรู้ -รายละเอียด การกำหนด ทิศทาง/แนวทาง	มาก(1) -เพิ่มความรู้ -โครงการสอดคล้อง กับปัญหา และ ความต้องการ	มาก(1) -การจัดทำโครงการ -การกำหนดเป้าหมาย และกำหนดกลยุทธ์	ปานกลาง(3) -ร่วมเวทีนำเสนอ แนวทางพัฒนา และกำหนด โครงการ	มาก(1) -ความสอดคล้อง กับปัญหา และ ความต้องการ -การมีส่วนร่วม	- พัฒนาความรู้ จนท. ด้านการจัดทำโครงการ กำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์ - สร้างการมีส่วนร่วมและ บูรณาการ

ขั้นตอน	เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร					เกษตรกร		ข้อเสนอแนวทาง การพัฒนา
	ความรู้: ระดับมาก แหล่งความรู้: สื่อกิจกรรม (อบรม ประชุม และสัมมนา)					ความรู้: ระดับมาก แหล่งความรู้: สื่อกิจกรรม (อบรม ประชุม และสัมมนา)		
	ร้อยละ การปฏิบัติ (78.8-100)	ความ คิดเห็น (มาก)	ปัญหา (ปานกลาง)	ข้อเสนอแนะ (มาก)	ความต้องการ (มาก)	การมี ส่วนร่วม (ปานกลาง)	ความคิดเห็น (มาก)	
4.การจัดทำ ยกร่างแผนฯ	96.2	มาก(2) จัดทำยกร่าง แผน	ปานกลาง(4) ความครบถ้วน ของข้อมูล	มาก(4) มีข้อมูลที่ผ่าน การวิเคราะห์/ สังเคราะห์ ครบถ้วน	มาก(8) ทักษะการเรียบเรียง เนื้อหาของข้อมูล	ปานกลาง(4) ร่วมจัดทำยกร่าง แผน	มาก(5) ผู้จัดทำแผน ควรมีทักษะ ที่เกี่ยวข้อง	พัฒนาทักษะ จนท. ด้านการเรียบเรียงเนื้อหาของ ข้อมูล
5.การประชาสัมพันธ์แผนฯ	78.8	ปานกลาง(8) เสนอร่างแผน ในเวทีต่าง ๆ ร่วมกับผู้แทน เกษตรกร	น้อย(8) การมีส่วนร่วม เสนอความ คิดเห็นของผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้อง	มาก(6) -มีส่วนร่วม -เพิ่มความรู้	มาก(4) ทักษะการนำเสนอ ข้อมูล และการจัดทำ รูปแบบนำเสนอ ข้อมูล	ปานกลาง(7) -ร่วมแสดงความ คิดเห็นต่อร่างแผน -ประชาสัมพันธ์ ให้ผู้อื่นเข้าร่วม	มาก(7) เปิดโอกาสให้ เกษตรกรมี ส่วนร่วม	- สร้างการมีส่วนร่วมและ การบูรณาการ - พัฒนาทักษะ จนท. ด้านการนำเสนอและจัดทำ รูปแบบนำเสนอข้อมูล
6.การปรับปรุง และจัดทำแผนฯ ฉบับสมบูรณ์	98.1	มาก(4) ปรับปรุงและ จัดทำแผน ฉบับสมบูรณ์	น้อย(7) -ความครบถ้วน ของเล่มแผน -การมีส่วนร่วม	มาก(5) -มีเนื้อหา ครบถ้วน -มีส่วนร่วม	มาก(6) -ทักษะการสรุป ประเด็น -ทักษะคอมพิวเตอร์	ปานกลาง(6) ร่วมปรับปรุงและ จัดทำแผนฉบับ สมบูรณ์	มาก(7) ผู้จัดทำแผน ควรมีทักษะ ที่เกี่ยวข้อง	- พัฒนาความรู้ จนท. ด้านการสรุปประเด็น และด้านคอมพิวเตอร์ - สร้างการมีส่วนร่วม

หมายเหตุ ตัวเลข (1-8):
อันดับตามระดับมาก
ปานกลาง น้อย

ภาพที่ 5.8 ข้อเสนอแนวทางในการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในจังหวัดพัทลุง

การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลนั้น ถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลเกิดประสิทธิภาพ โดยการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลจะประสบความสำเร็จได้นั้น นอกจากจะต้องมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีความเชี่ยวชาญแล้ว จำเป็นต้องมีเกษตรกรในพื้นที่ร่วมดำเนินการในทุกขั้นตอนของการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานและบูรณาการงานแบบมีส่วนร่วมร่วมกับเกษตรกรในพื้นที่ ผู้นำชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และหน่วยงานจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ จึงจะทำให้การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลประสบความสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ และสามารถนำไปใช้แก้ไขปัญหาของเกษตรกร/ชุมชน อันจะส่งผลให้เกษตรกร/ชุมชนในพื้นที่ได้รับผลประโยชน์และเกิดการพัฒนานำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพของตนเองให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาภารกิจความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ว่ามีหน้าที่ความรับผิดชอบด้านใดบ้าง เพื่อนำมาใช้วางแผนการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ในด้านที่เกี่ยวข้อง วางแผนอัตรากำลังคนและจัดสรรภาระงานให้เหมาะสม

3.2.2 ควรมีศึกษาการมีส่วนร่วมของหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เนื่องจากในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล นอกจากจะต้องมีส่วนร่วมของเกษตรกรในพื้นที่ ผู้นำ และชุมชน แล้ว จำเป็นต้องมีการบูรณาการงานแบบมีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน จึงจะทำให้แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.2.3 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ในพื้นที่จังหวัดอื่น ๆ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดแนวทางพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของจังหวัดพัทลุง

3.2.4 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลที่มีประสิทธิภาพต่อไป

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยศรีนครัยธรรมราชภัฏ

ศรีนครัยธรรมราชภัฏ

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2565). แนวทางการขับเคลื่อนงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร *Next step*. กรมส่งเสริมการเกษตร. (2565). แนวทางการพัฒนาบุคลากร. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <https://ssnet.doae.go.th/wp-content/uploads/2022/04/การพัฒนาบุคลากร.pdf>
- _____ . (2562). แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล ปี 2562.
- _____ . (2559). การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรตำบล. วารสารวิชาการกรมส่งเสริมการเกษตร, 3 – 6.
- _____ . (2557). หน้าที่ความรับผิดชอบแต่ละตำแหน่ง ตามโครงสร้างการแบ่งงานภายในของส่วนราชการ กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2557. [ออนไลน์]. สืบค้นจาก <http://www.person.doae.go.th>
- _____ . (2556). คู่มือปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรการวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการเกษตร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- บุญชรี คำชาย (2544). พฤติกรรมกับการพัฒนาตน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- กฤษณ์ราภัตสร ร้านกันทาพัทธ์. (2560). การปฏิบัติงานตามระบบฝึกอบรมและเขียนเขียนของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดอุดรธานี (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ขวัญใจ เส็งเอี่ยม. (2559). การปฏิบัติงานและการส่งเสริมบทบาทของอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านจังหวัดสุรินทร์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- จินดา ขลิบทอง. (2561). แนวคิดสร้างสรรค์ในการบริหารและการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารและการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร (หน่วยที่ 8, น. 50 – 56). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- จุฑามาศ นิลพันธ์. (2563). ความต้องการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในเขตภาคเหนือตอนบน. วารสารวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 58(2), 560 – 569

- เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ. (2553). วิธีการส่งเสริมการเกษตร. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร* (หน่วยที่ 8 น. 8 – 13). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชุตติกาญจน์ คำนา. (2557). การดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่ของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรเขตที่ 6 กรมส่งเสริมการเกษตร (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ดาวฤดี มีชัย. (2562). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรในตำบลหนองสูงใต้ อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ทวี เสรหมัญ. (2550). ความคิดเห็นของอาจารย์มหาวิทยาลัยเกี่ยวกับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- นาตญา พแดนนอก (2551). ผลการใช้แผนปฏิบัติการจากเทคนิคเอไอซีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการออกกำลังกาย (วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- นริศรา มาลัยพงษ์. (2558). ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา: สำนักงานที่ดินจังหวัดปัตตานี (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสยาม, กรุงเทพฯ.
- นฤมล ต้นธสุรเศรษฐ์. (2544). การเรียนรู้ของผู้เรียนการศึกษานอกระบบ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒน์เศรษฐ์. (2544). แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนสร้างเด็กมิได้สร้างเพื่อใคร. *วารสารวิชาการ*, 4(12), 28.
- บุญเทียน แก้วมงคล (2552). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมการออกกำลังกายบ้านห้วยเกียง ตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ (การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ. (2554). การวิจัยการมีส่วนร่วมทางการส่งเสริมการเกษตร. ใน *ประมวลสารະชຸດວິຊາການວິຊາຍໄພ່ອຳນວຍການສົ່ງເສີມການເກຍຕຣ* (หน่วยที่ 9, น. 294).
 นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2547). การวิจัยการมีส่วนร่วมทางการส่งเสริมการเกษตร. ใน *ประมวลสารະชຸດວິຊາການວິຊາຍໄພ່ອຳນວຍການສົ່ງເສີມການເກຍຕຣ* (หน่วยที่ 9, น. 299 – 315).
 นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ปิยฉัตร แก่นจันทร์ (2548). *ความคิดเห็นเกี่ยวกับระเบียบและวิธีปฏิบัติในการผลิตปลาสวยงามตามมาตรฐานการจัดการฟาร์มเพาะเลี้ยงปลาสวยงาม เพื่อการส่งออกของเกษตรกร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- พระ รัตนทีฆมพร. (2562). *แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จังหวัดสุราษฎร์ธานี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- พนัส คำนันท์. (2559). *ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อการอนุมัติระบบส่งเสริมการเกษตรแบบ MRCF ในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- พันธ์จิตต์ สีเหนียง. (2557). *ความคิดเห็นของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรต่อระบบส่งเสริมการเกษตร: กรณีศึกษาพื้นที่ภาคกลาง*. Veridian E-Journal, 7(3), 601.
 สืบค้นจาก <https://www.tci-thaijo.org>
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์. (2556). *แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร* ใน *ประมวลสารະชຸດວິຊາການສົ່ງເສີມການເກຍຕຣພຳນວຍການສົ່ງເສີມການເກຍຕຣ* (หน่วยที่ 4, น. 4 – 47).
 นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ และสุรพล เศรษฐบุตร. (2553). *แนวคิดและหลักการส่งเสริมการเกษตร* ใน *ประมวลสารະชຸດວິຊາການສົ່ງເສີມການເກຍຕຣພຳນວຍການສົ່ງເສີມການເກຍຕຣ* (หน่วยที่ 3, น. 3 – 11).
 นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ไพบูรณ์ คะเซนทรพรรค. (2557). *การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยเชิงปริมาณ*. ใน *ประมวลสารະชຸດວິຊາ ວິທຍານິພົນຊັ້ນ 2*. (หน่วยที่ 6). นนทบุรี :
 สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- กรณี ต่างวิวัฒน์. (2554). แนวความคิดและหลักการเกี่ยวกับความรู้และการจัดการความรู้.
ใน เอกสารการสอนชุดวิชาระบบสารสนเทศและการวิจัยทางการเกษตร
(หน่วยที่ 1, น. 1 – 8). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
ยุพเรศ เชาว์วิทยา. (2556). การปฏิบัติงานตามระบบส่งเสริมการเกษตรของเกษตรกรตำบล
ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 เฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคล เฉลิมพระ
ชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- เรวัต แก้วเลิศตระกูล. (2562). การปฏิบัติในระบบการส่งเสริมการเกษตรมิติใหม่
(MRCF System) ของนักส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญา
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.
- วารสารณ์ แต่งผล. (2554). การศึกษาแนวทางการดำเนินงานพัฒนาบุคลากรในด้านเทคโนโลยี
สารสนเทศของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองแม่สอด อำเภอแม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญา
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2545). ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ: เสมอธรรม.
- วรรณธิดา เบญจกุล. (2556). การผลิตยางพาราและความต้องการการส่งเสริมการเกษตรของ
เกษตรกร ในอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตร
มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ศุมาลิน ขวัญแก้ว. (2560). การปฏิบัติงานตามบทบาทของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้านในจังหวัดสตูล
(วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- สมชาติ กิจขรรจง และอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง. (2550). เทคนิคการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากร
อย่างมีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- สมศักดิ์ สุขวงศ์. (2532). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของผู้นำเยาวชนในชุมชน
คลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สมใจ ทองวิเศษ. (2556). การมีส่วนร่วมการดำเนินงานของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน
ในจังหวัดยะลา (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.

- สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง. (2565). ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตร กลุ่ม ศูนย์ และสถาบันเกษตรกร จังหวัดพัทลุง ปี 2565. พัทลุง: สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง.
- _____ (2564). แผนพัฒนาการเกษตร พ.ศ. 2561 – 2565 (ฉบับทบทวนปี 2564). พัทลุง: สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง.
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพัทลุง. (2565). แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดพัทลุง พ.ศ. 2566 – 2570. พัทลุง: สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพัทลุง.
- สุมาลี ผลรัตน์ไพบูลย์.(2562). การจัดการโซ่อุปทานผักเหมียงเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอาหารของจังหวัดภูเก็ต (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา, นนทบุรี.
- สุภาวดี บัวชุม. (2562). การผลิตข้าวคุณภาพตามระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ในจังหวัดพัทลุง (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา, นนทบุรี.
- ศิริวรรณ หวังดี. (2561). การพัฒนาศักยภาพนักส่งเสริมการเกษตร [ออนไลน์]. สืบค้นจาก http://www.edoae.doae.go.th/rw_1-2562_1.pdf
- อดิสรณ์ ลาภพระแก้ว. (2557). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดแม่ฮ่องสอน (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- อนุวัตร จำปาทอง. (2556). การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา, นนทบุรี.
- อัจฉรา ม่วงสุข. (2562). แนวทางการพัฒนาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในจังหวัดนครสวรรค์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา, นนทบุรี.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนคร

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

แบบสอบถามเลขที่.....

วันที่ตอบแบบสอบถาม.....

แบบสอบถามสำหรับการวิจัยสำหรับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

เรื่อง

การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตร
ระดับตำบลในจังหวัดพัทลุง

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในจังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต คำตอบในแบบสอบถามนี้จะนำไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่มีเงื่อนไขผูกพันอื่นและไม่ทำให้เกิดผลเสียหายกับเจ้าหน้าที่ใด ๆ จึงขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร กรุณาตอบคำถามทุกข้อ ตามความเป็นจริงและตามความคิดเห็นของท่าน

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเกษตรกร

ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ตอนที่ 3 การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลและระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ตอนที่ 5 ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

3. ให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมายถูก ลงในช่อง หน้าข้อความที่ต้องการ และเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้

4. ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ที่กรุณาตอบแบบสอบถาม และให้ความร่วมมืออย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ตอนที่ 2.1 ความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

คำชี้แจง: ผู้ตอบแบบสอบถามอ่านคำถาม แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องถูก หรือ ช่องผิด ที่ตรงกับความรู้ของท่านเกี่ยวกับการแผนพัฒนาการเกษตร

ความรู้เกี่ยวกับการแผนพัฒนาการเกษตร	ถูก	ผิด
1. แผนพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ตำบล และอำเภอ เป็นกรอบกำหนดทิศทางการพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ที่สอดคล้องกับศักยภาพของเกษตรกร ฐานทรัพยากร บริบทของพื้นที่ และชุมชน	✓	
2. แผนพัฒนาการเกษตร เป็นกรอบในการจัดทำโครงการและงบประมาณประจำปี เสนอขอรับการสนับสนุนจากแหล่งงบประมาณต่าง ๆ	✓	
3. ข้อมูลระดับพื้นที่ ที่ใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม		✓
4. ข้อมูลด้านกายภาพ ประกอบด้วย พันธุ์พืช/พันธุ์สัตว์เศรษฐกิจ/พื้นที่เพาะปลูก/การผลิต/เทคโนโลยีการผลิต		✓
5. ขนาดพื้นที่ถือครอง/สิทธิ์ในที่ดินทำกิน/แรงงาน/รายรับ-รายจ่าย/การตลาด/กองทุนหมู่บ้าน/หนี้สิน เป็นข้อมูลด้านเศรษฐกิจ	✓	
6. การจัดเก็บข้อมูลมือสอง เป็นการรวบรวมข้อมูลที่มีอยู่ในแหล่งต่าง ๆ เช่น แผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนชุมชน แผนท้องถิ่น แผนพัฒนากลุ่ม/องค์กร ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร และข้อมูลเชิงพื้นที่ในรูปแบบแผนที่ เป็นต้น	✓	
7. อาสาสมัครเกษตร เกษตรกรต้นแบบ คณะกรรมการเครือข่ายต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกด.) คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เป็นต้น เป็นผู้มีส่วนให้ข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	✓	
8. เทคนิค เครื่องมือและวิธีการ ที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร เช่น การสังเกตเชิงประจักษ์ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ การจัดเวที การสนทนากลุ่ม เป็นต้น	✓	
9. ข้อมูลที่นำมาใช้ในการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร คือข้อมูลกายภาพเป็นหลัก		✓

ความรู้เกี่ยวกับการแผนพัฒนาการเกษตร	ถูก	ผิด
10. ข้อมูลจากนโยบายระดับบน เช่น แผนพัฒนาจังหวัด ยุทธศาสตร์ชาติ ไม่จำเป็นต้องนำมาใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร		✓
11. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกชุมชนในแผนพัฒนาการเกษตร โดยใช้ SWOT Analysis ประกอบด้วย จุดแข็ง (Strength: S) และ โอกาส (Opportunity: O)		✓
12. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในชุมชนในแผนพัฒนาการเกษตร โดยใช้ SWOT Analysis ประกอบด้วย โอกาส (Opportunity: O) และ อุปสรรค (Threat: T)		✓
13. การจัดทำ TOWS Matrix เพื่อสร้างกลยุทธ์ในแผนพัฒนาการเกษตร กลยุทธ์ WT เป็นการวิเคราะห์กลยุทธ์เชิงป้องกัน		✓
14. การประเมินผลการนำแผนพัฒนาการเกษตรไปใช้ประโยชน์ จะทำให้ทราบถึง การได้รับสนับสนุนงบประมาณ และผลสำเร็จของโครงการ	✓	
15. กรมส่งเสริมการเกษตร กำหนดให้สำนักงานเกษตรอำเภอ จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล ระยะ 3 ปี และทบทวนแผนทุกปี		✓

ตอนที่ 2.2 แหล่งความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการได้รับความรู้เกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล เรียงลำดับตามเกณฑ์ต่อไปนี้

- 1 = ได้รับความรู้น้อยที่สุด   2 = ได้รับความรู้น้อย   3 = ได้รับความรู้ปานกลาง
4 = ได้รับความรู้มาก   5 = ได้รับความรู้มากที่สุด

แหล่งความรู้	ระดับการได้รับความรู้				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1. สื่อบุคคล					
1.1 ผู้บังคับบัญชา ได้แก่ เกษตรอำเภอ และ เกษตรจังหวัด					
1.2 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสำนักงาน เกษตรอำเภอที่สังกัดอยู่					
1.3 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสำนักงาน เกษตรจังหวัด/อำเภออื่น ๆ					

แหล่งความรู้	ระดับการได้รับความรู้				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1.4 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนกลาง (ระดับเขต/กรม)					
1.5 เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐอื่นๆ รวมถึง หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					
1.6 เจ้าหน้าที่หน่วยงานของเอกชน					
1.7 เกษตรกร/เกษตรกรต้นแบบ/ผู้นำท้องถิ่น					
2. สื่อกิจกรรม					
2.1 การประชุมเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตร อำเภอประจำสัปดาห์ (WM)					
2.2 เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับจังหวัด (PW)					
2.3 เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับอำเภอ (DW)					
2.4 การฝึกอบรม/ประชุม/สัมมนา					
3. สื่อสิ่งพิมพ์					
3.1 หนังสือ/คู่มือ					
3.2 วารสาร					
3.3 เอกสารแผ่นพับ					
4. สื่อออนไลน์					
4.1 เว็บไซต์ (Website)					
4.2 เฟซบุ๊ก (Facebook)					
4.3 ไลน์ (Line)					
4.4 แอปพลิเคชัน/ระบบเรียนรู้ เช่น E-learning E-book เป็นต้น					
5. สื่อมวลชน					
5.1 โทรทัศน์					
5.2 วิทยุกระจายเสียง					

ตอนที่ 3 การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลและระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องการปฏิบัติตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของท่าน และระดับความคิดเห็นของท่านที่มีต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน เรียงลำดับตามเกณฑ์ต่อไปนี้

1 = ความคิดเห็นน้อยที่สุด   2 = ความคิดเห็นน้อย   3 = ความคิดเห็นปานกลาง   4 = ความคิดเห็นมาก   5 = ความคิดเห็นมากที่สุด

ประเด็น	การปฏิบัติ		ระดับความคิดเห็นต่อขั้นตอน				
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1. การเตรียมข้อมูลและทีมงาน							
1.1 สร้างทีมงานอำเภอ							
1) สร้างทีมงานอำเภอ เพื่อจัดทำแผนพัฒนาฯ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานตำบลทุกตำบล และเกษตรอำเภอเป็นหัวหน้าทีม							
2) วางแผนการจัดทำแผนพัฒนาฯ							
1.2 รวบรวม/จัดเก็บข้อมูล							
1) รวบรวมข้อมูลมือสองที่มีอยู่ จากแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน แผนท้องถิ่น ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร หรือข้อมูลเชิงพื้นที่							
2) จัดเก็บข้อมูล จากการสอบถาม สัมภาษณ์ จัดเวที หรือสนทนากลุ่ม โดยผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่าย ได้แก่ ผู้นำ อคม. เกษตรกรต้นแบบ คณะกรรมการ ศบกด. ศพก.หรือองค์กรเกษตรกรร่วมจัดเก็บและนำเสนอข้อมูล							

ประเด็น	การปฏิบัติ		ระดับความคิดเห็นต่อขั้นตอน				
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
3) จัดเก็บข้อมูล ด้านนโยบาย ยุทธศาสตร์ ทิศทางการพัฒนาของจังหวัด กลุ่มจังหวัด หรือนโยบายอื่น ๆ โดยทีมงานจังหวัด สนับสนุนข้อมูล							
2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล							
2.1 วิเคราะห์ข้อมูล สถานการณ์การเกษตร ปัญหา ความต้องการ และ ศักยภาพของอำเภอ/ตำบล โดยใช้ SWOT หรือเครื่องมืออื่น ๆ							
2.2 สังเคราะห์ข้อมูล จาก SWOT มาจัดทำ TOWS Matrix วิเคราะห์จาก ปัญหาและสาเหตุ หรือวิเคราะห์จากความต้องการ เพื่อกำหนดกลยุทธ์							
3. การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา							
3.1 กำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนาสินค้า พัฒนาเกษตรกร/ องค์กร เกษตรกร และพัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร							
3.2 จัดเวทีนำเสนอข้อมูล เป้าหมายการพัฒนา และระดมความคิดเห็น เพื่อกำหนดโครงการ โดยมีผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่าย ร่วมรับฟังและ ให้ออกเสนอแนะ							
4. การจัดทำยกร่างแผนพัฒนาฯ							
จัดทำยกร่างแผนพัฒนาฯ 5 ปี ประกอบด้วย ข้อมูลสภาพทั่วไป การวิเคราะห์ สถานการณ์การเกษตร และทิศทาง/แนวทางการพัฒนา							

ประเด็น	การปฏิบัติ		ระดับความคิดเห็นต่อขั้นตอน				
	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
5. การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาฯ							
เสนอร่างแผนพัฒนาฯ ร่วมกับผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่าย ในเวทีต่างๆ							
6. การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์							
ปรับปรุงร่างแผน และจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์							
7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ							
7.1 นำแผนพัฒนาฯ ไปปฏิบัติ หรือไปใช้ประโยชน์							
7.2 บูรณาการแผนพัฒนาฯ กับแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัด							
8. การติดตามและประเมินผล							
ติดตาม ทบทวน และประเมินผลการนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์ ทุกปี							

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ตอนที่ 4.1 ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านคิดว่าเป็นประเด็นปัญหาของท่านเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาการเกษตร ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน เรียงลำดับตามเกณฑ์ต่อไปนี้

1 = มีปัญหาน้อยที่สุด

2 = มีปัญหาน้อย

3 = มีปัญหาปานกลาง

4 = มีปัญหามาก

5 = มีปัญหามากที่สุด

ประเด็น	ระดับปัญหา				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1. การเตรียมข้อมูลและทีมงาน					
1.1 สร้างทีมงานอำเภอ					
1) การสร้างทีมงานอำเภอ					
2) การวางแผนการจัดทำ แผนพัฒนาฯ					
1.2 รวบรวม/จัดเก็บข้อมูล					
1) ความเพียงพอของข้อมูล และ การเข้าถึงข้อมูล					
2) ความรู้ด้านเทคนิค และ วิธีการจัดเก็บข้อมูล					
3) การมีส่วนร่วมรวบรวมและ จัดเก็บข้อมูลของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง					
4) การสนับสนุนข้อมูล ด้าน นโยบาย ยุทธศาสตร์ และให้ คำปรึกษา คำแนะนำ ความรู้ ในการ จัดทำแผนพัฒนาฯ จากทีมงานจังหวัด					
2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล					
2.1 ความรู้ด้านเทคนิค และวิธีการ วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล					

ประเด็น	ระดับปัญหา				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
2.2 การมีส่วนร่วมวิเคราะห์และ สังเคราะห์ข้อมูล ของผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้อง					
3. การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา					
3.1 ความรู้ด้านการกำหนด ทิศทาง/ แนวทางการพัฒนา การกำหนดกลยุทธ์ และการจัดทำ					
3.2 รายละเอียดและความสอดคล้อง ของทิศทาง/ แนวทางการพัฒนา และ กลยุทธ์ กับเป้าหมายการพัฒนา					
3.3 รายละเอียดของโครงการ ความสอดคล้องกับปัญหา และ ความต้องการ					
3.4 ทักษะการจัดเวทีนำเสนอ ข้อมูลทิศทาง/แนวทางการพัฒนา					
3.5 การมีส่วนร่วมกำหนดทิศทาง/ แนวทางการพัฒนา ของทีมงานอำเภอ					
3.6 การมีส่วนร่วมรับฟังและให้ ข้อเสนอแนะต่อทิศทาง/แนวทางการ พัฒนา ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง					
4. การจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ					
4.1 ความครบถ้วนของข้อมูลใน ร่างแผนพัฒนาฯ					
4.2 การมีส่วนร่วมจัดทำร่าง แผนพัฒนาฯ ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง					

ประเด็น	ระดับปัญหา				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
5. การประชาพิจารณ์แผนพัฒนาฯ					
5.1 ทักขะการนำเสนอข้อมูลร่าง แผนพัฒนาฯ ในเวทีต่าง ๆ					
5.2 การมีส่วนร่วมเสนอข้อมูล ร่างแผนพัฒนาฯ ในเวทีต่าง ๆ ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง					
5.3 การมีส่วนร่วมเสนอความ คิดเห็น/ข้อเสนอแนะต่อร่าง แผนพัฒนาฯ ของผู้รับบริการ และผู้ที่มีส่วนได้					
6. การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์					
6.1 รายละเอียด ความครบถ้วน และสมบูรณ์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับ สมบูรณ์					
6.2 การมีส่วนร่วมปรับปรุงร่าง แผนพัฒนาฯ และจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์ ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง					
7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ					
7.1 การนำแผนพัฒนาฯ ไปปฏิบัติ หรือไปใช้ประโยชน์และบูรณาการกับ แผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัด					
7.2 การมีส่วนร่วมในการนำแผน พัฒนาฯ ไปขับเคลื่อน และบูรณาการ กับหน่วยงานต่าง ๆ ของของผู้ที่มี ส่วนเกี่ยวข้อง					

ประเด็น	ระดับปัญหา				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
8. การติดตามและประเมินผล					
8.1 การติดตาม ทบทวน และประเมินผลการนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์					
8.2 การมีส่วนร่วมติดตาม ทบทวน และประเมินผลการนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง					

ตอนที่ 4.2 ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล
คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ท่านเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาการเกษตรตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

1 = เห็นด้วยน้อยที่สุด   2 = เห็นด้วยน้อย   3 = เห็นด้วยปานกลาง
4 = เห็นด้วยมาก   5 = เห็นด้วยมากที่สุด

ประเด็น	ระดับการเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1. การเตรียมข้อมูลและทีมงาน					
1.1 สร้างทีมงานอำเภอ					
1) มีการสร้างทีมงานอำเภอ ประกอบด้วย ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ครอบคลุมทุกด้านของการจัดทำแผนพัฒนาฯ และมีผู้แทนจากองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกรร่วมเป็นทีมงาน					

ประเด็น	ระดับการเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
2) มีการวางแผนการจัดทำ แผนพัฒนาฯ ที่ชัดเจน					
1.2 รวบรวม/จัดเก็บข้อมูล					
1) มีแหล่งข้อมูล สำหรับจัดเก็บ ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และเป็นปัจจุบัน					
2) เพิ่มทักษะความรู้ด้านเทคนิค และวิธีการจัดเก็บข้อมูล					
3) ทีมงานอำเภอ มีส่วนร่วมจัดเก็บ ข้อมูล และเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/ กรรมการเครือข่าย เกษตรกร มีส่วนร่วม จัดเก็บข้อมูลและนำเสนอข้อมูล					
4) ทีมงานจังหวัด สนับสนุนข้อมูล ด้านต่าง ๆ และความรู้ด้านวิชาการ ในการ จัดทำแผนพัฒนาฯ					
2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล					
2.1 เพิ่มทักษะความรู้ด้านเทคนิค วิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล					
2.2 ทีมงานอำเภอ มีส่วนร่วมวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล และเปิดโอกาสให้ ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่าย เกษตรกร ในอำเภอ/ตำบล มีส่วนร่วม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล					
3. การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา					
3.1 เพิ่มทักษะความรู้การกำหนด ทิศทาง/แนวทางการพัฒนา การกำหนด กลยุทธ์ และการจัดทำโครงการ					

ประเด็น	ระดับการเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
3.2 มีการกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา และกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาของอำเภอและมองเห็นภาพถึงระดับตำบล					
3.3 มีการจัดทำโครงการที่สอดคล้องกับปัญหา และความต้องการ มีรายละเอียดที่ชัดเจน และสามารถเกิดผลสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์					
3.4 เพิ่มทักษะด้านการจัดเวทีนำเสนอข้อมูลทิศทาง/แนวทางการพัฒนา					
3.5 ทีมงานอำเภอมีส่วนร่วมกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา					
3.6 ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร/ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมกำหนดและแสดงความคิดเห็นต่อทิศทาง/แนวทางการพัฒนา					
4. การจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ					
4.1 มีการจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ โดยมีข้อมูลจากการจัดเก็บ และผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ครบถ้วน					
4.2 ทีมงานอำเภอ มีส่วนร่วมในการจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ และเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร/ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ					

ประเด็น	ระดับการเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
5. การประชาพิจารณ์แผนพัฒนาฯ					
5.1 เพิ่มทักษะด้านการนำเสนอข้อมูลในร่างแผนพัฒนาฯ ในเวทีต่าง ๆ					
5.2 ทีมงานอำเภอ และผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร/ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมนำเสนอร่างแผนพัฒนาฯ ในเวทีต่าง ๆ					
5.3 เปิดโอกาสให้ผู้รับบริการ และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะต่อร่างแผนพัฒนาฯ					
6. การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาฯ					
6.1 มีการปรับปรุง และจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์ ที่มีรายละเอียดครบถ้วนและสมบูรณ์					
6.2 ทีมงานอำเภอ และผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร/ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการปรับปรุงร่างและจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์					
7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ					
7.1 มีการนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร เช่น การส่งเสริมการเกษตรเชิงพื้นที่ เป็นต้น รวมถึงบูรณาการกับแผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัด เพื่อรับการสนับสนุนงบประมาณรวมถึงบูรณาการกับแผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัด เพื่อรับการสนับสนุนงบประมาณ					

ประเด็น	ระดับการเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
7.2 ทีมงานอำเภอ จังหวัด และผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร/ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการนำแผนพัฒนาฯ ไปขับเคลื่อน และบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ					
8. การติดตามและประเมินผล					
8.1 มีการติดตาม ทบทวน และประเมินผลการนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์ เช่น การได้รับสนับสนุนงบประมาณ และผลสำเร็จของโครงการทุกปี					
8.2 ทีมงานอำเภอ จังหวัด และผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร/ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมติดตาม ทบทวน และประเมินผลการนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์					

**ตอนที่ 5 ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผน
พัฒนาการเกษตรระดับตำบล**

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างความต้องการพัฒนาศักยภาพของท่านในการ
วางแผนพัฒนาการเกษตร ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน
ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

1 = ต้องการน้อยที่สุด

2 = ต้องการน้อย

3 = ต้องการปานกลาง

4 = ต้องการมาก

5 = ต้องการมากที่สุด

ประเด็น	ระดับความต้องการ				
	น้อย ที่สุด	น้อย (2)	ปาน กลาง	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1. การเตรียมข้อมูลและทีมงาน					
1.1 เพิ่มความรู้และทักษะการจัดเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลมือสอง					
1) ข้อมูลแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์ (Agri-Map)					
2) ข้อมูลแบบบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning)					
3) ข้อมูลแผนที่เขตการปกครองและสภาพภูมิประเทศ					
4) ข้อมูลแผนที่กลุ่มชุดดิน ความเหมาะสมของดิน และการใช้ประโยชน์ที่ดิน					
5) ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร					
1.2 เพิ่มทักษะเทคนิคการใช้เครื่องมือและวิธีการจัดเก็บข้อมูล					
1) การใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์					
2) การจัดเวทีชุมชน					
3) การสนทนากลุ่ม					
4) การสังเกตเชิงประจักษ์					
2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล					
2.1 เพิ่มความรู้และทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล					

ประเด็น	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด	น้อย (2)	ปานกลาง	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1) การวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของชุมชน เช่น สภาพของปัญหา แนวทางการแก้ไข และการจัดอันดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหา					
2) การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชน โดยใช้ SWOT					
3) การวิเคราะห์ความต้องการของชุมชน					
2.2 เพิ่มความรู้และทักษะการสังเคราะห์ข้อมูล					
1) การสังเคราะห์กลยุทธ์จากปัญหาและสาเหตุ					
2) การสังเคราะห์กลยุทธ์จาก SWOT มาจัดทำ TOWS Matrix					
3) การสังเคราะห์กลยุทธ์จากความต้องการของชุมชน					
3. การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา					
3.1 เพิ่มความรู้และทักษะการกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา					
1) การกำหนดเป้าหมาย/เป้าประสงค์					
2) การกำหนดกลยุทธ์					
3) การจัดทำรายละเอียดโครงการ					
3.2 เพิ่มทักษะการจัดเวทีนำเสนอข้อมูลและจัดทำโครงการ					
การเป็นวิทยากรกระบวนการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรแบบมีส่วนร่วม					
4. การจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ					
เพิ่มทักษะการรวบรวมเรียบเรียงเนื้อหาข้อมูล					
5. การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาฯ					
เพิ่มทักษะการนำเสนอข้อมูล และการจัดทำรูปแบบการนำเสนอข้อมูล					

ประเด็น	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด	น้อย (2)	ปานกลาง	มาก (4)	มากที่สุด (5)
6. การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์					
6.1 เพิ่มทักษะการสรุปประเด็นข้อมูล และ การใช้ภาษาในการสรุปความ					
6.2 เพิ่มทักษะด้านคอมพิวเตอร์					
7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ					
เพิ่มทักษะและเทคนิควิธีการนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์ และการบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ					
8. การติดตามและประเมินผล					
เพิ่มทักษะและเทคนิควิธีการติดตามและ ประเมินผลแผนพัฒนาฯ					

*****

ขอขอบคุณสำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เลขที่.....

วันที่สัมภาษณ์.....

แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัยสำหรับเกษตรกร

เรื่อง

การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตร
ระดับตำบลในจังหวัดพัทลุง

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....นามสกุล.....
 บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
 โทรศัพท์.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในจังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต คำตอบในแบบสอบถามนี้จะนำไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่มีเจตนาไขว่คว้าผู้อื่นและไม่ทำให้เกิดผลเสียหายกับเกษตรกรใด ๆ จึงขอความร่วมมือจากเกษตรกร กรุณาตอบคำถามทุกข้อ ตามความเป็นจริงและตามความคิดเห็นของท่าน

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ตอนที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

3. ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้เกษตรกร (ผู้ให้สัมภาษณ์) ฟัง แล้วผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมายถูก ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความตามผู้ให้สัมภาษณ์ตอบ และเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้ตามผู้ให้สัมภาษณ์ตอบ

4. ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุง

ที่กรุณาตอบแบบสัมภาษณ์ และให้ความร่วมมืออย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้

คำแนะนำโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความตามผลการสัมภาษณ์ และเติมข้อความลงในช่องว่างของแบบสัมภาษณ์ให้สมบูรณ์

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

1. เพศ

1. ชาย   2. หญิง

2. อายุ.....ปี (เกิน 6 เดือน ให้นับเป็น 1 ปี)

3. ระดับการศึกษา

1. ไม่ได้รับการศึกษา   2. ประถมศึกษา
 3. มัธยมศึกษาตอนต้น   4. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./เทียบเท่า
 5. อนุปริญญา/ปวส./เทียบเท่า   6. ปริญญาตรี
 7. สูงกว่าปริญญาตรี

4. บทบาทหน้าที่ทางสังคม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)
 2. คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกด.)
 3. คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
 4. หมอดินอาสา   5. ประมงอาสา
 6. ปศุสัตว์อาสา   7. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/สารวัตรกำนัน
 8. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาลตำบล
 9. อื่น ๆ ระบุ.....

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ตอนที่ 2.1 ความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

คำชี้แจง: ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ให้สัมภาษณ์ฟัง แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องถูก หรือช่องผิด ที่ตรงกับความรู้เกี่ยวกับการแผนพัฒนาการเกษตร

ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาการเกษตร	ถูก	ผิด
1. แผนพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ตำบล และอำเภอ เป็นเครื่องบอกทิศทางการพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ที่สอดคล้องกับศักยภาพของเกษตรกร ฐานทรัพยากร บริบทของพื้นที่ และชุมชน	✓	
2. แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล มีลักษณะ เรียบง่าย ไม่ซับซ้อน นำไปสู่การปฏิบัติได้จริง และเป็นแผนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน	✓	

ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาการเกษตร	ถูก	ผิด
3. แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ มีลักษณะ แสดงถึงความต้องการการพัฒนาของแต่ละตำบล และเชื่อมโยงแหล่งงบประมาณในพื้นที่	✓	
4. ข้อมูลระดับพื้นที่ ที่ใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ และสังคม	✓	
5. ข้อมูลจากนโยบายระดับบน เช่น แผนพัฒนาจังหวัด ยุทธศาสตร์ชาติ ไม่จำเป็นต้องนำมาใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร		✓
6. ข้อมูลที่นำมาใช้ในการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร คือข้อมูลกายภาพเป็นหลัก		✓
7. การจัดเวทีชุมชน เพื่อระดมความคิดเห็น ไม่อยู่ในขั้นตอนของการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร		✓
8. อาสาสมัครเกษตร เกษตรกรต้นแบบ คณะกรรมการเครือข่ายต่างๆ เช่น คณะกรรมการ สบกด. ศพก. เป็นผู้มีส่วนให้ข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	✓	
9. การประชาพิจารณ์แผนพัฒนาการเกษตร เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ไม่อยู่ในขั้นตอนของการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร		✓
10. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของชุมชน โดยใช้ SWOT Analysis ประกอบด้วย การวิเคราะห์จุดแข็ง และจุดอ่อน ของชุมชน		✓
11. แผนพัฒนาการเกษตรจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการพัฒนาทางด้านการเกษตรของอำเภอ/ตำบล	✓	
12. การกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนา ต้องเหมาะสมกับปัญหาและสถานการณ์ของชุมชน	✓	
13. การจัดทำโครงการ ต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้นำในชุมชน		✓
14. การประเมินผลกรรนำแผนพัฒนาการเกษตรไปใช้ประโยชน์ จะทำให้ทราบถึง การได้รับสนับสนุนงบประมาณ และผลสำเร็จของโครงการ	✓	
15. การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล ของสำนักงานเกษตรอำเภอ เป็นการจัดทำแผนระยะ 3 ปี และทบทวนแผนทุกปี		✓

ตอนที่ 2.2 แหล่งความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

คำชี้แจง : ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ให้สัมภาษณ์ฟัง แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการ
ได้รับความรู้เกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาการเกษตร เรียงลำดับตามเกณฑ์ต่อไปนี้

- 1 = ได้รับความรู้น้อยที่สุด   2 = ได้รับความรู้น้อย   3 = ได้รับความรู้ปานกลาง
4 = ได้รับความรู้มาก   5 = ได้รับความรู้มากที่สุด

แหล่งความรู้	ระดับการได้รับความรู้				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
แหล่งความรู้จากสื่อ					
1. สื่อบุคคล					
1.1 เจ้าหน้าที่หน่วยงานกรมส่งเสริมการเกษตร เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ เป็นต้น					
1.2 เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐอื่นๆ รวมถึง หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					
1.3 เจ้าหน้าที่หน่วยงานของเอกชน					
1.4 เกษตรกร/เกษตรกรต้นแบบ/ผู้นำท้องถิ่น					
2. สื่อกิจกรรม					
2.1 การฝึกอบรม					
2.2 การประชุม					
2.3 การสัมมนา					
3. สื่อสิ่งพิมพ์					
3.1 หนังสือ/คู่มือ					
3.2 วารสาร					
3.3 เอกสารแผ่นพับ					
4. สื่อออนไลน์					
4.1 เว็บไซต์ (Website)					
4.2 เฟซบุ๊ก (Facebook)					
4.3 ไลน์ (Line)					

แหล่งความรู้	ระดับการได้รับความรู้				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
5. สื่อมวลชน					
5.1 โทรทัศน์					
5.2 วิทยุกระจายเสียง					

ตอนที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

ตอนที่ 3.1 ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

คำชี้แจง : ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ให้สัมภาษณ์ฟัง แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการมีส่วนร่วมของท่านในการวางแผนพัฒนาการเกษตร ตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน เรียงลำดับตามเกณฑ์ต่อไปนี้

- 1 = มีส่วนร่วมน้อยที่สุด   2 = มีส่วนร่วมน้อย   3 = มีส่วนร่วมปานกลาง
4 = มีส่วนร่วมมาก   5 = มีส่วนร่วมมากที่สุด

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วม				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1. การเตรียมข้อมูลและทีมงาน					
1.1 ร่วมวางแผนกับทีมงานอำเภอ เพื่อจัดเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ					
1.2 ร่วมการจัดเวทีของชุมชน/ตำบล เพื่อจัดเก็บรวบรวมข้อมูล					
1.3 นำเสนอและรวบรวมข้อมูลสภาพทั่วไป และข้อมูลสถานการณ์การเกษตรของชุมชน/ตำบล					
1.4 นำเสนอและรวบรวม ปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของชุมชน/ตำบล					

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วม				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1.5 ประชาสัมพันธ์ให้ เกษตรกรทั่วไป เข้าร่วมการจัดเวที หรือกระตุ้นให้มี ส่วนร่วมนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้อง					
2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล					
2.1 ร่วมกับทีมงานอำเภอ พิจารณา ความเพียงพอและความถูกต้องของ ข้อมูลที่รวบรวมไว้					
2.2 ร่วมกับทีมงานอำเภอวิเคราะห์ ปัญหา ความต้องการ และประเมิน ศักยภาพ					
2.3 ร่วมกับทีมงานอำเภอสังเคราะห์ ข้อมูลเป็นภาพรวมของอำเภอ และ กำหนดกลยุทธ์					
3. การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา					
3.1 ร่วมการจัดเวทีการนำเสนอทิศทาง /แนวทางการพัฒนา และกำหนด โครงการ					
3.2 ร่วมพิจารณากำหนดทิศทาง/ แนวทางการพัฒนา					
3.3 ร่วมระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนด กลยุทธ์ โครงการและกิจกรรม					
4. การจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ					
ร่วมกับทีมงานอำเภอ จัดทำร่าง แผนพัฒนาฯ					
5. การประชาพิจารณ์แผนพัฒนาฯ					
5.1 ร่วมกับทีมงานอำเภอ นำเสนอร่าง แผนพัฒนาฯ ในเวทีต่าง ๆ					

ประเด็น	ระดับการมีส่วนร่วม				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
5.2 ร่วมพิจารณาข้อมูล และแสดงความคิดเห็น ร่างแผนพัฒนาฯ					
5.3 ประชาสัมพันธ์ให้ ผู้รับบริการ และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้าร่วมการปรึกษาพิจารณาแผนพัฒนาฯ					
6. การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์					
ร่วมกับทีมงานอำเภอ ปรับปรุงร่างแผน และจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ฉบับสมบูรณ์					
7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ					
7.1 ร่วมกับทีมงานอำเภอ พิจารณานำข้อมูลจากแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ชุมชน/ตำบล					
7.2 ร่วมกับทีมงานอำเภอ เสนอแผนงาน/โครงการ บูรณาการกับแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัด					
7.3 ร่วมได้รับผลประโยชน์ จากแผนพัฒนาฯ เช่น ได้รับสนับสนุนงบประมาณ ได้รับการแก้ไขปัญหา หรือเพิ่มศักยภาพในด้านต่างๆ เป็นต้น					
8. การติดตามและประเมินผล					
ร่วมกับทีมงานอำเภอ ติดตาม ทบทวน และประเมินผลการนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์					

ตอนที่ 3.2 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล

คำชี้แจง : ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ให้สัมภาษณ์ฟัง แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นของท่านที่เห็นด้วยต่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรตามกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล 8 ขั้นตอน เรียงลำดับตามเกณฑ์ต่อไปนี้

1 = เห็นด้วยน้อยที่สุด

2 = เห็นด้วยน้อย

3 = เห็นด้วยปานกลาง

4 = เห็นด้วยมาก

5 = เห็นด้วยมากที่สุด

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1. การเตรียมข้อมูลและทีมงาน					
1.1 ทีมงานอำเภอ ที่จัดทำแผนพัฒนาฯ ควรจะประกอบด้วยผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ครอบคลุมทุกด้าน และควรมีผู้แทนจากองค์กร/กรรมการ เครือข่ายเกษตรกร เช่น ผู้นำ อาสาสมัคร เกษตรหมู่บ้าน (อกม.) เกษตรกรต้นแบบ คณะกรรมการ ศบกด. ศพก. หรือองค์กร เกษตรกร ร่วมเป็นทีมงาน					
1.2 การวางแผนในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ควรชัดเจน สอดคล้องกับแผนจังหวัด และท้องถิ่น					
1.3 แหล่งข้อมูลที่ใช้สำหรับจัดเก็บข้อมูล ควรมีความน่าเชื่อถือ และมีข้อมูลที่เป็น					
1.4 ทีมงานอำเภอ และผู้ที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาฯ ควรมีความรู้ และทักษะการจัดเก็บข้อมูล รวมทั้ง มีเทคนิคในวิธีการจัดเก็บข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน					

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
1.5 ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/ กรรมการเครือข่ายเกษตรกร มีส่วนร่วม จัดเก็บข้อมูล กับทีมงานอำเภอ และ นำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้อง					
1.6 ควรกระตุ้นให้เกษตรกรทั่วไป เข้าร่วมการจัดเวที และนำเสนอข้อมูลที่ เกี่ยวข้อง					
1.7 การมีทีมงานจังหวัด จะสามารถช่วย สนับสนุนข้อมูลด้านต่าง ๆ เพิ่มเติม และ พัฒนาความรู้ด้านวิชาการ ในการจัดทำ แผนพัฒนาฯ					
2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล					
2.1 ทีมงานอำเภอ และผู้ที่มีส่วนร่วมจัดทำ แผนพัฒนาฯ ควรมีความรู้และทักษะ การวิเคราะห์และสังเคราะห์ปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของชุมชน					
2.2 ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/ กรรมการเครือข่ายเกษตรกร มีส่วนร่วม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลกับทีมงาน อำเภอ					
3. การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา					
3.1 ทีมงานอำเภอ และผู้ที่มีส่วนร่วมจัดทำ แผนพัฒนาฯ ควรมีความรู้และทักษะ การกำหนดทิศทาง/ แนวทางการพัฒนา การกำหนดเป้าหมายการพัฒนา กำหนด กลยุทธ์ และการจัดทำโครงการ					

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
3.2 ทีมงานอำเภอ และผู้ที่ส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาฯ ควรมีทักษะการเป็นวิทยากรกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลแบบมีส่วนร่วม					
3.3 การกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา และกลยุทธ์ ต้องสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาของอำเภอและมองเห็นภาพถึงระดับตำบล					
3.4 การจัดทำโครงการ ต้องสอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของชุมชน/ตำบล					
3.5 ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร มีส่วนร่วมกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนาจัดทำกลยุทธ์ และโครงการ กับทีมงานอำเภอ					
4. การจัดทำยกร่างแผนพัฒนาฯ					
4.1 ทีมงานอำเภอ และผู้ที่ส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาฯ ควรมีทักษะการรวบรวมเรียบเรียงเนื้อหาข้อมูล เพื่อให้การจัดทำยกร่างแผนพัฒนาฯ มีความครบถ้วน					
4.2 ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่าย เกษตรกร มีส่วนร่วมจัดทำยกร่างแผนพัฒนาฯ กับทีมงานอำเภอ					

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
5. การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาฯ					
5.1 ทีมงานอำเภอ และผู้ที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาฯ ควรมีทักษะการนำเสนอข้อมูล และการจัดทำรูปแบบการนำเสนอข้อมูล					
5.2 ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่าย เกษตรกร มีส่วนร่วมนำเสนอร่างแผนพัฒนาฯ ในเวทีต่าง ๆ กับทีมงานอำเภอ					
5.3 ควรกระตุ้นให้ผู้รับบริการ และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้าร่วมการประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาฯ และเปิดโอกาสให้เสนอความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะร่างแผนพัฒนาฯ					
6. การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์					
6.1 ทีมงานอำเภอ และผู้ที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาฯ ควรมีทักษะการสรุปประเด็นเนื้อหา เพื่อให้แผนพัฒนาฯ มีรายละเอียดครบถ้วน และสมบูรณ์					
6.2 ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่าย เกษตรกร มีส่วนร่วมปรับปรุงร่างแผน และจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์ กับทีมงานอำเภอ					

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ					
7.1 ทีมงานอำเภอ และผู้ที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาฯ ควรมีทักษะและเทคนิคในการนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์และบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ					
7.2 ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่าย เกษตรกร มีส่วนร่วมนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์					
8. การติดตามและประเมินผล					
8.1 ทีมงานอำเภอ และผู้ที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาฯ ควรมีทักษะและเทคนิคในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาฯ					
8.2 ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่าย เกษตรกร มีส่วนร่วมติดตาม ทบทวน และประเมินผล					

*****

ขอขอบคุณสำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์

ภาคผนวก ค

แบบบันทึกประเด็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

**ตอนที่ 3 ความต้องการ และข้อเสนอแนะทางในการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล**

1) ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผน
พัฒนาการเกษตรระดับตำบล

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2) ข้อเสนอแนะทางในการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผน
พัฒนาการเกษตรระดับตำบล

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

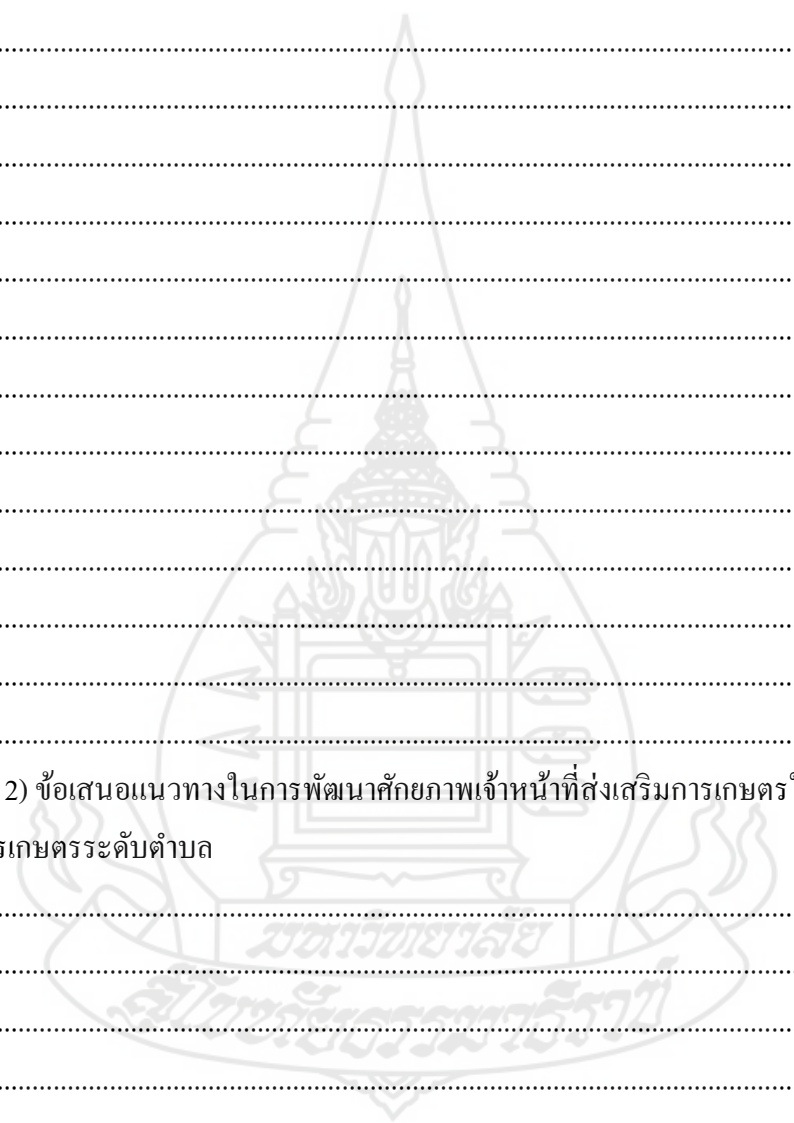
.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง
แบบประเมินความตรง (IOC)

ตารางวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อแบบสอบถามโครงการวิจัย

เรื่อง การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตร
ระดับตำบลในจังหวัดพัทลุง

ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบเครื่องมือ ประกอบด้วย

1. นายสมนึก คงชู ตำแหน่ง เกษตรจังหวัดพัทลุง
2. ผศ.ดร.ศิริส ทองเชื้อ ตำแหน่ง อาจารย์คณะเกษตรและชีวภาพ
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
3. นายมิตร ยอดทอง ตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร
สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง

คำชี้แจง : แบบประเมินความตรง (IOC) ของเครื่องมือการวิจัยเรื่อง การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลในจังหวัดพัทลุง เพื่อประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อคำถาม มีความเหมาะสมในการนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะทำการประเมินความเที่ยงตรงในแบบสอบถามเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ตอนที่ 1 – 5 และแบบสัมภาษณ์เกษตรกร ตอนที่ 1 – 3 โดยได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณา ความตรง

+1 = แน่ใจว่าคำถามมีความเหมาะสม

0 = ไม่แน่ใจว่าคำถามมีความเหมาะสมหรือไม่

-1 = แน่ใจว่าคำถามไม่มีความเหมาะสม

ชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

ข้อที่	ข้อคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลงผล
		1	2	3		
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร						
1.	เพศ ☐ 1. ชาย ☐ 2. หญิง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.	อายุ.....ปี (เกิน 6 เดือน ให้นับเป็น 1 ปี)	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.	ระดับการศึกษา ☐ 1. ปริญญาตรี ☐ 2. ปริญญาโท ☐ 3. ปริญญาเอก ☐ 4. อื่นๆ (ระบุ)....	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลงผล
		1	2	3		
4.	ตำแหน่ง ☐ 1. นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร ระดับ..... ☐ 2. เจ้าพนักงานการเกษตร ระดับ..... ☐ 3. เจ้าพนักงานเทคนิคการเกษตร ระดับ..... ☐ 4. อื่นๆ (ระบุ).....	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.	ประสบการณ์ในการทำงานทั้งหมด..... ปี (เกิน 6 เดือน ให้นับเป็น 1 ปี)	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6.	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านส่งเสริมการเกษตรทั้งหมด..... ปี (เกิน 6 เดือน ให้นับเป็น 1 ปี)	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7.	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านส่งเสริมการเกษตรในระดับพื้นที่ตำบล/อำเภอ..... ปี (เกิน 6 เดือน ให้นับเป็น 1 ปี)	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
8.	จำนวนตำบลที่ท่านรับผิดชอบ..... ตำบล	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9.	ระยะทางจากสำนักงานเกษตรอำเภอถึงพื้นที่ตำบลที่รับผิดชอบ (ตำบลที่ไกลที่สุด) .....กิโลเมตร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10.	การได้รับการอบรมการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร..... ครั้ง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล						
ตอนที่ 2.1 ความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล						
11.	แผนพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ตำบล และอำเภอ เป็นกรอบกำหนดทิศทางการพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ที่สอดคล้องกับศักยภาพของเกษตรกร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลงผล
		1	2	3		
	ฐานทรัพยากร บริบทของพื้นที่ และชุมชน					
12.	แผนพัฒนาการเกษตร เป็นกรอบในการจัดทำ โครงการและงบประมาณประจำปี เสนอขอรับ การสนับสนุนจากแหล่งงบประมาณต่าง ๆ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
13.	ข้อมูลระดับพื้นที่ ที่ใช้ประกอบการจัดทำ แผนพัฒนาการเกษตร มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
14.	ข้อมูลด้านกายภาพ ประกอบด้วย พันธุ์พืช/พันธุ์ สัตว์เศรษฐกิจ/พื้นที่เพาะปลูก/การผลิต/ เทคโนโลยีการผลิต	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
15.	ขนาดพื้นที่ถือครอง/สิทธิในที่ดินทำกิน/ แรงงาน/รายรับ-รายจ่าย/การตลาด/กองทุน หมู่บ้าน/หนี้สิน เป็นข้อมูลด้านเศรษฐกิจ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
16.	การจัดเก็บข้อมูลมือสอง เป็นการรวบรวมข้อมูล ที่มีอยู่ในแหล่งต่างๆ เช่น แผนพัฒนาหมู่บ้าน แผนชุมชน แผนท้องถิ่น แผนพัฒนากลุ่ม/ องค์กร ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร และข้อมูลเชิง พื้นที่ในรูปแบบแผนที่ เป็นต้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
17.	อาสาสมัครเกษตร เกษตรกรต้นแบบ คณะกรรมการเครือข่ายต่างๆ เช่น คณะกรรมการ ศบกด. คณะกรรมการ ศพก. เป็นต้น เป็นผู้มีส่วน ให้ข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
18.	เทคนิค เครื่องมือและวิธีการ ที่ใช้ในการจัดเก็บ ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร เช่น การสังเกตเชิงประจักษ์ แบบสอบถาม แบบ สัมภาษณ์ การจัดเวที การสนทนากลุ่ม เป็นต้น	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลงผล
		1	2	3		
19.	ข้อมูลที่นำมาใช้ในการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร คือข้อมูลกายภาพเป็นหลัก	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
20.	ข้อมูลจากนโยบายระดับบน เช่น แผนพัฒนาจังหวัด ยุทธศาสตร์ชาติ ไม่จำเป็นต้องนำมาใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
21.	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกชุมชนในแผนพัฒนาการเกษตร โดยใช้ SWOT Analysis ประกอบด้วย จุดแข็ง (Strength: S) และ โอกาส (Opportunity: O)	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
22.	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในชุมชนในแผนพัฒนาการเกษตร โดยใช้ SWOT Analysis ประกอบด้วย โอกาส (Opportunity: O) และ อุปสรรค (Threat: T)	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
23.	การจัดทำ TOWS Matrix เพื่อสร้างกลยุทธ์ในแผนพัฒนาการเกษตร กลยุทธ์ WT เป็นการวิเคราะห์กลยุทธ์เชิงป้องกัน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
24.	การประเมินผลการนำแผนพัฒนาการเกษตรไปใช้ประโยชน์ จะทำให้ทราบถึง การได้รับสนับสนุนงบประมาณ และผลสำเร็จของโครงการ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
25.	กรมส่งเสริมการเกษตร กำหนดให้สำนักงานเกษตรอำเภอ จัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล 3 ปี และทบทวนแผนทุกปี	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
ตอนที่ 2.2 แหล่งความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล						
	1. สื่อบุคคล					
26.	1.1 ผู้บังคับบัญชา ได้แก่ เกษตรอำเภอ และ เกษตรจังหวัด	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลงผล
		1	2	3		
27.	1.2 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสำนักงานเกษตรอำเภอที่ตั้งกักอยู่	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
28.	1.3 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรสำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภออื่น ๆ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
29.	1.4 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรส่วนกลาง (ระดับเขต/กรม)	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
30.	1.5 เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐอื่น ๆ รวมถึง อปท.	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
31.	1.6 เจ้าหน้าที่หน่วยงานของเอกชน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
32.	1.7 เกษตรกร/เกษตรกรต้นแบบ/ผู้นำท้องถิ่น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	2. สื่อกิจกรรม					
33.	2.1 การประชุมเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอประจำสัปดาห์ (WM)	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
34.	2.2 เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับจังหวัด (PW)	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
35.	2.3 เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับอำเภอ (DW)	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
36.	2.4 การฝึกอบรม/ประชุม/สัมมนา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	3. สื่อสิ่งพิมพ์					
37.	3.1 หนังสือ/คู่มือ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
38.	3.2 วารสาร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
39.	3.3 เอกสารแผ่นพับ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	4. สื่อออนไลน์					
40.	4.1 เว็บไซต์ (Website)	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
41.	4.2 เฟซบุ๊ก (Facebook)	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
42.	4.3 ไลน์ (Line)	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
43.	4.4 แอปพลิเคชัน/ระบบเรียนรู้ เช่น E-learning และ E-book เป็นต้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลงผล
		1	2	3		
	5. สื่ออิเล็กทรอนิกส์					
44.	5.1 โทรทัศน์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
45.	5.2 วิทยุกระจายเสียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ตอนที่ 3 การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลและระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล						
ตอนที่ 3.1 การวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร						
1. การเตรียมข้อมูลและทีมงาน						
1.1 สร้างทีมงานอำเภอ						
46.	1) สร้างทีมงานอำเภอ เพื่อจัดทำแผนพัฒนาฯ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานตำบลทุกตำบล และเกษตรอำเภอเป็นหัวหน้าทีม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
47.	2) วางแผนการจัดทำแผนพัฒนาฯ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
1.2 รวบรวม/จัดเก็บข้อมูล						
48.	1) รวบรวมข้อมูลมือสองที่มีอยู่ จากแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน แผนที่ท้องถิ่น ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร หรือข้อมูลเชิงพื้นที่	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
49.	2) จัดเก็บข้อมูลจากการสอบถาม สัมภาษณ์ จัดเวที หรือสนทนากลุ่ม โดยผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่าย ได้แก่ ผู้นำ อคม. เกษตรกรต้นแบบ คณะกรรมการ สบกด. ศพก. หรือองค์กรเกษตรกร ร่วมจัดเก็บและนำเสนอข้อมูล	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
50.	3) จัดเก็บข้อมูล ด้านนโยบาย ยุทธศาสตร์ ทิศทางการพัฒนาของจังหวัด กลุ่มจังหวัด หรือนโยบายอื่น ๆ โดยทีมงานจังหวัดสนับสนุนข้อมูล	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล						
51.	2.1 วิเคราะห์ข้อมูล สถานการณ์การเกษตร ปัญหา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลงผล
		1	2	3		
	ความต้องการ และศักยภาพของอำเภอ/ตำบล โดยใช้ SWOT หรือเครื่องมืออื่น ๆ					
52.	2.2 สังเคราะห์ข้อมูล จาก SWOT มาจัดทำ TOWS Matrix วิเคราะห์จากปัญหาและสาเหตุ หรือวิเคราะห์จากความต้องการเพื่อกำหนดกลยุทธ์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3. การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา						
53.	3.1 กำหนดทิศทาง/ แนวทางการพัฒนาสินค้าพัฒนาเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร และพัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
54.	3.2 จัดเวทีนำเสนอข้อมูล เป้าหมายการพัฒนา และระดมความคิดเห็น เพื่อกำหนดโครงการ โดยมีผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่าย ร่วมรับฟัง และให้ข้อเสนอแนะ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4. การจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ						
55.	จัดทำร่างแผนพัฒนาฯ 5 ปี ประกอบด้วย ข้อมูลสภาพทั่วไป การวิเคราะห์ สถานการณ์ การเกษตร และทิศทาง/แนวทางการพัฒนา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5. การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาฯ						
56.	เสนอร่างแผนพัฒนาฯ ร่วมกับผู้แทนองค์กร/ กรรมการเครือข่าย ในเวทีต่าง ๆ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6. การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์						
57.	ปรับปรุงร่างแผน และจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ						
58.	7.1 นำแผนพัฒนาฯ ไปปฏิบัติ หรือไปใช้ประโยชน์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลงผล
		1	2	3		
59.	7.2 บูรณาการแผนพัฒนาฯ กับแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัด	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8. การติดตามและประเมินผล						
60.	ติดตาม ทบทวน และประเมินผลการนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์ทุกปี	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ตอนที่ 3.2 ระดับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรต่อขั้นตอนการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล						
1. การเตรียมข้อมูลและทีมงาน						
1.1 สร้างทีมงานอำเภอ						
61.	1) สร้างทีมงานอำเภอ เพื่อจัดทำแผนพัฒนาฯ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานตำบลทุกตำบล และเกษตรอำเภอเป็นหัวหน้าทีม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
62.	2) วางแผนการจัดทำแผนพัฒนาฯ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
1.2 รวบรวม/จัดเก็บข้อมูล						
63.	1) รวบรวมข้อมูลมือสองที่มีอยู่ จากแผนพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชน แผนที่ท้องถิ่น ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร หรือข้อมูลเชิงพื้นที่	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
64.	2) จัดเก็บข้อมูลจากการสอบถาม สัมภาษณ์ จัดเวที หรือสนทนากลุ่ม โดยผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่าย ได้แก่ ผู้นำ อคม. เกษตรกรต้นแบบ คณะกรรมการ ศบกด. ศพก. หรือองค์กรเกษตรกร ร่วมจัดเก็บและนำเสนอข้อมูล	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
65.	3) จัดเก็บข้อมูล ด้านนโยบาย ยุทธศาสตร์ ทิศทางการพัฒนาของจังหวัด กลุ่มจังหวัด หรือนโยบายอื่น ๆ โดยทีมงานจังหวัดสนับสนุนข้อมูล	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลงผล
		1	2	3		
2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล						
66.	2.1 วิเคราะห์ข้อมูล สถานการณ์การเกษตร ปัญหาความต้องการ และศักยภาพของอำเภอ/ตำบล โดยใช้ SWOT หรือเครื่องมืออื่น ๆ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
67.	2.2 สังเคราะห์ข้อมูล จาก SWOT มาจัดทำ TOWS Matrix วิเคราะห์จากปัญหาและสาเหตุ หรือวิเคราะห์จากความต้องการเพื่อกำหนดกลยุทธ์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3. การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา						
68.	3.1 กำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนาสินค้าพัฒนาเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร และพัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
69.	3.2 จัดเวทีนำเสนอข้อมูล เป้าหมายการพัฒนา และระดมความคิดเห็น เพื่อกำหนดโครงการ โดยมีผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่าย ร่วมรับฟัง และให้ข้อเสนอแนะ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4. การจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ						
70.	จัดทำร่างแผนพัฒนาฯ 5 ปี ประกอบด้วย ข้อมูลสภาพทั่วไป การวิเคราะห์ สถานการณ์ การเกษตร และทิศทาง/แนวทางการพัฒนา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5. การประชาพิจารณ์แผนพัฒนาฯ						
71.	เสนอร่างแผนพัฒนาฯ ร่วมกับผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่าย ในเวทีระดับอำเภอ/ตำบล	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6. การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์						
72.	ปรับปรุงร่างแผน และจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลงผล
		1	2	3		
7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ						
73.	7.1 นำแผนพัฒนาฯ ไปปฏิบัติ หรือไปใช้ ประโยชน์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
74.	7.2 บูรณาการแผนพัฒนาฯ กับแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัด	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8. การติดตามและประเมินผล						
75.	ติดตาม ทบทวน และประเมินผลการนำ แผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์ทุกปี	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตร ระดับตำบล						
ตอนที่ 4.1 ปัญหาของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล						
1.การเตรียมข้อมูลและทีมงาน						
1.1 สร้างทีมงานอำเภอ						
76.	1) การสร้างทีมงานอำเภอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
77.	2) การวางแผนการจัดทำแผนพัฒนาฯ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
1.2 รวบรวม/จัดเก็บข้อมูล						
78.	1) ความเพียงพอของข้อมูล และการเข้าถึงข้อมูล	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
79.	2) ความรู้ในเทคนิค และวิธีการจัดเก็บข้อมูล	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
80.	3) การมีส่วนร่วมรวบรวมและจัดเก็บข้อมูล ของ ทีมงานอำเภอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
81.	4) การสนับสนุนข้อมูล ด้านนโยบาย ยุทธศาสตร์ และให้คำปรึกษา คำแนะนำ ความรู้ ในการจัดทำ แผนพัฒนาฯ จากทีมงานจังหวัด	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล						
82.	2.1 ความรู้ด้านเทคนิคและวิธีการวิเคราะห์และ สังเคราะห์ข้อมูล	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลงผล
		1	2	3		
83.	2.2 การมีส่วนร่วมวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา						
84.	3.1 ความรู้ด้านการกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา การกำหนดกลยุทธ์ และการจัดทำโครงการ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
85.	3.2 รายละเอียดและความสอดคล้องของทิศทาง/แนวทางการพัฒนา และกลยุทธ์ กับเป้าหมายการพัฒนา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
86.	3.3 รายละเอียดของโครงการ ความสอดคล้องกับปัญหา และความต้องการ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
87.	3.4 ทักษะการจัดเวทีนำเสนอข้อมูลทิศทาง/แนวทางการพัฒนา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
88.	3.5 การมีส่วนร่วมกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนาของทีมงานอำเภอ	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
89.	3.6 การมีส่วนร่วมรับฟังและให้ข้อเสนอแนะต่อทิศทางแนวทางการพัฒนาของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
4. การจัดทำยกร่างแผนพัฒนาฯ						
90.	4.1 ความครบถ้วนของข้อมูลในร่างแผนพัฒนาฯ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
91.	4.2 การมีส่วนร่วมจัดทำยกร่างแผนพัฒนาฯของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
5. การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาฯ						
92.	5.1 ทักษะการนำเสนอข้อมูลร่างแผนพัฒนาฯ ในเวทีต่างๆ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
93.	5.2 การมีส่วนร่วมเสนอข้อมูลร่างแผนพัฒนาฯ ในเวทีต่าง ๆ ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
94.	5.3 การมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็น/ข้อเสนอ	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลงผล
		1	2	3		
	แนวระวางแผนพัฒนาฯ ของผู้รับบริการ และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย					
6. การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์						
95.	6.1 รายละเอียด ความครบถ้วน และสมบูรณ์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
96.	6.2 การมีส่วนร่วมปรับปรุงร่างแผนพัฒนาฯ และจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์ ของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ						
97.	7.1 การนำแผนพัฒนาฯ ไปปฏิบัติหรือไปใช้ประโยชน์ และบูรณาการกับแผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัด	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
98.	7.2 การมีส่วนร่วมในการนำแผนพัฒนาฯ ไปขับเคลื่อน และบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ ของของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8. การติดตามและประเมินผล						
99.	8.1 การติดตาม ทบทวน และประเมินผลการนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
100.	8.2 การมีส่วนร่วมติดตาม ทบทวน และประเมินผลการนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์ ของของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
ตอนที่ 4.2 ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล						
1.การเตรียมข้อมูลและทีมงาน						
1.1 สร้างทีมงานอำเภอ						
101.	1) มีการสร้างทีมงานอำเภอประกอบด้วยผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ครอบคลุม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลงผล
		1	2	3		
	ทุกด้านของการจัดทำแผนพัฒนาฯ และมีผู้แทน จากองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร ร่วมเป็นทีมงาน					
102.	2) มีการวางแผนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ที่ชัดเจน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
1.2 รวบรวม/จัดเก็บข้อมูล						
103.	1) มีแหล่งข้อมูล สำหรับจัดเก็บข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และเป็นปัจจุบัน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
104.	2) เพิ่มทักษะความรู้ด้านเทคนิคและวิธีการ จัดเก็บข้อมูล	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
105.	3) ทีมงานอำเภอ มีส่วนร่วมจัดเก็บข้อมูล และเปิด โอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่าย เกษตรกร มีส่วนร่วมจัดเก็บข้อมูล และนำเสนอ ข้อมูล	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
106.	4) ทีมงานจังหวัด สนับสนุนข้อมูลด้านต่างๆ และ ความรู้ด้านวิชาการในการจัดทำแผนพัฒนาฯ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล						
107.	2.1 เพิ่มทักษะความรู้ด้านเทคนิค วิธีการ วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
108.	2.2 ทีมงานอำเภอ มีส่วนร่วมวิเคราะห์และ สังเคราะห์ข้อมูล และเปิดโอกาสให้ผู้แทน องค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร ในอำเภอ/ ตำบล มีส่วนร่วมวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3. การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา						
109.	3.1 เพิ่มทักษะความรู้การกำหนดทิศทาง/ แนว ทางการพัฒนา การกำหนดกลยุทธ์ และการ จัดทำโครงการ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลงผล
		1	2	3		
110.	3.2 มีการกำหนดทิศทาง/ แนวทางการพัฒนา และกลยุทธ์ ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนา ของอำเภอและมองเห็นภาพถึงระดับตำบล	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
111.	3.3 มีการจัดทำโครงการ ที่สอดคล้องกับปัญหา และความต้องการ มีรายละเอียดที่ชัดเจน และสามารถเกิดผลสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
112.	3.4 เพิ่มทักษะด้านการจัดเวทีนำเสนอข้อมูล ทิศทาง/แนวทางการพัฒนา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
113.	3.5 ทีมงานอำเภอมีส่วนร่วมกำหนดทิศทาง/ แนวทางการพัฒนา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
114.	3.6 ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร/ผู้ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมกำหนดและแสดง ความคิดเห็นต่อทิศทาง/ แนวทางการพัฒนา	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
4. การจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ						
115.	4.1 มีการจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ ที่มีข้อมูล จากการจัดเก็บ และผ่านการวิเคราะห์และ สังเคราะห์ ครบถ้วน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
116.	4.2 ทีมงานอำเภอ มีส่วนร่วมในการจัดทำ ขร่างแผนพัฒนาฯ และเปิดโอกาสให้ผู้แทน องค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร/ผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการจัดทำขร่าง แผนพัฒนาฯ	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
5. การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาฯ						
117.	5.1 เพิ่มทักษะด้านการนำเสนอข้อมูลร่าง แผนพัฒนาฯ ในเวทีต่าง ๆ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
118.	5.2 ทีมงานอำเภอ และผู้แทนองค์กร/กรรมการ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลงผล
		1	2	3		
	เครือข่ายเกษตรกร/ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วม นำเสนอร่างแผนพัฒนาฯ ในเวทีต่าง ๆ					
119.	5.3 เปิดโอกาสให้ผู้รับบริการ และผู้ที่มีส่วนได้ ส่วนเสีย มีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็น/ข้อเสนอ แนะต่อร่างแผนพัฒนาฯ	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
6. การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์						
120.	6.1 มีการปรับปรุง และจัดทำแผนพัฒนาฯฉบับ สมบูรณ์ ที่มีรายละเอียดครบถ้วนและสมบูรณ์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
121.	6.2 ทีมงานอำเภอ และผู้แทนองค์กร/กรรมการ เครือข่ายเกษตรกรในอำเภอ มีส่วนร่วมในการ ปรับปรุงร่างแผนพัฒนาฯ และจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ						
122.	7.1 มีการนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์เพื่อการ ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร เช่น การส่งเสริม การเกษตรเชิงพื้นที่ เป็นต้น รวมถึงบูรณาการกับ แผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัด เพื่อรับการ สนับสนุนงบประมาณรวมถึงบูรณาการกับ แผนพัฒนาท้องถิ่น อำเภอ และจังหวัด เพื่อรับการ สนับสนุนงบประมาณ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
123.	7.2 ทีมงานอำเภอ จังหวัด และผู้แทนองค์กร/ กรรมการเครือข่ายเกษตรกร/ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการนำแผนพัฒนาฯ ไปขับเคลื่อน และบูรณาการ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8. การติดตามและประเมินผล						
124.	8.1 มีการติดตาม ทบทวน และประเมินผลการนำ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลงผล
		1	2	3		
	แผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์ เช่น การได้รับสนับสนุนงบประมาณ และผลสำเร็จของโครงการทุกปี					
125.	8.2 ทีมงานอำเภอ จังหวัด และผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร/ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมติดตาม ทบทวน และประเมินผลการนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
ตอนที่ 5 ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล						
1.การเตรียมข้อมูลและทีมงาน						
1.1 เพิ่มความรู้และทักษะการจัดเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลมือสอง						
126.	1) ข้อมูลแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์ (Agri-Map)	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
127.	2) ข้อมูลแบบบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning)	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
128.	3) ข้อมูลแผนที่เขตการปกครองและสภาพภูมิประเทศ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
129.	4) ข้อมูลแผนที่กลุ่มชุดดิน ความเหมาะสมของดิน และการใช้ประโยชน์ที่ดิน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
130.	5) ข้อมูลทะเบียนเกษตรกร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
1.2 เพิ่มทักษะเทคนิคการใช้เครื่องมือและวิธีการจัดเก็บข้อมูล						
131.	1) การใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
132.	2) การจัดเวทีชุมชน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
133.	3) การสนทนากลุ่ม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
134.	4) การสังเกตเชิงประจักษ์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลงผล
		1	2	3		
2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล						
2.1 เพิ่มความรู้และทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล						
135.	1) การวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของชุมชน เช่น สภาพของปัญหา แนวทางการแก้ไข และการจัดอันดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
136.	2) การวิเคราะห์ศักยภาพของชุมชนโดยใช้ SWOT	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
137.	3) การวิเคราะห์ความต้องการของชุมชน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.2 เพิ่มความรู้และทักษะการสังเคราะห์ข้อมูล						
138.	1) การสังเคราะห์กลยุทธ์จากปัญหาและสาเหตุ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
139.	2) การสังเคราะห์กลยุทธ์จาก SWOT มาจัดทำ TOWS Matrix	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
140.	3) การสังเคราะห์กลยุทธ์จากความต้องการของชุมชน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3. การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา						
3.1 เพิ่มความรู้ และทักษะการกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา						
141.	1) การกำหนดเป้าหมาย/เป้าประสงค์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
142.	2) การกำหนดกลยุทธ์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
143.	3) การจัดทำรายละเอียดโครงการ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.2 เพิ่มทักษะการจัดเวทีนำเสนอข้อมูลและจัดทำโครงการ						
144.	เพิ่มทักษะการเป็นวิทยากรกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลแบบมีส่วนร่วม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4. การจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ						
145.	เพิ่มทักษะการรวบรวมเรียบเรียงเนื้อหาข้อมูล	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5. การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาฯ						
146.	เพิ่มทักษะการนำเสนอข้อมูล และการจัดทำรูปแบบการนำเสนอข้อมูล	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อคำถามในแบบสอบถาม	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลงผล
		1	2	3		
6. การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์						
147.	6.1 เพิ่มทักษะการสรุปประเด็นข้อมูล และการใช้ภาษาในการสรุปความ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
148.	6.2 เพิ่มทักษะด้านคอมพิวเตอร์	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ						
149.	เพิ่มทักษะและเทคนิคการนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์ และการบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
8. การติดตามและประเมินผล						
150.	เพิ่มทักษะและเทคนิคการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาฯ	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย

ข้อที่	ข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลงผล
		1	2	3		
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร						
1.	เพศ ☐ 1. ชาย ☐ 2. หญิง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.	อายุ.....ปี (เกิน 6 เดือน ให้นับเป็น 1 ปี)	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.	ระดับการศึกษา ☐ 1. ไม่ได้รับการศึกษา ☐ 2. ประถมศึกษา ☐ 3. มัธยมศึกษาตอนต้น ☐ 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./เทียบเท่า ☐ 5. อนุปริญญา/ปวส./เทียบเท่า ☐ 6. ปริญญาตรี ☐ 7. สูงกว่าปริญญาตรี	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความคำถามในแบบสัมภาษณ์	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลงผล
		1	2	3		
4.	บทบาทหน้าที่ทางสังคม (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ 1. อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ☐ 2. คณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล (ศบกต.) ☐ 3. คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ☐ 4. หมอดินอาสา ☐ 5. ประมงอาสา ☐ 6. ปศุสัตว์อาสา ☐ 7. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน/สารวัตรกำนัน ☐ 8. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาลตำบล ☐ 9. อื่น ๆ ระบุ.....	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้ของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล						
ตอนที่ 2.1 ความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล						
5.	แผนพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน/ชุมชน ตำบล และอำเภอ เป็นเครื่องบอกทิศทางพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ที่สอดคล้องกับศักยภาพของเกษตรกร ฐานทรัพยากร บริบทของพื้นที่ และชุมชน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6.	แผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล มีลักษณะเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน นำไปสู่การปฏิบัติได้จริง และเป็นแผนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลงผล
		1	2	3		
7.	แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ มีลักษณะแสดงถึงความต้องการการพัฒนาของแต่ละตำบล และเชื่อมโยงแหล่งงบประมาณในพื้นที่	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8.	ข้อมูลระดับพื้นที่ ที่ใช้ประกอบการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร มี 4 ด้านได้แก่ ด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ และสังคม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9.	ข้อมูลจากนโยบายระดับบน เช่น แผนพัฒนาจังหวัด ยุทธศาสตร์ชาติ ไม่จำเป็นต้องนำมาใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10.	ข้อมูลที่นำมาใช้ในการพิจารณาจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร คือข้อมูลกายภาพเป็นหลัก	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
11.	การจัดเวทีชุมชน เพื่อระดมความคิดเห็นไม่อยู่ในขั้นตอนของการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
12.	อาสาสมัครเกษตร เกษตรกรต้นแบบ คณะกรรมการเครือข่ายต่างๆ เช่น คณะกรรมการ สบกด. สพก. เป็นผู้มีส่วนให้ข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
13.	การประชุมพิจารณาแผนพัฒนาการเกษตร เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ไม่อยู่ในขั้นตอนของการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
14.	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของชุมชน โดยใช้ SWOT Analysis ประกอบด้วย การวิเคราะห์จุดแข็ง และจุดอ่อน ของชุมชน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
15.	แผนพัฒนาการเกษตรจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการพัฒนาทางด้านการเกษตรของอำเภอ/ตำบล	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความถามในแบบสัมภาษณ์	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลงผล
		1	2	3		
16.	การกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนา ต้องเหมาะสมกับปัญหาและสถานการณ์ของชุมชน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
17.	การจัดทำโครงการ ต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้นำในชุมชน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
18.	การประเมินผลการนำแผนพัฒนาการเกษตร ไปใช้ประโยชน์ จะทำให้ทราบถึง การได้รับสนับสนุนงบประมาณ และผลสำเร็จของโครงการ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
19.	การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ของสำนักงานเกษตรอำเภอ เป็นการจัดทำแผนระยะ 3 ปี และกำหนดบททวนแผนทุกปี	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
ตอนที่ 2.2 แหล่งความรู้ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล						
1. สื่อบุคคล						
20.	1.1 เจ้าหน้าที่หน่วยงานกรมส่งเสริมการเกษตร เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ เป็นต้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
21.	1.2 เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐอื่นๆ รวมถึงหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
22.	1.3 เจ้าหน้าที่หน่วยงานของเอกชน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
23.	1.4 เกษตรกร/เกษตรกรต้นแบบ/ผู้นำท้องถิ่น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2. สื่อกิจกรรม						
24.	2.1 การฝึกอบรม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
25.	2.2 การประชุม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
26.	2.3 การสัมมนา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3. สื่อสิ่งพิมพ์						
27.	3.1 หนังสือ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
28.	3.2 วารสาร	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลงผล
		1	2	3		
29.	3.3 เอกสารแผ่นพับ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4. สื่อออนไลน์						
30.	4.1 เว็บไซต์ (Website)	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
31.	4.2 เฟซบุ๊ก (Facebook)	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
32.	4.3 ไลน์ (Line)	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5. สื่ออิเล็กทรอนิกส์						
33.	5.1 โทรทัศน์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
34.	5.2 วิทยุกระจายเสียง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ตอนที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล						
ตอนที่ 3.1 ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล						
1.การเตรียมข้อมูลและทีมงาน						
35.	1.1 ร่วมวางแผนกับทีมงานอำเภอ เพื่อจัดเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
36.	1.2 ร่วมการจัดเวทีของชุมชน/ตำบล เพื่อจัดเก็บรวบรวมข้อมูล	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
37.	1.3 นำเสนอและรวบรวมข้อมูลสภาพทั่วไป และข้อมูลสถานการณ์การเกษตรของชุมชน/ตำบล	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
38.	1.4 นำเสนอและรวบรวม ปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของชุมชน/ตำบล	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
39.	1.5 ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทั่วไป เข้าร่วมการจัดเวที หรือกระตุ้นให้มีส่วนร่วมนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
2.การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล						
40.	2.1 ร่วมกับทีมงานอำเภอ พิจารณาความเพียงพอและความถูกต้องของข้อมูลที่รวบรวมไว้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลงผล
		1	2	3		
41.	2.2 ร่วมกับทีมงานอำเภอ วิเคราะห์ปัญหาความต้องการ และประเมินศักยภาพ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
42.	2.3 ร่วมกับทีมงานอำเภอ สังเคราะห์ข้อมูลเป็นภาพรวมของอำเภอ และกำหนดกลยุทธ์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.การกำหนดทิศทางและเป้าหมายการพัฒนา						
43.	3.1 ร่วมการจัดเวทีการนำเสนอทิศทาง/แนวทางการพัฒนา และกำหนดโครงการ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
44.	3.2 ร่วมพิจารณากำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
45.	3.3 ร่วมระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนด กลยุทธ์โครงการ และกิจกรรม	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
4. การจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ						
46.	ร่วมกับทีมงานอำเภอ จัดทำร่างแผนพัฒนาฯ	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
5. การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาฯ						
47.	5.1 ร่วมกับทีมงานอำเภอ นำเสนอร่างแผนพัฒนาฯ ในเวทีต่าง ๆ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
48.	5.2 ร่วมพิจารณาข้อมูล และแสดงความคิดเห็นร่างแผนพัฒนาฯ	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
49.	5.3 ประชาสัมพันธ์ให้ผู้รับบริการและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้าร่วมการประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาฯ	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
6. การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์						
50.	ร่วมกับทีมงานอำเภอ ปรับปรุงร่างแผน และจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรฉบับสมบูรณ์	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ						
51.	7.1 ร่วมกับทีมงานอำเภอ พิจารณานำข้อมูล	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความถามในแบบสัมภาษณ์	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลงผล
		1	2	3		
	จากแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์ และพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ชุมชน/ตำบล					
52.	7.2 ร่วมกับทีมงานอำเภอ เสนอแผนงาน/โครงการ เพื่อบูรณาการกับแผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัด	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
53.	7.3 ร่วมได้รับผลประโยชน์ จากแผนพัฒนาฯ เช่น ได้รับสนับสนุนงบประมาณ ได้รับการแก้ไขปัญหาหรือเพิ่มศักยภาพในด้านต่างๆ เป็นต้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8. การติดตามและประเมินผล						
54.	ร่วมกับทีมงานอำเภอ ติดตาม ทบทวน และประเมินผลการนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ตอนที่ 3.2 ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการวางแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล						
1.การเตรียมข้อมูลและทีมงาน						
55.	1.1 ทีมงานอำเภอ ที่จัดทำแผนพัฒนาฯ ควรจะประกอบด้วยผู้ที่มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ครอบคลุมทุกด้าน และควรมีผู้แทนจากองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร เช่น ผู้นำ อคม. เกษตรกรต้นแบบ คณะกรรมการ สบกด. สพก. หรือองค์กรเกษตรกร ร่วมเป็นทีมงาน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
56.	1.2 การวางแผนในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ควรชัดเจน สอดคล้องกับแผนจังหวัด และท้องถิ่น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
57.	1.3 แหล่งข้อมูลที่ใช้สำหรับจัดเก็บข้อมูล ควรมีความน่าเชื่อถือ และมีข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
58.	1.4 ทีมงานอำเภอ และผู้มีส่วนร่วมจัดทำ	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลงผล
		1	2	3		
	แผนพัฒนาฯ ควรมีความรู้ และทักษะการจัดเก็บข้อมูล รวมทั้ง มีเทคนิคในวิธีการจัดเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน					
59.	1.5 ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร มีส่วนร่วมจัดเก็บข้อมูล กับทีมงานอำเภอ และนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
60.	1.6 ควรกระตุ้นให้ เกษตรกร ทั่วไป เข้าร่วมการจัดเวที และนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
61.	1.7 การมีทีมงานจังหวัด จะสามารถช่วยสนับสนุนข้อมูลด้านต่างๆ เพิ่มเติม และ พัฒนาความรู้ด้านวิชาการ ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล						
62.	2.1 ทีมงานอำเภอ และผู้ที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาฯ ควรมีความรู้และทักษะในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ปัญหา ความต้องการ และศักยภาพของชุมชน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
63.	2.2 ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร มีส่วนร่วมวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลกับทีมงานอำเภอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.การกำหนดทิศทาง/เป้าหมายการพัฒนา						
64.	3.1 ทีมงานอำเภอ และผู้ที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาฯ ควรมีความรู้และทักษะในการกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา การกำหนดเป้าหมายการพัฒนา กำหนดกลยุทธ์ และการจัดทำโครงการ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความในแบบสัมภาษณ์	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลงผล
		1	2	3		
65.	3.2 ทีมงานอำเภอ และผู้ที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาฯ ควรมีทักษะการเป็นวิทยากร กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบลแบบมีส่วนร่วม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
66.	3.3 การกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา และกลยุทธ์ ต้องสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาของอำเภอและมองเห็นภาพถึงระดับตำบล	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
67.	3.4 การจัดทำโครงการ ต้องสอดคล้องกับปัญหา และความต้องการของชุมชน/ตำบล	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
68.	3.5 ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่ายเกษตรกร มีส่วนร่วมกำหนดทิศทาง/แนวทางการพัฒนา จัดทำกลยุทธ์ และโครงการกับทีมงานอำเภอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4. การจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ						
69.	4.1 ทีมงานอำเภอ และผู้ที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาฯ ควรมีทักษะในการรวบรวม เรียบเรียงเนื้อหาข้อมูล เพื่อให้การจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ มีความครบถ้วน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
70.	4.2 ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่าย เกษตรกร มีส่วนร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ กับทีมงานอำเภอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5. การประชาสัมพันธ์แผนพัฒนาฯ						
71.	5.1 ทีมงานอำเภอ และผู้ที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาฯ ควรมีทักษะในการนำเสนอข้อมูล และการจัดทำรูปแบบการนำเสนอข้อมูล	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลงผล
		1	2	3		
72.	5.2 ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่าย เกษตรกร มีส่วนร่วมนำเสนอร่างแผนพัฒนาฯ ในเวทีต่าง ๆ กับทีมงานอำเภอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
73.	5.3 ควรกระตุ้นให้ผู้รับบริการ และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้าร่วมการประชาพิจารณ์แผนพัฒนาฯ และเปิดโอกาสให้เสนอความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะร่างแผนพัฒนาฯ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6. การปรับปรุงและจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์						
74.	6.1 ทีมงานอำเภอ และผู้ที่มีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาฯ ควรมีทักษะในการสรุปประเด็นเนื้อหา เพื่อให้แผนพัฒนาฯ มีรายละเอียดครบถ้วน และสมบูรณ์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
75.	6.2 ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่าย เกษตรกร มีส่วนร่วมปรับปรุงร่างแผน และจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับสมบูรณ์ กับทีมงานอำเภอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7. การนำแผนสู่การปฏิบัติ						
76.	7.1 ทีมงานอำเภอ และผู้ที่มีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาฯ ควรมีทักษะและเทคนิคในการนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์ และบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
77.	7.2 ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่าย เกษตรกร มีส่วนร่วมนำแผนพัฒนาฯ ไปใช้ประโยชน์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

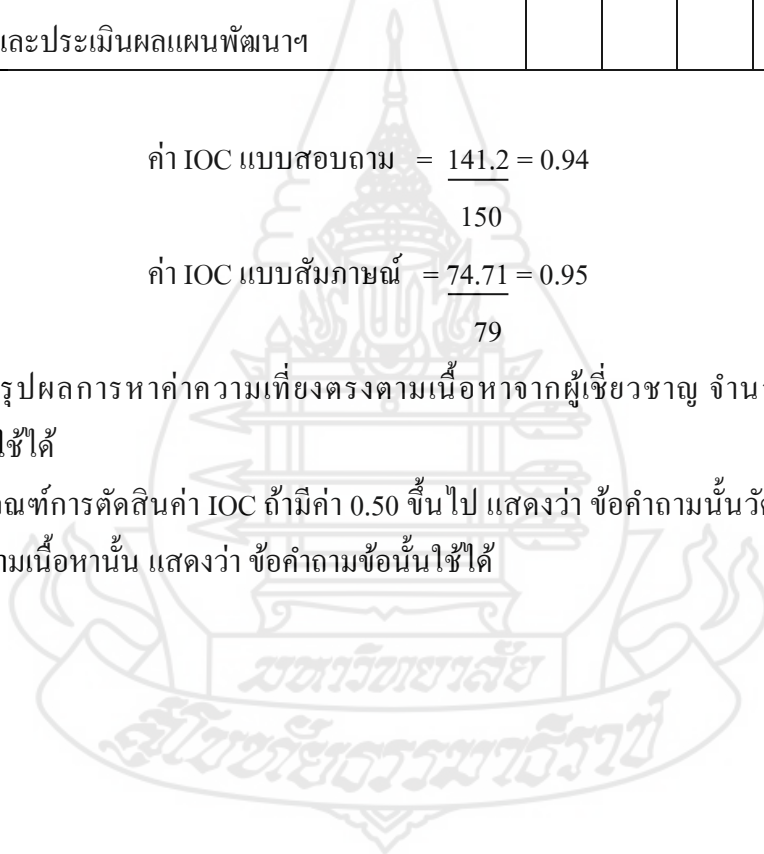
ข้อที่	ข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลงผล
		1	2	3		
8. การติดตามและประเมินผล						
78.	8.1 ทีมงานอำเภอ และผู้ที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนพัฒนาฯ ควรมีทักษะและเทคนิคในการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาฯ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
79.	8.2 ควรเปิดโอกาสให้ผู้แทนองค์กร/กรรมการเครือข่าย เกษตรกร มีส่วนร่วมติดตาม ทบทวนและประเมินผลแผนพัฒนาฯ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

$$\text{ค่า IOC แบบสอบถาม} = \frac{141.2}{150} = 0.94$$

$$\text{ค่า IOC แบบสัมภาษณ์} = \frac{74.71}{79} = 0.95$$

สรุปผลการหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านแสดงว่า ข้อคำถามใช้ได้

เกณฑ์การตัดสินค่า IOC ถ้ามีค่า 0.50 ขึ้นไป แสดงว่า ข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์หรือตรงตามเนื้อหานั้น แสดงว่า ข้อคำถามข้อนั้นใช้ได้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวชริดา แก้วรัตน์ะ
วัน เดือน ปีเกิด	16 มกราคม 2536
สถานที่เกิด	อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (วิทยาศาสตรและเทคโนโลยีอาหาร) เกียรตินิยมอันดับสอง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปีการศึกษาที่จบ พ.ศ. 2558
สถานที่ทำงาน	กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

